

HET DOCTRINAIR LEERSTUK DER HERVORMING

De leermeester en vorst over alle soort van leer
tot verdediging der schriftuurlijke en bevindelijke waarheid
tegen het Arminianisme gedisputatiëerd

door

Predikant P. van der LINDEN

Uitgave eigen beheer
ROTTERDAM

1958

Getuigenis van een oude pelgrim.

Ik beveel dit boekje ten zeerste aan. Het heeft een lange tijd op mijn nachtkastje gelegen, om er telkens met aandacht in te lezen. Toen ik vroeger onder een leer kwam waar het geloof op een verkeerde manier werd opgedrongen, heb ik me daartegen verzet. Want den Heere had het mij anders willen leren. De mensen werden tot werkzaamheden aangespoord, maar dan kregen ze een belofte mee, die aan hun werk verbonden werd. Ze hebben mij geschrapd, omdat ik het er niet mee eens was.

Maar later begonnen ze hier een andere strijd te voeren. Ze gingen zover in het bestrijden van het oppervlakkig geloof dat ze voorwaarden gingen stellen in de prediking van de vrije genade. Ze gingen zelfs godzalige mannen als Erskine beschuldigen van een Remonstrantse draad in hun geschriften. Dat komt omdat ze de zuivere leer van het Evangelie niet goed verstaan, omdat ze nooit van Mozes zijn afgesneden. En dit boek gaat dat duidelijk aantonen.

B.

VOORBERICHT

Aan de bescheiden lezer.

De voorwerpelijke onfeilbare waarheid, Gods Woord, is het werktuig in de hand van de Heilige Geest, waardoor de zaken, die in het letterlijke woord vervat liggen, een levendig wezen in de ziel en consciëntie teweeg brengen, die men dan gewaar wordt als de waarheid met het geloof vergezeld gaat. Zo getuigt de apostel Paulus van de belijdenis van binnen uit in Rom. 10 : 10: "Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met de mond belijdt men ter zaligheid". Zeer wel is door de oude Godzaligen gezegd, dat dan de zaken der woorden, door inwerkende genade, de beste verklaring ervan is. En zoals dan de zaken, die in de voorwerpelijke waarheid vervat zijn, door de Geest der Waarheid ingegrift worden, zo hebben ware gelovigen een bijbelse of schriftmatige bevinding van wet en Evangelie.

Dat de zaken der woorden alzo 'n levendig wezen in ziel en consciëntie teweeg brengen, en onder invloed des Geestes van licht, leven en kracht, deze van de Heere Zelf geleerden worden geleid, Rom. 3 : 14, is dan ook zeker de rede en oorzaak geweest, dat de taal- en oordeelkundige Dr. John Owen, de ongeletterde ketellapper van Oxford, John Bunyan, ging beluisteren; hetwelk koning Karel van Engeland bevreedde, dat zo'n geleerde man, als dr. Owen was, zulk een ambachtsman Bunyan ging beluisteren. En toen de koning zijn bevreemding daarover aan dr. Owen te kennen gaf, zo antwoordde Owen, en zeide: *"Ik zou, o koning, voor de bekwaamheden van deze, mijn geleerdheid gaarne willen geven."* (Gedenkschriften, blz. 356).

Maar wat horen wij van de apostel Paulus in Eféze 3 : 10? Dit, dat door de gemeente de heilige engelen Gods wordt bekend gemaakt de veelvuldige wijsheid Gods. De wijsheid Gods in de Persoon van Jezus Christus en Zijn Middelaarsbediening te kennen, is onze wijsheid en kennis die naar de Godzaligheid is, en die door Zijn Geest de gelovige voorziet van licht, leven en kracht ter gebruikmaking van Christus tot al die einden waartoe Hij ons van Gode geschonken is (1 Kor. 1 : 30 en Kapittel 2 : 13-16). Zo leerden de oude leraren dit: "Indien gij Christus recht kent, dan is er niets aan gelegen of gij geen kennis hebt van andere zaken, maar zo gij Christus niet kent, het zal u niet helpen, al had gij kennis van alle dingen."

Voorwaar, want in de Persoon van Jezus Christus woont al de volheid der Godheid wezenlijk, en is vol van genade en waarheid. In Hem vindt men het leven en alle schatten van Goddelijke wijsheid en kennis, en is alleen de kern en het merg van Godes onfeilbaar getuigenis.

En het oogmerk van Mozes, de Profeten, en de Psalmen is: *de Messias met Zijn bediening* (Ps. 40 : 8). Zo getuigt Paulus in 2 Kor. 4 : 6, dit: "Want God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis van Gods heerlijkheid in het aangezicht van Jezus Christus." Dit is: in de Persoon van

Jezus Christus, God en Mens in eenheid des Persoons, en Zijn Middelaarschap, in welke al Gods heerlijke eigenschappen, en genaderaad wordt aanschouwd, dewijl die in Mozes' aanschijn blonk, maar bedekt werd en vergaan is, zo schijnt nu veel heerlijker Gods heerlijkheid in Jezus Christus en onvergankelijk in het Evangelie, als door een helder glas of spiegel, en wordt voor ons niet bedekt. En wordt alzo voorgesteld om arme zondaars over te halen tot Hem en God in Hem volkomen verzoend, waartoe God het Evangelie verordineerd heeft, en nergens in verheerlijkt wil worden dan in de Godmens, Jezus Christus. Want buiten Christus is God een verterend vuur en eeuwige gloed voor alle overtreders der wet van het verbond der werken. Welke wet, door verpersoonlijking, ook *onze eerste man* genoemd wordt, die alle overtreders, die daar onder zijn en blijven, opsluit onder deszelfs onherroepelijk vonnis van verdoemenis, zijnde in Adam, ons aller hoofd in natuur en verbond, gevallen (Rom. 5 : 12 en 18a, en Rom. 3 : 19, enz.). Zo is er nacht bij dag onderscheid tussen de *wet* als onze eerste man, en tussen het *Evangelie van Christus*. Al zijn de mensen onder één van tweeën, óf onder de wet óf onder de genade door geloofsvereniging met Christus. Deze voornoemde twee oorsprongen namelijk: wet en Evangelie, die dood en leven verkondigen, worden maar van zeer weinigen onderscheiden gekend en geleerd, of zó geleerd, dat als men van het ene spreekt het andere niet uit zijn plaats gestoten wordt.

Het is, zoals I. Chauncy in een voorwoord in een werkje van dr. Owen getuigt, geen gering gedeelte van geestelijke ervarenheid, het Evangelie van de wet te onderscheiden.

Mr. Joh. Bunyan in zijn leer der wet en der genade getuigt dit:

"Indien iemand onkundig is van het verbond der genade en van de uitnemendheid des Evangelies, en schoon hij melding maakt van de naam des Vaders en des Zoons, en ook van het verbond der genade en het bloed Van Christus, dat hij nochtans terzelfder tijd en in die eigen woorden niet anders doet dan de wet prediken als een verbond der werken." Ik moet bekennen dat het een wonderlijke verborgen zaak is, en waar iemand een wijzer geest toe nodig heeft dan zijn eigen geest om deze twee verbonden in hun rechte plaats te stellen, zodat wanneer hij van het ene spreekt hij dan het andere niet uit zijn plaats stoot. O, mochten wij nog eens zo verlicht zijn om van de wet te kunnen spreken om het Evangelie te verhogen, en van het Evangelie, dat wij de wet bevestigen, en niet tot een afgod maakten in enige bijzonderheid; dit is een zeer zeldzame zaak, en wordt maar in het hart van zeer weinigen gevonden," enz.

Uit gebrek aan dit niet gering gedeelte van geestelijke ervarenheid en de daarmee gepaard gaande onkundigheid van voornoemde *twee onderscheiden oorsprongen* van dood en leven, wet en Evangelie, zijn er in tegenstelling van die zeer weinigen, niet weinigen, *die wet en Evangelie vermengen* en ontzenuwen, en dat, als ze van het ene spreken, het andere uit zijn plaats wordt gestoten; willende anderen leren alear men zelf eerst van God in en door Christus en Zijn Geest en Woord geleerd is. Vandaar het spreekwoord: *zoveel hoofden zoveel zinnen, en als twee hetzelfde spreken het altoos nog niet hetzelfde is.*

Het zijn dan twee gewichtige onderscheiden oorsprongen, namelijk:

- a. de wet als *onze eerste man met* welke wij allen, als nakomelingen uit Adam ons aller hoofd in natuur en verbond, in een verbond der werken gebracht zijn, in onze oorspronkelijke rechtschappen staat, en daarin niet staande gebleven maar gevallen zijn, en de bedreiging van geestelijke, tijdelijke, en eeuwige dood, als de baarmoeder des doods gebaard heeft, en wij allen van nature verdorven en onder het onherroepelijk vonnis van de wet als onze eerste man van verdoemenis opgesloten zijn. Dit is: Gods rechtvaardig oordeel schuldig, en onnut geworden of in een staat van verwerping voor God onze Maker, Wetgever en Rechter over allen.
- b. De andere oorsprong, namelijk: *het Evangelie der genade Gods in Jezus Christus*, is van God verordineerd om arme zondaars uit die voornoemde onuitsprekelijke ellendige staat onder de wet en het verbond der werken over te halen tot Christus en God in Hem volkomen verzoend en tot een nieuwe gehoorzaamheid van dankbare wederliefde. Vandaar de Evangelieroep om door Christus en Zijn bloedbad en Geest weder te keren of te bekeren tot God de Vader in Christus volkomen verzoend, wordende daartoe door Zijn Evangeliewoord bemoedigd door beloften, nodiging en door de genade van welmenende aanbieding van Christus en Zijn gerechtigheid en de genade Gods en het eeuwige leven in Christus en vereniging met Hem, om niet, tegeefs, om niemendal, zonder geld en zonder prijs, uit louter genade.

Dit is *onvoorwaardelijk* in eigenlijke zin, en wordt door geestelijke ervaring geleerd, waardoor men dan het onderscheid bevindelijk leert tussen voornoemde twee oorsprongen, wet en Evangelie, werk- en genadeverbond, door het geloof in de twee Adams, waardoor dan de zaken die in de voorwerpelijke leer der wet en het Evangelie vervat liggen, ingegrift worden en als levendige zaken gewaar worden, dat voornoemde twee oorsprongen, wet en Evangelie, werk- en genadeverbond, de twee oorsprongen zijn van dood en leven (2 Kor. 3 : 6). Deze allergewichtigste dingen worden door geestelijke ervaring geleerd *in een gespannen vierschaar der consciëntie*, als het benedengerechtshof Gods in de Zijnen, tot een zaligmakende berechting met de wet, onze eerste man, en het Evangelie van Christus in de hand of kracht van Zijn Geest, en weten wat in hun ziel en consciëntie omgaat; zoals wij thans spreken van zulken, die tot jaren van onderscheid of gebruik van hun verstand gekomen zijn. Zij verstaan dan bij bevinding, dat hoewel God rechtvaardig bekering en geloof vorderen kan uit kracht van onze door Hem rechtschappen oorspronkelijke staat, nochtans God niet buiten Zijn palen gaat met voorbijgaan van de wet van het verbond der werken in Adam, ons aller hoofd in natuur en dat verbond, verbroken, want God zou ophouden God en rechtvaardig te zijn, indien het niet luidde: *"Om de welverdiende straf te kunnen ontgaan en wederom tot genade te komen, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, daarom moeten wij óf door onszelf óf door een ander volkomen betalen."*

Dit moeten wij steeds dan voor ogen houden, dat God nooit afstand kan noch zal doen van de gestrengte eis der wet, onze eerste man, van deszelfs gebiedende en verdoemende macht, zomin als van Zijn verheven hoogste

majesteit, vlekkeloze heiligheid, onkreukbare waarheid en onmiskenbare zondewrekende rechtvaardigheid, door welke wezenlijke eigenschappen Gods, die God Zelf zijn, de bedreiging van *de dood stervende te sterven* in het verbond der werken werd bedreigd, tegen de overtreder der wet van dat verbond als onze eerste man, bijzonderlijk tegen het proefgebod, door ons in Adam, ons aller hoofd in natuur en dat verbond, overtreden, door welke ene misdaad die bedreiging als de baarmoeder, de geestelijke, tijdelijke en eeuwige dood baarde (Rom. 5 : 12 en 18a).

En zo is Godes onmiskenbare rechtvaardigheid de rechte sleutel voor het merg en de kern des Evangelies van Jezus Christus en Dien gekruist, *de Tweede Adam*, de Heere uit de hemel, de Heere onze Gerechtigheid, in Wien het recht der wet op de volkomenste wijze is vervuld en de verdienende oorzaak van de genade en het eeuwige leven is, voor allen die met Hem verenigd, met het hart geloven ter rechtvaardigheid en met de mond belijden ter zaligheid.

Als men zó door geestelijke ervarenheid onderscheiden geheiligde kennis heeft ontvangen van voornoemde twee onderscheiden oorsprongen, wet en Evangelie, bij des Heeren eigen licht en Woord, zo zal de bescheiden lezer verstaan - met dr. Comrie - dat aan de andere zijde van Antinomianisme, de zuivere rechtzinnige en bevindelijke leer is begonnen vervalst te worden, *door geloof en bekering als voorwaarden te leren en voor te stellen*, daar Comrie in zijn tijd, reeds thans twee eeuwen terug, klaagde, dat sommige kerken daar weer mee besmet waren.

Comrie leerde daardoor, om tegen die ketterij der half-Pelagianen en Arminianen en Remonstranten tekeer te gaan, dat geloof en bekering behoren onder de heiligmaking, als bijzondere delen daarvan. Zodat degenen die geestelijke ervaring en ogen van God hadden ontvangen, konden tasten, dat die 'voorwaardelijk' drijvers met hun *voorwaardelijke voorstelling van bekering en geloof als voorwaarden*, de heiligmaking vóór de rechtvaardigmaking stelden, waarmee men midden in Rome zit. En in de voordraging of voorstelling van het Evangelie en genadeverbond een voorwaardelijk kostuum aantrekt en daarmee op het podium verschijnt als geheel in strijd met het zuiver Evangelie en geheel ongepast voor het wezen en natuur en aard van het genadeverbond; te zien door Gods volk dat geestelijke ervaring en ogen van God heeft.

Zodat Bunyan zeer terecht getuigt, *dat zij die daarvan ontbloot zijn niet verstaan wat ze zeggen noch wat ze bevestigen* (1 Tim. 1 : 7) en hoewel zij melding maken van de Naam des Vaders en des Zoons, en ook van het verbond der genade en het bloed van Christus, dat ze nochtans terzelfder tijd en in die eigen woorden niets anders doen dan *de wet prediken*, als een verbond der werken, enz.

En hoe staat het thans in deze eeuw vol dwaling en ketterij, onder welke door 'voorwaardelijk' drijvers met hun voorwaardelijke voorstelling van hun soort geloof, bekering en biecht in de uiterlijke roeping ze niet alleen wet en Evangelie vermengen, maar die beide oorsprongen onteren en geheel ontzenuwen. En niet alleen dat, maar

uit gebrek van bovennatuurlijk geestelijk licht geen de minste zondekennis hebben van die zonden, die boven het bereik liggen van het kaarslicht der natuurlijke rede of het vleselijk verstand, en zo vermetel en opgeblazen zijn, dat ze leren en voorstellen, ***dat tot een mens, vóórdat hij wedergeboren is, de eis komt van bekering en geloof, ook in de uitwendige roeping. Maar hij kan zich niet bekeren. Hij moet juist aan zijn onvermogen ontdekt worden, opdat hij een smekeling worde aan de troon der genade. En dan is God nog vrij om hem te herscheppen.***

Dus dat door zulk een blote wettische eis van een geestelijk dode of onwedergeboren mens in welke geen greintje leven noch enige beweging in geestelijke zaken te vinden is, aan zijn onvermogen worde ontdekt, dat hij zich niet bekeren kan, toch intussen zulke alvermogende bekwaamheden bezit, dat zo'n dan, zonder geestelijk licht en leven, zonder bekering en geloof des harten, zonder en buiten Christus' bloed en Geest en Middelaarsbediening, zonder de Geest der genade en der gebeden (van hetwelk een onwedergeboren mens alles mist, en zelf duisternis is, vijand van ware bekering tot God), en met verzaking van die Evangelieordinantie Gods voor een toegang tot de genadetroon der Hemelse Majesteit (Hebr. 10 : 19-22), dan zichzelf als een ontdekte smekeling maken en brengen kan aan de genadetroon der Hemelse Majesteit.

Deze van God verfoeide vermete leer der blinde leidslieden, (waarvan de rechtzinnige Godgeleerden getuigen, zoals dr. Owen en Comrie, e.a., dat zulks een stoute vermetelheid is, die God verfoeit, en dat er een vuur van Gods aangezicht uitgaat om ze te verteren, is het niet terstond, evenwel op Gods tijd, - Comrie, Verhandeling over Psalm 102-), wordt thans door 'voorwaardelijk' drijvers geleerd en voor oude waarheid en rechtzinnige leer verspreid. Lijnrecht tegen de mond der Waarheid en des mensen doodstaat, en tegen de Drie Formulieren van Enigheid en met verzaking van die Goddelijke Evangelieordinantie voor een toegaan tot de genadetroon, waardoor dan door die blinde leidslieden der blinden het heiligste en heerlijkste en voortreffelijkste van de ware evangelische godsdienst voor de levende kerk van de Nieuw Testamentische dag, gruwelijk geschonden wordt en God onteerd, wet en Evangelie ontzenuwt en een godloze onwedergeboren mens toegeëigend te kunnen, hetwelk Gods ware volk of wedergeboren kinderen niet van zich zelf vermogen te doen, die praktisch en dagelijks ervaren wat de Heere Christus zegt in Joh. 15 : 5: "Zonder Mij, kunt gij niets doen, wat tot uw zaligheid voor u zelve en anderen nodig en dienstig is".

Dr. Owen getuigt van zo'n onwedergeboren mens, die onder de heersende macht van de zonden ligt, *dat zo een de genade, die hem dagelijks in het Evangelie aangeboden wordt, zo zeer niet verwerpt wegens zijn onvermogen, maar door een vrije daad van zijn eigen wil naar het getuigenis van de Heere Christus in Joh. 5 : 40: "Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven moogt hebben." Van deze weerbarstige zondeslaafse wil, waardoor zij de genade, die hun dagelijks in het Evangelie aangeboden wordt, mar die verwerpen,*

kunnen zij of zijn ze bij zichzelf overtuigd, getuigt Owen in zijn werk over: De heerschappij der zonde en der genade.

Zo zien de verstandigen hoe God die 'voorwaardelijk' drijvers, die de genade van aanbidding 'om niet' in het woord des Evangelies bestrijden, om hun voorwaardelijke voorstelling van hun voorwaardelijk geloof en bekering en biecht te staven, met blindheid komt te slaan om zulke vermetelheid en verzaking van Gods ordinantie te leren. Waardoor ze openbaar komen voor des Heeren volk, dat ze er een eigen gemaakte lastbrief op na houden in onderscheid van des Heeren geroepen dienaars en hun van de Heere ontvangen lastbrief en Evangeliedwang naar de aard der huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, in welke God alle uitwendige onderscheid van personen, volken, tongen en natiën heeft weggenomen. En zoals dr. Owen getuigt, *dat in alle vergaderingen onder de zuivere bediening des Evangelies, aan allen, zonder onderscheid, Christus en Zijn bloed aangeboden moet worden.* (Markus 16 : 15, Lukas 14 : 23, enz.) *En dat de geroepen dienaars zich maar aan hun ontvangen lastbrief hebben te houden als behorende onder Gods geopenbaarde wil des bevels, die de regel is van des menschen plicht in 't algemeen (Deut. 29 : 29) en niet Gods geheime en bijzondere genegenheden ten aanzien van bijzondere personen. En dat de geroepen dienaars tevoren niet weten, voor wie Christus Zijn borgbloed gestort heeft en voor wie niet en in wie de Heere het werk des geloofs werken wil met kracht, hetwelk, getuigt Owen, de Heere voor Zichzelf in Zijn boezem en bondskist geheim gehouden heeft. En dat de genade van inwerking dus uit een andere bron vloeit dan uit de wil des bevels. Door welke de algemene genade van aanbidding des Evangelies van de nieuwe dag door de geroepen dienaars moet geschieden, naar luidt van hun ontvangen lastbrief.*

Zo wordt aan de geroepen dienaars niet tevoren bekend gemaakt wie de uitverkorenen zijn, in wie de Heere door hun prediking de genade van aanbidding, die door het uitwendig woord des Evangelies geschiedt, door Zijn Geest de genade inwerkt, maar komt achteraf dan openbaar, gelijk de apostel Paulus getuigt in 1 Thess. 1 : 4 en 5, zeggende in zijn voorrede dit: "Wetende, geliefde broeders, uw verkiezing van God; want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in de Heilige Geest", enz. Deze algemene schriftuurlijke genade van aanbidding van Christus en Zijn bloed aan allen in alle vergaderingen, in welke de uitverkorenen en de verworpenen onder elkander gemengd zijn, behoort onder Gods geopenbaarde wil des bevels. Zie de lastbrief der dienaars van het Nieuwe Testament en hun Evangeliedwang om in te komen, door gedurig en ernstig aanhouden, waardoor het getal der uitverkorenen vol worde uit alle volken, tongen en natiën, naar de huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, (Lukas 14 :23 en Markus. 16 : 23, enz.).

Deze algemene, schriftuurlijke genade van aanbidding, verdedigt de geleerde oordeelkundige dr. Owen, zelfs tegen de valse consequenties der algemene verzoeners, die uit de algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed, evenals 'voorwaardelijk' drijvers doen, hun valse consequenties maken, dat dan Christus voor allen Zijn bloed gestort moet hebben. Hetwelk Owen

krachteloos en ijdele snorkerij noemt. En dat er geen verband te leggen is tussen Gods geopenbaarde en Zijn geheime wil en genegenheid.

► En zoals Owen deze schriftmatige algemene aanbieding verdedigt tegen *de algemene verzoeners*, zo is die algemene aanbieding onderscheiden van die *leugen-algemene aanbieding der algemene verzoeners* op welke dr. Kohlbrügge in zijn "Tale Kanaäns" en ook de "Kruisgemeenten" het oog hadden. Want te leren dat Christus voor allen Zijn bloed gestort heeft en dat dan aannemen op die leugen-aanbieding alleen, en dan soms noodgedwongen zulks *een levendig geloof* noemen, is leugen op leugen stapelen, en neemt weg alle relatie en handelingen met Christus en God in Hem, zoals satan daardoor alle bevindelijke waarheid tracht weg te vegen. Waarover nader in dit werkje te lezen is.

Want als twee hetzelfde zeggen, is het altoos hetzelfde nog niet, maar kan als hemel en hel nog van elkander verschillen. Evenals sommige oude schrijvers de regelmaat van zelfbeproeving van de apostel (2 Kor. 13 : 5) soms *voorwaarden* hebben genoemd, alsook de merktekenen der uitverkoren bondelingen in Christus, namelijk: *bekering en geloof door de liefde werkzaam*; ter onderscheiding van de onboetvaardige onbekeerlijke godlozen, tot de bediening der sleutelmacht van in- en uitsluiting des hemelrijks en voor de bediening van het Sacrament van het Avondmaal, naar luidt van het Avondmaalsformulier.

Zo noemt ook dr. Owen voornoemde merktekenen, ter onderscheiding, in het zo-even genoemd voorstel der schriftuurlijke algemeenheid der aanbieding, *voorwaardelijk*, maar zegt daar niet mee, dat bekering en geloof door de liefde werkende, voorwaarden zijn. Want dr. Owen in zijn dispuut tegen degenen, die wel de werken maar niet de voorwaarden uitsloten, gaat tegen hen te keer met dezelfde disputatie van Paulus tegen hen volgens Rom. 4 : 5 en getuigt: dat die gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, alle werken, en gelijk het een goddeloze is, alle voorwaarden uitgesloten worden. (Dr. J. Owen, On Justification Cap. 18).

En voornoemde merktekenen dienen tot verzekerdheid, dat wij met God in 't verbond staan en Hij onze God is, getuigt Witsius.

En zo nemen wij ook alle reeds toegebrachte uitverkorenen in Gods Woord, en in hemel en op aarde, tot getuigen van deze waarheid tegen de vermetele leer van het neo-Arminianisme der 'voorwaardelijk' drijvers, met hun onwedergeboren ontdekte smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit, dat niet één der uitverkorenen ooit door God is gevonden, als nog onwedergeboren zijnde, aan de genadetroon, om God voor te komen, Maar God is hun eerst voorgekomen en heeft hen gevonden, ver van Hem afgeweken, als verdronken in de zonden van on- of eigengerechtigheid. Want er is niemand in zijn verdorven gevallen natuurstaat, die God zoekt, niet tot één toe (Rom. 3 : 11).

En tegen hun voorwaardelijke voorstelling drijverij met hun voorwaardelijk geloof en bekering en biecht, - onder voorwending, dat zij geen wezenlijke of

eigenlijke, maar *oneigenlijke voorwaarden* zouden verstaan, - daar tegen getuigen wij, dat hun dispuut tegen het onvoorwaardelijk, en hun tegenwerpingen daartegen, contrarie getuigen tegen hun voorwending, omdat *een oneigenlijke voorwaarde* geen voorwaarde is. En dat in de leer der twee verbonden en in de wet en het Evangelie van *oneigenlijke voorwaarden* geen sprake is. Want de geestelijke ervarenheid door het ware geloof in de twee Adams, kent anders niet dan *wezenlijke* voorwaarden door God Zelf voorgesteld en door onze Heidelberger Catechismus geleerd, namelijk: "God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, daarom moeten wij óf door onszelf óf door een ander volkomen betalen."

En deze rechtzinnige leer der ellende en verlossing uit welke de dankbare gehoorzame wederliefde vloeit, doet de Arminiaanse voorstelling van voorwaardelijk geloof en bekering en biecht, - ongeacht of die uit de mens zelf of op zijn neo-Arminiaans geleerd of voorgesteld wordt, dat God die voorwaarden eerst Zelf van buiten inwerkt of onvoorwaardelijk komt te geven, - in rook verdwijnen. Want dat is de oude waarheid en de rechtzinnige leer van Gods Woord niet, noch de zuivere bevindelijke Hervormde leer onzer vaders, als men maar de stiefvaders daaronder weet te onderscheiden.

Want de Catechismus gaat met de wet, onze eerste man, uit welke de kennis der ellende is, over geen ijs van één nacht, bij manier van spreken, maar komt met het wetboek van Gods strafrecht dan te berde, met de overtuigde zondaar in zijn verlegenheid om van de welverdiende straf ontslagen en wederom tot genade te komen, voor de onmiskenbare zondevergeldende rechtvaardigheid te plaatsen, handhavende het onherroepelijk vonnis der verdoemenis van de wet, onze eerste man, zoals het luidt: "om de welverdiende straf te kunnen ontgaan en wederom tot genade te komen, dat God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, daarom moeten wij óf door onszelf óf door een ander volkomen betalen."

Het heet dan niet, dat God afstand doet van de gestrengte eisen der wet, onze eerste man van het verbond der werken, om daarvoor in de plaats te stellen de geringe *voorwaarden van bekering en geloof*. Uit welke ketterij die voorstelling van voorwaardelijk geloof en bekering is opgebaggerd door de Pelagianen, die ze in de mens zelf stelden en later is gevestigd door het Arminianisme, door te leren, *dat God Zelf* eerst die voorwaarden komt te geven, en door het neo-Arminianisme is versierd met te leren, *dat God die voorwaarden onvoorwaardelijk komt te geven*; met een omzwaai daarbij te maken met Gods vrijmachtige soevereiniteit.

Maar dat opgelapte vaartuig bleef *voorwaardelijke voorstelling van geloof en bekering* genoemd worden, waarmee men door de wind der dwalingen vanuit Holland over Golgotha naar Rome terugzeilt onder protestante, Hervormde en Gereformeerde vlag. Want terecht zeide Luther, *dat alle mensen een paap in eigen boezem hebben, en dat hij liever in een grove, uiterlijke zonde viel, dan te dwalen in de leer der wet en des Evangelies*.

En Bunyan getuigt van degenen, die geestelijke ervaring hebben, *dat die meer bevreesd zijn voor 't verbond der werken dan van de duivel*.

En voorwaar, het levende kind, dat zucht onder de plaag van eigen hart onder welke plaag de paap is in eigen boezem, die opgeblazen is met voorwaarden, verstaat, dat die de gevaarlijkste verrader is van het leven Gods en met zijn

vrome lust hen menigmaal van de levensbron wegvoert, dewijl ze door ervaring kennen, dat één ogenblik gemeenschap met Christus en God de Vader in Hem volkomen verzoend, ons meer heiligt dan alle andere plichten in Methusalems jaren.

1. Ten eerste. Degenen, die geestelijke ervaring hebben van de twee voornoemde onderscheiden oorsprongen van dood en beven of wet en Evangelie, kennen bij bevinding naar Gods Woord, *dat de wet van het verbond der werken geen bekering en geloof toelaat aan degenen, die daaronder zouden blijven*, zoals Bunyan getuigt naar des apostels verklaring (Gal. 3 : 10 en 12). Want die eist wezenlijke voorwaarden van volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid van "al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen", zonder onderbreking, nacht en dag, ons leven lang. En die is geestelijk en vervloekt ons door de aanwezigheid van de zondige begeerlijkheid in ons. Deze is dus niet tolvrij, al brengt men de begeerlijkheid niet ten uitvoer (Rom. 7 : 7) en sluit alle overtreders op onder het onherroepelijk vonnis van verdoemenis, door de wet uitgesproken, hetwelk de onmiskenbare rechtvaardigheid Gods handhaaft.
2. Ten, andere, in het Evangelie en verbond der genade is geen plaats overgelaten voor voorwaardelijke voorstelling van geloof en bekering en biecht, want het Evangelie brengt ons Christus Jezus onze Heere, in Wie alle condities of voorwaarden volbracht zijn, Die de gerechtigheid des geloofs is. Hem door een waar geloof omhelst, aangenomen en toegeëigend, is het ware geloof. Het is *geen voorwaarde*, maar een *geestelijk instrumenteel middel*.

Die dus geestelijke ervaring hebben van deze twee voornoemde onderscheiden oorsprongen, door het geloof in de twee Adams, die kunnen verstaan dat 'voorwaardelijk' drijvers met hun voorwaardelijke voorstelling van geloof en bekering en biecht, nog nooit de wet, uit welke de kennis der ellende is, en nog nooit 't Evangelie van Christus zuiver en krachtig geleerd hebben. Omdat de wet, onze eerste man, geen bekering en geloof predikt noch toelaat aan degene, die daar onder zijn en blijven (Gal. 3 : 10 en 12), en het verbond der werken geen Middelaar heeft. En het Evangelie van Christus met Zijn volbrachte voorwaarden of dadelijke en lijdelijke gerechtigheid, geen plaats overlaat voor een voorwaardelijke voorstelling van geloof en bekering. Want zoals reeds is gezegd, dat God rechtvaardig geloof en bekering en alle gehoorzaamheid eisen kan uit kracht van onze rechtschappen oorspronkelijke staat, nochtans (door dat wij in Adam in een verbond der werken gebracht zijn met een van zelfs zijnde toestemming, zowel van de bedreigde vloek op ongehoorzaamheid als van de belofte van een hogere eeuwige gelukzaligheid op volkomen gehoorzaamheid aan de wet, onze eerste man), God handhaaft door Zijn onmiskenbare rechtvaardigheid, het onherroepelijk vonnis der verdoemenis der wet als onze eerste man.

Zo veroordeelt en verwerpt de rechtzinnigheid die *voorwaardelijke voorstelling van geloof en bekering*, ongeacht of zij die *oneigenlijk* of *eigenlijk* noemen, óf uit de mens zelf, óf van buiten ingewerkt voorwenden. Want de twee voornoemde onderscheiden oorsprongen, wet en Evangelie, verbond

der werken en verbond der genade, hebben elk hun bijzondere leringen van volmaakte wezenlijke zondeloze voorwaarden.

- Het werkverbond personele voorwaarden en heeft geen middelaar, en laat geen bekering en geloof toe aan allen, die daaronder zijn en blijven.
- En in het verbond der genade zijn alle condities of voorwaarden in een Ander vervuld, namelijk in Jezus Christus, de Tweede Adam, de Heere onze Gerechtigheid.

Dit leert ons dan de geestelijke ervarenheid en onderscheid der twee voornoemde onderscheiden oorsprongen, wet en Evangelie en de onmiskenbare rechtvaardigheid Gods, welke alle verzinsels van voorwaarden in rook doet verdwijnen, "om de welverdiende straf te kunnen ontgaan en wederom tot genade te komen, want God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, daarom moeten wij óf door ons zelf óf door een ander volkomen betalen". (Zondag 5).

En zo gebiedt ons de rechtzinnigheid, alle voornoemde soorten van voorwaardelijke voorstelling van geloof en bekering en biecht, te verwerpen en over te laten aan de oude- en neo-Arminianen, Pelagianen, Remonstranten en aan Rome, als voortbrengsels uit de paap in eigen boezem, die door het ware geloof en geestelijke ervarenheid een ezelsbegrafenis gegund wordt, dewijl die van voorwaarden opgezwollen is en de gevaarlijkste verrader is van het leven Gods door zijn vrome lusten uit de ingewanden van de gevallen oude Adam, van de levensfontein afvoert en zijn hoogmoedige inborst bedekt met een schijn van nederigheid.

Door die paap in eigen boezem weet satan, door diegenen, die aan de wet getrouwd zijn, langs omwegen van verschillende leer, geschillen op te werpen die schijnbaar *het gewichtig leerstuk der rechtvaardigmaking* niet raken, om juist daarop zijn slag te slaan.

Waarom dr. Luther, om welke de Heere een vurige muur was, dan ook niet voor niets bij de promotie te Weihmar, en in de Weihmar Editie getuigde, namelijk: *"Het artikel der rechtvaardigmaking is de leermeester en vorst over alle soorten van leer, zonder welke de wereld smakeloos en niets dan duisternis is, en zo het ontbreekt zo is er geen dwaling die niet binnen sluipt en regeert. Wij doen dus goed als wij zo dikwijls mogelijk over haar disputeren, opdat ons gemoed verzekerd zij en wij de duivel in alle soorten van verzoeking kunnen weerstaan. Deze leer is niet gering en handelt niet over lichte zaken, maar is voor de christenen, die in strijd met de satan staan, onontbeerlijk. De ganse christelijke leer staat en valt met haar. Uit en in deze leer wordt en staat de kerk. Anders zullen wij de ware Theologie niet kunnen bewaren, maar worden wij terstond werkheiligen, ceremonieknechten, wetdrijvers, papisten; Christus wordt verduisterd en niemand in de kerk kan recht onderwezen of opgebeurd worden", enz.*

Hoe Jezus Christus onze Heere verduisterd en Zijn algenoegzame dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid en gerechtigheid verkleind, ja vernietigd wordt, door geloof en bekering en biecht als voorwaarden te leren, is te verstaan, als men verstaat wat voorwaarden zijn inzake van verbonden, waar het hier over gaat.

Zo getuigt de vermaarde H. Witsius tegen 'voorwaardelijk' drijvers dit:

"Een voorwaarde, eigenlijk genoemd in de zaak van verbonden, is zodanige daad, welke volbracht zijnde, de mens recht geeft tot beloning. Dat nu zodanige voorwaarde in het genadeverbond van ons niet kan worden geëist, is klaar en blijkende: omdat het recht tot het leven niet gegrond wordt, noch gegrond kan worden, in enige onze daad, maar alleen in de rechtvaardigheid van onze Heere, die het recht der wet volkomen voor ons vervuld hebbende, zo kan met geen recht van ons iets afgevorderd worden, hetwelk wij tot verkrijging van het recht, dat ons nu op de volkomenste wijze bereid is, zouden volbrengen. En hierin stemmen alle rechtzinnigen lichtelijk met elkander overeen."

Zouden wij kunnen dwalen met onze Heere Christus té hoog te verheffen als de Heere onze Gerechtigheid en de onuitsprekelijke Gif des Vaders, met Hem aan te prijzen, aan te bieden en te nodigen tot vereniging en gemeenschap met Hem, en ons te wassen, te baden en te reinigen in Zijn bloedbad? Nu, dit is dan een gezegende dwaling tot zaligheid, waarop satan vergramd is en een geheel leger van 'voorwaardelijk' drijvers daartegen op de been gebracht heeft. Zo bevreesd is de duivel met zijn gespuis, dat er door het Evangelie van Christus en God in Hem volkomen verzoend, een arme zondaar de duivel ontrukkt wordt en tot Christus en God in Hem, overgehaald wordt en in Christus' bloedbad zich zal indompelen om zich te baden en te reinigen van al zijn vuile zonden. Welke voorwaarden zal het verduisterd vlees verzinnen om tot Christus en Zijn van alle zonden en schuld reinigend bloedbad te komen zo vuil, zo lelijk, zo melaats wij zijn? Dewijl men God vertoornt, als men het elders anders zoekt of wij ons zelf eerst willen reinigen, waardoor men zich toch des te erger maakt.

Zo dan, bescheiden lezer, zal niemand der rechtgeaarde zonen en dochteren der Reformatie dan ook het mij geschonken recht betwisten, om te verschillen van alle soorten van leer en citaten, van wie ook, welke in strijd zijn met het geloof in de twee Adams, en de twee voornoemde onderscheiden oorsprongen van dood en leven, namelijk: de wet onze eerste man, en 't Evangelie van Jezus Christus en Dien gekruist.

De bescheiden lezer zal dan ook verstaan, dat dit werk voor allen niet na eenmaal lezen naar behoren verstaan kan worden. En dat de herhalingen erin niet overbodig zullen gehouden worden, als men verstaat, in hoedanige eeuw van verwarring wij thans leven, en dat ik in dit werkje - met Jonathan - soms over scherpe rotsen klauteren moet om dan in de diepte af te dalen in deze strijd in deze tijd, voor de leer des geloofs, dat eens vooral door Christus en de apostelen geleerd is, (Judas vers 3).

Zo dan, lees en herlees tot het verstaan dezer disputaties, in afhanging van Hem, Wiens glorie ons tot zaligheid is en voor Wie een heilbegeerig hart aangener is dan keukendienst (Lukas 10 : 38-42). Opdat Hij onze ziel en consciëntie zal voeden met Zijn gerechtigheid, die door Hem alleen is bereid, gewerkt en uitgewerkt, en 'om-niet', tegeefs, in het Evangelie aangeboden en door Zijn geroepen dienaars wordt verkondigd, omdat Hij het gedaan heeft! (Ps. 22 : 32)

VAARWEL
Linden.

P. van der

HET DOCTRINAIR LEERSTUK DER HERVORMING

DE LEERMEESTER EN VORST OVER ALLE SOORT VAN LEER
TOT VERDEDIGING DER SCHRIFTUURLIJKE EN BEVINDELIJKE WAARHEID
TEGEN HET ARMINIANISME GEDISPUTATIEERD

DISPUTATIE 1.

Als de apostel in 1 Kor. 2 : 2 schrijft, *dat hij in het verkondigen des Evangelies niet voorgenomen had iets te willen weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd*, dan is in deze apostolische wetenschap ook begrepen de kennis van de staat der ellende des mensen, zoals wij in ons stam- en verbondshoofd Adam gevallen en door de wet van het verbroken verbond der werken, als overtreders der wet, onder deszelfs onherroepelijk vonnis der verdoemenis zijn opgesloten van nature. (Rom. 3 : 19 en 20) En door de ene misdaad van Adam, in welke allen gezondigd hebben, (Cap. 5 : 12) en de schuld over alle mensen gekomen is tot verdoemenis, vers 18a. Als wij dan alzo de apostel in 't licht van zijn brieven mogen nagaan, dan merken wij, dat wij door onze oorspronkelijke zonden alle inklevende bekwaamheid hebben verloren, en hoop loos is, om een gerechtigheid op te richten, die aan de gebiedende en veroordelende macht der wet voldoet, of die bij God aannemelijk zou kunnen zijn of geacht worden, ter kwijtschelding van schuld en straf, en toewijzing van het recht ten eeuwigen leven.

Deze hoop loze toestand van 's mensen kant bewijst de apostel in de eerste kapitels in de Romeinenbrief uit de Heilige Schrift en de praktijk van alle soorten mensen, van Joden en heidenen, door alle eeuwen heen, hetwelk hij dan met twee besluitredenen bevestigt. Ten aanzien der Joden zelf, die onder de wet waren én van alle soorten heidenen in 't gemeen, waardoor uitgesloten wordt, dat de mens noch van zichzelf, noch door verkregen hulp en bijstand van buiten, noch door verkregen voorrechten, een voor God aannemelijke gerechtigheid kan bewerkstelligen om er mee te kunnen sterven en voor Gods oordeel te verschijnen, Rom. 3 : 19 en 20: "Wij nu weten dat al wat de wet zegt, zij dat spreekt tot degenen, die onder de wet zin, opdat alle mond gestopt worde en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij. Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem; want door de wet is de kennis der zonde".

Hier dan is het aan te merken, dat de apostel twee dingen leert uit onze oorspronkelijke zonde, waaruit het onweersprekelijk vaststaat, dat het van de kant des mensen hoop loos is, om een Gode aannemelijke gerechtigheid te bewerken, om er mee te kunnen sterven en voor Gods oordeel te verschijnen, namelijk deze twee dingen:

a. Schuld, Rom. 5:12 en 18; en b. Verdorvenheid, Job 14:4, Psalm 51 : 7 enz. De apostel dan, bewezen en vastgesteld hebbende de volstreckte hoop loosheid om een Gode aanneembare gerechtigheid op te richten, komt dan

door de rijkdom van Gods genade te verkondigen, dat God niet alle mensen in die hoop loze staat ten verdere besloten heeft en leert dan in vers 21a: "Maar nu is Gods rechtvaardigheid geopenbaard geworden zonder de wet." Dit is, Gods rechtvaardigheid, die voor God geldende is en die niet door de wet maar in het Evangelie geopenbaard wordt en ons op Christus en Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid wijst, met welke men alleen voor God verschijnen en bestaan kan. Hiertoe brengt de apostel bij, dat de schriften van Mozes en der profeten die bij de Joden "wet" genoemd worden, ook daarvan getuigen in vers 21 : : "Hebbende getuigenis van de wet en de profeten" welke hij dan verklaart te zijn in vers 22: Namelijk, Gods rechtvaardigheid door het geloof van Jezus Christus, tot allen en over allen, die geloven; want er is geen onderscheid, dat is: geen onderscheid tussen Joden en heidenen ten aanzien van rechtvaardigmaking uit het geloof in Jezus Christus. "Want", zegt Paulus verder, "zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid van God." Dit is, het eeuwige leven als prijs der rechtvaardigheid niet hebben verkregen met hun werken, noch Jood, noch heiden, en dus niets anders overblijft dan uit genade in en door Christus en Zijn gerechtigheid gerechtvaardigd te worden om-niet, tegeefs, uit enkele gift, vers 24: "En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is."

Vanaf dit vers en voorts beschrijft de apostel al de oorzaken en eigenschappen van de rechtvaardigmaking, zoals:

- a. Gods onverdiende genade als de opperste oorzaak.
- b. De verzoening en verlossing door Jezus Christus, als de verdienende oorzaak.
- c. De Heilige Geest de inwerkende oorzaak van het door God de Vader toegedachte en des Zoons verworven heil en zaligheid.
- d. Het ingewrochte geloof, het geestelijke instrumentele ontvang middel.
- e. De eigenschap der ontvangen zaligheid is de uitsluiting van alle roem der begenadigden.
- f. Het oogmerk Gods is de verheerlijking Zijns Naams in de vertoning van Zin onmiskkenbare rechtvaardigheid en heerlijke barmhartigheid.
- g. De vastheid en zekerheid is Gods onveranderlijk voornemen in Christus, door niets en niemand te verhinderen.
- h. Dit alles verkondigt de openbaring Gods in de huishouding van genade en zaligheid.

De laster van Antinomianisme, of Wetsbestrijding door de werkheilige eigengerechtigte wereld tegen deze leer der rechtvaardigmaking des godlozen - door de onmiddellijke toerekening van de borggerechtigheid van Christus, - werpt de apostel verre weg, zeggende, vers 31: "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet." Omdat de leer van het Evangelie verklaart, dat Christus de wet voor de Zijnen en in haar plaats heeft volbracht in deszelfs gebiedende en veroordelende macht. En dat Hij degenen, die gerechtvaardigd worden, ook door Zijn Geest zó vernieuwd, dat ze naar al Gods geboden hun leven zoeken te richten, zijnde gerechtvaardigd door Zijn bloed en geheiligd door Zijn Geest, zodat ze met Christus een plant geworden zijn en met Hem in geen verkeerd gezelschap zijn.

Zoals dan door de apostel uit de Heilige Schrift en uit de ervaring is bewezen en vastgesteld de volstrekt hoop loze toestand des mensen, om een voor God aannemelijke gerechtigheid te kunnen oprichten, noch door de mens zelf, noch door hulp en verkregen voorrechten van buiten, zo is deze bevindelijke waarheid zowel een ergernis voor de opgeblazen hoogmoed des vleses, als door een gerechtigheid van een vreemde gerechtvaardigd te worden. Het is dan ook voor verstandigen, zoals Paulus tot zulken spreekt in 1 Kor. 10 : 15, die in deze verborgenheden des geloofs onderricht en ervaren mogen zijn, te verstaan, dat satan het bijzonder gemunt heeft op het gewichtig artikel der rechtvaardigmaking des zondaars door toerekening van de borggerechtigheid van Christus. En hoe satan daartoe zelfs geleerde lieden gebruikt, leert ons de ervaring overvloedig, en het is ook geen geringe listigheid van satan en zijn dienaars, die de Heilige Geest door de apostel beschrijft in 2 Kor. 11 ; 13, 14 en 15.

Het is dan ook de rechtgeaarde zonen der Reformatie bekend, dat het principiële verschil tussen rooms en protestant, gelegen is in dit gewichtig *artikel der rechtvaardigmaking* van de inderdaad godloze door de onmiddellijke toerekening Gods der gerechtigheid. van Christus, zoals de apostel getuigt in Rom. 4 : 4, 5, 6, 7 en 8 enz. Daar de apostel dan ook alle werken en voorwaarden als met opzet verwerpt, en het geloof leert als *een instrumenteel ontvangmiddel*.

En zoals in de met Christus verenigden de zaken, die in de voorwerpelijke leer vervat zijn, wezenlijk in hun zielen hebben, en die gewaar worden - wat de beste verklaring der woorden is door de Geest der waarheid, - zo belijft het de Heere, door Zijn alregerende voorzienigheid dwalingen toe te laten, opdat dan in de Zijnen hun kennis der waarheid, die naar de Godzaligheid is, zal toenemen door weerlegging der dwalingen door Zijn dienstjongens, die verstaan, dat alles wat in strijd is met het gewichtige artikel der rechtvaardigmaking, zonder zich aan iets te storen, moet worden verworpen.

Zo is het zeer wel te verstaan, dat doctor Maarten Luther in heilige ijver voor de glorie Gods ontstoken, dit volgende getuigde:

"Als de glorie Gods vaststaat en de gerechtigheid des geloofs behouden wordt, namelijk, dat God alleen uit louter genade door Christus rechtvaardigt, dan willen wij niet alleen de paus op de handen dragen, maar hem ook de voeten kussen. Maar omdat wij dit niet kunnen verkrijgen, daarom zijn wij in God weerbarstig, boven alle maat. Geen duimbreed zijn wij van plan te waken, noch voor alle engelen in de hemel, noch voor Petrus of Paulus, noch voor duizend pausen, noch voor de ganse wereld. Hier zij verre alle nederigheid, omdat zij ons onze roem willen roven; ja, God Zelf, Die ons geschapen en alles gegeven heeft, en Christus Die ons door Zijn bloed gekocht heeft. Goed en naam, leven en alles wat we hebben, laten wij ons ontrukken. Maar het Evangelie, het geloof, Christus, enz. laten wij ons nooit ontroven. Dat moet de kern van alles blijven. En vervloekt zij alle nederigheid, die zich hier gewonnen geeft. Hier zij ieder onbuigzaam, en hardnekkig, tenzij hij Christus wil verloochenen. Daarom zal mijn kop, zo God het geeft, harder zijn dan die allen. Hier wil ik hard zijn en blijven, hier voer ik het devies: Ik wijk voor niemand. En met een blij gemoed verdraag ik het, dat ik oproerig en

hardnekkig genoemd word. Hier beken ik openlijk, dat ik hard ben en zal zijn en geen haarbreed zelfs wijken zal. De liefde, die alles verdraagt, alles gelooft, alles hoopt, moge waken, maar het geloof niet", enz.

Zo zal ook geen verstandige, die in de verborgenheden des geloofs een weinig onderricht en ervaren is, kunnen verdragen, dat het gewichtig artikel der rechtvaardigmaking vervalst wordt door bekering en geloof, als *zodanige voorwaarden* te leren, of voor te stellen, ter verkrijging van de genade Gods daarop, daarom, en daarna, hetwelk ketterij is, en de heiligmaking te stellen voor de rechtvaardigmaking, waarmee men midden in Rome zit.

Het is dan ook zeer wel van Dr. Luther te verstaan, hetwelk wij *het Doctrinair vaststaand leerstuk der Hervorming* noemen, hetgeen deze grote Hervormer, bij de Promotie op de Weihmar Academie, anno 1 juli 1537, getuigde, namelijk:

"Het artikel der rechtvaardigmaking is de leermeester en vorst over alle soorten van leer, en beheerst elke consciëntie en kerk. Zonder dit is de wereld smakeloos en niets dan duisternis, en geen dwaling is er, die, zo het ontbreekt, niet binnen sluipt en regeert. Daarom is het noodzakelijk dat deze leer nauwkeurig in de kerk gekend wordt, vooral zo gij anderen leren wilt. Wij doen dus goed, als wij zo dikwijls mogelijk over haar disputeren, opdat ons gemoed verzekerd zij en wij de duivel in alle soort van verzoeking en kunnen weerstaan. Zo wij in haar niet onderricht zijn, kan de duivel ons in alle wanhoop storten. Deze leer is niet gering en handelt niet over lichte zaken, maar is voor de christenen, die in strijd met de satan staan, onontbeerlijk."

In Weihmar Editie, 33-40 en 48 getuigt Luther:

"De ganse christelijke leer staat en valt met haar. Uit en in deze leer alleen wordt en staat de kerk. Anders zullen wij de ware Theologie niet kunnen bewaren, maar worden wij terstond werkheiligen, ceremonieknechten, wetsdrijvers, papisten. Christus wordt verduisterd en niemand in de kerk kan recht onderwezen of opgebeurd worden", enz.

Met dit artikel der rechtvaardigmaking, als de leermeester en vorst over alle soort van leer, is de kerk van wal gestoken en uitgetogen met de Reformatie uit het geestelijk Babylon. Al vóór Luthers tijd vindt men uit de belijdenis der Boheemse en Moravische kerken, dat zij dit artikel der rechtvaardigmaking voor de voornaamste van allen hield, zijnde hetzelfde het kortbegrip van het gehele christendom en de Godzaligheid. (Corp. Confess. part. 1 blz. 242, en in het zesde art.).

De rechtzinnige omschrijving van dit gewichtige artikel der rechtvaardigmaking in deszelfs wezen en volkomenheid is deze:

"Rechtvaardigmaking in deszelfs wezen is:

- a. Bedrijvende, - Vrijspreking van schuld en straf en toewijzing van het recht des eeuwigen levens, als daad Gods op grond van toerekening (Rom. 4 : 6, 7 en 8, Cap. 8 : 33, enz.).
Het voorwerp is de zondaar die gerechtvaardigd wordt, en dus:
- b. Lijdelijk. Lijdelijk in het ontvangen van deze weldaad. God rechtvaardigt, dit is werkdadig of bedrijvende; *worden gerechtvaardigd*, dit is lijdelijk in

het ontvangen. Geloof is ontvangmiddel. Tot de volkomenheid behoort men alles op een verscheiden wijze te verstaan, namelijk:

God, Christus de Middelaar, de Heilige Geest, het geloof, en de goede werken.

1. God. - God maakt rechtvaardig door de zonden "niet toe te rekenen" maar de rechtvaardigheid van Christus' onschuld, dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid toe te rekenen (Rom. 4 : 11 enz.).
2. Christus. - Christus de Middelaar maakt rechtvaardig door verdienen (2 Kor. 5-21, Rom. 8 : 3 en 4, enz.).
3. Heilige Geest. - De Heilige Geest maakt rechtvaardig door toepassen (Gal. 3 : 2 en 5, Joh. 16 : 14, enz.).
4. Geloof. - 't Geloof aannemenderwijs (Rom. 5 : 1, Kap. 3 : 28, enzovoort).
5. Werken. - De goede werken, niet verdienende, maar verklarenders, gelijk de vrucht de boom niet maakt, maar verklaart (Jac. 2 : 21-26, Gal. 5 : 6, Joh. 15 : 5, enz.)."

Hoe dit gewichtige artikel der rechtvaardigmaking voor de voornaamste van allen is gehouden, als het kort begrip van het gehele christendom en de Godzaligheid, moet verstaan worden in die verscheiden wijze der voorkomende zaken in dat gewichtige artikel, zoals:

1. De openbaring van de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest in de huishouding van genade en zaligheid, in welke ieder Persoon Zijn bijzonder aandeel op Zich genomen heeft, zonder nochtans afgescheiden van elkaar, zoals:
 - a. God in de Persoon des Vaders op Zich genomen heeft het vertoon der Godheid, en in deze huishouding voorkomt, doende wat der Godheid is, in het zaligen van zondaars, zoals handhavende het recht der gekwetste Majesteit en de ellendige zondaar vrijmachtig tot zaligheid voor te beschikken en het Goddelijk middel daartoe beraamt tot genoegdoening aan de gekwetste Majesteit en onmiskembare zondewrekende rechtvaardigheid, door de Zoon, en het vonnis van vrijspraak van schuld en straf te vellen en het recht des eeuwigen levens toe te wijzen aan de verlost en door Zijn menswillen worden Schoonzoon en Zijn volbrachte voorwaarden of aangebrachte gerechtigheid, en de gelovigen tot een God van zaligheid te zijn en met alle hemelse zegeningen te zegenen in Christus en de Heilige Geest in hun hart te zenden.
 - b. God de Zoon, vrijwillig de verlossing en het Middelaarschap op Zich nemende, willende vrijwillig 's Vaders rechtvaardige Knecht zijn tot uitvoering van dit grote werk, naar des Vaders welbehagen.
 - c. God de Heilige Geest, vrijwillig op Zich nemende om gezonden te worden ter krachtige inwerking en mededeling of toepassing van het door de Vader toegedacht en door de Zoon verworven heil.
2. Dit artikel der rechtvaardigmaking, door onmiddellijke en middellijke toerekening aan de voorwerpen, waaraan deze weldaad besteed wordt, met uitsluiting van anderen, terwijl zij in Adam even diep gevallen en de verdoemenis onderworpen waren, bevat die zeer onderscheiden betrekking, of die bijzondere betrekking tot de voorwerpen van deze weldaad, in welke van nature geen onderscheid bestaat, zijnde van nature

kinderen des toorns gelijk de anderen, (Eféze 2 : 3) En aldus die bijzondere betrekking tot de voorwerpen van deze weldaad niet in hun, maar in Gods eigen absoluut vrij welbehagen Zijns willens, zijn oorsprong en oorzaak heeft en daaruit dan onderscheid komt van personen. Daar van nature geen onderscheid bestond, welk onderscheid komt in de tijd en op Gods tijd door onmiddellijke toerekening van de borggerechtigheid van Christus. Met direct gevolg daarvan hun krachtige roeping en geestelijke vernieuwing, met het ware geloof in de twee Adams, *welke vernieuwing niet lijnrecht uit Gods enkel willekeurig besluit* afvloeit, maar uit *het eeuwig verbond der genade*, opgericht tussen God de Vader en de Zoon, de Tweede Adam, en de uitverkorenen in Hem in Gods genaderaad, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast zou blijven, en niet verhinderd zou worden door de inkomst der zonden, door Gods heilige toelating in Adam onder het verbond der werken in welke allen gezondigd hebben (Rom. 5 : 12 en 14 en 18a). Zo dan:

3. Bevat dit artikel van de rechtvaardigmaking de leer van de *onmiddellijke toerekening*; niet dus van drie, maar naar die twee verbonden, hebbende elk hun hoofd, de eerste Adam uit hoofde van het verbond der werken, in welk hoofd representeerden alle zijn uit Adam voortkomende nakomelingen door gewone voortteling als zijn natuurlijk zaad. In welke eerste Adam als verbondshoofd, zij deden, wat Adam, hun representerend verbondshoofd, deed. Dat is door die ene misdaad dat verbond verbreken en de bedreigde strafschuld onderworpen, de schuld gekomen is over alle mensen tot verdoemenis (Rom. 5 : 12 en 18) en alle mensen in een totale verdorvenheid ter neder gestort zijn van nature (Job, 14 :4, enz.). Zodat het in zonden en ongerechtigheid ontvangen en geboren worden (Psalm 51 : 7), gevolg en vrucht is van die (in orde dezer zaak) 'onmiddellijke' (dit is zonder tussen in komende zonden in Adams nakroost) toerekening der ene misdaad en schuld van de eerste Adam als verbondshoofd, in welke allen gezondigd hebben, van God afgeweken en in staat van verwerping (Psalm 14 : 3 en Rom. 3 : 10-18). Deze staat wordt in de Heilige Schrift *een dood* genoemd: geestelijk dood door de misdaden en zonden, dit is: de tijdelijke en eeuwige dood niet alleen onderworpen, maar ook zonder enig leven en bewegen in geestelijke zaken, zoals dit woord "dood" genomen wordt in Rom. 6 : 13, en Eféze 2 : 1, enz.

Zulken dan, uit het gevallen Adamsgeslacht, zijn de voorwerpen voor deze weldaad der rechtvaardigmaking in de vierschaar Gods uit welk innerlijk rechterlijk oordeel Gods, zij in de tijd op Gods tijd, God haar als inderdaad godlozen vindt, met lust de zonden van on- of eigengerechtigheid in te drinken als water, bij Zichzelf rechtvaardigt door de onmiddellijke toerekening der onschuld, gehoorzaamheid, lijden en dood, of de gerechtigheid van Christus, de Tweede Adam, waarvan de eerste Adam, als verbondshoofd nog zijnde, een voorbeeld was, zoals de Heilige Geest door Paulus klaar en uitdrukkelijk leert in Rom. 5 : 14.

Door deze "onmiddellijke" toerekening Gods in de tijd op Gods tijd, wordt de inderdaad godloze gerechtvaardigd, bij Hemzelf, met als direct gevolg en vrucht daarvan, van die onmiddellijke toerekening der borggerechtigheid van Christus, hun Verbondshoofd, de Tweede Adam;

de instorting van 't geestelijk leven met het geloof als hebbelijkheid van dat ingewrochte geestelijke leven uit hun Verbondshoofd Christus, de Tweede Adam, als zijnde zij Zijn geestelijk zaad of verborgen lichaam, zoals het natuurlijk zaad Adams, uit hem geteeld, uit hem de verdorven natuur heeft ontvangen, zonder tussenin schietende dadelijke zonden, uit kracht van verbonds-inzijn in de eerste Adam in welke zij gezondigd hebben en gevallen zijn. Zo ontvangen zij, die in Christus, de Tweede Adam, van eeuwigheid een in-zijn hebben, als hun Verbondshoofd van het genadeverbond, ook uit Hem het geestelijke leven door Zijn Geest, onmiddellijk, dit is, zonder tussenin schietende daad of werk van hen, zijnde geestelijk dood, hetwelk dan een direct gevolg en vrucht is, van die alles voorafgaande onmiddellijke toerekening Gods, als een overgaande daad uit Gods inblijvend innerlijk oordeel naar buiten, hen vindende, geestelijk dood en inderdaad godlozen op dat tijdstip, en God hen bij Zichzelf rechtvaardigt, dus nog niet in hun consciëntie, maar bij Zichzelf rechtvaardigt in Zijn rechterlijk innerlijk oordeel als het hoge gerechtshof Gods, door die onmiddellijke toerekening der gerechtigheid van Christus, de Tweede Adam, hun Verbondshoofd van het Genadeverbond, in welke hen een rozijn in Christus geschonken is, zijnde in Hem uitverkoren van voor de grondlegging der wereld Eféze 1 : 4).

Deze 'onmiddellijke' toerekening Gods van de gerechtigheid van Christus, hun Verbondshoofd, door welke zij rechtvaardig voor God bij Zichzelf gehouden worden, en behandeld, is de eerste weldaad aan hen uit het Genadeverbond en de instorting van het geestelijke leven met het geloof als hebbelijkheid in hen als direct gevolg en vrucht van die eerste weldaad, de tweede, *niet dus in orde des tijds* maar *in de orde der natuur van deze zaken*, want het geschiedt gelijktijdig.

En zonder die alles voorafgaande onmiddellijke toerekening der gerechtigheid van Christus, zou een zondaar die in Adam gevallen en onder het onherroepelijk vonnis der wet, onze eerste man, van verdoemenis opgesloten is, geen geestelijk leven kunnen ontvangen, want daarvoor moet eerst en buiten de zondaar voor hem en in zijn plaats aan de wet in zijn gebiedende en verdoemende macht, en de onmiskenbare zondevergeldende rechtvaardigheid Gods, voldaan worden.

En dit geschiedt zijnde in en door Christus in en voor de Zijnen, die hun zonden op Zijn rekening heeft doen zetten, of laten toerekenen, zo zullen al de Zijnen van geestelijk dood, geestelijk levend gemaakt worden door inlijving in Hem, waardoor zij dan, van hun kant, door het geschonken geloof, Christus krijgen te omhelzen en Zijn gerechtigheid en al Zijn weldaden aannemen en toe-eigenen, en alzo in hun consciëntie, als het beneden gerechtshof Gods, "middellijk" door het geloof, gerechtvaardigd worden en door Christus en Zijn Geest en Woord, in God gerustgesteld worden. Want zegt Paulus: *de rechtvaardige zal uit het geloof leven*. Dit is: hij zal met God verzoend zijnde in dit tijdelijk leven, troost en blijdschap door de Heilige Geest gevoelen, en hiernamaals het eeuwige leven beërven.

4. Dit artikel der rechtvaardigmaking bevat dan ook de leer van de natuur en aard van het zaligmakend geloof, als een 'hebbelijkheid' van het ingestorte

geestelijk leven, zijnde een deugd die onderscheiden is van de liefde en hoop en alle andere deugden. Want het is een geestelijk instrumenteel ontvangmiddel van Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid.

Maar nader: het geloof ontvangt alle indrukken van het woord der wet en des Evangelies, waarmee de Heilige Geest, als Zijn werktuig op de ziel werkt. Dit worden zij gewaar in een zaligmakende berechting in de gespannen vierschaar der consciëntie, als het beneden gerechtshof Gods in de Zijnen, met de wet als onze eerste man, en met het Evangelie van Christus in de hand of kracht des Geestes, en zij door het geloof in de Tweede Adam, in de eerste ten onder gaan en in de Tweede Adam opgehaald en opgebeurd en verruimd worden in hun plechtige vereniging met Christus en de daarop volgende gedurige vereniging met Christus en God in Hem volkomen verzoend, die de genadetroon is, en zij een geestelijke vrijdom hebben door Christus' dierbaar zoenbloed tot God, in Christus volkomen verzoend. (Hebr. 4 : 16, en Eféze 2 : 18, en Hebr. 10 : 19 tot 22)

5. Dit artikel der rechtvaardigmaking, levert uit: de leer der dankbare gehoorzaamheid, houdende de enige ware God, die Zich in Zijn Woord ons openbaart voor onze God, met heilige consciëntie onderworpenheid, zijnde dit de eerste en hoogste daad van de ware godsdienst en de grond van alle andere plichten derzelve, zoals het heet: *Ik ben de Heere uw God ... gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.* Zijnde door Hem uit het diensthuis der zonden en macht des satans opgevoerd en des Heeren eigendom gemaakt voor eeuwig. Dit zeer gewichtig artikel of leerstuk der rechtvaardigmaking in de christelijke religie, beïnvloedt het gehele stelsel der heilige Godgeleerdheid of ware theologie en neemt zijn vaste trede door alle ondervindingen van des Heeren volk, en doet zijn kracht gewaar worden in elk deel der Godzalige wandel onder invloed van geestelijk licht, leven en kracht, aanschouwende de heerlijkheid Gods in al Zijn eigenschappen, van Zijn natuur en eeuwige Genaderaad, in de Persoon van Jezus Christus en Zijn Middelaarschap (2 Kor. 4 : 6). En zo als niemand der heiligen, in deze wereld nog zijnde, een volkomen gerechtigheid bekomen kan, en haar beste werken gebrekkelijk en met zonden bevlekt zijn wegens de nog in hen overgebleven verdorvenheid en met allerlei vuile lusten en aanvechtingen te kampen hebben en een strijd op leven en dood tegen drie gecombineerde heirlegers. Namelijk inwonende zonden als verraders, en een wereld met haar verlokkingen en de duivel met zijn gespuis als bedriegers, zodat zij in zichzelf geen bestaan voor God hebben, zo hebben zij niets noodzakelijker nodig tot sterkte en voeding van hun zielen en consciëntie, dan dat de kern van dit leerstuk der rechtvaardigmaking, aan hun consciëntie door het Evangeliewoord en Geest wordt betoogd. Namelijk: de niet toerekening van hun zonden, maar de toerekening van de onschuld, gehoorzaamheid, lijden en dood van hun opgestane en verhoogde Goël, Jezus Christus, Die ook voor ons bidt! En zo is ook de inhoud van hun gedurige verzuchtingen en gebeden en ootmoed overeenkomende met de levendige behoefte, honger en dorst, dat hun zonden "niet toegerekend", maar, de gerechtigheid van Christus hun toegerekend wordt. Want dit is het voedsel

der consciëntie en de 'ziel' van elk levend lidmaat der strijdende kerk op deze wereld (Matth. 5 : 6).

Het ware geloof ontvangt, als ontvangmiddel, de indrukken van deze heerlijke genade zo dikwijls de gelovige ziel de beloften van de vergeving van al hun zonden omhelst, die de in Christus gelovigen in het Evangeliewoord gedaan en verklaard zijn en gehoord en verstaan worden, en zullen de liefde Gods in Christus volkomen verzoend, meer of minder gewaar worden door de Heilige Geest, die haar is gegeven tot een onderpand voor hun eeuwige erfenis hiernamaals, zodat deze erwachters reeds in dit tijdelijk leven, de goedertierenheden Gods als eerstelingen van de volle oogst ontvangen en gewaar worden, door 't geloof als middel, en waardoor ze dan tegen alle verdrukkingen, die aan de belijdenis en praktijk derzelve verbonden is, bestand zijn, *wordende door Jezus Christus bewaard*, Judas vers 1, enz.).

De natuur van deze gewaarwordende indrukking en mededeling is geestelijk, onmiddellijk door de Geest van Christus en middellijk door het geloof des Evangelies (1 Petrus 1 : 5) en deze gewaarwordende genade heeft twee onderscheiden, maar niet te scheiden delen, namelijk:

- a. vergevende, en
- b. heiligende kracht.

Zij heeft als eerste een aan de Drie-enige God verbindend vermogen met heilige tederheid vergezeld gaande en vruchtdragende voor God, zichzelf, en de naasten in 't algemeen, in heiligheid en gerechtigheid. De zaligheid der wedergeboren en met Christus verenigde zielen, kunnen, tot het verstaan derzelve, gevoegelijk in vier hoofdzaken te samen gevat worden, namelijk:

- a. In het recht "kennen" van God in Christus volkomen verzoend.
- b. In het "beminnen" van God.
- c. In het "genieten" van God.
- d. In het "aanbidden" en "verheerlijken" van God, hier in dit leven in beginsel en hiernamaals volkomen.

Hierdoor is een Gode geheiligde, toegewijde ziel dan, door kennen "wijs", door beminnen "heilig", door genieten "zalig", en door verheerlijken "volmaakt" in beginsel in de tijd en volkomen hiernamaals.

Dit levert ons dan God in Christus volkomen verzoend, door Zijn Geest met als openbaring het woord des Evangelies, als het werktuig van de Heilige Geest, die de Zijnen dan de welsprekendste maakt door hun te doen roepen: "*Abba Vader*", die uit Zijn grote liefde Zijn beminde Schootzoon ons gegeven heeft en niet gespaard, door de zonden Hem toe te rekenen, en ons onze zonden niet, maar de rechtvaardigheid van Zijn vrijwillige, gewillige mens-willen-worden Schootzoon toe te rekenen, opdat wij zouden leven in eeuwigheid in de zalige gemeenschap Gods.

Zo noemt dan David dezulken welgelukzalig, wiens zonden vergeven zijn door hen hun zonden niet, maar de rechtvaardigheid van Christus toe te rekenen, rechtvaardigende en heiligende daardoor de inderdaad godlozen om-niet. (Rom. 3 :24 en Cap. 4 :4-8 enz.).

Deze opening dan van het gewichtige artikel der rechtvaardigmaking, is ook dienstig, om in het door Christus' bloed en Geest geheiligd hart van dr. Luther

te zien, en met welke zaligmakende kennis hij was bedeed, zoals hij getuigt van dit artikel:

"Dat dit artikel der rechtvaardigmaking *de leermeester en vorst is over alle soorten van leer*, en beheerst elke consciëntie en kerk. Zonder dit is de wereld smakeloos en niets dan duisternis, en geen dwaling is er, die, zo het ontbreekt, niet binnensluipt en regeert. Daarom is het noodzakelijk, dat deze leer nauwkeurig in de kerk gekend wordt, vooral zo gij anderen leren wilt. Wij doen dus goed, als wij zo dikwijls mogelijk over haar disputeren, opdat ons gemoed verzekerd zij en wij de duivel in alle soort van verzoeken kunnen weerstaan. Zo wij in haar niet onderricht zijn, kan de duivel ons in alle wanhoop storten.

Deze leer is niet gering en handelt niet over lichte zaken, maar is voor de christenen, die in de strijd met de satan staan, onontbeerlijk. De ganse christelijke leer staat en valt met haar. Uit en in deze leer alleen wordt en staat de kerk. Anders zullen wij de ware theologie niet kunnen bewaren, maar worden wij terstond werkheiligen, ceremonieknechten, wetsdrijvers, papisten en Christus wordt verduisterd en niemand in de kerk kan recht onderwezen of opgebeurd worden."

Dit betoog van Luther spreekt boekdelen ter ere Gods en stichting voor de kerk. Maar helaas, hoe is het thans gesteld met de meeste belijders der christelijke religie? Hoe sporadisch verneemt men de leerwijze der toerekening? Daar toch terecht door de ouden is gezegd, dat het christelijk geloof bestaat in de twee Adams. En Werkelijk, dit geloof verdrijft de opgeblazen hoogmoed en de satan uit de kerk, die altijd bezig is, de mensen tegen God en de naasten op te zetten.

"Wat wilde toch de duivel, daar hij toch een schone engel was worden?" Werd eens aan Augustinus gevraagd. Zijn antwoord was juist: *hij wilde een toneelspeler worden.*

Zo is het, hij weet zich te veranderen alsof hij een engel des lichts ware, enz. (2 Kor. 11 : 14 en 15). Hij is zeer arglistig en een bedrieger en weet door hoogmoedige twistzieke mensen een of ander leerpunt in dispuut te brengen, om zijn slag te slaan tegen dit gewichtig artikel van de rechtvaardigmaking en deze studie als verzoeking te beschouwen, die af te bidden is.

Hebben wij ons oog in Luthers hart geslagen, zo verstaan wij dat geloof in hem in de twee Adams en de leerwijze van toerekening, hetwelk het christelijk hart behoedt tegen een verzonnen derde verbond, waarvoor een eigenlijk voorwaardelijk soort geloof en bekering dienstig gemaakt wordt. Lijnrecht tegen dat ware geloof wat de Heilige Geest door het zuiver Evangelie van Christus in de harten werkt.

Want dat ware geloof roept door alle eeuwen heen: Ik ken geen voorwaarden; maar omhels Christus en Zijn volbrachte voorwaarden "om niet"! (Rom. 3 : 24, en 25 en Kap. 4 : 5)

Hoe die overdracht en wedertoerekening, n.l. de zonden aan Christus, en van Zijn gerechtigheid aan ellendige zondaars, en hoe die in het Evangelie om niemandal aangeboden wordt, (zoals ook Ursinus, een der opstellers onzer Catechismus, in zijn "*Schatboek*" op Vr. 61, krachtig leert), het hart van de van God Zelf geleerde en bekeerde

Luther vervulde, is ook kennelijk in zijn brief aan de Augustijner monnik, George Spenlein, geschreven, toen Luther nog in zijn klooster was, 1516. Hij schreef: "Ik wenste wel te weten, hoe gij met uw ziel staat, of gij niet eindelijk uw eigen gerechtigheid begint moede te worden; en u verkwikkend in Christus' gerechtigheid, leert uw vertrouwen daarop te zetten. Want in onze tijden is de aanvechting van hoogmoed bij velen gemeen; en voornamelijk bij degenen, die met alle macht zich bevljigten om oprecht en vroom te zijn, terwijl zij geen kennis hebben van de gerechtigheid Gods, welke ons in Christus overvloedig voor niemendal geschonken wordt. Deze zoeken zolang goede werken te verrichten, totdat zij zich daarop verlaten, en voor God daarmee bestaan kunnen, als met goede werken en verdiensten opgesmukte mensen, hetwelk nochtans onmogelijk is.

Toen gij bij ons waart, staakt gij in die waan en in die dwaling, en ik zelf ben ook daarin geweest, en ik bestrijd deze dwaling alsnog, en heb dezelve nog niet te enenmale overwonnen.

Derhalve mijn beminde broeder, leer Christus de Gekruiste; leer Hem volgen, uzelf te verloochenen, en tot Hem te spreken: *Gij, Heere Jezus, zijt mijn gerechtigheid, ik echter Uw zonden: Gij hebt aangenomen dat het mijne was, en mij geschonken, dat het Uwe is. Gij hebt aangenomen, dat Gij niet waart, en mij geschonken, dat ik niet was.*

Betracht Zijn liefde aandachtiglijk! Zo zult gij zoete troost daaruit scheppen. Want bijaldien wij met onze arbeid en lijden ons gemoed kunnen voldoen, waarom is Hij dan gestorven?"

Dat Luther zelf deze troost bevindelijk verstond, duldt geen tegenspraak. Maar men diene wel ernstig op Luthers woorden van aanwijzing te letten, namelijk: *Betracht Zijn liefde aandachtiglijk!* Want dit is de fontein, uit welke Christus' gave van Zichzelf en alle Zijn daden voortvloeien. Niemand kan Hem, noch God in Hem, beminnen, dan door Zijn beminnen, die de voortocht heeft, en zo zijn Zijn daden, en al wat Hij deed en leed voor anderen, zeer geschikt om ons tot Zijn Persoon zelf over te halen. Want zo horen wij de apostel Paulus getuigen, dat allen, die onze Heere Jezus Christus niet liefhebben, een vervloeking zijn. En deze sententie van de Geest door Paulus is als een vlijmscherpe bijl, die de openbare profane wereld niet alleen van alle zegeningen van het geestelijke en eeuwige leven afkapt, maar tevens ook de vroomste mens, die aan de wet, onze eerste man, getrouwd zit, en niet met Christus verenigd is en Zijn aangebrachte gerechtigheid niet onderworpen is. Waarvan Luther getuigt in die brief, dat hij ook in die waan en dwaling geweest was.

Het is het voornaam ambt van de Heilige Geest, om Christus te verheerlijken in arme zondaars, door middel des Evangelies, waarin de gerechtigheid van Christus, die alleen voor God aannemelijk is, en waarmee men alleen voor God bestaan kan, gepardonneerd en het recht ten eeuwigen leven ontvangt, en in vrede en gemeenschap en vriendschap met God herstelt, leven kan, en die door dat geloof, hetwelk lijnrecht tegen alle eigen werken en verdiensten overstaat, omhelsd wordt, met zelfverloochening. En zo noemt de Heilige Geest door Paulus in Rom. 1, het Evangelie, in welke die gerechtigheid alleen

wordt geopenbaard, *een kracht Gods tot zaligheid*, dit is, een krachtig middel, voor Jood en heiden, als het woord met het geloof vergezeld of gemengd gaat. Christus alleen, en niemand anders, en niemand met Hem, Hij alleen heeft bereid, gewerkt, en uitgewerkt, die gerechtigheid, die redt van alle dood als gevolgen van de zonden, en van de zonden zelf als zijnde het grootste kwaad. Christus in Persoon, Christus' daden, al wat Hij deed en leed, wordt tezamen genoemd in de roem der kerk, namelijk: *De Heere, onze Gerechtigheid*.

Al wat God door Zijn mens-willen-woorden Schootzoon gedaan heeft en doet, wordt genoemd en geroemd - boven Zijn heerlijke werken in het rijk der natuur, - als, de grote werken Gods (Hand. 2 : 11); en worden gezocht van allen, die er lust in hebben, (Psalm 111 : 2); de lustigheden en vermakelijkheden van al Gods werken; en bovenal die Hij in Christus voor de mensen gedaan heeft, zijn zodanig, dat ze wel onderzoekenswaardig zijn.

In deze grote werken, die Hij in en door Jezus Christus gedaan heeft, berust God met vermaak en vergenoeging, en is Gods rust of sabbat voor eeuwig, omdat de ruste Gods in de voornaamste werken in de natuur, door het inkomen der zonden verstoord is. Want hoe zou God nu in de mens, die eens het pronkstuk der schepping was, kunnen rusten met vermaak en vergenoeging, daar de mens door inkomst van de zonden, moedwillig zich van zijn oorspronkelijke gaven beroofd heeft? Namelijk, Gods deugdenbeeld? Daartegenover is hij nu een beeldrager des duivels van nature en in een verwerpelijke staat opgesloten is onder het onherroepelijk vonnis der verdoemenis van onze eerste man, de wet.

De Heilige Geest getuigt door de apostel Paulus van de ware gelovigen dit: "Want wij, die geloofd hebben, gaan in de rust, (Hebr. 3 : 3a). Hij verklaart verder, dat het niet is de rust in het land Kanaän, in welke Jozua de Israëlieten ingebracht heeft, ook niet is de rust op de zevende dag na de zesdaagse schepping, welke God tijdelijk vóór de komst van Christus heeft gehandhaafd onder Israël, maar dat het die rust is, in welke Christus, de Rustaanbrenger, Zelf is ingegaan door Zijn opstanding op de eerste dag der week, (vers 10). In dit Zijn volbrachte Borgwerk berust nu God met vermaak en vergenoeging voor eeuwig. waarin de gelovigen nu ingaan met hun ziel door geloofsvereniging met Christus; de Heere, onze Gerechtigheid, aanvangende hier in dit leven de eeuwige sabbat, zijnde gerechtvaardigd door het dierbaar bloed en gerechtigheid van Jezus Christus, Gods mens-willen-wordende Schootzoon, en geheilgd door Zijn Geest. Door welke zij alle dagen huns levens van hun boze werken rusten en de Heere door Zijn Geest in hen werken laat.

Zo nemen wij al die grote werken Gods, die God in en door Christus gedaan heeft ter eeuwige glorie van Zijn Naam en tot eeuwig heil en zaligheid der kerk, gevoegelijk tezamen, namelijk: bereidende, werkende, en uitwerkende die gerechtigheid voor arme zondaars.

Dit nu gedaan en volbracht zijnde, zo komt Christus aan alle plaatsen, daar Hij met de prediking des Evangelies komt, die gerechtigheid, die de gerechtigheid des geloofs is, met Zich meebrengende als voor Zijn aangezicht heengaande, en zet de gelovigen op de weg Zijner voetstappen, waarvan geprofeteerd is in Psalm 85 : 14: *De gerechtigheid zal voor Zijn*

aangezicht henen gaan, en Hij zal ze zetten op de weg Zijner voetstappen. Zo zendt dan ook de Heere Zijn geroepen dienaars uit om te verkondigen den volke, dat geboren zal worden, of de nakomelingen der gelovigen, die na hun dood een volk van God zullen uitmaken, Zijn gerechtigheid, omdat Christus alleen dat gedaan, of bereid, gewerkt en uitgewerkt heeft. Namelijk die gerechtigheid des geloofs, waarvan de Geest van Christus, in Psalm 22 : 32, spreekt: *zij zullen aankomen en Zijn gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt, omdat Hij het gedaan heeft.*

Deze grote werken dan begrepen zijnde, die God in en door Christus gedaan heeft, uitmakend die Zijn voor anderen aangebrachte dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid of gerechtigheid, waartoe de Zoon Gods in het vlees verschenen is, daarin oefenen zich de heilige verlustiging en vermakings van Gode geheiligde en toegewijde zielen. Deze zijn dan onderzoekenswaardig, in welke zelfs de engelen begerig zijn om in te zien. Want hierin, in die aangebrachte volwichtige gerechtigheid van Christus en in Zijn Persoon, worden geopenbaard: Gods genaderaad en alle heerlijke deugden en eigenschappen van Zijn natuur met deszelfs uitwerksels, de eeuwige glorie Gods en zaligheid der kerk. Zoals dan hierin de heilige verlustiging en vermakings van de engelen en des Heeren volk zich oefenen, en alle onderzoek waardig zijn (Psalm 111 : 2), zo is in Christus en Zijn gerechtigheid alles besteld en opgelegd, wat tot onze zaligheid nodig is. Nu, waar alles is, daartoe kan, noch mag iets toegebracht worden. Wij hebben dan ook buiten Christus niets te zoeken, want in Hem vinden wij God volkomen verzoend met alles, wat ons verzoende gunst te zeggen heeft. Zo zij het ons dan vergund, hetgeen van mensen verzonnen wordt, en waardoor Christus in Persoon en Zijn gerechtigheid verdoezeld wordt, te verwerpen.

En zoals dan geloof en bekering behoren onder *de heiligmaking*, als delen daaraan, zo kan dan zonder de zuivere rechtzinnige leer te vervalsen, geen bekering en geloof als zodanige voorwaarden geleerd worden. Dit is niet anders dan de heiligmaking voor de rechtvaardigmaking te leren, en de grond *een nieuw model werkverbond*.

En om die ketterij te bestrijden, hebben onze van God geleerde oude vaders deze rechtzinnige stelling genomen en geleerd, dat geloof en bekering onder de heiligmaking behoren als delen daarvan. En die regelmaat van de apostel Paulus geleerd (2 Kor. 13 : 5), *om die soms oneigenlijke voorwaarden* te noemen, niet dus ter verkrijging daarop en daarom en daardoor en daarna, maar voor zelfonderzoek en beproeving. En tot onderscheiding tussen ongelovige, onbekeerde onboetvaardigen, en gelovige boetvaardigen, zoals dit ook in de Catechismus, Zondag 31, gedaan wordt.

Daarom zegt Paulus in 2 Kor. 13 : 5: *Onderzoek uzelf, of gij in het geloof zijt, beproef uzelf; of kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt.*

Dr. A. Comrie (*Examen van het ontwerp van tolerantie*) klaagde in zijn tijd, nu reeds ruim twee eeuwen herwaarts, over de besmetting in sommige kerken door geloof en bekering als zodanige voorwaarden te leren, waardoor de rechtzinnige leer al reeds lang tevoren is begonnen vervalst te worden. En schoof het onder geen stoelen en banken, dat er zelfs onder de

afgevaardigden ter Dordtse Synode, anno 1618 en 1619, waren, die lang niet recht in hun schoenen stonden in de leer der bijzondere genade. En dat het een wonder van God was, dat alle afgevaardigden de Dordtse Leerregels hebben ondertekend.

► Zo diene men wel uit eigen ogen te zien, als 'voorwaardelijk' drijvers, met massa citaten, hun voorwaardelijke voorstelling van hun soort voorwaardelijke bekering en geloof en biecht, denken te kunnen staven, en men zich dus houden moet, aan wat wij hierboven aangeduid hebben, dat sommige oudvaders soms bekering en geloof *voorwaarden* noemden voor zelfonderzoek en beproeving, en ter onderscheiding, en niet anders. Want zo er anders mee rondgesprongen wordt, zo is het in de grond half Pelagiaans, Arminiaans en Remonstrants, en uit het geestelijk Egypte en Babylon meegevoerd zuurdeeg met de uittocht met de Reformatie. En het is, zoals Luther terecht zeide, *dat alle mensen een paap in eigen boezem hebben*.

En zoals de apostel Paulus in zijn disputatie, met de gerechtigheid des geloofs tegen alle werken en voorwaarden, de voorwerpelijke of de uitwendige leer des Evangelies, naar de Hebreeuwse spreekwijze *een wet* noemt, en de eigenschap der geloofsleer daaruit naar voren brengt, namelijk, *de uitsluiting van de roem in de leer der rechtvaardigmaking*, zo worden ook alle werken en voorwaarden uitgesloten, hetzij van de mens zelf of van buiten ingewerkt (Rom. 3 : 27 en 4 : 4 en 5).

Tegenwerping 1.

"Al te gemakkelijk schuift men de voorstanders van de voorwaardelijke voorstelling in de schoenen, dat ze voorwaarden in de mens zouden stellen. Deze bewering kan men niet volhouden, zonder in moedwillige laster te vervallen. ..."

"Maar voordat hij wedergeboren is, komt de eis van bekering en geloof ook in de uitwendige roeping. Maar hij kan zich niet bekeren. Hij moet juist aan zijn onvermogen ontdekt worden, opdat hij een smekeling worde aan de troon der genade. En dan is God nog vrij om hem te herscheppen."

(blz. 37. De tegenwerpingen zijn citaten uit: **"Om de oude waarheid; of, het leergeschil aangetoond"**, uitgave 1955, Enkhuizen.)

Antwoord.

1. Hier is dan een onwedergeboren mens, die geestelijk dood is in zonden en misdaden, en die zonder leven en enige beweging is in geestelijke zaken, in staat, om zichzelf, als een ontdekte aan zijn onmacht, en dan nog als een smekeling, aan de troon der genade te maken en te brengen, dat is, tot God in Christus volkomen verzoend, die de genadetroon is (Hebr. 4 : 16).

2. Een onwedergeboren mens, is geestelijk dood, is een gevallen natuurlijk mens, die de levendmakende Geest niet heeft (Judas vers 19), dus zonder geestelijk leven, zonder oprecht geloof, zonder Christus de Middelaar, zonder de Geest der genade en der gebeden, zonder droefheid des harten naar God; en wegens zijn gevallen, of tweede natuur, levende in de zonde van ongerechtigheid en eigengerechtigheid als een vis in 't water, en alzo onder de volle macht of heerschappij der zonden, en onder het onherroepelijk vonnis der verdoemenis der wet, als een overtreder, opgesloten, onder de macht der duisternis en des satans, als zijn cipier.

3. Zo wordt in die tegenwerping geleerd door die voorstanders van voorwaardelijk geloof en bekering, dat zo'n onwedergeboren mens, of geestelijke dode, door een blote wettische eis, aan zijn onmacht wordt ontdekt, dat hij zich niet bekeren kan, Maar dan nog over zulke reserves van almachtige geestelijke bekwaamheden te beschikken heeft, om zonder Geest en leven, zonder en buiten Christus en Zijn bloed en Middelaarschap, zonder geloof en bekering, zonder de Geest der genade en der gebeden, hetwelk een onwedergeboren mens alles mist, dan zich zelve als een ontdekte, en een smekeling aan de troon der genade kan maken en brengen. Dus is zo'n onwedergeboren mens dan een aan zijn onmacht ontdekte, almachtige zondaar. Zo dan:

4. Zomin als wij houden van hen te lasteren, zomin houden wij ook van zo'n Pelagiaanse, Sociniaanse, Arminiaanse en Remonstrantse leer, die dan als oude waarheid en rechtzinnigheid, thans door die voorwaardelijke voorstanders, gekwalificeerd wordt. Zo horen wij in die hare tegenwerping het aloude valse liedje van: *Dat ik bekeerd ben, heb ik aan God te danken, maar dat ik mij heb willen bekeren aan mijzelf.* Deze Arminiaanse, en Remonstrantse deun, is dan de deun van de ingebeelde onverschillige vrije-wils-kracht-afgod in die tegenwerping, dat een onwedergeboren mens, door een blote wettische eis van bekering en geloof, "juist" aan zijn onvermogen wordt ontdekt, en dan nog zo goede en almachtige wil heeft, waarmee dan zo'n geestelijke dode, uit zijn dood- of natuurstaat over kan brengen in een bovennatuurlijk geestelijk werk, namelijk, zichzelf als een ontdekte, onmachtige almachtige, een smekeling maken en brengen kan aan de troon der genade, hetwelk dan is: *Een gaan van God buiten Christus tot God in Christus volkomen verzoend, die de genadetroon is.*
 Wat beuzelen die voorstanders van hun soort voorwaardelijke bekering en geloof dan nog, *dat hun al te gemakkelijk in de schoenen geschoven wordt, dat zij voorwaarden in een onwedergeboren mens zelf zouden stellen?*
 Daar ze (theoretisch) nog veel meer dan voorwaarden in zo iemand stellen? Namelijk, zulke almachtige bekwaamheden, als wij hierboven genoemd hebben? Zulks in een onwedergeboren mens te stellen is God te lasteren, dit is Gode te ontroven, wat Hij alleen werken kan, zulks toe te eigenen aan een onwedergeboren mens, geestelijke dode zondaar. Want:

5. De Heilige Geest getuigt ons door Paulus, dat het toegaan tot God de Vader in Christus volkomen verzoend, die de genadetroon is; de bediening van Christus en Zijn Geest is, in de krachtvolle geroepen, beide uit Joden en heidenen, (Eféze 2 : 18): *Want door Hem hebben wij beide de toegang door één Geest tot de Vader.* Zo ook Rom. 5 : 1 en 2, enz. En Christus leert ons in Joh. 14 : 6: *Niemand komt tot de Vader dan door Mij.* En tot de onwedergeboren mens dit: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben* (Joh. 5 : 40). En Jezus leert zijn discipelen: *Zonder Mij kunt gij niets doen.* En Paulus leert in Rom. 3 : 11 en 12: *Er is niemand, die verstandig is;* dit is: van nature, om God recht te leren kennen; *en niemand, die God zoekt;* om Hem recht te dienen. *Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, daar is ook niet tot één toe.*

En zoals een toegaan tot de genadetroon, (God in Christus volkomen verzoend) een goed en geestelijk werk is, en ziels- en geloofszaak is door de Geest van Christus de Middelaar en door Zijn bloed, horen wij ook de Catechismus, vraag 8 met het antwoord dit leren: "Maar zijn wij alzo verdorven, dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad? Ja wij, tenzij dan dat wij door de Geest Gods wedergeboren worden." Zó is het toegaan tot de troon zelfs bij de wedergeboorte, zoals een dichter zegt:

*Zonder U kan ik niet zuchten,
Of van hier beneden naar Boven vluchten.*

Zie ook, wat de apostel Paulus daarvan getuigt in 2 Kor. 3 : 5: Niet dat wij van onszelve bekwaam zijn iets te denken, als uit ons zelve; maar onze bekwaamheid is uit God. Zo wordt de leer in die tegenwerping van die 'voorwaardelijkheids' drijvers, door God en Zijn Woord en de bevinding, veroordeeld als valse leer, dat een onwedergeboren mens door een blote wettische eis, van bekering en geloof, aan zijn onmacht juist wordt ontdekt, en dan nog zulke reserves van almachtige bekwaamheden heeft, of zo'n goede en almachtige, krachtige, onverschillige vrije wil bezit. In een onwedergeboren mens is zijn onmacht onafscheidelijk aan zijn weerbarstige slaafse vrije wil verbonden, liggende onder de volle macht der zonde.

Dr. Owen getuigt in zijn werkje over "*De doding der zonde in de gelovige*", dit: Het is niet zozeer de onmacht, waarom hij de genade die hem dagelijks in het Evangelie aangeboden wordt, verwerpt, maar door een vrije daad van zijn eigen wil (Joh. 5 : 40). En hiervan zijn ze of kunnen zij zelf overtuigd zijn bij zichzelf.

6. Zo is het ook een ongepaste theologie, wat die 'voorwaardelijkheid' drijvers, in hun tegenwerping er nog aan toe voegen, alsof zij de vrijmacht Gods willen verheerlijken, met achter die gefantaseerde onwedergeboren ontdekte almachtige, zichzelf gemaakte smekeling aan de genadetroon, er dit aan te lappen: *en dan is God nog vrij om hem te herscheppen.*

Want nog nooit is een onwedergeboren mens God eerst voorgekomen aan de troon der genade. Nog nimmer heeft God één Zijner uitverkorenen aan Zijn genadetroon gevonden om herschapen te worden, maar verre van Hem afgeweken, op de weg des verderfs, heeft Hij hen gevonden, en het onwederstandelijk: "Halt, rechtsomkeer, voorwaarts!" toegeroepen. En

hem als geestelijk dood, geestelijk levend gemaakt, instortende het geestelijk leven met het ware geloof als hebbelijkheid en instrument; zijnde het directe gevolg en vrucht van die, in orde der natuur dezer zaken, van Zijn, - dat werk voorafgaande, - onmiddellijke toerekening der borggerechtigheid van Christus, en alzo de inderdaad godloze rechtvaardigende; nog niet nog in zijn consciëntie, maar bij Zichzelf. Zodat niet zij, maar God Zelf hun eerst voorkomt, en door Zijn Geest in Christus inplant als de Goddelijke Landman in die Ware Wijnstok, (Joh. 15 : 1); zo zijn die ranken dus lijdelijk, niet werkende, noch als smekelingen aan Zijn genadetroon.

En zo is dat een valse leer van die drijvers van voorwaardelijke bekering en geloof, ook in hun tegenwerping; en ze is in strijd tegen de vrije genadeleer en de bevinding van al des Heeren volk.

En zoals er nooit een geestelijke dode, of onwedergeboren zondaar, eerst God is voorgekomen aan de troon der genade, zo heet het: *Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar Mijn Naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: zie hier ben Ik, zie, hier ben Ik*, (Jes. 65 : 1). Deze profetie betreft de roeping der heidenen uit alle volken, tongen en natiën, zonder onderscheid van Jood, Griek en barbaar, oude en jonge, mannen en vrouwen. Hetwelk dan ook is, het schriftuurlijk "algemeen", aan welke Christus en Zijn bloed en gerechtigheid aangeboden wordt in en door het Evangelie, om-niet, tegeefs, om niemendal, dit is: *onvoorwaardelijk*. Maar hierover op zijn plaats nader.

7. Wij lasteren dus die tegenwerpers niet, dat laten wij aan hen over, zoals zij doen, maar wij verdedigen de waarheid tegen de leugen, en "zeggen" niet alleen, maar "bewijzen" uit Gods mond en Woord, dat ze in die tegenwerping, in een onwedergeboren geestelijk dode zondaar, méér stellen dan voorwaarden, namelijk: een godheid, die ze verbergen onder de bewoording van een ontdekte aan zijn onvermogen, en smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit.

Geheel iets anders is het, wanneer een getrouw leraar, of een begenadigde, tot een onbekeerde, zijn hartenwens te kennen geeft, met te zeggen: Mocht u eens een smekeling aan de genadetroon "gemaakt worden", waarin duidelijk is, dat ze niet van zichzelf kunnen, want er is niemand van nature, die verstandig, is, en niemand die God zoekt, enz.

8. Het door God geboden gebed is een gewichtig leerstuk, en het schoonste en heerlijkste van de ware godsdienst, gelijk ook Zach. Ursinus in zijn "*Schatboek*" zegt in Zondag 45, enz.

Het is niet het gebed van de heidenen, zo als de Ninevieten zich uiterlijk bekeerden en zich in zak en as uitwendig vernederden, en de God der natuur baden om verschoning van het uiterlijk oordeel over Ninevé, waardoor zij, die verstoken waren van de openbaring Gods in Zijn Woord, een tijdelijk uitstel ontvingen van het voltrekken van dat oordeel, hetwelk enige tijd later voltrokken werd, in hun openbare vijandschap tegen God en Zijn volk (Jona 3 : 4 en 5 en vers 10; en Ezech. 31; Nahum 1 : 1, enz. en Zefanja 2: 13 enz.). Deze heidenen kenden God in Christus niet door openbaring in en door Zijn Woord, en de ceremoniën van het Oude Testament. Des te gruwzamer is het in die tegenwerping omtrent de

belijders der christelijke religie van het Nieuwe Testament, met hun bidden en toegaan tot een onbekende God in Christus volkomen verzoend, die de genadetroon is, met verzaking van die ordinantie Gods door een toegaan tot Hem. (Hebr. 10 : 19 tot 22).

Wat zijn dat voor 'voorwaardelijk' drijvers, die anderen willen leren, - 'en zelf niet weten naar de stad te gaan' - en in de uitwendige roeping verdoezelen die ordinantie Gods door een toegaan tot de genadetroon der Hemelse Majesteit? Door welke te kennen, het reeds genoeg was om van hun voorwaardelijke voorstelling voor eeuwig afstand te doen, en om in Christus' bloed zich te reinigen, en verzoening bij God te zoeken voor hun bedriegen van arme zielen; en met hun: "door een blote wettische eis van bekering en geloof," zonder meer, de onwedergeboren mens leren tot de genadetroon te kunnen gaan, als een ontdekte smekeling, met verzaking van die evangelische ordinantie Gods (Hebr. 10 : 19 tot 22) alsof daartoe geen geloof en bekering toe vereist wordt! Dat kan dan bij die tegenwerpers wel zonder Christus en Zijn bloed en Geest, door een onreine, geestelijke dode zelf wel, door zijn goede almachtige vrije-wils afgod, in hun tegenwerping en dispuut tegen het onvoorwaardelijke des Evangelies onderscheiden van de wettische blote eis, zo als het Evangelie. De schuld ontleent bij de wet, die dus niet het Evangelie eigen is, gelijk Olevianus leert over *De 12 Geloofsartikelen*, zijnde met Ursinus een der opstellers van de Catechismus.

9. Het door God geboden gebed, zijnde een gewichtig leerstuk, wordt in de Heilige Schrift onder verschillende benamingen vermeld, wegens de onderscheidene omstandigheden, waarin een gelovige dan komt te verkeren. Smeking is een afbidden van kwade dingen, en een bidden om goede dingen, welke verkregen zijnde, dan uitlevert de dankzegging wegens de afwending, verlossing van de kwade dingen en het ontvangen der goede dingen ter ere Gods met woord en daad. Niet dus het gebed zelf verfoeit God, maar het kwalijk bidden. Het gebed des goddelozen is de Heere een gruwel, maar het gebed des rechtvaardigen is Zijn welgevallen. De apostel Jakobus noemt het: *Het gebed des geloofs*. In Psalm 50 heet het: *Roept Mij aan in de dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren*. En in Psalm 102 : 18 en 19: *Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is, en niet versmaad hebben hunlieder gebed. Dat zal beschreven worden voor het navolgende geslacht; en het volk, dat geschapen zal worden, zal de Heere loven*.

Wat leren nu die volmaaktheids drijvers van een ontdekte, almachtige smekeling aan de genadetroon, die onwedergeboren, geestelijk dood, en dus onder de volle macht of heerschappij der zonde verkerende is, vijand van God, Zijn dienst en van ware bekering des harten en als een gewillige slaaf in de zonde leeft, als een vis in het water? Dit: *"En dan is God nog vrij om hem te herscheppen"*.

Nu één van tweeën, óf die smekeling aan de genadetroon is geen ware smekeling uit de nood zijner arme ziel, óf zo het een ware, oprechte smekeling was, zou God hem verhoren, want het gebed des oprechten is Zijn welgevallen. Aan het eerste is niet te twifelen, want 't is een geestelijk

dode, en de verstandigen (1 Kor. 10:15), die in de verborgenheden des geloofs onderricht en ervaren zijn, weten zeer wel, dat alles, vat uit de wet als, eis komt, zonder meer, en sinds het inkomen van de zonden, huichelarij is, wegens de totale verdorvenheid der gevallen natuur. Want onder de wet zal men in zake van godsdienst, niemand vinden, die voor God en mensen oprecht is. Het is ál bedrog en opgepoetste zonde: *Want zonder geloof is het onmogelijk, Gode te behagen.*

Zo dan, is zulk een leer van een onwedergeboren ontdekte, almachtige smekeling aan de genadetroon, door een blote wettische eis, zonder meer, van bekering en geloof, een valse leer, een hersenschim; en die theologie, van dat God nog vrij is om hem te herscheppen, een abominabele, verfoeilijke theologie, alles bij elkander genomen, een verzinsel van lieden, die de zaken van hun eigen woorden en benamingen niet het minst verstaan, en zelf verre van de praktijk zijn.

10. Tot God in en door Christus en God de Vader in Christus volkomen verzoend, die de genadetroon is, toe te gaan, is ziels- en geloofszaak, welke dus in een onwedergeboren mens niet gevonden wordt, want daar moet men een ware gelovige ziel voor hebben. Het is een samenspreking der ziel met God de Vader volkomen verzoend, en is een geestelijke werkzaamheid door het geloof in Christus en door Hem in God (1 Petrus 1 :21). Het is het vertrouwen in God als in Christus volkomen verzoend en een geestelijke vrijheid, die met vrijmoedigheid en betrouwen vergezeld gaat in onze toegang, uitdrukkende onze toestand, gebrek en verlangens, en in vertrouwen van geholpen te worden, naar Zijn Woord en beloften, om des Heeren Christus en Zijn bloed en gerechtigheids wil (Psalm 25 : 1; en 86:4): *Verheugt de ziel van Uw knecht, want tot U, Heere, verhef ik mijn ziel.* Dat is: ik zoek hulp bij U en verwacht ze van U. En Hebr. 4 : 14, 15 en 16: *Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben, die door de hemelen doorgaan is, namelijk Jezus Gods Zoon, zo laat ons deze belijdenis vasthouden. Want wij hebben geen Hogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden; maar Die in alle dingen, gelijk wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.* Namelijk, de genadetroon, die God nu in Christus opgericht heeft, tot welke gelovigen, in en door Christus' bloed toegaan om tijdige hulp, ter bekwamer tijd, wanneer ons zulks tot onze zaligheid bevorderlijk en nodig is.

Als dit geestelijk bidwerk des geloofs, nu in een gevallen, onwedergeboren zondaar gevonden zou worden, zo is de mens in de val niet naar de diepte maar naar de hoogte gevallen, en heeft dus geen geestelijk leven, noch Christus en Zijn van alle zonden reinigend zoenbloed en Zijn Geest en geen geschonken geloof nodig, hetwelk in *de tegenwerping* geleerd wordt.

Zodat, als wij naar hun systeem zouden willen spreken, zo zouden wij hen niet in de schoenen schuiven, dat ze voorwaarden in een onwedergeboren mens zelf stellen, maar dat zij dat niet doen, want zij leren, dat een onwedergeboren mens geen ware bekering en waar geloof nodig heeft, om een smekeling aan de genadetroon te worden, of een

toegaan tot dezelve, dit is een gaan van God buiten Christus tot God de Vader in Christus volkomen verzoend.

11. Wat dan in die voorstelling van voorwaardelijk geloof en bekering, die altijd wettisch is, wordt gedaan, is een verzaking van Gods ordinantie door een toegaan tot de genadetroon (Hebr. 10 19 tot 22). *Dewijl wij dan, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in 't Heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levendige weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is, door Zijn vlees. En dewijl wij hebben een grote Priester over Gods huis, zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, (dit is, dat wij zulk een grote Priester hebben over Gods huis, dat is Zijn gemeente) onze harten gereinigd zijnde van de kwade consciëntie, en het lichaam gewassen zijnde met rein water.*

Zo is dan deze toegang tot de genadetroon Gods, in Christus opgericht, een geestelijke oefening van het ware geloof van een gelovige ziel, en bevrijd in zijn gedachten, en wil, en genegenheden, van de kwade consciëntie, dat is: die ons zo niet aanklaagt en verschrikt over het aan de handhouden van openbare zonden, of die heimelijk worden gepleegd, en alleen God en de consciëntie bekend zijn; als ook van een kwade consciëntie, die zijn werk niet doet, als of door verharding en gewooneheid van zondigen voor een tijd dichtgeschroeid, óf door een geest van werkheilige eigengerechtigheid in slaap gewiegd, zo als in onwedergeboren mensen hun verstand en consciëntie bevlakt zijn. Zo ook moet men naar deze ordinantie Gods voor een toegang tot de genadetroon, een waarachtig hart hebben, namelijk een ongeveinsd oprecht gemoed; en geen dubbelhartige zijn, dat is verdeeld, God wat en de wereld wat. Zo anders worden onze harten door een kwade consciëntie verstoord, namelijk onze gedachten, wil en genegenheden gezet in een of andere zondige lust, waarvan men niet scheiden wil en dus niet oprecht voor God de Alziende, Alwetende, Alomtegenwoordige God, Die harten en nieren proeft.

En zo moet naar deze ordinantie Gods voor een toegaan tot Zijn genadetroon, het lichaam gewassen worden met rein water, dat is: onze uitwendige daden of zondige werken, die door het lichaam geschieden, weggedaan of worden nagelaten van binnen uit door de werking van de Geest van Christus, zoals die doorgaans door gelijkenis van rein water beduid wordt (1 Joh. 5 :6 en Ezech. 36:25 enz.). Daarom zegt Paulus wel terecht: "*Broeders*". Dewijl wij dan, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in 't Heiligdom door het bloed van Jezus, enz. en dus geen onwedergeboren mens, of geestelijke doden meer zijn, maar wedergeborenen, in Christus en door Hem in God gelovigen.

Zo wordt dan ook in die tegenwerping, in de uitwendige roeping deze ordinantie Gods verdoezeld voor een toegaan tot de genadetroon door het bloed van Christus Jezus. Hetwelk ons veel te denken geeft, want een kind des Heeren beoefent dit gedurig, tenzij zij door overstemming van een stoute zonde uit hun nog in hen zijnde verdorvenheid, in stoute zonden gevallen zijn, en terneder liggen tot op Gods tijd en wijze. Maar die intussen van Hem en hun bezoedeld gemoed gecensureerd zijn, zoals

David omtrent een jaar lang; in welke hun sappen veranderen in zomerdroogte als een verzengde bloem.

En deze, hun toestand van vallen in stoute zonden, vordert een tweede bekering en een bijzondere behandeling daarover, en ervan genezen zijnde, door het bloed en de Geest van Christus, en hun een plaats wordt vergund aan de genadetroon en hun vertroosting van vergevende barmhartigheid om des Heeren Christus wil, zo leren zij wat het is, vergeven zonden te bewenen in des Vaders schoot van Zijn grote liefde, uit welke Christus hun is geschonken. En door hun vallen in zonden worden verbeterd, in omzichtiger te worden en in ootmoed te wassen en toe te nemen, en de Heere, tegen Wie zij gezondigd hebben en geleerd, hoe bitter het is, na ontvangen genade, tegen de Heere hun God te zondigen, Hem dan in wederliefde te nauwer en gezetter aankleven.

12. In die tegenwerping dan, wordt door die voorstanders van voorwaardelijke voorstelling van hun soort voorwaardelijke bekering en geloof, geen geloof en bekering geëist voor een toegaan tot de genadetroon, God de Vader in Christus volkomen verzoend. Maar dit is een God-tot-toorn-verwekkende vermetelheid, met het verzaken van die ordinantie Gods voor een toegaan tot de genadetroon der Hemelse Majesteit, evenwel heten zij hun leer: Oude waarheid en rechtzinnig.

Hier zal ik even de moeite doen, om dr. A. Comrie te laten spreken nadat hij is gestorven, over dit bidwerk uit zijn werk "*Verzameling van leerredenen*", over de ontblote bidder, Psalm 102, als volgt:

Er is een groot onderscheid tussen het gaan tot God, en tot Christus, de Borg en Middelaar.

- a. "Tot God mag noch kan geen mens naderen, noch voor Zijn aangezicht verschonen, of hij moet rein en zuiver, ja volmaakt zijn in zichzelf of in een ander, dewijl Hij zo rein van ogen en zo vlekkeloos heilig is, dat Hij geen gemeenschap met een werker der ongerechtigheid hebben kan. Daarom moeten degenen, die tot God naderen, zoeken, eer zij tot een God, die als een verterend vuur moet branden, en de vlammen van Zijn Goddelijke toorn moet uitlaten tegen dezulken, om ze te vernielen, zich van te voren te baden, te wassen en in te dompelen in het bloed van Jezus Christus, dat van alle zonden reinigt, om dus zijn consciëntie van dode werken gereinigt te krijgen, en zijn lichaam te wassen met rein water (Hebr. 10: 22). Ja, moet dat niet alleen trachten, maar daarop terstond in Christus gaan, staan als in zijn Hoofd, en zich volkomen bedekken met het kleed van Zijn gerechtigheid. Zonder dit gaat er van Gods aangezicht tot de arme zondige mens een vuur uit om hem te verteren, ofschoon niet terstond, evenwel op Gods tijd. Geen toegang tot God, tenzij wij eerst gewassen zijn en volmaakt in ons zelve of in een Ander. God geve u en mij het verstand in deze zaak.
- b. Tot Christus moeten en mogen wij gaan zonder enige zulke wassing van ons zelve, noch in onze tranen, noch in iets anders, eer wij tot Hem komen, want hoe sneeuwwit ze lijken, en hoe inbijtende tot zuivering als zeep en salpeter, ze zullen ons niet kunnen reinigen. En als wij begrijpen dat God Christus' bloedbad, en dat alleen, als het

enige middel tot onze reiniging en wassing gesteld heeft, met een vervloeking van allen, die het elders willen zoeken, wij zouden verschrikt worden tegen Gods ordinantie in te gaan, gedurig ons zelve zoekende te reinigen, eer wij tot het bloed van Jezus Christus komen. Wij zouden, ofschoon wij vele dingen misten, die een wettische consciëntie zegt, dat wij hebben moesten, gaan, zoals wij zijn, onder vreze van God te vertoornen, zo wij het elders zochten, tot deze Jordaan, als melaatse Naäman, om ons niet eens, maar zevenmaal, ja, al was het gelijk wij zondigen, zeventig maal zeven maal er in te dompelen," enz.

Hier dan is "oude waarheid en rechtzinnig" in het gewichtig leerstuk van het gebed. Maar in die tegenwerping der voorstanders van hun voorstelling, wordt die stoute vermetelheid geleerd dat een onwedergeboren mens, die geestelijk dood is in zonden en misdaden, die ordinantie Gods verzakende, door zijn ingebeelde onverschillige goed krachtige vrije wils afgod, lijnrecht tot God kan gaan, onder voorgeven, dat zo'n door een blote wettische eis van bekering en geloof, juist dan aan zijn onvermogen wordt ontdekt. Dit dan rangschikt men tegenwoordig onder de oude waarheid en rechtzinnige leer. Een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder de levendmakende Geest des Evangelies, zou dan genoeg zijn om te gaan van God buiten Christus tot God in Christus volkomen verzoend, Die de troon der genade is, zonder Christus de Middelaar en Zijn bloed, en zonder geloof en bekering des harten, en zonder de Geest der genade en der gebeden, enz.

Dr. Owen over "*De Hebreeënbrief*", getuigt daarin evenzeer van die vermetelheid, zeggende: Vertrouwen in een toegang tot God, niet gebouwd, noch steunende op het bloed van Christus, is slechts een stoute vermetelheid die God verfoeit.

13. Verstandigen, zoals de apostel Paulus degenen noemt in Kor. 10 : 15, welke in de verborgenheden des geloofs onderricht en geoefend zijn zullen dan die stoute vermetelheid in die tegenwerping, die God verfoeit, dan ook abominabel noemen, en in die leer het gebrek en dwaling bemerken onder een schijn van nederigheid en of zij daarin Gods vrijmacht wilde hoog houden. Maar ten onrechte, niet verstaan in deze dingen, in die tegenwerping, in welke de vrije genadeleer verdoezeld wordt met te leren, dat niet God Zelf, maar de onwedergeboren mens zelf eerst God voorkomt. Zo als dan ook de apostel Paulus in Rom. 3 : 7, door het *Voorschrift, of de leer des Evangelies* leert, dat alle roem uitgesloten wordt ter verkrijging van de genade Gods in en door Jezus Christus, zo worden alle werken en voorwaarden uitgesloten, want het geloof, dat vereist wordt is het geloof in Christus' bloed en rechtvaardigheid of Zijn volbrachte voorwaarden, en is dus een instrument waardoor Christus en Zijn volbrachte voorwaarden, om niet in het Evangelie aangeboden, wordt omhelsd en aangenomen en toegeëigend en heet dan de gerechtigheid des geloofs.

Zo getuigt dr. Owen in On-Justitiarië, "*Over de Rechtvaardiging*" Cap. 18, dit over Rom. 4 : 5: Gelijk hij niet werkt, zo worden ook alle werken uitgesloten, en gelijk hij goddeloos is, worden ook alle voorwaarden uitgesloten. Dus zo is Christus' bloed en volbrachte gehoorzaamheid, de enige en eigenlijke voorwaarde ter verkrijging van de genade Gods van vergeving onzer zonden en het eeuwige leven. Zo getuigen, van God geleerde vaders, dit:

"Zo stelt God geen bekering en voor, als zodanige voorwaarden, maar God wil alleen tonen, langs wat weg men moet streven, 'niet tot het recht', maar tot de bezitting van het gelukkig leven. Het geloof stelt Hij voor, als een werktuig, waarmede wij de Heere Christus, en Zijn genade en heerlijkheid aangrijpen. De goede werken als getuigenissen des geloofs, en onzer vereniging met Christus.

14. Zo hebben onze geleerde Godgeleerde oude vaders altijd het artikel der rechtvaardigmaking zuiver bewaard in alle leerstukken en Godzalige wandel, in welke dat artikel zijn trede houdt en kracht heeft. Want het is zo: "Het artikel der rechtvaardigmaking is de leermeester en vorst over alle soorten van leer, en beheerst elke consciëntie en kerk, zonder welke de wereld smakeloos is en niets dan duisternis, en geen dwaling is er, die, zo het ontbreekt, niet binnen sluipt en regeert", enz.

Zo behoort een toegaan tot de genadetroon, God de Vader in Christus volkomen verzoend, als een genadig geschonken kinderrecht, in en door Jezus Christus en Zijn bloed en gerechtigheid, verworven. En deze oefening geschiedt door het geloof als geestelijk instrumenteel middel. En zo is het heiligschenning te leren dat een onwedergeboren mens, die als een geestelijk dode, geen leven noch enige beweging heeft in geestelijke zaken, door een blote wettische eis van bekering en geloof, zulke geestelijke bekwaamheden bezit, om zich zelf, als een ontdekte smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit te kunnen brengen, zo als de Heere Christus getuigt in Joh. 14 : 6: *Niemand komt tot den Vader dan door Mij*. En Paulus van de geroepenen uit Joden en heidenen getuigt in Efése 2 : 18: *Want door Hem hebben wij beide de toegang door enen Geest tot den Vader*. Zij kerken met hun ziel, door middel van het geloof, in de hemel. Hetwelk dan geen blote eis, noch bloot of enkel historiële kennis of geloof doen kan, hetwelk onwedergeboren mens, onder de waarheid levende, kunnen hebben, maar zonder geestelijk leven en oefening der ziel is, om te gaan van God buiten Christus tot God de Vader in Christus volkomen verzoend, Die de Genadetroon is.

15. Welke verstandige (1 Kor. 10 : 15) staat niet verbaast, als die voorstanders van hun voorwaardelijke bekering en geloof, in een dispuut treden over een leergeschil, zelf niet verstaan wat ze spreken, namelijk: wat de *Troon der genade* is. Wat een toegaan tot de troon der genade is. Wat het gebed is onder de benaming van smeking. Wat ontdekking is, en wat daartoe vereist wordt. En wat in zake der roeping de voortocht heeft. Wat eis der wet is zonder meer. En wat voorwaarden zijn in zaken van verbonden. En wat een onwedergeboren mens is in verstand, oordeel, consciëntie, wil en genegenheden.

Het is dan een blindheid, dat zulke disputanten de ordinantie Gods niet kennen, en ze niet eens bemerken, wat een stoute vermetelheid ze leren, in een toegaan tot de troon der Hemelse Majesteit? Dit is geen geest die zulke abominabele leer leert, die met de zalving van de Geest van Christus is gezalft, en dan als disputant optreedt in een leergeschil, en het bloed Van Christus voor een toegaan tot God verzaakt. Als er een proces ter behandeling komt over een erfenis, waarin twee personen in verschil staan tegenover elkander over de aanspraak op de erfenis, en de rechter niet elk, voor hij in de behandeling verder ging, zou onderzoeken wie ze waren, met de vragen:

Zijt gij: a? van geboorte; b? van nationaliteit; c? van beroep; d, enz. en zonder dat, dan zo maar aan een der twee de erfenis toekende, zouden we dan niet mogen denken, dat de rechter zijn dure plicht van onderzoek niet verstond, en volgens het dossier der ambtenaren de verkeerde zijn zaak, die hij aanmatigde, ten onrechte toekende? En we dus ook wel konden vermoeden, dat zulk een rechter aan steekpenningen-ziekte mank ging. Maar de ware Izak, de gerechtigde, zou tegen de onwettige Ismaël en die onrechtvaardige verdediging in hoger beroep treden om recht te doen. Zo dan hier in dit dispuut, was het reeds een verloren zaak voor cliënts voorwaardelijk geloof en bekering, aler deze één stap verder gaan kon. Want:

- a. Voorwaarden in zaken van verbonden, zijn vooruitgestelde dingen waarop, en waardoor, en waarom, en waarna, als die stipt nagekomen en volbracht worden, men dan dat recht of dat goed geëist kan worden, wat tevoren door parten door onderlinge overeenkomst is vastgelegd of toegekend.
- b. Een verbond is een vriendelijke overeenkomst, tussen twee of meer parten of personen, waarbij zij, met onderling goedvinden, zekere voorwaarden vooruit vaststellen, en op dezelve over en weer aan elkander beloften doen en zich ook over en weer tot het stipt nakomen van die vooruitgestelde en overeengekomen voorwaarden en beloften verbinden.

Waar en wanneer heeft nu God met de helwaardige verdorven zondaar, die door de wet, onze eerste man, als een overtreder en een verbondbreker in Adam, en door erf- en dadelijke zonden, onder des wets onherroepelijk vonnis van verdoemenis opgesloten is, zulk een verbond gemaakt, om op voorwaarden van bekering en geloof, de oneindige strafschuldig zijnde zondaar van zijn welverdiende straf te ontslaan, en het recht op de eeuwige erfenis in heerlijkheid, of het eeuwige leven en vrede te ontvangen?

Uit die modder van leugen en bedrog van satan, is die leugenleer van bekering en geloof als zodanige voorwaarde voortgekomen, als dat God, door het bitter lijden en sterven van Zijn Zoon Jezus Christus, afstand gedaan heeft van Zijn gestrengte eis der gebiedende en veroordelende macht der wet, en daarvoor in de plaats heeft gesteld de geringe voorwaarden van bekering en geloof, om daarop en daarom en daardoor en daarna, de weldaden, die Christus verworven heeft, te kunnen eisen en te ontvangen, en de gebrekkelijkheid van die voorwaarden om Christus' wil niet aan te merken.

Uit deze Pelagiaanse, Arminiaanse ketterij is cliënts voorwaardelijk geloof en bekering, om de genade van schuldvergeving en het recht tot de eeuwige erfenis daarop te ontvangen, opgebaggerd.

De listige geleerde Arminius, hoogleraar der Leidse Theologische school, leerde in zijn omschrijving, dat de zondaar om zijn geloof zo waardig geacht en verklaard werd door God de goedertieren Rechter, om Christus de Verzoener wille, de prijs der rechtvaardigheid, dit is het eeuwige leven, waardig verklaard en geacht naar luidt van het Evangelie. Want zo beschreef Arminius de rechtvaardigmaking te zijn: "Een rechtvaardiging, met welke de zondige mens, maar gelovige, gesteld zijnde voor de vierschaar der genade, dewelke in Jezus Christus de Verzoener is opgericht, van God de Rechtvaardige en goedertieren Rechter, rechtvaardig en de prijs der rechtvaardigheid waardig, niet in hemzelve, maar in Christus uit genade, naar het Evangelie geacht en verklaard wordt."

Hiertegen horen wij onze Catechismus: Vraag 61: "Waarom zegt gij, dat gij alléén door het geloof rechtvaardig zit?"

Antw. Niet, dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toe-eigenen kan."

Ursinus, een der opstellers der Catechismus, wil dan ook niets weten van zodanig geloof als voorwaarde, en zegt in zijn "*Schatboek*" op vraag 61, dit: "Zo zou ons geloof dan volmaakt moeten wezen, 't welk nochtans de apostel verklaart, in 1 Kor. 13 : 9, in dit leven onvolmaakt te wezen. Hoe zou nu hetgeen onvolmaakt is, kunnen voortbrengen en werken hetgeen dat allervolmaaktst is?" enz.

Wij houden ons niet aan voorwaarden, die de mensen voorstellen, maar aan die, welke God Zelf voorstelt en alleen ook eigenlijke voorwaarden zijn, en van de Catechismus uit en naar Gods mond en Woord geleerd worden, namelijk: *Om de welverdiende straf te kunnen ontgaan en wederom tot genade te komen, dat God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, daarom moeten wij óf door ons zelve, óf door een ander volkomen betalen.* Het geloof is een instrument en geen voorwaarde.

Wij zullen Ursinus, in zijn ""Schatboek"" even horen op vraag 61, als volgt:

"Dat wij door het geloof en niet door de werken gerechtvaardigd worden, leert de schriftuur eigenlijk en uitdrukkelijk (Rom. 3 : 28). Zo houden wij dan dat de mens gerechtvaardigd wordt door het geloof zonder de werken der wet (Rom. 5: 1): *Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus.* Er wordt nu gevraagd naar de zin.

De papisten zeggen, 'wij worden gerechtvaardigd uit het geloof, dat is, uit kracht des geloofs ten aanzien dat hetzelfde een beginsel is der goede werken, of wij worden door het geloof voorbereid tot de rechtvaardigheid, dat is, tot de liefde, om welke wij daarnaar God aangenaam zijn.'

Hetgeen dat Paulus zegt in Rom. 4 : 5: *De zondaar wordt zijn geloof tot rechtvaardigheid gerekend.* Dat leggen de Jezuïeten aldus uit: 'God acht het geloof, welke Hij in de zondaar vindt, zo waardig, dat Hij daarom de deugd der rechtvaardigheid hem geeft en instort, door welke de zondaar gerechtvaardigd wordt.'

Maar de gedurige tegenstellingen des geloofs en der werken. Idem, der gerechtigheid des geloofs en der gerechtigheid der wet. Idem der eigengerechtigheid en der gerechtigheid van Christus, daar de apostel in deze disputatie op aanhoudt en uit welke hij doorgaans besluit tegen de rechtvaardigheid der werken, laten geenszins toe deze glosse der papisten. Want indien deze glosse waarachtig ware, zo zou de apostel niet schrijven, dat wij door of uit het geloof gerechtvaardigd worden, maar om het geloof, welke manier van spreken de Heilige Geest onbekend is. Daar benevens zo zou ons geloof dan volmaakt moeten wezen, welke nochtans de apostel verklaart in 1 Kor. 13 : 9, in dit leven onvolmaakt te wezen. Hoe zou nu hetgeen onvolmaakt is kunnen voortbrengen en werken hetgeen dat allervolmaaktst is? Zo moet men dan dit zekerlijk vasthouden, dat wij niet meer door de waardigheid onzes geloofs gerechtvaardigd worden, als een bedelaar door de waardigheid van zijn hand de aalmoes verdient. Maar de rechte zin is deze: wij worden gerechtvaardigd door het geloof

1. Ten aanzien dat wij gerechtvaardigd worden door hetgeen daar ons geloof op ziet, dat is: door de verdienste of gehoorzaamheid Van Christus, door het geloof aangenomen.
2. Ten aanzien dat het geloof het instrument is en de hand aanvallende en zich toeigent de rechtvaardigheid, die om niet in het Evangelie aangeboden wordt, gelijk alsof men zei, dat de landman door zijn hand of arbeid rijk wordt.
En wij worden gezegd, gerechtvaardigd te worden door het geloof alleen.
 1. Ten aanzien van hetgeen daar ons geloof op steunt, namelijk door de verdienste van Christus. Want buiten deze is er niet, noch in ons, noch buiten ons, dat onze gerechtigheid zoude kunnen wezen voor God, hetzij ganselijk of enigszins.
 2. Ten aanzien dat wij door het tegendeel, dat is, door de wiet en werken gerechtvaardigd worden, dewelke de apostel, in deze disputatie altijd tegen het geloof stelt. Want wij worden niet gerechtvaardigd door de werken, niet door verdienen, niet door doen, niet door geloven en doen tezamen, maar alléén door geloven en ontvangen der rechtvaardigheid eens anderen, door het geloof. Daar worden alle werken uitgesloten, hetzij dat ze alleen zijn, hetzij dat ze met het geloof vergezelschap zijn.
3. Ten aanzien, dat dit het eigent doen of werk des geloofs is: want het geloof heeft alleen dit eigen werk, dat het aannemen en zich toe-eigenen de rechtvaardigheid Van Christus, en geen andere deugd kan dit werk uitrichten. Want noch de liefde, noch de hoop , noch enige andere deugd, maar het geloof alleen kan het instrument wezen om de verdiensten Van Christus, als die Zijn gerechtigheid voor God zijn, aan te nemen. Ja, het

geloof is anders niet dan zelve de aanneming en de toe-eigening dezer verdiensten.

Hieruit is het openbaar waarom het woordje "alleen" tegen de papisten ganselijk behouden en verdedigd moet worden, hoewel zij roepen, dat het in de schriftuur niet gevonden wordt, namelijk:

1. Om recht uit te drukken hetgeen Paulus zegt in Rom. 3 : 24-28, n.l.: Wij worden gerechtvaardigd om niet, uit genade, zonder de werken, en zo ook Christus zegt in Markus. S : 36, n.l.: *Geloof alleenlijk*.
2. Opdat alle werken en verdiensten, of onze, of van andere, van de oorzaak der rechtvaardigmaking uitgesloten mogen worden en dat onze gerechtigheid de verdienste Van Christus alleen toegeschreven wordt, en dit eensdeels om Zijn eer, opdat Zijn offerande niet verkleind wordt, eensdeels om onze vertroosting, opdat wij zeker mogen zijn, dat onze rechtvaardigheid niet afhangt van onze verdiensten of werken. Want zo dat alzo ware, zo zouden wij niet alleen altijd moeten twifelen of onze verdiensten ook genoegzaam zijn en alzo in ons gemoed ginds en herwaarts gedreven worden, maar wij zouden ook de zaligheid, zo die bij avontuur verkregen werd, duizendmaal wederom verliezen.
3. Opdat niet alleen uitgesloten worden de werken van andere deugden, maar ook des geloofs zelve, ten aanzien dat het óf 'n deugd óf een werk is en opdat men niet versiere enige verdienste in het werk van ontvangen of aannemen, maar dat het geloof zij alléén een instrument, de geschonken rechtvaardigheid ontvangende, dat wij alleen door het geloven en ontvangen gerechtvaardigd worden, gelijk als men zegt: deze bedelaar is rijk geworden, alleen door aalmoezen te ontvangen, dan worden al zijn werken en verdiensten uitgesloten, ook zelfs het ontvangen van de aalmoezen ten aanzien dat het voor een verdienste zou gerekend worden. Daarom zegt de Schriftuur, dat wij gerechtvaardigd worden uit het geloof en door het geloof, maar nergens *om* het geloof, gelijk de papisten beide manieren van spreken toelaten, gelijk of het geloof wel zou wezen een toe-eigening der rechtvaardigheid van Christus, maar daar benevens nog een werk of verdienste, door welke wij zouden rechtvaardig zijn, hetwelk met de aard des geloofs regelrecht strijdt. Want het geloof ontvangt altijd van een ander en geeft niet van het zijne. Het strijdt ook met de leer van Paulus, die ons gebiedt met zijn eigen exempel, dat wij zoeken zullen, niet ons eigen, maar eens Anderen, dat is, Christus' rechtvaardigheid. (Filip. 3: 6). Want zo ons geloof een zo heerlijke zaak ware, dat wij door de verdienste ervan zouden rechtvaardig gehouden worden, dan was het niet door de voldoening van een Ander, maar door de onze.
4. Opdat men verstaan mag, hoe nodig het geloof zij tot de rechtvaardigmaking, en opdat men weten mag, dat wij gerechtvaardigd worden niet door onze verdiensten, maar nochtans anders niet dan door het geloof, ontvangende de rechtvaardigheid Van Christus. Want dit is een werk, dat het geloof eigen is de rechtvaardigheid van een Ander te ontvangen." Tot zover Ursinus.

En brengt ter overeenstemming nog bij, enkele getuigenissen uit Origenes en Ambrosius.

Hier dan horen wij van een der opstellers der Heidelbergse Catechismus, dat het geloof geen voorwaarde, maar een geestelijk instrument is, ja, de aanneming van de volbrachte voorwaarden van Christus Zelf, die om niet in het Evangelie aangeboden wordt.

Zo is door de oudste Godgeleerde kerkleraren des Nieuwen Testaments of des verbonds, waarvan Ursinus getuigenis aantoon, nooit het geloof en de bekering enz., als zodanige voorwaarde geleerd.

Maar sommige oud-schrijvers hebben *in het voorstel van de schriftuurlijke algemene bediening van het woord der genade in de Nieuwtestamentische dag*, in welke God alle uitwendig persoonlijk onderscheidt, en van volken, tongen en natiën, weggenomen heeft, de regelmaat voor zelfbeproeving, (2 Kor. 13 : 5), alsook ter onderscheiding tussen ware gelovige boetvaardigen en ongelovige onboetvaardige godlozen, soms die regelmaat oneigenlijk *voorwaardelijk* genoemd, Maar hun recht gevoelen is, door de vermaarde hoogleraar der Leidse Theologische school, dr. Her. Wits, te berde gebracht, hetwelk nader op zijn plaats zal gezien worden, in onze vierde en vijfde disputatie.

Hier dan ter plaatse stellen wij maar even voor, dat het geloof geen zodanige voorwaarde is, maar een instrumenteel middel, zo als ook dr. A. Comrie zeer net en nauwkeurig verklaart en in zijn *"Missive wegens de rechtvaardigmaking des zondaars"* dit volgende heeft ter neer gesteld als:

1. Een verenigd middel van onze zode met Christus de Heere onze Gerechtigheid.
2. Een, ons in de vereniging met Christus houdend middel.
3. Een ontvangend middel van hetgeen God ons, zonder ons toedoen, dit is, zonder tussenkomst van enige daad van ons, door onmiddellijke directe en voorafgaande toerekening eigen maakt, door schenking van de gerechtigheid en genoegdoeningen Van Christus aan ons, waarin Hij ons zo rechtvaardig aanziet, alsof wij nooit zonden gedaan of gehad hebben, maar alle gerechtigheid in eigen persoon volbracht hadden.
4. Een middel, waardoor aan onze ziel, Christus Jezus, als de Heere onze Gerechtigheid, zo verzelfstandigd en betoogd wordt de onze te zijn, door de toerekening Gods aan ons, dat wij het daarvoor houden; zonder te willen opklimmen om de gerechtigheid af te halen, om die tot ons te brengen, of nederdalen om die ons door onze daad of daden eigen te maken; zijnde die nabij in het Woord, ja in ons hart, daar die als de onze van ons bespeurd wordt.
5. Een aannemend middel, namelijk: onze rechtvaardigmaking in de baarmoeder der belofte des Evangelies leggende, voor een ieder die gelooft, zo komt de Heilige Geest, die het geloof Zelf inwerkt, en maakt dat werkzaam, om Christus en Zijn gerechtigheid en genoegdoeningen, aan te nemen en te omhelzen, met een bijzondere toe-eigening daarvan aan ons voor onze persoon.
6. Een middel waardoor wij in Christus tot God gaan met ('boldnes', eng.) confidentie, stout of vrijmoedigheid, om barmhartigheid te verkrijgen, en genade te vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

7. Een middel, welke het getuigenis onzes aandeels aan Christus gehoord hebbende, ons tot kennis daarvan brengt, en ons daarvan verzekert.
8. Een leunend en berustend middel, waardoor wij ons, met gerustheid en kalmte onzes gemoeds, op Christus Zelf en op Zijn heilverdiensten, als de onze geworden zijnde door Gods toerekening, gift en geschenk, zo verlaten, dat wij nergens anders onze troost zoeken, maar alles als schade en drek houden."

Dit dan van dr. Comrie, en het tevoren van Ursinus te hebben vernomen, en verstaan zijnde, dient dan, dat niemand in zijn gedachten zal laten nestelen, dat het geloof een zodanige voorwaarde is, waardoor, gelijk ook Comrie getuigt, de rechtzinnige leer in deszelfs eerste zuiverheid is begonnen vervalst te worden.

16. Zo horen we van dr. Comrie wederom, "*Enige eigenschappen des zaligmakenden geloofs*", No. 6, dat het zaligmakend geloof het geestelijk middel is waardoor de gelovigen tot de genadetroon Gods in geest en in waarheid toegaan, hetwelk de 'voorwaardelijk' drijvers in hun tegenwerping aan een onwedergeboren mens toe-eigenen, die geestelijk dood is in zonden en misdaden, een gewillige slaaf der zonden en onder de macht des satans en in welke geen aasje geestelijk leven noch oprecht levendig geloof te vinden is, en weerbarstig van wil is om door Christus en Zijn bloed en gerechtigheid tot God weder te keren (Joh. 5 : 40).
 Waarvan dr. Owen getuigt, *dat zij niet zo zeer de genade, die hun dagelijks in het Evangelie aangeboden wordt, verwerpen omdat zij niet kunnen, maar door een vrije daad van hun eigen wil, en dat zij hiervan bij zichtelven overtuigd of kunnen overtuigd zijn.* En deze weerbarstigheid wijst de Heere Christus als met de vinger aan: *Gij wilt tot Mij niet konten, opdat gij het leven moogt hebben.* Zo wordt deze weerbarstigheid tegen Christus en Zijn aanbieding van het eeuwige leven in en door Hem, tegen het Evangelie gepleegd, en door de wet veroordeeld, zoals het Evangelie de schuld ontleent bij de wet. Zoals ook de beide opstellers van onze Heidelbergse Catechismus getuigen. Olevianus in zijn werk *over "De 12 Artikelen des Geloofs"*. En Ursinus in zijn "*Schatboek*" op Zondag 31, over de bediening der sleutelen.

Van deze ontdekking in eigen boezem van de verachting van Christus en Zijn aanbieding, om-niet, wordt dan ook door die 'voorwaardelijk' drijvers geen jota in hun leer in die hun tegenwerping geleerd, maar deze vermetelheid, dat een onwedergeboren mens door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, juist aan zijn onvermogen ontdekt wordt, en dan zulke bekwaamheden en van goede wil is, om zich zelfs vanuit en door zichzelf, een smekeling aan de genadetroon Gods te maken en te brengen, zonder geestelijk leven en zonder bekering en geloof en buiten Christus' bloed en Geest om.

Deze verzaking van de ordinantie Gods (Hebr. 10 : 19 tot 22), in die hun tegenwerping, met een ontkenning van des mensen geestelijke doodstaat, die schuiven die 'voorwaardelijk' drijvers dan van zich af en daar lasteren zij mee, de rechtzinnige geroepen dienaars, die de schriftuurlijke

algemeenheid der aanbidding van Christus en de zaligheid in Hem, bedienen, volgens hun lastbrief en Evangeliedwang (Lukas 14 : 23 en Markus. 16 : 15) enz., naar de aard der huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, behorende onder de geopenbaarde wil Gods des bevels aan Zijn dienaars, die de regel is van de plicht der mensen en niet dus de geheimen van Gods besluitende wil (Deut. 29 : 29).

Van die snode afschuiving van ontkenning van des mensen doodstaat op de geroepen dienaars des Nieuwen Verbonds en hun lasteren van hun Evangeliebediening voor *antinomiaans*, zullen wij op zijn plaats in onze vierde disputatie vernemen, en hun zelf dan te incasseren geven uit hun eigen leer en valse consequenties, evenals de algemene verzoeners met hun valse gevolgtrekkingen doen uit de algemene aanbidding, door dr. Owen tegen hen verdedigd en hun gevolgtrekkingen, alsof dan Christus voor allen Zijn bloed moest gestort hebben, *krachteloos en ijdele snorkerij* noemt.

17. Zo hebben wij dan hier, in die tegenwerping der 'voorwaardelijk' drijvers hun stoute vermetelheid blootgelegd, die God verfoeit, en waarin Zijn ordinantie verzaakt wordt (Hebr. 10 : 19-22), en des mensen geestelijke doodstaat wordt ontkend.

Of dan die geest, (die zich tegen het onvoorwaardelijke of de, "om-niet", zoals Ursinus en Luther, de om-niemendal-aanbidding van Christus met Zijn Gerechtigheid te velde trekken), uit God is, laat ik ter beoordeling over aan verstandigen (1 Kor. 10 : 15). Maar die leer der 'voorwaardelijk' drijvers in deze hun tegenwerping, verzaakt de ordinantie Gods en Christus' bloed en Geest voor een toegaan tot de genadetroon der Hemelse Majesteit, en wordt van God verfoeit en die Hem tot toorn verwekt, gelijk wij ook van dr. Comrie en dr. Owen vernomen hebben uit Hebr. 10 : 19 tot 22.

Het wordt ook veroordeeld door onze Dordtse oudvaders in de Vijf artikelen tegen de Remonstranten, (Hoofdstuk 3-1, 2, 3, en 4, enz.), hetwelk een ieder achter in zijn kerkboek vinden kan. Daarin kan men ook vinden die noodzakelijke onderscheiden kennis van de twee onderscheiden oorsprongen van wet en Evangelie, alsook bij Olevianus en bij Ursinus en zijn "Schatboek" op Zondag 31. Want als men het Evangelie strikt genomen zijnde, gelijk de vermaarde Wits getuigt, zo kan niemand in zijn gedachten enige voorwaarde verzinnen. En zoals uit de wet als de oorsprong de plichten en bedreigingen afvloeien, zo zijn de leringen derzelve en de wet, niet *in* maar *bij* het Evangelie bekwamelijk bijgevoegd en eraan ondergeschikt, en niet anders om, zoals dan uit diep te betreuren onkunde, (voornamelijk ook bij nieuwe schrijvers, van deze en de vorige eeuw, de enkeling niet te na gesproken), door de één die twee oorsprongen van wet en Evangelie vermengd worden en door de andere de wet er niet aan het Evangelie ondergeschikt wordt, maar contrarie.

En zoals de plichten, en de dreigementen *de wet* tot oorsprong hebben, en het Evangelie de oorsprong is, in welke dan strikt genomen zijn niemand in zijn gedachten een enige voorwaarde verzinnen kan, uit welke de beloften en de onvoorwaardelijke aanbidding van Christus en Zijn

Gerechtigheid, volbrachte voorwaarden, en de zaligheid in Hem afvloeit, zo is het diep te betreuren geestelijke blindheid, en tevens valsheid der 'voorwaardelijk' drijvers, om met hetgeen de wet eigen is, te bestrijden hetgeen het Evangelie eigen is.

Dit is een der oorzaken van hun abominabele handelwijze en leer in deze hun tegenwerping van dat een onwedergeboren mens, door een wettische blote eis van bekering en geloof, zonder meer, juist aan zijn onmacht ontdekt wordt, en dan zichzelf wel buiten Christus' bloed, gerechtigheid en Geest om, een smekeling maken en brengen kan aan de troon der Hemelse Majesteit, verdoezelende en verzakende hetgeen alleen het Evangelie eigen is, in de hand of de Geest van Christus (Hebt. 10 : 19 tot 22, Eféze 2 : 18 en Rom. 5 : 1 en 2 enz.).

En dit geloof is in de wedergeborenen alleen en behoort tot de wet van het genadeverbond, die God in de Zijnen inschrijft (Jer. 31 en 32). Het is dan alsoo wat de ouden, en o.a. Hyronimus zeiden, *dat er zijn, die anderen willen leren, aleer zij zelf geleerd zijn.*

Zo worden des Heeren kinderen en knechten, in deze van de Heere Zelf bevindelijk geleerd, en hebben onderscheiden geestelijke kennis ter gebruikmaking van Christus, waartoe Hij ons van God geworden of geschonken is, als die grote onuitsprekelijke Gave of Gift Gods uit Gods des Vaders grote liefde. Zoals Christus die Samaritaanse grote onbekeerde zondares evangeliseerde en zaligmakend werd overtuigd en zij verkwikt werd door het levendige water van Zijn Geest en eerst tot haar zeide: Joh. 4 : 10: *Indien gij de gave van God kendet, en Wie Hij is, Die tot u zegt: geef Mij drinken, gij zoudt van Hem hebben begeerd, en Hij zou u levendig water gegeven hebben. ... Totdat het kwam: Ik ben het, Die met u spreekt. (vers 23)*

DISPUTATIE 2.

David in zijn roem en prijzing van Godes alwetende en overalometegenwoordige voorzienigheid, en die voorzorg over hem in Psalm 139, getuigt in vers 14, 15 en 16: *Ik geloof U, omdat ik op een geheel vreselijke wijze wonderbaar gemaakt ben, wonderlijk zijn Uw werken! Ook weet het mijn ziel zeer wel. Mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in 't verborgen gemaakt en als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde. Uw ogen hebben mijn ongeformeerde klomp gezien, en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.* Hiervan, namelijk van die zijn formering en borduursel door God gewerkt, had David geen bewustheid toen hij nog verholen was in zijns moeders binnenste, waar het duister was, als in de nederste delen der aarde.

Zo is het ook ten aanzien van *de geestelijke vernieuwing der ziel* als God in en door Christus en de Heilige Geest, en Zijn Woord als het levend makend zaad, de nieuwe mens formeert met alle ingewerkte en onderscheidene genaden, eigenschappen, en trekken en betrekking op God in Christus, enz. Die ter beoefening geschikt zijn in alle standen en gelegenheden na deze staatsverwisseling van des Heeren volk en zij de wegen van de kennis der ellende, verlossing en dankbaarheid bevindelijk en zaligmakend leren kennen, door welke de ware en enige troost, beide in leven en sterven verkregen wordt, en weten wat er in hun ziel omgaat en wordt waargenomen en ervan getuigen en stamelen mogen, verkondigende de deugden Desgene, Die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht (1 Petrus 2 : 9).

Zo mogen wij, onder de dingen: *Na deze zult gij het verstaan* (Joh. 13 :7), ook wel stellen: deze nieuwe geestelijke schepping als de Heere de Zijnen in de tijd en op Zijn tijd en wijze komt te naasten als Zijn eigendom en door Zijn dierbaar bloed gekochten en hen vernieuwt, en in alle faculteiten of vermogens der ziel geestelijke en nieuwe bekwaamheden instort of inwerkt door Zijn Geest, namelijk in verstand, oordeel des verstands, consciëntie, wil en genegenheden; in welke faculteiten des mensen onsterfelijke ziel of geest bestaat. De trek en begeerte van het natuurlijk geboren kind is naar voeding, en het is kieskeurig naar het eerste voedsel wat met het natuurlijk lichaampje en maag overeenkomt, enz. en verwerpt of weigert waar het van walgt. Zo is de peuter een scheikundige in zijn eigen laboratorium van het natuurlijk leven als schepsel Gods, en zo is het geestelijk niet minder.

Zo vermaant de apostel Petrus tot aflegging van ondeugden en tot een begeerte de onvervalste melk van Gods Woord als nieuwgeboren kindertjes, om in het goede op te wassen, en Gods goedheid te smaken, enz. (1 Petrus 2 : 1, 2 en 3): *Zo legt dan af alle kwaadheid, en alle bedrog en geveinsdheid, en nijdigheid, en alle achterklappingen; en als nieuw geboren kindertjes, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen: Indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is.*

Zo was de innerlijke trek van de verloren zoon om tot zijn vader weder te keren, zodra hij in mocht keren en tot zichzelf kwam, en bleef niet hangen tussen twee gedachten, om niet of wel weder te keren, want het was

gekomen bij hem tot een vast besluit en voornemen in zijn ziel en oordeel des verstande en wil, en hij stond op. En wat nog ver af was, dat was de eerste begeerte in zijn hart of verstand en oordeel, door welke hij dat vast besluit nam en de eerste stap deed om tot zijn einde en oogmerk te geraken, wat nog veraf was en het éérste in zijn hart en verstand was, namelijk een thuiskomen bij zijn vader, wiens goed hij als een doorbrenger doorgebracht had, en hij had zijn kindschap verzondigd en zijn verstoting zich waardig gemaakt, hetwelk hie gevoelde in zijn gemoed en in de vreemde, waardoor hij als een boetvaardige een hartgrondige belijdenis opstelde. En deze hartbelijdenis was geen voorwaarde om vergevende barmhartigheid van zijn vader daarop te verkrijgen, maar was een levendige behoefte van zijn hart om het uit te storten als water voor zijn vader, hetwelk alle dijken van steen en verharding, en alle tentatiën en inwerpingen van tegenstand doorbrak en overstroomde.

Zo is het met de uit- en inwendige roeping naar Gods voornemen gesteld en deszelfs uitwerkingen in de ziel, een levendige ingewerkte betrekking op God en krachtige trek tot God om tot Hem weder te keren door die weg des Evangelies van Christus, Die Zelf de Weg, de Waarheid en het Leven is, zonder welke er geen bekering of wederkering tot God kan gepredikt worden, noch plaats grijpen. Want zo getuigt Christus in Joh. 14 : 6: *Niemand komt tot de Vader dan door Mij*. En zoals het in de gelijkenis van de verloren zoon is geleerd, dat hetgeen nog het verste af is, of het einde wat hij bekomen of bereiken wilde, *het eerste in zijn verstand was*, en in zijn oordeel des verstands vast besloten werd, en hij daarna die weg insloeg om het te bekomen, zo ook in de uit- en inwendige roeping van de bekering tot God in Christus.

Zoals in de uitwendige roeping de twee oorsprongen van wet en Evangelie onderscheiden moeten worden voorgesteld, en de troost des Evangelies voorop, en dan de wegen die men in te slaan heeft, van de kennis der ellende, verlossing en dankbaarheid, zoals Ursinus, één der opstellers der Catechismus op Vraag 1 in zijn "*Schatboek*" verklaart voor de gemeente. Zijnde dan ook also noodzakelijk, omdat de drie stukken in het algemeen, als elk deel in het bijzonder, zaligmakend is, gelijk ook dr. Comrie verklaart, dat het eerste deel zowel zaligmakend is als ook het tweede en het derde.

Tegenwerping 2.

"Ook in de uitwendige roeping komt in de weg van de drie stukken de kennis van ellende voorop."

Antwoord.

1. Hetgeen waartoe geroepen wordt, komt voorop, en dan die weg en wegen die men in te slaan heeft daartoe, namelijk de kennis van ellende, verlossing en dankbaarheid, zoals de Catechismus leert, en Ursinus verklaart, (zijnde een der twee opstellers der Catechismus), dat het *einde* het *eerst in 't verstand is*, alear die wegen ingeslagen worden om het oogmerk van de roeping, wat eerst voorgesteld wordt, te bekomen.

Hetwelk dan bij de uitverkorenen, die met de verworpenen in alle vergaderingen in deze wereld onder de bediening van het Evangelie onder elkander verkeren, in hun verstand en oordeel door de Geest van Christus, en wet des genadeverbonds, ingeschreven en besloten wordt, (Jer. 31 en 32), namelijk *de wet des geloofs* en des Evangelies, door welke de Heere het werk des geloofs met kracht werkt in de Zijnen, en Zijn geroepen dienaars in Zijn wijngaard het aan hun Heere overlaten, die uitwerkingen van de aan hen gegeven lastbrief en Evangeliedwang om in te komen, (Lukas 14 :23 en Markus 16 : 15 enz.). Want de Heere houdt de geheime wil voor Zichzelf, namelijk in welke personen Hij het werk des geloofs met kracht werken wil en in wie niet, en voor wie Christus Zijn bloed gestort heeft en voor wie niet, zoals ook dr. Owen verklaart en wij op zijn plaats nader zien zullen.

2. De wet van het verbond der werken die *verpersoonlijkt* wordt genoemd de wet, *onze eerste man*, heeft een gebiedende en verdoemende macht, en kent geen oneigenlijke maar eigenlijke of wezenlijke voorwaarden. Het heet: *Doe dat en gij zult leven!* En: *Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in 't geen geschreven is in het boek der wet om dat te doen* (Deut. 27 : 26 en Gal. 3 : 10 en 12). En als die wet als zodanig, als eerste man genomen wordt, en zoals die 'voorwaardelijk' drijvers daaruit dan bekering en geloof als voorwaarden voorstellen, zo zijn zij als leidslieden met blindheid geslagen, en moeten, of ze willen of niet, of dat ze aannemen of niet, de blinden bedriegen door voor te wenden, dat ze geen wezenlijke of eigenlijke, maar *oneigenlijke* voorwaarden leren. De wet als zodanig als onze eerste man, van het verbond der werken, weet van geen oneigenlijke maar alleen van wezenlijke, eigenlijke voorwaarden. Uitdrukkelijk leert de Heilige Geest door de apostel Paulus aan de gelovige gemeente van Galatië, die door valse leermeesters waren betoverd, en die de twee oorsprongen van wet en Evangelie tot één wet vermengen, dit: Gal. 3 : 12: *Maar de wet is niet uit het geloof: maar de mens, die deze dingen doet, zal door dezelve leven.* Dit is: de wet belooft het eeuwige leven, niet aan degenen, die uit het geloof willen gerechtvaardigd worden; maar die de wet zondeloos en volmaakt, in- en uitwendig onderhouden. Hetwelk voor de in Adam gevallen mens een verloren zaak is, en zoals de wet als zodanig als zijnde van het verbond der werken, of als onze eerste man, volmaakte plichten vordert in- en uitwendig, zo moet, als men van bekering en geloof en biecht, voorwaarden maakt, ook in de uitwendige roeping aan onbekeerden, volmaakte zondeloze bekering en geloof als wezenlijke of eigenlijke voorwaarden gepredikt worden. En als die 'voorwaardelijk' drijvers dat ontkennen met dat ze oneigenlijke voorwaarden bedoelen, vanwaar dan, of uit welke oorsprong putten zij dan die voorgewende oneigenlijke genoemde voorwaarden van bekering en geloof en biecht? Zeggen zij: *uit kracht van onze rechtschapen staat van voor de val*, zo moeten zij eens verklaren, wat zij bedoelen, want men blijft daarmee óf onder het verbond der werken en de wet als onze eerste man, óf uit kracht van schepping versierd met Gods beeld en alle bekwaamheid om te doen wat God de redelijke mens gebiedt, al voor de mens onder het verbond der werken met de wet werd gebracht, en er nog geen verbond met de

rechtschapen mensen was opgericht, ongeacht de tijdsduur tussen schepping en oprichting van het werkverbond.

En zo kan uit dit laatste, tussen schepping en oprichting van het werkverbond, nu ná de val en verbreking van het na die tussentijds opgerichte werkverbond, geen bekering en geloof als voorwaarde gepredikt worden ter verkrijging van de genade en het eeuwige leven, want men ligt in Adam gevallen en opgesloten onder het onherroepelijk vonnis der wet, onze eerste man, van vloek en verdoemenis, of onder Gods rechtvaardig oordeel, schuldig (Rom. 3 :19). Tenzij God Zichzelf God afmaakt door Zijn onmiskenbare zondewrekende gerechtigheid te verzaken, en Zijn vlekkeloze heiligheid, onoverklimbare majesteit, en onkreukbare waarheid, uit welke de bedreiging op ongehoorzaamheid aan de wet van het werkverbond in het algemeen, als bijzonderlijk aan het proefgebod werd bedreigd (Gen. 2 : 16 en 17).

Wanneer heeft God nu na de val met de vervloekte en gans verdorven mens zulk een verbond opgericht met bekering en geloof en biecht als voorwaarden te stellen om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen? Want het stellen van voorwaarden aan mensen in deze zaken, behoort alleen aan God toe om aan Zijn schepselen, die wij zijn, te doen. En het noemen en horen spreken van voorwaarden en voorwaardelijkheid in deze, doet ons direct aan een verbondsonderhandeling denken van God met de mensen. Nu dan; wanneer heeft God afstand gedaan van Zijn bovengenoemde eigenschappen, en Zich God afgemaakt? En van de gestrengte eisen der wet van volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid, zonder onderbreking, en van Zijn recht en rechtvaardige strafvordering aan lichaam en ziel, welke in vereniging hebben gezondigd tegen de Allerhoogste Majesteit Gods en Zijn wet, en daarvoor in de plaats gesteld, de geringe voorwaarden van bekering en geloof en biecht? Dit hebben oude veroordeelde kettters verzonnen, dat God zulks gedaan heeft om het bitter lijden en vloekdood van Zijn Zoon Jezus Christus, en dat God ook daarom de gebrekkigheid van geloof en bekering en biecht niet aanmerkt. En zoals die oude kettters die verzonnen voorwaarden uit de mens zelf stelden, zo hebben latere kettters dat bedekt, door te leren, dat God Zelf eerst die voorwaarden komt te geven ter pardonnering van schuld en straf, en tot het recht ten eeuwigen leven, en met de listige geleerde Arminius er bij gesteld: Om Christus de Verzoener wille, de prijs der rechtvaardigheid waardig geacht en verklaart in het Evangelie.

3. Neemt men – met even afzien van het opgerichte en verbroken werkverbond – die volkomen rechtschapen staat tussen schepping van de tot alle gehoorzaamheid bekwame mens, en tussen de oprichting van het verbond der werken, waardoor God dan ook na de val alle plichten kan vorderen van de door zichzelf verdorven en onbekwame mens, zo kan men ook daaruit geen zodanige voorwaarde van geloof en bekering enz. maken. Want, met alle geboden plichten te vervullen, al kon men dat doen, zo heet het: *Wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan, wat wij schuldig waren te doen*, zoals dat ons Christus voorstelt (Lukas 17 : 10).

Nu dan, een voorwaarde voor te stellen in zaken van verbonden, daaraan wordt een recht van beloning te kunnen eisen aan vastgeknoopt, en zo kan noch in de uitwendige, noch inwendige roeping zodanige genoemde voorwaarden van bekering en geloof. enz. verzonnen noch voorgesteld worden, en is dan ook in lijnrechte strijd met het geloof in de twee Adams, of in de wet als onze eerste man, en in het Evangelie van Christus en Zijn gerechtigheid en de genade Gods in en door Hem betoond en verschenen (Titus 2 : 11 en 12), als een verschenen licht in de duisternis der schaduwen van het Oude Testament, en in de duisternis des heidendoms, in de Nieuw-Testamentische dag.

Als dan die 'voorwaardelijk' drijvers in deze tegenwerping dit leren: *"Ook in de uitwendige roeping komt in de weg van de drie stukken de kennis van ellende voorop"*, en evenwel dan bekering en geloof enz., als voorwaarden ook in de uitwendige roeping voestellen, zo hebben zij nog nooit de wet als kenbron der ellende recht en grondig geleerd, noch voorwerpelijk, noch onderwerpelijk bevindelijk, zoals de Catechismus leert. Die niet over ijs van één nacht gaat, want als de kennis der zonden door de wet geleerd is, zo volgt daarop het strafrecht Godes naar Zijn onmiskenbare zondevergeldende rechtvaardigheid; handhavende het onherroepelijk vonnis der verdoemenis der wet over de overtreders, en waardoor bekering en geloof en biecht als voorwaarde, als kaf voor de wind verdwijnen en als door vuur verteerd worden in het antwoord op Vraag 12, en ook vervolgens in de leer van de Middelaar, onze Heere Jezus Christus, Zondag 5 en 6. hebbende niet de wet maar het Evangelie als oorsprong.

Zo heet het in het wetboek van strafrecht dit: Vraag 12: "Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen? Antw. God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan haar, óf door ons zelve, óf door enen anderen, volkomen betalen."

Is hier in deze leer bekering en geloof en biecht als zodanige voorwaarde te verzinnen ter verkrijging van pardonnering en het eeuwige leven? God Zelf, tegen Wiens allerhoogste majesteit de zonden begaan zijn, is dan ook maar alleen de daartoe Gerechtigde, en geen menskind, om voorwaarden te stellen, die beantwoorden aan Zijn eer en wet, die door onze zonden, met lichaam en ziel in vereniging gedaan, gekwetst en geschonden is. En deze voorwaarden die God stelt, en in overeenstemming met de wet Gods, zijn niet oneigenlijk maar wezenlijke, of eigenlijke voorwaarden, het heet: óf door ons zelve, óf door een Ander volkomen betalen, en is geheel overeenkomende met de bedreigde straf op ongehoorzaamheid aan de wet, onze eerste man, van het verbond der werken, en het proefgebod (Gen. 2: 16 en 17), als de baarmoeder des doods. En zo kan de wet als het verbond der werken of onze eerste man, geen oneigenlijke voorwaarden voorstellen van bekering en geloof, maar gebiedt volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid zonder enige onderbreking, op welke het eeuwige leven op die voorwaarden werd beloofd. Zodat de apostel leert, dat de wet in het geheel niet op het terrein des Evangelies treedt ter rechtvaardiging of met beloften des levens in

Gal. 3:12, zeggende: *Maar de wet is niet uit het geloof; maar de mens, die deze dingen doet, zal door dezelve leven.* Dit is zoals de kanttekening zegt: *Want de wet belooft het leven, niet aan degenen, die uit het geloof willen gerechtvaardigd worden; maar die de wet volmaakt onderhouden, enz.* Aan die belooft de wet dan het eeuwige leven en vordert de oneindige strafschuld van de overtreders, en ook in wien de zonden aanwezig zijn zonder die nog ten uitvoer te brengen, zoals Paulus van zichzelf getuigt van de aanwezigheid in hem van de begeerlijkheid of zondige begeerten, zoals de wet geestelijk is, en Paulus vleeselijk, verkocht onder de zonden (Rom. 7 : 7 en 14).

Zo getuigen ook onze Dordtse vaders in de "Vijf Artikelen tegen de Remonstranten", (Hoofdst. 3 - V), dat de wet de overtreder onder de vloek laat blijven en het geneesmiddel of het herstellingsmiddel niet aanwijst.

Uit welke oorsprong menen nu die 'voorwaardelijk' drijvers hun voorwaardelijke bekering en geloof en biecht te kunnen leren of voor te stellen? Is 't wonder, dat onze van God Zelf geleerde Godgeleerden, tegen dat voorwaardelijk kostuum, in welke de 'voorwaardelijk' drijvers het nieuwe verbond der genade steken, hun pen gescherpt hebben, en de twee oorsprongen van wet en Evangelie onderscheidenlijk geleerd hebben, zo, dat, als het Evangelie striktelijk wordt genomen, niemand in zijn gedachten een enige voorwaarde kan verzinnen?

In de heilige Godgeleerdheid wordt dit woord: "Evangelie" gebruikt voor aanduiding van de heilsleer der zaligheid, of van de verkondiging en aanbieding der verzoening eens zondaars met God door het geloof in Jezus Christus, opdat hij ontvange vergeving van zonden, en een erfdeel onder de geheiligden, en daardoor grond krijgt, om zich in God te verblijden als de God der blijdschap zijner verheuging. Deze blijde boodschap: Evangelie, wordt onderscheiden in:

1. Een "*Voor-Evangelie*", zoals Paulus leert in Gal. 3 : 8, zeggende: En de Schrift, te "*voren*" ziende, dat God de heidenen uit het geloof zou rechtvaardigen, heeft te "*voren*" aan Abraham het Evangelie verkondigd, enz. Ook Evangelie *der belofte* genoemd, behelzende, de dierbare beloften van Christus' komst, van Zijn te volbrengen zoen- en borgwerk en de grote heilgoederen daardoor te verwerven, die aan de gelovigen onder het Oude Testament; als bij vooruitbedeling, geschonken zijn.
2. Ten andere: in een "Evangelie der vervulling", vertonende, hoe onder de dag des Nieuwen Testaments of verbonds, al de beloften Gods, zovelen als er zijn, in Christus ja en amen zijn geworden. En dit wordt in de Godgeleerdheid, in de volste zin het Evangelie genoemd, omdat dit behelst, de heuglijkste boodschap, die ooit gehoord is, of ooit gehoord zal worden (Lukas 2 : 10 en 11), waar de engel tot de herders boodschapte de geboorte van Jezus: *Ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids.*

Dit Evangelie draagt of stelt voor, het gelukkig leven, en de ware troost in leven en in sterven. Kennis der ellende, verlossing en dankbaarheid, zijn de wegen, waardoor men tot de bezitting gebracht wordt van het

gelukzalige leven, en hier de hemelse troost smaakt, beide in leven en sterven, hetwelk de Catechismus als eerste wijselijk voorop stelt. En Ursinus, een der opstellers der Catechismus, verklaart in zijn "Schatboek", op de eerste vraag, en weet zich als geplaatst voor de gemeente onder de bediening des Evangelies, in welke de uitverkorenen met de verworpenen, in alle vergaderingen in deze wereld, onder elkander vermengd, verkeren. En er is geen dienaar des Evangelies, die van tevoren weet, in wie de Heere, door de uiterlijke bediening des Woords, het werk des geloofs wil werken met kracht, en in wie niet, en voor wie Christus Zijn zoen- en borgbloed gestort heeft en voor wie niet. Daarom is het, dat de Heere Zijn geroepen dienaars de lastbrief geeft, om aan alle creaturen het Evangelie te verkondigen: (Gaat henen in de gehele wereld, predikt het Evangelie alle creaturen), en Evangeliedwang uit te oefenen door gedurig en ernstig aanhouden met alle remedies, zowel harde als zachte, (zie Mark. 16 : 15, Lukas 14 : 23, enz.), waarover op zijn plaats nader.

4. Heilige Geest noemt de geroepen dienaars: boodschappers van goede tijding, dienaars, die het Woord der genade verkondigen, dienaars *des Evangelies*, en niet der wet, niet, dat zij de wet niet te prediken hebben, maar omdat de bediening des Evangelies van Jezus Christus en dien gekruist en de zaligheid in Hem, en in geen ander te zoeken noch te vinden is, en uit welke de nieuwe of geestelijke gehoorzaamheid is spruitende, en niet de wet, maar het Evangelie het levendmakend zaad is (1 Petrus 1 : 23). Zonder welke Evangeliebediening er geen zaligmakende overtuiging en kennis van ellende door de wet zijn kan, en de wet niet "in" het Evangelie maar er "bij" gevoegd is, uit welke het Evangelie de schuld ontleent. Zonder het Evangelie, dat een bediening des Geestes genoemd is, is het met de wet voorop te stellen, op rotsen ploegen, en al vliegen er de stukken af, het zijn en blijven steenbrokken, en het is dood werk, en maakt niets dan, op zijn best genomen, uiterlijke heiligen naar de letter der wet, en inwendige huichelaars voor of in 't oog der wet, en onder de wet is er, inzake van de godsdienst, niemand oprecht voor God en de naaste.

En niet de wet, maar het Evangelie openbaart God de Vader, de Zoon, Die mens wilde worden en de Heilige Geest, in de huishouding van genade en zaligheid, en elke Persoon naar Zijn bijzonder werk in de huishouding der genade en zaligheid, naar Godes genaderaad. Het Evangelie, als werktuig van de Heilige Geest, daardoor wordt de uitverkorene geestelijk levend gemaakt en 't geloof in hem ontstoken en niet door de wet.

Niet door de wet, maar door het Evangelie wordt het gelukzalig leven in en door Christus, en in God, in Christus volkomen verzoend, geopenbaard en voorgesteld, en Christus met Zijn door Hem alleen bereide, gewerkte en uitgewerkte gerechtigheid, en de genade Gods in Hem, om niet, te-geefs, om niemandal aangeboden, dit is: onvoorwaardelijk, waartoe dan tot geloofsomhelzing, aanneming en toe-eigening, de wet als oorsprong van de plichten en dreigementen, de zondaar ontbloot van alle werken en voorwaarden, ter verkrijging van de genade Gods, en zo pasklaar wordt gemaakt om de onvoorwaardelijke aanbidding van Christus en de

zaligheid in Hem te omhelzen; waarvan dan niet de wet, maar het Evangelie de oorsprong is, uitsluitende alle roem des mensen voor God, zijnde de eigenschap onzer zaligheid (Rom. 3 :27), en tevens alle werken en voorwaarden in Rom. 4 : 5, uitsluit, en bevindelijk geleerd wordt (Rom. 7 : 4), enz. Wie merkt nu niet, hoe blind en vals die 'voorwaardelijk' drijvers te werk gaan, door deze twee oorsprongen van wet en Evangelie niet te onderscheiden in haar beider leringen in de prediking van de profeten, van Christus, en van de apostelen? Terwijl toch de wet de oorsprong is, waaruit de plichten en dreigementen vloeien, en het Evangelie de oorsprong is, waaruit de beloften en onvoorwaardelijke aanbidding van Christus en de zaligheid in Hem, voortkomen, en alzo voorgedragen of voorgesteld moeten worden? enz. Door hun diep te betreuren blindheid loochenen zij, hetgeen het Evangelie als oorsprong eigen is, door de leringen, die de wet als oorsprong heeft, als plichten en dreigementen, die aan het Evangelie ondergeschikt zijn, maar niet het Evangelie eigen is of tot oorsprong hebben.

Door deze blindheid en gebrek aan onderscheidene kennis is het, dat de 'voorwaardelijk' drijvers de onvoorwaardelijke aanbidding loochenen en er tegen te velde trekken met valse consequenties, en dan uit hun valse consequenties, (welke maar stropoppen zijn, of zoals dr. Owen ze noemt, *ijdele snorkerij*) zij de rechtzinnigen voor Antinomiaans lasteren, naar de gewoonte des duivels onder een schone schijn van de mensen niet te willen bedriegen. Maar van deze dingen later en nader op zijn plaats.

5. Zoals dan het Evangelie het gelukzalige leven en de hemelse troost bevat in leven en sterven, en ze voorstelt aan allen, waar Christus met Zijn Evangelie komt, en Zijn geroepen dienaars als Zijn werktuigen en boodschappers (Ps. 22 :32 en Ps. 85 : 14 en Markus 16: 15, Lukas 14: 23 enz.), zo is ten aanzien van de leer dezer hemelse troost, de algemene toestand des mensen aan te merken, na het inkomen van de zonde, als gevolgen daarvan, namelijk: dat het beste van ons tijdelijk leven moeite en verdriet is, en niets bestendig, alles ijdelheid en vergankelijk is.

En zoals God de mens geschapen heeft, dat hij zonder verkwikking niet leven kan, zo woelt de mens ijdel in alles, hetwelk hem toeroept: *bij mij is het niet!*

En zo is het met al het vergankelijke, wat men heeft en de wereld aanbiedt, zo gesteld, dat men toch zal moeten bekennen, dat men zich daarin niet volkomen mag verblijden (Pred. 11 : 8). En zo de mens aangemerkt als een zondaar, en hoezeer bemoedigd ook tracht te zijn, zo wenkt de dood hem elk uur, en is kort van dagen en zat van onrust, zoals Job getuigt (Cap. 14 : 1): en heeft niet weinige pijnlijke nepen in zijn ziel en consciëntie, en gelijk Salomo getuigt, heeft hij ook in 't lachen smarten, (Spr. 14 : 13). En heeft niets in zich zelf om zich te vertroosten, en moet tot het minste toe alles buiten zich zoeken, om zijn ledigheid trachten te voldoen, en kan niet voldaan worden, en als bedelaar bij de andere bedelaar aanklopt, zo roept des mensen holle ledigheid: *Wie zal ons 't goede doen zien?* (Ps. 4 : 7). En dat alles en nog veel meer, onder vrees voor Gods toorn, en dat een plotselinge dood, met al deszelfs verschrikkingen, hem uit het land der levenden zal afsnijden, en hij van alles wordt verlaten, en hij alles verlaten moet, zoals een Romeins keizer

op zijn sterfbed, alles wat hij had, aanbood, om een uurtje langer te leven. Maar tevergeefs, en hij uitbrak met de uitroep: *O mijn ziel, in welk een rampzalige duisternis vaart gij thans heen!?*

Dit is dan het loon der dwaze onbedachtzaamheid, die zegt: *laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij*, zijnde als maden en wormen in een rotte kaas, die alles uit deze wereld trachten te bekomen, wat er in te koop en geveild wordt, alsof er iets in te vinden ware, om de holle ledigheid hunner arme ziel te kunnen voldoen. Maar tevergeefs, alles baart teleurstelling op teleurstelling, want het is schijn en geen zijn, hetwelk de dood wegblaast, die geen personen aanziet, naar niets luistert, nergens acht op slaat, alles verslindt, geen tegenstand acht, en zijn tijd niet overtreedt, zoals: De dood wordt afgeschilderd als:

1. Zonder ogen, omdat hij geen personen aanziet.
2. Zonder oren, omdat hij naar geen klagen luistert.
3. Zonder klederen, omdat hij geen acht geeft op aanzien of schatten.
4. Met open mond, omdat hij alles inslokt en verslindt.
5. Met scherpe zeisen in de hand, omdat hij zonder tegenstand alles afmaait.
6. Met gevleugelde zandloper op het hoofd, omdat hij zijn gezette tijd niet overtreden zal. En dan heet het (Hebr. 9 : 27) *Gelijk het de mens gezet is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel.*

Zo belooft het de Heere over dood en leven, des zondaars holle ledigheid, verdrukkingen, kruisen van allerlei aard, (zoals verborgen kruisen, openbare kruisen, langdurige kruisen, huiskruisen, en schandkruisen, ziekte, sterfgevallen van onze nabestaanden, wederhelften, kinderen, ouders enz., rampen, tegenspoeden, doodsangsten, enz., enz.), ook veelal te gebruiken om tot Hem te bekeren door het harte te openen, om acht te slaan op het gelukzalige leven en hemelse troost in leven en in sterven, en de Zijnen daarin te verlichten, in hun verstand te heiligen, en gelijk bij de verloren zoon te zien is, in zijn benarde toestand in den vreemde, hetgeen nog verre af was, het eerst in zijn verstand was, zoekende dan, hetgeen hem kon verkwikken, namelijk de barmhartigheid van zijn vader, en dan zijn bedrijf als doorbrenger overwoog. Want hij besloot vast tot zijn vader weder te keren. En zo was het laatste, hetwelk hij bekomen wilde, het eerste in zijn verstand, en dan de wegen insloeg om dat einde en oogmerk te bekomen.

Zo als de verloren zoon, niet dus de weg of wegen, die hij in te slaan of te betreden had, het eerst, maar het *einde* wat hij bekomen wilde, het eerst in hem voorstelde, zo ook wordt dit bekwaam en wijs gedaan in onze Heidelbergse Catechismus door de Godgeleerde jonge mannen Ursinus en Olevianus, van welke beide opstellers terecht door oude, van Godgeleerde vaders, is opgemerkt dat deze opstellers, toen nog jong zijnde, bijzonder met de Geest van Christus zijn bedeed geweest en bestuurd geworden.

Laat ons dan even vernemen, wat Ursinus ons te verstaan geeft, waarom eerst de hemelse troost voorop moet worden gesteld zowel als 't oogmerk van het opstellen der Catechismus als ook voor de gemeenten, in 'zijn "Schatboek" op de eerste vraag der Catechismus, als volgt:

"De vraag van de troost begrijpt in het hart de ganse christelijke leer, en stelt voor, het oogmerk van die, om welke deze leer van God geopenbaard is, en van ons moet geleerd worden. Het kort begrip is, dat wij verlost zijn, en met God verzoend door Christus, dewelke wij ook door de Heilige Geest, en het geloof ingeplant blijven in eeuwigheid. Het oogmerk is, opdat wij deze troost mogen hebben, beide in het leven en sterven, want daarom is de ganse hemelse leer ons geopenbaard, en daartoe moet ze ook van ons geleerd worden.

En daarom is de vraag van *de troost* in de eerste plaats vooraan gesteld, opdat wij altijd het enig oogmerk der christelijk leer voor ogen hebben. Want in alle leringen, die niet alleen geweten, maar ook gedaan moeten worden, hoedanig de leer der gemeente, of de theologie, wordt deze orde bekwamelijk gehouden, dat eerst het einde en het oogmerk, waarom deze leer geleerd, en in 't werk gesteld wordt, voorgesteld en aangewezen worden, en daarna de dingen, dewelke dienstig zijn om tot dit einde te geraken.

Want hoewel het einde 't laatste is, 't welk wij bekomen in 't wezen, nochtans *is het eerst in ons verstand*, en moet bekend wezen, eer wij beginnen te werken, zo wij ordentelijk en met verstand handelen. Waarom dan in de Catechismus aldus bekwaam voorgesteld wordt, dat eerst aangewezen wordt in 't gemeen het einde, te weten: de troost der gemeente, en daarna bijgevoegd die dingen, waaruit deze troost is spruitende als delen van die, en een bredere uitlegging van deze delen."

Hier dan vernemen wij wat Ursinus getuigt, wat in de Catechismus eerst voor de drie delen van ellende, verlossing, en dankbaarheid gesteld en voorgesteld wordt en ook, in het antwoord op de eerste vraag verklaard wordt, namelijk waarin *de enige ware troost, beide in leven en sterven bestaat*, en dan gevraagd wordt, wat nodig is te weten, waaruit die troost is spruitende, en verder in 't antwoord wonden de drie delen aangekondigd, en vervolgens een breder uitlegging van ieder deel tot het einde der Catechismusleer.

En zoals elk deel afzonderlijk, zowel als alle delen in 't algemeen, zaligmakend zijn, zowel het eerste als het laatste en het tweede als het eerste en het laatste deel der drie delen of stukken, zo is het noodzakelijk, dat als eerste, de hemelse troost vooropgesteld wordt en wordt aangeduid, waarin die bestaat.

En is dus zeer geschikt naar de algemene toestand des mensen, als zondaars aangemerkt in dit leven, als gevolgen van de zonden, die ingekomen zijn, en daarom het ganse schepsel zucht, gelijk wij hier tevoren in het kort aangeduid hebben, hetwelk God gebruiken wil, om de Zijnen tot inkeer te brengen en tot wederkeer tot God in Christus, met een droefheid naar Hem, zoals wij uit de gelijkenis, door Christus voorgesteld van de verloren zoon, hebben gezien.

En zoals elk deel en alle drie tezamen zaligmakend zijn, zoals ook dr. A. Comrie krachtig betoogt in zijn "Verklaring van de eerste Zondagsafdeling", tegen diegenen, welke het eerste deel als een voorbereidend werk tot de wedergeboorte of vernieuwing durven houden, onder een schone schijn van voorzichtig te willen zijn, ten koste van de waarheid, en in schijn van de mensen niet te willen bedriegen, in welke

lering de hoogmoed en satan hun rol spelen in deze dingen, zo zal dan ook geen verstandige (1 Kor. 10 : 15) ontkennen, dat zonder het beginsel des geestelijke leveros en het ware geloof, men zaligmakende kennis kan hebben van de hoegrootheid van onze zonden en ellende, hetwelk dan in het eerste deel geleerd wordt.

Dit dan waarachtig zo zijnde, zo is het ook klaar, dat God niet eerst met de wet begint ten aanzien van de levendmaking, maar met het Evangelie, als een levendmakend zaad in de hand van Zijn Geest en door Zijn dienaars gezaaid of gepredikt wordt, en dus voorgaat (Rom. 10 : 17): *Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord van God.* En 1 Petrus 1 : 23: *Gij die wedergeboren zit, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwigblijvende Woord van God.*

Aldus wordt het *woord des Evangelies* genoemd, omdat het met de onberouwelijke werking des Heiligen Geestes gevoegd is, en dat de wedergeboorte, die daardoor in ons teweeggebracht wordt, onvergankelijk is, zoals de kanttekening dat aanduidt. Zo zien wij ook klaar, hoe wijselijk de Catechismus het oogmerk der hemelse leer voorop stelt, en dan de drie delen. Ziet, wat dr. A. Comrie dan over het zaligmakende van elk deel betoogt in zijn verklaring van de eerste Zondagsafdeling, en wat er in de gelovigen daaromtrent te doen is.

6. Zo dan moet in de uitwendige roeping eerst ook voorgesteld worden, waartoe men geroepen wordt, hetwelk dan aan allen, zonder persoonlijk onderscheid, noch van volken en natiën meer naar de aard der huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, gedaan moet worden, in alle vergaderingen in deze wereld, in welke de uitverkorenen met de verworpenen onder elkander verkeren, en de geroepen dienaars van tevoren niet weten, wie de uitverkorenen zijn in welke de Heere dan het werk des geloofs komt te werken met kracht, en dus achteraf openbaar komt, gelijk de apostel dan zijn wetenschap daarvan betuigt in 1 Thess. 1 : 4 en 5, zeggende: *Wetende, geliefde broeders, uwe verkiezing van God. Want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in de Heilige Geest, enz.*

Zo is het dan, dat de Heere door middel van het Evangelie, de ziel verlicht en het voorgestelde *gelukzalige leven* doet post grijpen in de ziel, *het geloof* in het hart ontsteekt en in de ziel dan een vast besluit en voornemen maakt om te streven tot het bezit van het voorgestelde en post gegrepen gelukzalige leven, hetwelk een onberouwelijke keuze is, dat is: dat ze van keuze niet verandert. Het gaat dan zo het gaat, ze staan op uit de dood der zonde, waarin ze dan gelegen hebben, geestelijk dood, namelijk in de zonden, zonder leven en enige geestelijke beweging in geestelijke zaken, en krijgen de zonde als een pak op hun rug *met deszelfs schuld van verdoemenis door de Wet*, onder gemengd gevoel van benauwdheid en droefenis, vrees en hoop, enz. en gewaarwording van de zonden, *die door de wet levendig en bovenmate zondigende worden door het gebod* (Rom. 7 : 8-13), (gelijk de reine zon door zijn kracht de stank, die in een mesthoop zit, te meer verspreidt), en onder

veroordeling en sententiën des satans en aanklagers, en dolksteken der wet, van vloek en dreigementen, enz. Waarom dan ook Luther zegt, *dat de wet als een duivel is*, hoe oneindig ook in deszelfs natuur van de duivel onderscheiden.

En dit is iets van de bevinding van levendig te verkeren onder de kracht der wet als onze eerste man, der belasten en beladenen, met een droefheid naar God, *en worden alzo 'n gepast onderwerp gemaakt* voor de onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of *de Heere onze Gerechtigheid*, en met Hem verenigd. Zij leren bevindelijk de twee oorsprongen van wet en Evangelie onderscheidenlijk kennen en er wordt verstaan, wat Olevianus en Ursinus verklaren, namelijk, dat het Evangelie de schuld ontleent bij de wet, en wat onze vermaarde dr. H. Wits verklaart, dat als het Evangelie striktelijk wordt genomen, in niemands gedachten enige voorwaarden kan worden verzonnen.

En ook zal niemand tegenspreken, dat diegenen, die het geestelijk tweede huwelijk aangegaan hebben met Christus, en in Hem der vet gedood zijn, en uit dat geestelijk huwelijk Bode vruchten dragen, (Rom. 7 : 4), het beste kunnen oordelen van het onderscheid tussen de wet als onze eerste man, en met Christus de Heere onze Gerechtigheid.

De mens, in zijn gevallen natuurstaat, ligt wettisch dood onder de wet van het in Adam gebroken verbond der werken, onder de volle macht der zonden in on- en eigengerechtigheid. Maar door geestelijke staatsverwisseling komt men gestaltelijk levendig voor God in zijn dood in te vallen als een ware boetvaardige en als één die iets ter zijner verschoning, niet alleen niet kan, maar ook niet in wil brengen.

En als in de *uitwendige* roeping bekering en geloof voorwaarden waren ter verkrijging van de genade Gods in Christus, - hoewel in zekere zin - zo moest zulks ook in de *inwendige* geroepen voorwaarden zijn, op welke zij dan beloning zouden kunnen eisen, en zouden dus uit de werken gerechtvaardigd en zalig worden gemaakt, en dit is ketterij, door alzo de heiligmaking vóór de rechtvaardigmaking te leren, waarmee men midden in Rome zit.

Maar het is met en bij de inwendige geroepen, bekeerde gelovige boetvaardigen, geheel anders gesteld (Jes. 64 : 6) : Wij allen zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, zodat al, wat de Heere in hen gewerkt heeft, net zomin voorwaarden zijn, dan hun ongerechtigheden (Ps. 130:3): *Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?* dat is: niemand, geen bekeerde gelovige boetvaardige David, en niemand van des Heeren volk, als God op de ongerechtigheden van Zijn volk zou blijven staan om die naar Zijn onmiskkenbare rechtvaardigheid te straffen, buiten Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of aangebrachte gerechtigheid, op welke de ware boetvaardige gelovigen zien en steunen, en op Gods beloften dan Zijn genade verwachten, als wachters, meer dan de wachters op de morgen. Gelijk hier David in zijn omstandigheden en toestand was, onder gevoel en kennis zijner zonden en ellende, en verberging van het aangezicht Gods in Christus, ter zijner kastijding en nut. En zoals bekering

en geloof enz. in de *inwendige* roeping en in de geroepenen geen voorwaarden zijn, zo kunnen zij het ook niet in de *uitwendige* roeping zijn ter verkrijging daarop van de genade Gods en het eeuwige leven. *Want men wordt nooit (en het kan ook niet) lijnrecht tot God, maar tot en in Christus geroepen, door Welke men dan tot God de Vader wederkeert en in Christus de zaligheid is besteld!*

En zoals dit onvoorwaardelijk voorgesteld wordt in de uitwendige roeping in het Evangelie als deszelfs oorsprong, onderscheiden dus van de wet als oorsprong van alle plichten, dreigementen en vloeken en niet "in" maar "bij" het Evangelie bekwaamlijk wordt gevoegd en ondergeschikt, zo wordt dit ook door des Heeren volk bevindelijk geleerd, hebbende een Bijbelse bekering en een waar geloof. En de zaken in het uitwendige of voorwerpelijke Woord vervat, wordt dan levendig in hen, en worden gewaar n.l.: hun gestaltelijke dood in zichzelf en hun leven in Christus en Zijn gerechtigheid, die door Zijn Geest in hen woont, en zij, door het ware geloof als middel, met Hem verenigd en door Hem tot God toegaan, naar Gods ordinantie (Hebr. 10 : 19 tot 22) en naar die huishouding Gods van genade en zaligheid (Eféze 2 : 18 en Hebr. 4 : 16) en naar de aard van de huishouding van de Nieuw-Testamentische dag (Joh. 4 : 21 en 23, 1 Tim. 2 : 8, Eféze 2 : 12 tot 22 en Titus 2 : 11 en 12, enz.).

7. De wet, als onze eerste man, of van het verbond der werken, die kent noch erkent oneigenlijke maar alleen wezenlijke eigenlijke voorwaarden, en wij moeten in- en uitwendig volmaakt zondeloos zijn, zoals God ons oorspronkelijk zondeloos en tot alle plichten bekwaam en met lust en vermaak daarin geschapen heeft, met Zijn beeld versiert, en zo ons in Adam in een verbond der werken heeft gebracht, zo heet het: Doe dat en gij zult leven. Dit is de gebiedende macht van de wet, onze eerste man.

Nu in Adam gevallen zijnde, en dat verbond verbroken zijnde in Adam, als ons natuur- en verbondshoofd, zo heet het: *Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen*, dit is de veroordelende macht der wet, als onze eerste man, en alzo men dan als een overtreder, onder het onherroepelijk vonnis der wet van verdoemenis opgesloten is. Zo is het klaar, (want die zulks ontkennen, heeft het Evangelie geen doen mee), dat het Evangelie van Christus en alle genade en gerechtigheid en zaligheid en ware troost, komt, tot door-de-wet vervloekten, in Adam gevallenen, totaal verdorvenen, onder de schuld van verdoemenis of Gods rechtvaardig oordeel schuldig (Rom. 3 :9 tot 19).

Deze twee oorsprongen, namelijk van de wet, onze eerste man, en het Evangelie van Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of aangebrachte dadelijke en lijdelijke gerechtigheid, alzo dan onderscheidenlijk verstaan zijnde als de twee oorsprongen. Zo is het voor elke verstandige (1 Kor. 10:15) ook klaar, dat noch bekering noch geloof, noch biecht, enz., voorwaarden kunnen zijn ter verkrijging van de genade Gods en het eeuwige leven, en dat de wet die niet kent noch erkent (Gal. 10 en 12) en het Evangelie van Christus uitsluit als zodanige voorwaarden, want het Evangelie, aldus als oorsprong striktelijk genomen zijnde, zo kan niemand een enige voorwaarde in zijn gedachten verzinnen, want het brengt

Christus en Zijn gerechtigheid, Die het recht der wet vervuld heeft aan deszelfs gebiedende en veroordelende macht, en de onmiskenbare (zondewrekende) rechtvaardigheid Gods volkomen voldaan heeft. Deze twee onderscheiden oorsprongen moet men eerst elk op zichzelf staande beschouwen en kennen (en dus even met terzijde stelling van wat het gros der mensen daarmee doet), hoe de uitverkorenen daardoor zaligmakend worden berecht in een gespannen vierschaar der consciëntie, als het beneden gerechtshof Gods, met de wet als onze eerste man, en het Evangelie van Christus, in de hand of kracht van Zijn Geest, nadat Christus hun eerst, van Zijn kant, heeft genaast en geëigend als de Zijnen, en van geestelijk dood geestelijk levendig heeft gemaakt, en het geloof in de twee Adams heeft ingestort.

Als men genoemde twee oorsprongen eerst niet als op zichzelf staande onderscheiden kent en aanmerkt, zo is men één der blinde leidlieden der blinden, die dan anderen willen leren, aler zij zelf van God geleerd zijn, en dan zelf nooit zaligmakend berecht zijnde, en nog steeds met de wet getrouwd en met hun redeneringen en ploegen met Simsons kalf, enz., dan met hetgeen de wet eigen is met zijn leringen van plichten, voorwaarden en dreigementen, te velde trekken tegen hetgeen dat het Evangelie eigen is, namelijk, het algemene, naar de aard der huishouding, van de Nieuw-Testamentische dag, en het onvoorwaardelijk ernstige aanbod des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid, en de genade Gods en het gelukkig leven in Hem.

En dan gaan ze in hun blindheid voort, om verband te leggen tussen de algemene aanbieding van Christus en Godes geheimen omtrent bijzondere personen, voor wie Christus Zijn bloed gestort heeft en voor wie niet, en aldus door hun vermetelheid en valse consequenties of gevolgtrekkingen, die dr. Owen *krachteloze en ijdele snorkerij* noemt, niet Gods geopenbaarde wil des bevels, maar Zijn geheime wil des besluits als hun regel nemen, om die, hun valse consequenties te kunnen staven.

Deze blinde-mans-methode vindt men (uitgenomen bij enkelen) bij nieuwe schrijvers van deze onze en de vorige eeuw bijzonderlijk. Maar hierover nader op zijn plaats, en zullen dan ook vernemen, wie en wat dr. Kohlbrügge bedoeld in zijn *Taal Kanaäns*, met zijn kweller *algemene aanbieding*, waar hij in zijn jeugd kennis mee gemaakt had onder de algemene verzoeners, namelijk: niet de schriftuurlijke algemene aanbieding, maar die onschriftuurlijke leer der algemene verzoeners, terwijl Kohlbrügge zelf tot op zijn sterfbed de schriftuurlijke leer gepredikt heeft, totdat hij stierf in de armen van ds. Kunzli, anno 5 maart 1875.

Men overwege dus die onderscheiding der genoemde twee oorsprongen van de wet als onze eerste man, en ten andere, het Evangelie, met hun leringen, en dat het Evangelie de schuld ontleent bij de wet, die niet "in" maar "bij" het Evangelie gevoegd is, en er aan ondergeschikt is, opdat men niet van Christus een tweede Mozes maakt, zoals onze vermaarde Petrus Dathenus het uitdrukt in zijn werkje, genaamd: "Christelijke Samenspreking, tot troost voor bekommerde harten". En zoals het in het werkje van de vermaarde dr. G. Voetius: "Practijk der Godzaligheid" voorkomt, dat de prediking des Nieuwen Testaments de Joden van thans

en de Mohammedanen wel zou aanstaan, als men maar voor de Joden de naam van Jezus verwisseld in Mozes, en voor de Mohammedanen de naam van Jezus verwisseld in Mohammed, enz.

8. Zoals dan genoemde twee oorsprongen onderscheiden met haar leringen, behoorlijk onderscheiden moeten gekend worden; als dan wordt verstaan, dat de wet als onze eerste man, geen oneigenlijke voorwaarden, (want dat zijn geen voorwaarden in zaken van verbonden) maar wezenlijke voorwaarden, en volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid vordert in 't gemeen, en van elke plicht in het bijzonder, zijnde der wet gebiedende macht, die dan de overtreder opsluit onder het onherroepelijk vonnis der verdoemenis, en daar God van Zijn strafrecht en onmiskenbare (zondevergeldende) rechtvaardigheid geen afstand wil noch kan doen, zo is de wet als zodanig, bekwaamlijk, niet "in" maar "bij" het Evangelie gevoegd.

En zij is dienstig voor de geroepenen *om bevindelijk pasklaar gemaakt te worden voor de onvoorwaardelijke ernstige aanbieding des Evangelies van Christus met Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid*, en omhelzing en vereniging met Hem door het geloof als middel, niet als voorwaarde dus, ter verkrijging van de genade Gods en het eeuwige leven, daarop of daarom, enz.

De bescheiden en heil en waarheidlievende, onbevooroordeelde lezer zal ook verstaan, dat we steeds tot herhaling van het voorwaardelijke en onvoorwaardelijke moeten komen, om rede, dat onze disputatie daarover gaat, en opdat we tot steeds voortgaande klaarheid dezer dingen zullen mogen komen, en daartoe iedere zaak eerst als op zichzelf staande moeten aanmerken, met even terzijde stelling van de toestanden der mensen, zo der onbekeerden en bekeerden, en uitverkorenen en verworpenen, die in alle vergaderingen in deze wereld onder elkander verkeren onder één en dezelfde bediening des Woords, en naar de aard der huishouding der Nieuwe Testamentische dag (Titus 2 : 11 en 12 en Markus 16 : 15, enz.).

Zo getuigt ook de vermaarde dr. Herm. Wits, in zijn werk over "*De verbonden*", op blz. 263, dit:

"Hier moet mij niet tegengeworpen worden, dat in het nieuwe verbond het leven niet mijn beloofd wordt aan degene, die gelooft en zich bekeert, als hetzelve in het Oude Verbond beloofd wordt aan degene, die werkt; teneinde daaruit besloten worde, dat geloof en bekering nu op dezelve wijze voorwaarden van het genadeverbond zijn, op welke volmaakte gehoorzaamheid een voorwaarde was van het werkverbond. Want niet terstond, als het leven beloofd wordt aan diegene, die iets doet, wordt verstaan een eigenlijk genoemde voorwaarde, welke een oorzaak is om loon te eisen. God wil alleenlijk tonen, langs wat weg men moet streven, niet tot het recht, maar tot de bezitting van het gelukzalige leven. Het geloof stelt hij voor, als een werktuig, waarmede wij de Heere Christus, en Zijn genade en heerlijkheid aangrijpen. De goede werken als getuigenissen des geloofs en onzer vereniging met Christo."

Dit dan getuigt Wits tegen diegenen, die het nieuwe verbond in de bediening of voorstelling naar buiten, een voorwaardelijk kostuum aantrekken, en wet en Evangelie als twee oorsprongen niet onderscheiden, en zoals Wits had getuigd, dat, als het Evangelie striktelijk genomen zijnde, niemand in zijn gedachte enige voorwaarde verzinnen kan, nadat Wits getuigd had, dat ook onze leraren, die na de scherpzinnige grepen der Socinianen en Remonstranten zeer voorzichtig hebben leren spreken, met recht terneder stellen: *dat het Evangelie striktelijk genomen zijnde, uit loutere beloften van genade en van heerlijkheid bestaat.*

En Wits getuigd had, na zijn aanhaling van Cloppenburg en Junius, dat als God het formulier van het genadeverbond voorstelt, zo zijn de woorden die tot die zaken behoren, loutere beloften, uit Jer. 31 en 32, tevoren van Wits betoogt.

En zoals reeds gezegd is, dat tot klaarheid, iedere zaak, als op zichzelf staande, eerst aangemerkt moet worden, zo ook de aanneming van Christus met Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem, van God in het Evangelie om-niet geschonken en aangeboden, waartoe dan het geloof het instrumenteel middel is, en het geloof eigen is in onderscheid van andere deugden, zoals wij van Ursinus uit zijn "Schatboek" hebben vernomen in onze voorgaande disputatie op Catechismusvraag 61.

Zo dan deze aanneming op zichzelf aanmerkende, zonder datgene, wat in de gelovigen te doen is, van ontbloting en overtuiging en aanvechtingen en tentatiën van satan, vlees en verdorvenheid, enz., dus geheel van al die dingen en sluiers even afgezien en terzijde gesteld. Zo getuigt ook de oordeelkundige vermaarde dr. H. Wits dit op het reeds van hem aangehaalde in zijn werk op blz. 263, het volgende:

"Want men moet niet zonder aanmerking voorbij gaan, dat het geloof een gans andere betrekking heeft, ten opzichte van de goederen des genadeverbonds, als de andere werken van het nieuwe leven. Daarin komen zij wel overeen, dat ze beide gezamenlijk een weg zijn tot de beloofde gelukzaligheid, maar het geloof heeft iets eigens. Want dewijl het geloof een toestemming is, die aan de Goddelijke waarheid geschiedt, zo besluit het in zich een aanneming van het goed, dat in het verbond is voorgedragen, en maakt de beloften vast en onherroepelijk.

Zie mijn Zoon, zegt God, en de zaligheid in Hem. Ik bied Hem een iegelijk aan, die naar Hem begerig is, en gelooft dat hij zijn zaligheid in Hem zal vinden. Wie is begerig naar Hem? Wie gelooft dit?

Ik, roept daarop de gelovige. Ik ben ingenomen met een grote begeerte naar Hem. Ik geloof dat mijn zaligheid in Hem weggelegd is. Ik neem Hem, Die mij also aangeboden wordt, aan.

Het zij zo, zegt de Heere.

En op deze wijze wordt de belofte aangenomen, wordt de waarheid Gods verzegeld, wordt de schenking Van Christus, en der zaligheid in Hem, onherroepelijk gemaakt", enz.

Zo hebben onze van God Zelf geleerde Godgeleerde kerk- en oudvaders niet geloochend, maar de onvoorwaardelijke voorstelling zelf geleerd en

op de zaken, van omhelzing en aanneming, zelf gestaan, en bekering en geloof, door de liefde krachtig en vruchtdragende, als regelmaat voor zelfbeproeving, en ter onderscheiding tussen ware gelovigen en der ongelovige onboetvaardigen geleerd (2 Kor. 13 : 5), welke regelmaat sommigen van hen soms oneigenlijke voorwaarden genoemd hebben, Maar dit gevoelen heeft de vermaarde Godgeleerde, dr. H. Wits, ontwifelbaar bewezen en die bewoording van voorwaarden verbeterd, zoals ook Cloppenburg het *regelmaat* noemt, dat bekering en geloof, enz. tot beproeving van ons zelf dient, en ter onderscheiding, zoals in Zondag 31, en in het formulier des Avondmaals te verstaan is. Dus geenszins wordt geleerd als zodanige voorwaarden in de voordraging van de genade en zaligheid in Christus, gelijk ook Comrie getuigt, dat aan de andere zijde der antinomianisme de zuivere rechtzinnige leer is begonnen vervalst te worden, door geloof en bekering als voorwaarden te leren. Maar verder.

9. Zoals er geen zaligmakende overtuiging door de wet kan plaats hebben, tenzij de Heere Christus de zondaar komt te naasten en eigenen als Zijn eigendom en van geestelijk dood, geestelijk levendig maakt en het geloof inwerkt, hetwelk niet uit noch door de wet geschiedt, zo wordt dan de wet als kenbron van *de hoegrootheid onzer zonde en ellende*, in de hand van Christus dienstig, om de zondaar tot omhelzing en aanneming van Christus en de zaligheid in Hem, pasklaar te maken, zoals wij van Wits vernomen hebben, en van de schenking en aanbieding des Vaders, en van Christus Zelf in en door het Evangelie. Dit genadewerk dan verschilt oneindig van een blote algemene niet-zaligmakende overtuiging der wet op de natuurlijke consciëntie, en tevens van een aanneming van de blote letter of de voorwerpelijke leer des Evangelies, of van Jezus van vijf letters. En zoals de Catechismus niet over ijs van één nacht gaat, als de ware troost zoekende, gebracht wordt tot de kennis van Christus, de Middelaar en Verlosser, zo heet het in Zondag 5 dit:

Vraag: Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen? Antw. God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan haar, of door ons zeven, óf door een ander volkomen betalen.

Vraag. Maar kunnen wij door onszelf betalen? Antw. In generlei wijze, maar wij maken ook de schuld nog dagelijks meerder.

Vraag. Kan ook ergens een bloot schepsel gevonden worden, dat voor ons betale? Antw. Neen; want ten eerste wil God aan geen ander schepsel de schuld straffen, die de mens gemaakt heeft, ten andere, zo kan ook geen bloot schepsel de last van de eeuwige toorn Gods tegen de zonde dragen en andere schepselen daarvan verlossen.

Vraag. Wat moeten wij dan voor een Middelaar en Verlosser zoeken? Antw. Zulk een, die een waarachtig en rechtvaardig mens is, en nochtans ook sterker dan alle schepselen, dat is, die ook tegelijk waarachtig God zij. Daarna wordt dan verklaard, waarom Christus een waarachtig en rechtvaardig mens moet zijn wegens Gods rechtvaardigheid, die vorderde, dat de menselijke natuur, die gezondigd had, in vereniging met lichaam en ziel, voor de zonde betaalde; en dat een mens, zelf zondaar zijnde, niet voor anderen kon betalen, en dan verder, waarom Christus tegelijk

waarachtig God moet zijn, opdat Hij uit kracht Zijner Godheid, de last van de toorn Gods aan Zijn mensheid zou kunnen dragen en ons de gerechtigheid en het leven zou kunnen verwerven en wedergeven. En dan, wie deze Middelaar is, namelijk, onze Heere Jezus Christus, Die ons van God tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en tot een volkomen verlossing geschonken is. En dit te weten is uit het heilig Evangelie, hetwelk God Zelf eerstelijk in het paradijs heeft geopenbaard, en daarna door de heilige patriarchen en profeten heeft laten verkondigen, en door de offeranden en andere ceremoniën der wet laten voorbeelden, en ten laatste door Zijn eniggeboren Zoon vervuld.

Waarna in Zondag 7 dan geleerd wordt, dat niet alle mensen door Christus zalig worden, gelijk zij in en door Adam, als ons aller natuur- en verbondshoofd van 't werkverbond, veroordeeld zijn geworden, maar alleen die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen.

En dan wordt over het waar geloof geleerd, hetwelk de Heilige Geest door middel des Evangelies in het hart werkt, en dat zulk geloof niet alleen een stellig weten of kennis is, waardoor men alles voor waarachtig houdt, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus' wil.

En dan vervolgens wat een christen nodig is te geloven, namelijk, *al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de artikelen onzes algemenen en ongetwijfeld christelijk geloof in een hoofdsom leren, enz.*

Hier is dan noch in *de kennis der ellende uit de wet*, noch in de kennis van het recht en de onmiskerbare rechtvaardigheid Gods, noch in de kennis van Christus door het Evangelie, noch in de schenking van Christus als louter Genadegift Gods, met Zijn volbrachte voorwaarden of aangebrachte dadelijke en lijdelijke gerechtigheid, zodanige voorwaarden van bekering en geloof te verzinnen, om van de welverdiende straf ontslagen en wederom tot genade te komen. Want het heet: óf door onszelf óf door een ander volkomen betalen. Let wel: "zelf" of door een Ander volkomen betalen. Hetwelk is door Christus, Die ons van God de Vader met alle gerechtigheid en zaligheid in het Evangelie is geopenbaard en geschonken uit loutere genade en om-niet, dit is: onvoorwaardelijk aangeboden, zoals wij reeds van Ursinus, een der opstellers der Catechismus, uit zijn "Schatboek" hebben vernomen, alsook van onze vermaarde dr. Wits, handelend over de aanneming zelf.

Want Christus met Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid en zaligheid in Hem, moet eerst zijn geschonken en worden aangeboden, om-niet, zal een door de wet bankroet geslagen arme zondaar, die niets heeft dan zonde, schuld, vloek en verdoemenis, door het geloof, als met een hand van een bedelaar, kunnen aannemen en met Hem verenigd worden van zijn kant. Zoals ook dr. Kohlbrügge zelf getuigt uit eigen bevinding, van de onvoorwaardelijke aanbieding van Christus Zelf en Zijn gerechtigheid, in zijn "Taal Kanaäns" op blz. 20, waar hij onder

beeldspraak door: "Recht-uit" zegt, *dat Christus om zijn hand vroeg, hoe mismaakt en lelijk hij ook was.* En Hosea 2 : 18 en 19 er bij aanhaalt.

En op blz. 48, dit: "Ik ben getrouwd met mijn Koning in volle gemeenschap van goederen", enz.

En even verder dit: "Zo leef ik dan met Hem van ruilhandel, waarna Hij al het mijne, wat volstrekt van geen waarde is, voor Zich neemt, en mij uit enkel goedheid, al het Zijne schenkt, dat van een oneindige waardij is, en waarvan ik juist dan het best gebruik kan maken, als ik het met het mijne beproefd heb, en daarmee te schande geworden ben", enz.

Zo brengt Christus de Zijnen, die Hij eerst komt te naasten of te eigenen, door een zaligmakende berechting, in een gespannen vierschaar der consciëntie met de wet, onze eerste man en Zijn Evangelie in Zijn hand of kracht van Zijn Geest, in een gestaltelijke dood ter omhelzing en aanneming van Hem en Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid, om niet van God geschonken, en onvoorwaardelijke aanbidding, hebbende tot deze geloofsondertrouw zelf de voortocht, zoals Kohlbrügge van zijn bevinding meedeelt in zijn Taal Kanaäns.

Deze bevindelijke prediker werd gruwelijk gelasterd voor Antinomiaan of wetbestrijder, en leerde in een prediking over Rom. 7 : 14, dat een christen in Christus een lijk voor de wet was, prompt de waarheid, Rom. 7 :4, alwaar de apostel getuigt: *Zo dan, mijne broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens anderen, namelijk, Desgenen, Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden.*

En zo het met die lasteraars in Kohlbrügge's tijd gesteld was in de vorige eeuw, zo thans niet minder. Ja, de apostel Paulus, die zelf door de werkeilige eigengerechte wereld voor *Antinomiaan* gelasterd en voor een *pest* gekwalificeerd werd, door diegenen, die wet en Evangelie vermengden, die maakt er deze leerstelling van in Gal. 4 :29 en 30, zeggende: *Maar gelijk toen, die naar het vlees geboren was, vervolgte degenen, die naar de geest geboren was, zo ook nu. Maar wat zegt de Schrift? Werpt de dienstmaagd uit en haar zoon; want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met de zoon der vrije.*

Wij menen, dat het in deze onze bedroevende eeuw van onkunde van de twee oorsprongen: Wet en Evangelie, voor de bescheiden en waarheidlievende lezer, niet ondienstig is, te vernemen, hoe de christen in Christus, de wet als onze eerste man, gedood is, naar de heilsleer der zaligheid en door de apostel Paulus verklaart, zo dan:

10. Nadat de apostel in het tweede deel van Rom. 6, geleerd had, dat een gelovige, niet onder de wet, maar onder de genade van Jezus Christus was, en dan bewezen had, dat, die dat leerde, niet leerde, dat een begenadigde vrijheid van zondigen had, maar integendeel, daaruit volgde namelijk, zowel uit zijn staatsverwisseling als uit de verplichting die daaruit vloeide, en het nut, dat daaraan vast zat, zo gaat dan de apostel in Capittel 7 leren, dat hij niet op een onbewijsbare stelling geleerd had, *dat een gelovige niet onder de wet, maar onder de genade van Christus was.*

Om dat dan te bewijzen, neemt de apostel een bekende zaak voor de kenners van de huwelijkswet, of dat het niet waar was, dat de wet des huwelijks niet langer over een gehuwde heerst, dan zolang de man of vrouw leeft.

Zoals nu de wet, aan welke de Joden verbonden waren, inkwam als een huwelijkswet, en zoals die afgekondigd was, niet als de wet van het werkverbond, maar wegens de majestueuze wijze, en wat daarmede gepaard ging met die afkondiging, zo werd daar door de wet, als onze eerste man, of van het werkverbond, verlevendigd, en zo hield het gros der Joden de wet, aan welke zij verbonden waren als een wet der werken, en mengde die met de ceremoniële wet tot één wet. Zo moest de zonde, zoals zij zondaars waren, als hun heer en man aangemerkt worden, zoals de zonden heersen door de wet (1 Kor. 15 : 56 en Rom. 7 : 5 enz.).

Zo moesten zij ook aanmerken, dat de zonden, die door de wet zijn, niet langer over haar konden heersen, zo lang de wet of de zonden, als heer en man, leefde, zoals de huwelijkswet leerde, als een bekende zaak voor de kenners der huwelijkswet en dus als de man en heer gestorven is, dat dan de vrouw niet langer verbonden aan hem was.

Zoals dan de apostel in vers 1, 2 en 3 de huwelijkswet verklaart, en niet de vrouw, maar de man als gestorven voorgesteld had, zo maakt de apostel in vers 4 een omkeer, doordat hij de vrouw zelf als gestorven neemt, bedoelende de gelovigen, en zegt: *Zo dan, mijne broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens Anderen, namelijk Desgenen, Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden.*

Zoals dan door de dood van Christus, de zonden teniet gedaan, en dus de wet of de zonden, die door de wet zijn, die heer en man voor hun is gestorven, zo zijn dan de gelovigen verenigden met Christus, Die opgewekt is, niet meer onder de wet der zonde, maar onder de genade van Jezus Christus, Die ons niet alleen van de schuld maar ook van de macht der zonde verlost heeft, en ons, in onderscheid van de wet, onze eerste man, door Zijn Geest de kracht geeft om de zonden met haar begeerten tegen te staan en te overwinnen. Daarom heeft dan de apostel dit bewezen door een bekende zaak, aan kenners, die de huwelijkswet verstaan, vers 1, hetgeen hij in Capittel 6 : 14 geleerd had, dit: *Want de zonde zal over u niet heersen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.* Dus verklaart Cap. 7 : 4: *Zo dan, mijne broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens Anderen, namelijk, Desgenen, Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden.*

Zo dan, even tot onze lering vraagsgewijze dit: Wel toch Paulus, hoe toch der wet gedood? Door bekering en geloof als voorwaarde?

Nee!

Door biecht of bekennen en belijden van zonden?

Nee!

Door verbrijzeling des harten?

Nee!

Door het laten van onze zonden?

Nee!

Door tranen van droefheid naar God over de zonden als zonden tegen de Allerhoogste Majesteit Gods?

Nee!

Door verzaking van eigengerechtigheid?

Nee! Door de dolksteken en verschrikking in ons gemoed van de gebiedende en verdoemende macht der wet?

Nee!

Door ons beminnen van het recht Gods en de onmiskenbare (zondevergeldende) rechtvaardigheid en Majesteit Gods, boven eigen behoud, ten koste van krenking derzelve hoge deugden en eigenschappen Gods?

Nee!

Door ons wegsmelten, in een niet in woorden uit te drukken hartbrekende droefheid over eeuwig van God onze Maker gescheiden en in eeuwige toorn en gramschap te moeten zijn?

Neen! Met dat alles, hetwelk beleefd wordt, (behalve bekering en geloof als voorwaarden, hetwelk niet beleefd wordt) met dat alles wat meer of min beleefd wordt in een zaligmakende berechting, daarmede is noch de wet in deszelfs gebiedende en veroordelende macht, noch de door onze zonden gekwetste hoogste Majesteit Gods, als onze Schepper en Wetgever, noch de onmiskenbare zondewrekende rechtvaardigheid Gods voldaan, en daarin dus bestaat het der wet gedood. zijn niet.

Wel Paulus? Gij, die zelf bevindelijk en zaligmakend berecht en geleerd zijt in eigen boezem, en door de Heilige Geest onfeilbaar leert, wel dan Paulus, hoe dan der wet gedood?

Hierdoor; alleen door het lichaam of de offerande van Christus aan het vloekhout des kruises, in de plaats en voor de Zijnen die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en alzo Zijn gerechtigheid en schatten krijgen aan te nemen. Zijnde voor de Zijnen gestorven, en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking, in welke alle werken en voorwaarden, en al het onze wordt uitgesloten, gelijk ook alle roem der mensen voor God, in de prediking des Evangelies, zowel voorwerpelijk als onderwerpelijk (Rom. 3 : 27 en Cap. 4 : 2, 3, 4 en 5). Zo is dan een zaligmakende overtuiging door de wet in, de hand van de Geest van Christus, niet volstrekt strafrechtelijk, gelijk als Christus onder het recht, en onder de wet, als plaatsbekleder heeft willen komen (Gal. 4 : 4), om de Zijnen van onder de wet, zowel als de ceremoniële wet te verlossen, (vers 5). Zo is het inkomen der wet in kracht van de Geest van Christus tot arrestatie en zaligmakende berechting in de Zijnen. Te vergelijken bij Jozefs geledigde beker in Benjamins zak gestopt, om zijn broeders te doen wederkeren en om zichzelf, die voor hen nog een vreemde was, te openbaren, en waartoe God, door Zijn regerende voorzienigheid; ook uitwendige wegen van tegenspoed wist te gebruiken. Gelijk wij in de gelijkenis van de verloren zoon vernomen hebben, om tot zijn vader weder te keren als een boetvaardige doorbrenger, en boven en tegen en zonder zijn verdiensten zulk een onthaal ontving en getroost werd, en allen begonnen vrolijk te zijn, (op de oudste broeder na) en van een ophouden van die vrolijkheid is niets te vinden; zij "begonnen" vrolijk te zijn.

Wie oren heeft om te horen, die hore dan ook wat de Heere ons in die gelijkenis en in de historie van Jozef, ons zegt, en hoe nu onze

tegenbeeldige Jozef, onze Heere: de beker van Gods toorn, in de plaats en voor de Zijnen geledigd heeft, en gegeven is alle macht, en alle dingen in Zijn hand gegeven zijn, ook de wet als onze eerste man, om daarmee de Zijnen een bezoek te brengen tot een zaligmakende overtuiging, om Zichzelf dan alzo te openbaren als die onuitsprekelijke Gift van God de Vader uit Zijn grote liefde, en in Zijn noodzakelijkheid, dierbaarheid, gepastheid, en bereidwilligheid, alles onvoorwaardelijk.

Zoals hij tot onbekeerde Samaritaanse vrouw zeide, n.l.: *Indien gij de gave van God kende, en wie Hij is, Die tot u zegt, geef mij drinken, gij zoudt van Hem hebben begeerd, en Hij zoude u levendig water gegeven hebben.* (Joh. 4 : 10). Waarmede bij gelijkenis verstaan wordt de gave van de Heilige Geest, door welke wij wedergeboren en verkwikt worden ten eeuwigten leven. Is deze predikatie van Christus Zelf, als de Gift van God, en van het levende water van Christus en Zijn Geest, aan onbekeerden, onvoorwaardelijk en welmenend of niet? En om die onbekeerde Samaritaanse stoute overspeelster, tot kennis van Hem te brengen, zo neemt de Heere Christus de wet in Zijn hand, toen het kwam, (nadat zij op haar wijze dat levende water begeerde): Roep uw man! en op haar antwoord van binnen gearresteerd werd door het zevende gebod, en ook van haar eigenwillige godsdienst tegen het eerste gebod, en zij, haar in brand gestoken binnenboel verbergende, te berde bracht haar wetenschap uit de Schrift en verwachting: *Ik weet, dat de Messias komt, (die genoemd wordt Christus); wanneer Die zal gekomen zijn, zo zal Hij ons alle dingen verkondigen, dat is: die dingen, die tot de godsdienst en ter zaligheid nodig zijn.*

Waarop zij verrast werd met: *Ik ben het, Die met u spreek.* En een teug van het water des Levens uit Christus, de Fontein, door Zijn Geest, was voor haar genoeg, om haar aarden watervat te vergeten en naar de stad te gaan om zielen voor Christus te winnen, met: *Komt, ziet een mens, die mij alles gezegd heeft, wat ik gedaan heb; is deze niet de Christus?* En zij had het genoeg, om winst te doen voor haar Goël en Zaligmaker, toen zij uit hart en mond der Samaritanen mocht vernemen, dit: *Wij geloven niet meer om uws zeggens wil, want wij zelve hebben Hem gehoord en weten, dat deze Werkelijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld* (Joh. 4 : 42). En dat ze Christus gebeden hadden, om bij hen te blijven, en Christus deed dit twee dagen lang (vers 40).

Christus was geen voorwaardelijk prediker in Zijn Evangelie der zaligheid in Hem. Tot Hem, zo getuigt Comrie, mag en moet men komen, zoals men is, en tot Zijn bloedbad, en dat God vertoornd wordt, als wij het elders zoeken, enz., zoals wij vernomen hebben van Comrie, in onze eerste disputatie, op tegenwerping 1, in welke de 'voorwaardelijk' drijvers, die ordinantie Gods (Hebr. 10 : 19 tot 22) verzaken.

Tegenwerping 3.

"De genade van schuldvergeving geschiedt slechts onder deze voorwaardelijke vorm, dat, wie zijn overtreding bekent en laat, barmhartigheid zal verkrijgen (Spr. 28 : 13). Die zijn zonde belijdt, zal barmhartigheid geschieden, dat is de voorstelling in de uitwendige roeping. Daarentegen, die zijn overtreding bedekt, zal niet voorspoedig zijn. De uitwendige roeping is altijd weer voorwaardelijk."

Antwoord.

1. Wie nog zou twifelen, dat men met die voorwaardelijke biecht der 'voorwaardelijk' drijvers midden in Rome zit, die zal van zijn twijfel ras ontheven worden, als men tenminste zelf niet rooms is onder protestantse en gereformeerde vlag, en het artikel der rechtvaardigmaking niet verstaat, of het doctrinair vaststaand leerstuk der Hervorming, de leermeester en vorst over alle soorten van leer, zonder welke er geen dwaling is, die niet binnen sluipt en regeert, enz. Maar verstandigen, die in de verborgenheden onzes geloofs een weinig ervaren en onderricht mogen zijn, (1 Kor. 10 : 15) verstaan dit gewichtig leerstuk letterlijk en bevindelijk, voorwerpelijk en onderwerpelijk, en dat de genade van schuldvergeving, of de kwijschelding van schuld en straf, behoort in dat gewichtig artikel der rechtvaardigmaking, met de daarbij onafscheidelijk verbonden toekenning van het recht ten eeuwigen leven, uitsluitende alle werken en voorwaarden, als oorzaken daarvoor, en alleen daarvan de oorzaak is, de zonden niet toe te rekenen, en de volbrachte volwichtige voorwaarden of de gerechtigheid van Christus, onmiddellijk toe te rekenen. Zie de omschrijving van dit artikel in onze eerste disputatie.
2. Men kan geen voorwaardelijke vorm in deze zaken verzinnen, zonder iets als voorwaarde te verzinnen, hier is het dan in deze tegenwerping, "de biecht", namelijk, *het bekennen en belijden van zijn zonden* als voorwaarden, waarop en waarom men dan door God gerechtvaardigd wordt of de genade van schuldvergeving ontvangt, dat is, van de eeuwige verdoemenis vrijgesproken door God op de biecht als voorwaarde. Deze ketterij dan moet in de uitwendige roeping geleerd worden, zeggen die blinde leidslieden, alsof de Heilige Geest door de apostel Paulus niet voorstelt, n.l. dit: *Zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving* (Hebr. 9 :-22). En zoals het geloof geen voorwaarde maar een werktuig of instrument en ontvangmiddel is; zo heet het: om-niet" en dus onvoorwaardelijk, en wordt dan onvoorwaardelijk in de prediking van God voorgesteld in Rom. 3 : 24 en 25. *En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is; Welke God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed*, enz. Van welk voorstel Gods, de kanttekenaars hebben aangetekend, dit: *Eerst in Zijn eeuwige raad, en daarna door de uitvoering van die in de volheid des tijds, en eindelijk door de prediking des Heiligen Evangelies, om te zijn een Verzoener der zondaren.*

En zo is ook op de rechtzinnige synodale kerkvergaderingen, en in de belijdenisgeschriften, als ook op de Dordtse Synode het Goddelijk en schriftuurlijk "om-niet" genomen tegen het Arminiaans en Remonstrants voorwaardelijk en waardigheidsgeloof, en zoals wij in onze eerste disputatie het om-niet aangeboden, van Ursinus, een der opstellers der Catechismus, vernemen en van Luther, "Om niemendal."

"En uit de Augsburgse Confessie dit: Maar hoewel er enige verbrijzeling of berouw nodig is, evenwel moeten wij gevoelen, dat de vergeving der zonden ons geschonken wordt, en dat wij van onrechtvaardigen rechtvaardigen worden, dat is: verzoend of aangenaam en kinderen Gods *om niet*, om Christus, niet wegens de waardigheid der verbrijzeling of andere voorgaande of volgende werken. Maar deze weldaad moet ontvangen worden door geloof, door 't welke wij moeten geloven, dat de vergeving der zonden en de rechtvaardigmaking ons worden geschonken om Christus' wil."

En uit de Saksische Geloofsbelijdenis, dit: *"Dat in het Evangelie wordt voorgesteld de vergeving om-niet, om des Middelaars wille, welke door het geloof moet aangenomen worden."*

En Ursinus zegt: *"Het geloof is de aanneming zelf."*

Zo zag en steunde David, in zijn boetvaardigheid en bekennen van zijn zonden voor de Heere, op het bloed des Messias; hetwelk onder het Oude Testament voorafgebeeld is door de ceremonie (Lev. 14 : 4 -7; Num. 19 : 6-9 en 1 Kon. 4 : 33). Zie dit van David in Psalm 51 : 9: *Ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn; was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw.*

Een ware boeteling die zijn zonden kent, laat, en belijdt, die pleit niet op zijn boetvaardigheid en kennen en belijden van zijn overtredingen, maar op Christus en Zijn alles reinigend zoenbloed, zoals God Hem voorstelt in het Evangelie tot verzoening door het geloof. En zoals in de genade van schuldvergeving, geloof en bekering en biecht als oorzaak en werken en voorwaarden, radicaal uitgesloten worden, zo noemt de Heilige Geest door de apostel Paulus niet eens "het geloof" in Rom. 3 : 24, zeggend: *En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is*, omdat het dus niet om iets van de zondaar is of enig werk, noch voorwaarde, maar alleen om Christus en Zijn volbracht werk en voorwaarden of bloed en gerechtigheid, en het geloof maar een instrument en ontvangmiddel is.

En zoals de genade van schuldvergeving of kwijschelding van schuld en straf en het toekennen des eeuwigen levens in Christus en Zijn bloed en gerechtigheid voorgesteld wordt, is het wáár en terecht door de Godgeleerde vaders geleerd, dat het "Om-niet" is, en gelijk de vermaarde Godgeleerde dr. Herm. Wits getuigt: Want niet terstond, als het leven beloofd wordt aan diegene, die iets doet, wordt verstaan een eigenlijk genoemde voorwaarde, welke een oorzaak is om een loon te eisen. God wil alleenlijk tonen, langs welke weg men moet streven, niet tot het *recht*, maar tot de *bezitting* van het gelukzalige leven. Het geloof stelt hij voor als een werktuig, waarmede wij de Heere Christus en Zijn genade en heerlijkheid aangrepen. De goede werken, als getuigenissen des geloofs, en onzer vereniging met Christo", enz.

Ook dr. Joh. Owen sluit alle werken en voorwaarden uit tegen degenen, die wel de werken, maar niet de voorwaarden uitsluiten, omdat Christus en Zijn bloed en gerechtigheid de verdienende oorzaak is van de genade van schuldvergeving en het eeuwige leven. Want gelijk hij een godloze is in zichzelf, die deze weldaad ontvangt, zo worden alle voorwaarden uitgesloten, en gelijk hij niet werkt, worden ook alle werken als oorzaak uitgesloten. En de gerechtigheid des geloofs is niet het geloof zelf, maar: de volbrachte voorwaarden of de gerechtigheid van Christus, door het geloof omhelst, enz. (Rom. 4 : 5). Zo dan:

3. Zijn zonden en overtredingen oprecht te bekennen, te belijden, en te laten, zijn geen voorwaarden, maar kenmerken van de ware gelovigen in Christus en God in Hem volkomen verzoend. En het is ook geen oprecht bekennen en belijden, noch ware boetvaardigheid, als men die dingen als voorwaarden houdt, en niet ziet en steunt op Christus en Zijn volbrachte voorwaarden, bloed en gerechtigheid, ter verkrijging van de genade van schuldvergeving en het eeuwige leven. Al wat niet uit het geloof is, dat is zonde, en onmogelijk Gode te behagen. (Hebr. 11 : 6). En die zijn zonden en overtredingen recht kent, als zonden tegen de Allerhoogste Majesteit Gods en Zijn wet, die zal ook evenmin in zijn gedachte een enige voorwaarde kunnen verzinnen, zomin als men de wet en het Evangelie, als de twee oorsprongen, onderscheiden kent, want de overtreder ziet in de wet de eis van volmaakte zondeloze in- en uitwendige heiligheid en gehoorzaamheid aan alle geboden als voorwaarden ter verkrijging van het eeuwige leven (Gal. 3 : 12) en zichzelf als één en ál zonden, en een door de wet vervloekte overtreder.
 - a. Of willen die 'voorwaardelijk' drijvers de biechter als een driekwart engel aangemerkt hebben in deze tegenwerping, die dan alleen maar wat dadelijke zonden te biechten heeft, en de aanwezigheid der zonden met haar begeerlijkheden tolvrij aanmerken met Rome? In welke waan Paulus verkeerde vóór zijn staatsverwisseling (Rem. 7 : 7), alsook de Farizeeër in de tempel (Lukas 18 : 11).
 - b. Ten andere: wie stellen die 'voorwaardelijk' drijvers voor, aan wie de zonden gebiecht of bekend en beleden moeten worden? Niet Hem dus, die de balsem van Christus' wonden en bloed en dood bij de hand heeft tot. afwassing en kwijtschelding van de zonde voor het gewonde gemoed in een ware boetvaardige, die zijn zonden en overtredingen kent, gevoelt, bekent, laat, en belijdt aan de genadetroon Gods, omhelzende Christus en steunende op Zijn bloed en gerechtigheid, waartoe God Zelf Zijn Zoon voorstelt door het Evangelie.

Maar wat verstaan die 'voorwaardelijk' drijvers met hun voorwaardelijke biecht enz. van deze geestelijke dingen, terwijl zij ook nog leren over een onwedergeboren mens, zo'n geestelijke dode in zonden en misdaden, door een blote eis der wet, van bekering en geloof, juist aan zijn onmacht ontdekt wordt en dan met verzaking van de ordinantie Gods, zonder bekering en geloof, buiten Christus en Zijn bloedbad en gerechtigheid om, en zonder Christus' Middelaarschap en Geest, enz. zichzelf dan een smekeling bij God aan Zijn genadetroon der Hemelse Majesteit brengen

en maken kan? Hetwelk, zegt dr. Owen, *een stoute vermetelheid is, die God verfoeit*. En dr. Comrie getuigt verder, *dat die vermetelheid Gods toorn verwekt om te verteren*, enz. Wat praktijk der Godzaligheid en praktische Godskennis en zonde en schuld-kennis en oprechte boetvaardigheid en bekennen en belijden voor God is er dan bij die voorwaardelijk patiënten te vinden? Want kennis en Godzaligheid horen onafscheidelijk bij elkander, en wat God samengevoegd heeft, scheid dan de mens niet. Maar helaas, er is een kennis, die de mensen opgeblazen maakt, en die hun studiën tot een verzoeking hebben, en God hen met blindheid slaat. Maar verder:

4. Bekennen en belijden van zijn overtreding, wordt in de Heilige Schrift gevonden voor God en de Overheid, en onder de mensen in het gemeen, en de gelovigen over en weer: *Belijdt elkander de misdaden* (Jac. 5 : 16, Matth. 3 : 6, Jozua 7 : 19 en 20 enz.). Zo ook in gerechtszaken en van regenten des lands, die tegen haar beroep en plicht in, de dienst des lands komen te misdoen, en tegen de Kroon of vorst der natie, en aan welke dan soms gratie verleend wordt, of barmhartigheid aan geoefend, enz.

Van welke gratie en barmhartigheid te verlenen en bekennen der overtredingen spreekt hier koning Salomo in Spreuken 28:13? Namelijk: *Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die dezelve bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen*. Het is wat anders, door God gepardonneerd te worden of door de Kroon des lands. Neemt men die Schriftuurplaats tot een pardonnering door God van de goddelozen, dan is het een eeuwige pardonnering door de genade der rechtvaardigmaking uit het geloof zonder de werken en zonder enige voorwaarde en is afvloeiende uit het genadeverbond en door de onmiddellijke toerekening der volbrachte voorwaarde of Borggerechtigheid van Christus.

Maar daarvan handelt koning Salomo niet in de eerste 13 verzen van Spreuken 28, maar handelt daar over regenten en ambtsdragers, welke niet en welke wel behoren verkoren te worden. en dan in vers 13 over zulke regenten en ambtsdragers, die zich aan overtredingen schuldig gemaakt hebben, die dan onderscheiden worden, zó, dat de geveinsden onder hen, die hun ontrouw bewimpelen met een schijn van recht, daarmee niet voorspoedig zullen zijn, maar diegenen onder dezelve, die hun fouten bekennen en laten, gratie zullen ontvangen. Zo dan:

5. Zo zullen wij even trachten, zo beknopt mogelijk, Spreuken 28 vers 13 in het verband met het voorgaande, vanaf vers 1, na te gaan als volgt:

Vers 1. A. De godlozen vlieden, daar geen vervolger is. In tegenstelling van:

Vers 1. B. Maar elke rechtvaardige is moedig, als een jonge leeuw.

Zulke goddelozen, die zich met menigerlei gruweldaden hebben besmet en daaronder verhard blijven, moeten niet als regenten, of regerende, bestuurders of bewindhebbers verkozen en aan gesteld worden, want het geritsel van een blad is genoeg om hun consciëntie wakker te maken en dan door vreesachtigheid op de vlucht te jagen, laat staan, als zo'n dan een bewind voert over soldaten en een heirmacht op hem ziet aankomen, zo is zo één dan gereed om zijn plicht en post te verlaten door

vreesachtigheid, als zijn consciëntie van binnen losbarst, Gods gramschap hem wordt aangekondigd en alle mensen en beesten doet voorkomen als werktuigen van Gods wraak.

Daar tegenover: *elke rechtvaardige is moedig, als een jonge leeuw*. Zulke dan komen in aanmerking, om als regenten en bewindslieden over anderen te worden verkoren en aangesteld, zoals een David die God vreesde, en door het geloof vrede met God had en een gereinigde consciëntie door het bloed des Messias, die in de ceremoniën werd voorgebeeld, zijnde, onder de belofte voor Israël, het Evangelie.

Het was dan voor koning Salomo geen onverschillige zaak om iemand over het volk als een bewindsman, te stellen, enz En zo zien wij in Salomo die wijsheid, die hij van God had begeerd om over Zijn Israël, een groot volk, in de vreze des Heeren te regeren. En blijkt hier ook, in het doen verkiezen van zulke rechtvaardige regenten of ambtsdragers, in tegenstelling tot de anderen, die over hun eigen ziel niet bekommerd zijn; wat zullen zulken zich dan over anderen bekommeren? Die zelf leven alsof ze geen ziel hebben, als redeloze beesten?

Vers 2. A. *Om de overtreding des lands zijn deszelfs vorsten vele*. Dit is: als regenten worden verkoren, die de wetten des lands, die uit en naar Gods Woord en wet gesteld zijn, niet nakomen en God dan met Zijn oordelen de ongerechtigheid bezoekt, en de regeerders, de één vroegtijdig zijn natuurlijke dood sterft en de ander vermoord en uitgeroeid wordt, maar daartegenover:

Vers 2. B. *Maar om verstandige en wetende mensen zal insgelijks verlenging zijn*, namelijk: van het leven eens goede regenten en van de goede regering.

Vers 3. *Een arm man, die de geringe verdrukt, is een wegvagende regen, zodat er geen brood zij*. Zulken, die van een geringe stand of conditie zijn, en in plaats, dat zulken meer medelijdend gezind dan de rijken behoren te zijn met de armen, hen beroven, en het ontnomene ook niet weder kunnen geven, en zij behoeftiger zijnde, met een weinig verongelijkheid der bedéling niet tevreden zijnde, en dus zulken niet geschikt zijn om als regenten verkoren te kunnen worden, die worden door koning Salomo vergeleken bij een regen, die door zijn grootte en geduurzaamheid een watervloed maakt, waardoor het graan en andere vruchten of veldgewas, neergeslagen, uitgeroeid en weggesleept wordt, zodat er geen voorraad van brood en andere leeftocht overgelaten wordt.

Dan volgt hierop in: Vers 4. De billijke uitsluiting van die des te klaarder, om niet als regenten des lands verkoren te worden, dewijl zij huns gelijke verdrukkers voorthelpen en opstand veroorzaken:

Die de wet verlaten, (welke vordert, dat de armen worden geholpen in plaats van te ontroven), *prijzen de godlozen*. Dit is: huns gelijke verdrukkers voorstaan en bevorderen en veroorzaken dan de opstand.

Vers 4, B. *Maar die de wet bewaren, mengen zich in strijd tegen hen*. Dan worden:

Vers 5. Door koning Salomo uitgesloten, die onbekwaam zijn om het recht te kunnen handhaven, in onderscheid van degenen, die, evenals Salomo zelf deed, de Heere aanroepen om wijsheid en bekwaamheid, om het volk te besturen en recht te doen, zeggende: *De kwade lieden verstaan het recht niet, maar die de Heere zoeken, verstaan alles*. Dat is: Alles wat niet

alleen voor het tijdelijke goed, maar ook en voornamelijk, wat de mensen voor het welzijn en heil der ziel nodig is, en dat voor de regenten zelf, alsook voor de burgerij in 't gemeen, terwijl zulke regenten, die de Heere zoeken, degenen, over welke ze verkoren zijn als bewindsmannen, niet als beesten (die geen ziel omdragen voor de eeuwigheid) aanmerken, om alleen voor de buik te zorgen, maar als mensen, met een onsterfelijke geest of ziel. En dus moeten zulke regenten verkoren worden, die ook zorgen voor de burgerij, dat die het rechte zielenvoedsel, in Gods Woord geopenbaard, verkondigd wordt en beschermt en alle valse leer uit het land weggedaan wordt, of door invoering van buiten de grenzen sluit.

Dit bevat dan het ongewijzigd Artikel 36 van onze Ned. Gel. Belijdenis, wat de overheid en regenten te doen hebben, ten behoeve van de welstand van het land, zorgende niet alleen voor 't lichaam maar ook voor de zielen van de burgers, zonder dat worden de burgers voor beesten aangezien, als hun regeerders alleen maar voor de buik zorgen, en het land verdrinkt in brooddronkenheid, afgoderij, valse leer en zielsverdervende lustigheden en vermakelijkheden des vleses.

Dus verstaan zulke regenten het recht niet, in tegenstelling tot de regenten, die de Heere zoeken, en het bovengenoemd "alles" verstaan, en die als regenten behoren verkoren en aangesteld te worden. Zo anders heet het: *Ziet, zij hebben des Heeren Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben?* (Jer. 8 : 9). En op zulke regenten des lands is Psalm 2 bijzonder toepasselijk.

Vers 6. Hierin verklaart Salomo, dat een arme of geringe, niet om zijn geringheid als regent des lands uitgesloten moet worden, en de rijken niet verkoren moeten worden, omdat ze rijk en aanzienlijk zijn, omdat een arme wel beter daartoe geschikt wezen kan, wegens zijn gelovige en Godzalige wandel, dan een boze geveinsde rijkaard of atheïst: *De arme, wandelende in zijn oprechtheid, is beter, dan die verkeerd is van wegen, al is hij rijk.*

Vers 7. Hierin stelt koning Salomo zulken voor, om als regenten verkoren te worden, die gematigden zijn in het gebruik der goederen, in tegenstelling der brooddronkenen en verkwisters: *Die de wet bewaart, is een verstandig zoon, maar die der vraten metgezel is, beschaamt zijn vader.*

Dit is ten aanzien der financiën des lands, daar de regenten niet roekeloos met de inkomsten des lands te werk moeten gaan, in onderscheiden in de doorbrengers, gelijk een zoon, die zijn vader beschaamd doet uitkomen, met de inkomsten erdoor te brengen.

Vers 8. Hierin toont Salomo ook het wanbedrijf van die rijke lieden, die zonder acht te slaan op de tweede tafel van Gods wet, hun eigenbelang te veel zoeken, en wel door knevelarij, woekerij en afpersing, zoals: de tollenaars of belastingregenten, en die dan toch hun rijkdommen onwaardig zijn, en aan anderen moeten afstaan door de regerende voorzienigheid Gods, zonder dat ze er aan denken: *Die zijn goed vermeerdert met woeker en met overwinst, vergadert dat voor degene, die zich des armen ontfermt.* Zulken dan worden door Salomo verzaamd door

die strafwaardigheid, dat hun gebed voor God een gruwel is, en hun goed niet ten zegen voor hen gedijt, zeggend:

Vers 9. *Die zijn oren afwendt van de wet te horen, diens gebed zelfs zal een gruwel zijn:* Dan:

Vers 10. Verklaart Salomo, dat die knevelaars onder de regenten, ook met hun rijkdommen, meestal de oprechten onder hun collega's regenten doen dwalen, maar dan zelf in hun gracht, die zij voor anderen hadden gegraven, vallen zullen, Maar contrarie, die de Heere vrezen onder dezelve, het goede zullen beërven: *Die de oprechten doet dwalen op een kwade weg, zal zelf in zijn gracht vallen; maar de vromen zullen het goede beërven.*

Vers 11. Hier maakt koning Salomo schifting tussen armen en rijken ten aanzien van hun wijsheid, zoals een rijke geleerde regent meestal een te grote verbeelding van zijn wijsheid heeft, Maar door een verstandige arme onderschept of doorzocht wordt: *Een rijk man is wijs in zijn ogen, maar de arme die verstandig is, doorzoekt hem.*

Tussen vers 11 en 13 wordt door Salomo tussengelast, de toestanden ten aanzien van het gemenebest, wat onder de regenten staat. Zie hier:

Vers 12. De voorspoed van het land onder Godzalige regenten en ambtsdragers, zowel burgerlijke als kerkelijke, met tegenstelling onder ontrouwe regenten en ambtsdragers: *Als de rechtvaardigen opspringen van vreugde, is er grote heerlijkheid:* (dit is: grote zegeningen uiterlijk en geestelijk, of allerlei zegen in 't gemeen, over welke de Godzalige regenten en ambtsdragers van vreugde opspringen als vrucht van hun van God gezegende arbeid); *maar als de goddelozen opkomen, wordt de mens nauw gezocht,* dat is: dan versteken of verbergen zich de Godzalige mensen, door de onderdrukking en vervolging der ontrouwe regeerders; die het dan bijzonder gemunt hebben op de rechtvaardigen, niet weinig, die onder zulke goddeloze regenten en ambtsdragers zich bevinden. Dan in:

Vers 13. Bewijst koning Salomo, dat die goddeloze regenten en ambtsdragers snode verdraaiers zijn van het recht, en hun ongerechtigheid. met een schijn van recht en waarheid bewimpelen en bedekken en anderen, daardoor meeslepen, die dan ook in overtreding vallen tegen de wetten des lands en de leer der kerk. Maar degenen, die tot inkeer en kennis van hun overtreding gebracht zijnde, en dezelve bekennen en laten, dat die zullen worden verschoond en niet uitgerooid worden, en barmhartigheid verkrijgen, in onderscheid van de anderen, die gestraft zullen worden. Zoals in de tekst dan door koning Salomo vermeld wordt in vers 13: *Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die dezelve bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.*

Zo kan men het groot onderscheid nagaan tussen bekennen van zijn overtredingen voor de mensen en verschoond te worden, en tussen het door God gepardonneerd worden, zoals de Heilige Geest door de apostel Paulus getuigt: *zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving.* (Hebr. 9: 22).

Zo zagen de gelovigen onder het Oude Testament, dus ook in Salomo's tijd, op de beloofde Messias, Christus en Zijn bloed, welke in de

ceremoniële wet werd voorgebeeld, in hun boetvaardigheid en bekennen en belijden van zonden, zowel in hun eerste en dagelijkse bekering, als in een tweede bekering, als ze in stoute verborgen en openbare zonden waren gevallen, en er uit opgericht werden, zoals, bij exempel, ook in David te zien is, in Psalm 51 : 9 smekend: *Ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn; was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw.*

Zodat David opnieuw, als snakte, naar de kracht van Christus' zoenbloed en gerechtigheid door de Geest der vertroosting en der heiligmaking, zoals hij onder de verberging van Godes vriendelijk aangezicht, wegens zijn begane stoute zonden smeekte, toen God als zijn God en Vader in Christus, hem onvriendelijk aanzag, en zijn sappen verdroogd en beenderen verbrijzeld had, dat is, zijn kracht, vermogen en lust als versmolten. Daaronder smeekte hij: *Doe mij vreugde en blijdschap horen, dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt,* enz.

Dit dan bevat de verzuchting om de verzekering van de vergeving zijner stoute zonden.

En het ontzondigen (is van zonde en schuld vrij spreken) *en wassen, en witter zijn dan sneeuw*, is dan: zijn zonden niet toe te rekenen, maar de gerechtigheid van Christus toe te rekenen, en deszelfs kracht daarvan door de Geest der vertroosting en der heiligmaking, die David in zich door zijn stoute zonden had bedroefd, en Die Zijn vertroosting ingetrokken had voor die tijd, dat David door overstemming zijner nog in zich zijnde verdorvenheid, terneder gelegen had omtrent een jaar, en zijn gemoed bezoedeld had, enz.

Dit dan ten aanzien van een tweede bekering, na in stoute zonden gevallen te zijn op onze weg in deze woestijn naar het hemels Kanaän.

Zoals de genade van schuldvergeving behoort onder het gewichtig artikel der rechtvaardigmaking en onafscheidelijk is verbonden aan de genade van toewijzing van het recht ten eeuwigen leven, is het ketterij, te leren, dat de biecht als zodanige voorwaarde inkomt in de voorstelling des Evangelies van Christus en Zijn volbrachte voorwaarde of dadelijke en lijdelijke gerechtigheid. Zo zit men met zijn voorwaardelijke biecht midden in Rome, met al dat voorwaardelijk gekronkel der 'voorwaardelijk' drijvers, die dan evenals het beest, het "onvoorwaardelijk" en "om-niet", voor Antinomians lasteren en veroordelen, hetwelk wij, op zijn plaats, zullen vernemen uit hun valse consequenties, alsof de genade van onvoorwaardelijke aanbieding hetzelfde is als de genade van inwerking in de leer.

Maar die 'voorwaardelijk' drijvers-biecht is de ware niet en wordt veroordeeld door God, en het doctrinair vaststaand leerstuk der hervorming of artikel der rechtvaardigmaking, de leermeester en vorst over alle soorten van leer. Want de genade van schuldvergeving leert ons de Schrift overal, en heet: *De zonden niet toe te rekenen, maar de gerechtigheid van Christus toe te rekenen*, en wordt in het Evangelie om-niet aangeboden ter verkrijging van de genade van schuldvergeving en het eeuwige leven, op welke oorzaak en vrucht het geloof ziet.

Zo ook horen wij van Augustinus (over Psalm 30 en 70. "Confessie", 1) dit:

"Redt mij uit in uw gerechtigheid en neem mij uit. Omdat Gij in mij niet gevonden hebt mijn gerechtigheid; redt mij uit in de uwe. Dat is: laat dat mij uitredden dat mij rechtvaardigt, dat mij van een godloze een Godzalige maakt, van een ongerechte een rechtvaardige. Redt mij uit in Uw gerechtigheid, niet in de mijne maar in de Uwe: want indien in de mijne, zo zou ik van diegene zijn, van welke Hij zegt, de rechtvaardigheid Gods niet kennende, en de hunne willende oprichten, zijn zij de rechtvaardigheid Gods niet onderworpen."

DISPUTATIE 3.

De Heere Christus getuigt in Joh. 15 : 25: *Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat.* Dit was van Hem in het Oude Testament voorzeggd, en ook in Hem vervuld. Zonder oorzaak gehaat, dit is: om-niet, en dat er geen oorzaak was, ook niet in Zijn Persoon, want Hij was God en Mens in eenheid des Persoons, en van alle zonden vrij, ook niet in Zijn woorden en werken, hebbende de woorden des eeuwigen levens. En ging het land door, goeddoende, genezende en helpende allen, die tot Hem kwamen. En overigens was Hij biddende, en oefende gemeenschap met God Zijn Vader, Wiens rechtvaardige en vrijwillige Knecht Hij vrijwillig heeft willen worden, opdat het welbehagen Gods door Zijn hand gelukkig zou voortgaan (Jes. 53 enz.). Zo was er integendeel, alle oorzaak om Hem lief te hebben en te eren gelijk de Vader, zijnde waarachtig God en rechtvaardig mens, de Middelaar Gods en der mensen, de Immanuël, God met ons.

Maar zomin er in Hem enige oorzaak is, noch door Hem is gegeven om Hem te haten, zomin ook is er in een gevallen mens oorzaak, dat hij van God zou geliefd worden, geroepen, gerechtvaardigd, geheiligd en verheerlijkt, maar integendeel volop oorzaken om gehaat en verworpen te worden als een belediger van de Allerhoogste Majesteit Gods, in een totale verdorven staat en als kind des toorns, of Gods oordeel waardig van nature (Rom. 3 : 9 tot 19, enz.).

Dat de aanbiddelijke Drie-enige God, dan al Zijn heerlijke eigenschappen werkstellig maakt, om uit dat van God afgefallen Adams geslacht, een volk te vergaderen en te herstellen in Zijn eeuwige zalige gemeenschap, in en door Jezus Christus, heeft dan ook niet de minste oorzaak in één van hen, maar heeft geen andere oorzaak dan Godes absoluut vrijmachtig welbehagen van Zijn eigen wil, ter verheerlijking van God de Vader, in Zijn mens-willenworden-Schootzoon, en Zijn Heilige Geest in deze huishouding van genade en zaligheid.

Maar of deze waarheid en werk Gods, van alle gedoopte belijders van de christelijke religie geloofd en geliefd wordt, is een tweede. Het tegendeel wordt door alle eeuwen heen bevestigd. Maar daardoor wordt de waarheid niet het minst veranderd, en de Heere vindt er niet één aan Zijn genadetroon in hun natuurstaat, want er is niemand van nature, die verstandig is, die God zoekt, en roept de Zijnen uit- en inwendig als godlozen en zondaars, geestelijk dood door de misdaden en zonden, zonder leven en enige beweging in geestelijke zaken. En zo is het dat:

Zoals de Heere *zonder oorzaak is gehaat*, dat zij ook zonder oorzaak in hen, van God worden geliefd, waardoor ze, als ze naar Zijn voornemen geroepen zijn, Hem dan weder liefhebben (Rom. 8 :28 en 1 Joh. 4:9 en 10, enz.). Zo oefende de Heere Christus barmhartigheid op aarde, gelijk Hij die les ook gaf aan die Farizeeën, die aan de discipelen vroegen in Matth. 9 : 11: *Waarom eet uw Meester met de tollenaars en zondaars?* En door hun Meester Zelf werden beantwoord in vers 12 en 13, gevende hun de reden van Zijn komst: *Want Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, (want die zijn er niet, (Rom. 3 : 10 en Psalm 14 : 3), maar zondaars tot bekering.* Zodat al wat Hij deed, geen oorzaak gaf, om Hem te haten, maar contrarie, om Hem lief te

hebben, dewijl de Heere barmhartigheid oefende om zulke gewillige zondeslaven, liggende onder de volle macht der zonden, te evangeliseren.

Tegenwerping 4.

"In de uitdrukking, Matth. 9 : 13, dat de Heere Jezus niet gekomen is om te roepen rechtvaardigen, maar zondaren tot bekering, worden volgens velen onzer oude schrijvers daaronder verstaan, al herboren en ontdekte zondaren. En hiermede kunnen wij ons ten volle verenigen."

Antwoord.

1. Wat die oude schrijvers betreft, die leerden een voorbereidend werk in de mens voor de wedergeboorte, hetwelk door andere rechtzinnigen ontkend werd, alsook van dr. A. Comrie. Ziet zijn verklaring op de 1ste Zondagsafdeling der Catechismus.

"Ook waren er onder degenen, die dat leerden, in ons land, die, om hun gevoelens te kunnen staven, als ze in het nauw gedreven werden door rechtzinnigen, leerden, dat er tussen geestelijk dood zijn en geestelijk levendig, een tussentijd bestond. Iets fraais dus verzonnen uit het darterl vlees, en ingenomenheid met *hun eigen systemen*, die geen dageraad kunnen verdragen.

Ook waren er onder die oude schrijvers, die leerden, dat God, uit Zijn volstrekte soevereiniteit en wijsheid, de zonden had kunnen vergeven zonder borgtocht en bitter lijden en vloekdood van onze Heere Jezus Christus, Gods Zoon.

Maar onder dezelve bedoelde oude schrijvers in die tegenwerping, zijn er, die vóór het sterfbed hun dwaling hebben bekend en verworpen, en een derzelve heeft nog tegen de andere een boek geschreven.

Wij willen geen namen noemen, het is genoeg als men zulks vindt in hun geschriften. Ziet maar de gedenkschriften over dr. Joh. Owen, en de aantekening van de vertaler in Owens werk, genaamd: *Salus Electorum Sangius Jezu*. (De dood gedood door de dood van Christus)

De vermaning des Heeren door Paulus dient men dan ook wel in acht te nemen, namelijk: *Onderzoekt alle dingen (die geleerd worden) en behoudt het goede*, waarvan de gemeente van Beréa een prijselijk voorbeeld was, en niet voor niets door de Heilige Geest via de apostel is vermeld in Hand. 17 : 11."

1. Zoals dan die 'voorwaardelijk' drijvers in deze hun tegenwerping eerst zelf vaststellen, dat die oude schrijvers (in Matth. 9 : 13) daaronder zouden verstaan 'al herboren en ontdekte zondaren'. En dan op die - door hen zelf eerst vastgestelde stropop, - komen te zeggen, *dat ze zich daarmee ten volle kunnen verenigen*, zo is die 'volle' vereniging ook stro, hooi en stoppelen; namelijk, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, *om al wedergeborenen tot bekering te roepen*. Want daarmee legt men, in Matth. 9 : 13, de Heere Christus leugen in Zijn zondeloze mond, en dit bevat niet alleen exegetische maar ook een leerstellige grove dwaling. En

dus wij, evenmin als de geleerde kanttekenaars, op Matth. 9 : 10 en 13 aantekenen, daarmee niet mogen, niet kunnen, en ook niet willen verenigen, zijnde in strijd met Gods mond en Woord, en de Drie Formulieren van Enigheid, en de bevinding, en dus ook met die schriftuurplaats zelf: Mattheüs 9: 13. En dus verwerpen wij die voortbrengselen uit het vlees, al kwam men aandragen met een scheepslading citaten, al waren ze van een engel uit de hemel (Gal. 1 : 8 en 9).

2. De geachte kanttekening op die teksten (Matth. 9 : 10 en 13), geeft het juiste verslag op vers 10, namelijk, dat die tollenaars en zondaren zulke waren, die als metgezellen der tollenaars voor grote zondaren gehouden werden van de Joden, en in openbare zonden leefden. En op vers 10, dat er geen rechtvaardigen zijn, waarom Christus daar leert: *Want Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering*. Zo houdt de geachte kanttekening zich niet aan de inbeelding der Farizeeën, maar evenals Christus, zoals Die de mens van nature ziet, en Paulus getuigt in Rom. 3, en dat er geen rechtvaardigen zijn, enz. Zodat de waarheid niet gereguleerd mag worden naar de inbeelding of waan, die de mens van zijn eigen maakt, zoals de Farizeeërs zich lieten voorstaan, dat ze rechtvaardigen waren. Daarom zegt Christus, dat Hij niet in de wereld is gekomen, om rechtvaardigen tot bekering te roepen, omdat, zoals de kanttekening getuigt: *Omdat er zodanigen geen zijn*. Zoals de Heere zegt in Psalm 14 en Rom. 3 : 10: ... *er is niemand rechtvaardig, ook niet één*, enz.
3. Ook nergens noemt de *Heilige Schrift* de herborenen: *zondaars!* Christus ook niet. Zondaren worden dikwijls ook godlozen genoemd, en tezamen genomen, namelijk: godlozen en de zondaars. *Zondaar* is een *aar van zonde* en vol van zonden, zonder enig geestelijk leven of iets goeds van God ingestort door Zijn Geest. Een *godloze* is er een, die *loos van God* en leeg van het leven Gods is, een gewillige slaaf der zonden. Daarom is Christus niet gekomen om *reeds herborenen* tot bekering te roepen, maar zondaars, geestelijk dood in zonden en misdaden, zonder leven en enige beweging in geestelijke zaken. Zo het anders was, zo zou de wedergeboorte de uit- en inwendige roeping voorgaan, het effect voor de oorzaak, hetwelk onbestaanbaar is, en abominabel zulks te leren, en eerroof Gods in de roeping van zondaars en godlozen, waarover in 't vervolg nader uit dit Capittel 9 van Mattheüs.
4. Ter gelegenheid dat de Heere Christus Mattheüs als een geestelijk dode en openbaar zondaar, uit het tolhuis uit- en inwendig geroepen had, (vers 9) was er een gemengd gezelschap in het huis van Mattheüs, waar de Heere mede aanzat aan de maaltijd, die door Mattheüs voorbereid was, en mede met die openbare zondaars en tollenaars at en dronk, waaraan de Farizeeërs zich ergerden, en dat te kennen gaven aan de discipelen, en van Christus werden beantwoord, terwijl Christus die in zonden verdronken liggende zondaars evangeliseerde, hetwelk een oefening van barmhartigheid is. Welke les dan de Heere die Farizeeërs ter navolging voorstelt uit de Profeten, Hos. 6 : 6 en Micha 6 : 8. En zo geeft Christus

dan te kennen, dat Hij om barmhartigheid te oefenen, in de wereld gekomen was, zonder welke er geen roeping van zondaars tot bekering tot God kon bestaan, maar alleen door Hem en Zijn bloed en gerechtigheid. Daarom oefende Christus aan die onwedergeboren grove zondaars en tollenaars, in het woonhuis van Mattheüs, barmhartigheid, door hen te evangeliseren tot bekering, en welke les dan Christus, die ergernis nemende Farizeeërs geeft, ter navolging.

5. Geen rechtgeaard zoon en dochter der reformatie, of een verstandige, die in de verborgenheden onzes geloofs onderlegd is, zal van mij een blind geloof vergen in citaten van ongewijde schrijvers, die met de regelmaat des geloofs of de leer van Gods Woord in strijd zijn, en het mij niet kwalijk nemen, dat ik met hen verschil, en op schriftuurlijke gronden het tegendeel bewijs, en waarin dan de bevinding of ervaring van des Heeren uit- en inwendig geroepen volk ook als getuigen bijgebracht kunnen worden, die niet als herborenen, maar als zondaars, geestelijk dood in on- of eigengerechtigheid, geroepen zijn. Het heet: *De doden zullen horen de stem des Zoons Gods*, enz.
6. Herschepping en bekering en waar geloof ingewerkt en vruchtdragende, zijn de uitwerksels van de uit- en inwendige roeping. Vóór deze inwendige roeping is de mens niet herboren, maar geestelijk dood in zonden en misdaden (Eféze 2 : 1, Rom. 6 : 13, Col. 2 :13, 1 Tim. 5 : 6 en Eféze 5: 14). En zoals de natuurlijke mens in die geestelijke doodstaat de Geest der wedergeboorte niet heeft (Judas vers 19).
7. Tegen al die vele voortbrengselen, alsof de Heere alleen de vermoeide en belaste zondaars komt te roepen, hebben getrouwe wachters Sions geleerd en geschreven. Zoals Comrie getuigt, en prijst de vermaarde, van God zelf geleerde Godgeleerde oud-vader, Saldenus.

Zo getuigt dr. Comrie in zijn missive van Saldenus dit: Saldenus, wegens godsvrucht en geleerdheid zo beroemd in alle de Hervormde kerken, zegt in zijn *Kort Begrip*, van de roeping van de arme zondaar tot God, dat met vragen en antwoorden is opgesteld, dit:

"Vraag: Maar vindt God de arme zondaar, als Hij hem roept dan belast en beladen?

Antw. *Neen Hij.*

Vraag: Hoe vindt Hij hem dan?

Antwoord: *Vooreerst van eeuwigheid ter zaligheid uitverkoren; ten tweede, in zichzelf dood in zonden en misdaden; ten derde: in de vierschaar Gods om Christus' wil gerechtvaardigd.*

Vraag: Gaat dan de rechtvaardigmaking, in de orde der natuur, voor de roeping?

Antwoord: *Ja. Zo getuigt de Heere Christus van de opwekking uit de dood der, zonden door de kracht des Evangelies als Zijn stem in Joh. 5 : 25: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, het uur komt, en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die dezelve gehoord hebben, zullen leven. En Eféze 5 :14: Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de*

doden, en Christus zal over u lichten. Ziet ook Rom. ,á : 13, Eféze 2 : 1, enz".

Zo zijn het – niet alleen – geen belasten en beladenen, die de Heere roept, maar dode zondaars, in welke de verdorvenheid nog zijn volle kracht heeft. Zoals:

8. Hier in Mattheüs 9, is de roeping van Mattheüs zelf te zien uit het tolhuis, zijnde een groot zondaar, geestelijk dood, zonder leven en enige beweging in geestelijke zaken, onder de macht der duisternis en van satan, en vloek der wet, en een gewillige slaaf der zonden. En zoals Mattheüs een Jood was, zo was hij daarenboven nog tot ergernis van zijn Joodse broederen, welke hij de tol of belasting afperste, zijnde in de dienst van de Romeinse overmacht over de Joodse natie, toen de Heere Mattheüs in het tolhuis zag zitten en hem krachtdadig uit- en inwendig riep (vers 9): En Jezus, vandaar voortgaande, zag een mens in het tolhuis zitten, genaamd Mattheüs, en zeide tot hem: volg Mij. En hij opstaande, volgde Hem. Zo gaf Mattheüs geheel zijn broodwinning en tegelijk zijn brooddronkenheid en wat die tollenaars nog meer aankleefde, alles cadeau op staande voet, en richtte voor zijn nieuwe patroon, Jezus Christus, een maaltijd aan in zijn woonhuis, in welke Mattheüs zijn bescheiden aan zijn oude metgezellen of tollenaars, die tot hem in zijn woonhuis gekomen waren, overgaf, bij welke gelegenheid de Heere Jezus mede met die metgezellen der tollenaars aanzat, die in openbare zonden leefden, en zulks van de Farizeeën kwalijk werd genomen, waarom zij de discipelen de vraag deden, (vers 11): *Waarom eet uw Meester met de tollenaars en zondaars?* Waarop dan de Heere Zelf antwoordde en de les gaf, om barmhartigheid te oefenen, waartoe dan de Heere Zichzelf ten voorbeeld stelde, en de rede van Zijn komst hun te kennen gaf in vers 13.
9. Waar halen dan die 'voorwaardelijk' drijvers dat vandaan, dat die zondaars reeds herboren en ontdekte zondaars waren? Is men 'zó, zó, zó' aan citaten uit hun boekenkasten verslaafd, dat men ten koste van de waarheid zich daar mee ten volle kan verenigen? Hier weer maken ze van dode zondaars herboren en ontdekte mensen, en zoals we in onze eerste disputatie van hen gehoord hebben, maken zij van een onwedergeboren mens, een ontdekte smekeling aan de troon der Hemelse Majesteit, God in Christus volkomen verzoent, alles zonder Christus' Geest en leven, zonder geloof en bekering, en met verzaking van Gods ordinantie (Hebr. 10 : 19-22). Dat alles wordt dan als oude waarheid en rechtzinnigheid verspreid. Maar de verstandigen (1 Kor. 10 :15) lusten die dwaalleer en heiligschennis niet, en zien bij des Heeren eigen licht, welke geesten het zijn, die zich als disputanten in een leergeschil begeven, en zich dan kenbaarlijk maken, dat ze hun studie hebben als een verzoeking. Reeds herboren en ontdekte mensen worden nooit meer door één der drie Goddelijke Personen, zondaars genoemd, ze zijn reeds krachtig geroepen en aanvankelijk een Gode geheiligd zaad, en nooit zal de Heere hun vorige staat noch zonden verwijten, en zondaars noemen, ofschoon ze het zelf wel doen in hun verootmoediging voor de Heere. Mattheüs was tollenaar af gemaakt en tot apostel gemaakt, en noemt *zichzelf* in zijn Evangeliebeschrijving: Mattheüs de tollenaar! (Matth. 10:3);

Mefiboset noemt zich een dode hond! En Asaf een groot beest! enz. Maar de Heere doet dat niet, ze mogen en kunnen het zelf doen in hun verootmoediging voor de Heere, en staan heilig verlegen met Godes weldadigheden in en aan haar besteed, boven en tegen en zonder haar verdiensten en waardigheid, en achten zich geringer dan een druppel aan een emmer en een stofje aan de weegschaal, en hun roem is uitgesloten, en zij roemen in de Heere en het kruis van onze Heere Jezus Christus. En hun geloof en bekering en biecht, en alle hun werken, op zichzelf staand aangemerkt, achten ware gelovigen te zijn: *drek en als schade voor hun ziel om daarop, als hun gerechtigheid, te vertrouwen*, (Filip. 3). En in het licht van de heiligheid, volmaaktheid en rechtvaardigheid Gods en Zijn wet, achten ware gelovigen hun eigen persoon, met hun geloof, bekering, biecht en hun gehele heiligmaking, om daarmee voor God te verschijnen, onreine en vuile, vieze lorren, (Jes. 64 :6).

En zoeken hun gerechtigheid om ermee tot God te naderen en voor Hem te verschijnen, en te kunnen bestaan buiten zichzelf (door het geloof, dat tegen alle werken en voorwaarden lijnrecht overstaat) in Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid (Filip. 3 : 8, 9 en 10 enz.).

Maar de Heere onze God noemt Zijn herboren kinderen nooit meer zondaars, want ze zijn Gode geheiligd en Zijn kinderen (1 Joh. 3 : 1 en 2 enz.), door Christus en Zijn bloed gekochten, en in hun roeping van Hem genaast en toegeëigend en vernieuwd door Zijn Geest, en in haar werkt beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen (Filip. 2 : 13 en 2 Kor. 3 : 5).

Zo getuigden oude Godzaligen:

"De personen, die geheiligd worden, zijn nu geen volslagen zondaars meer. Zij hebben opgehouden om de zonden te dienen, nadat ze bondgenoten van God geworden en door wedergeboorte in de staat der genade overgegaan zijn. Want ofschoon de bondgenoten Gods in hun gebeden uit ootmoedigheid, en ten aanzien van hun voorgaande gesteldheid en de gestadige hun aanklevende verdorvenheid, zich altoos met het grootste recht zondaars kunnen noemen, zo wordt hun echter nooit in Gods Woord deze naam door de Heilige Geest gegeven. Tot een teken, hoe hoog God hun vereert en hoe vriendelijk Hij met hen omgaat, wanneer Hij hen hun vorige staat nooit verwijt, en ook de gedachtenis van hun schulden heeft uitgedelgd", enz.

Zoals dus de Heere nooit meer de wedergeborenen de naam *zondaars* geeft, zo is dit reeds genoeg, dat in Matth. 9 : 13, nog geen wedergeboren mensen zijn, die de Heere Jezus tot bekering roept. Want de benaming van *zondaar* spreekt zulks reeds tegen, alsook de benaming van *Roepen* of *Roeping*, naar de zin van de Heilige Geest -in de Heilige Schrift sprekende, - en zo in de Heilige Godgeleerdheid ook verstaan wordt.

Herscheping of wedergeboorte is een instorting van nieuwe of geestelijke. beginselen, bekwaamheden in al de vermogens van de ziel, uit welk dan de strijd tussen geest en vlees of de nog inwonende verdorvenheid ontstaat. Herscheping en de bekering tot God door het geloof zijn de uitwerksels der uit- en inwendige roeping door Woord en Geest. En dit is dat bovennatuurlijk genadewerk Gods, waardoor in de uitverkorene, op Gods bepaalde tijd, een nieuw geestelijk licht en leven

wordt ingewerkt, met het geloof als hebbelijkheid, en is het beginsel van alle geestelijke werkzaamheden, waardoor de bekering aanvangt van binnenuit, en dan zich dadelijk van zijn zondige weg afwendt en tot God wederkeert door geloof en ware boetvaardigheid.

Zo is het met zonde en schuld beladen te zijn onder een droefheid naar God, een gevolg van de roeping en vernieuwing, hetwelk dan ook geen voorbereidend werk is, die de levendmaking en de zaligmakende overtuiging vóórgaat, zomin als de uit- en inwendige roeping.

Zo verzet zich dr. A. Comrie krachtig tegen diegenen, namelijk, die een voorbereidend werk in de mens leerden tot de wedergeboorte, en een zaligmakende overtuiging. Ziet zijn Catechismus op Zondag 1.

Zo ook tegen dat uit Rome afkomstig genoemde wezen en welwezen des geloofs en tegen diegenen, die van het geloof een dadelijkheid maakten, alsof er tussen de genade des geloofs en deszelfs dadelijkheid geen onderscheid bestond, of geloof en geloven, tegen welke Comrie zijn: "A. B. C. des Geloofs", geschreven heeft, zonder namen te noemen.

En door de leerwijze der onmiddellijke toerekening en het geloof in de twee Adams, veegde Comrie alle werk en voorwaardelijk geloof en bekering uit de leer weg, evenals dr. Owen en andere geleerden, die een hart en oog hadden ontvangen voor de rechtzinnige leer in deszelfs eerste zuiverheid. Maar verder.

10. Vaststaat, dat voor de inwendige roeping de zondaar geestelijk dood is, en in zonden van on- of eigengerechtigheid zich beweegt, liggende in zijn bloed of oordeel des vloeks te wentelen, zoals dit woord "dood" genomen wordt in Rom. 6:13, Eféze 2 : 1 en Cap. 5 : 14, Col. 2 : 13 en 1 Tim. 5 : 6. Dit is: niet alleen de tijdelijke en eeuwige dood onderworpen, maar ook zonder leven en enige beweging in geestelijke zaken.

En zoals de Heere de Zijnen vindt en roept, als ze geestelijk dood zijn, en levendig maakt (Eféze 2: 1); zo ook zijn het in Matth. 9 : 13 geen reeds herboren en ontdekte zondaars, waarvoor de Heere Jezus zou gekomen zijn, om tot bekering te roepen. Het tegendeel is klaar in dit zelfde Capittel betoond, in de uit- en inwendige roeping, door de Heere Jezus, van Mattheüs zelf, in vers 9, en die ook geen belaste en beladene was, maar een geestelijk dode en één, die in openbare zonden leefde, en die als een Jood ook een ergernis was voor zijn broeders of Joden. Dat men dan moedwillig blind wil zijn om de zon niet te willen zien, uit ingenomenheid met zijn duisternis, dat ligt dan niet aan de zon. Want:

11. Zoals de herschepping en bekering en geloof des harten de uitwerksels, of het "effect" of gevolg van de roeping, als "oorzaak" daarvan is, zo wordt dan deszelfs waarachtige orde der zaken omgekeerd, zoals die 'voorwaardelijk' drijvers doen met uit Matth. 9 :13 te leren, dat die zondaars reeds herboren en ontdekte zondaars waren, die de Heere tot bekering roept en daarvoor in het vlees of in de wereld gekomen is.

Zo kan niemand, die gebruik van zijn verstand heeft, het eens zijn, als er geleerd wordt, dat het licht uit de zon, de zon vóórgaat, of het effect voor de oorzaak, of dat de geschapen wereld, de scheppende God voorgegaan is, die de Oorsprong en Oorzaak is van het wezen aller dingen, in deszelfs

wording, onderhouding en bepaling. Zo gaat de roeping naar Gods voornemen, in orde der zaken de bekering en het geloof voor, en geschiedt niet tweemaal maar ééns, en zo is de roeping even onweerstandelijk als dat Gods voornemen door niemand en niets ten uitvoer verhinderd kan worden (Rom. 8 : 28).

De onmacht hiertegen is het geluk der uitverkorenen, als ze uit- en inwendig geroepen en vernieuwd worden, en strekt ter ere Gods en Zijn Christus en Zijn Geest, het heet: Heere, Gij zijt mij te sterk geworden en hebt mij overmocht. Hetwelk niet zo heten kon, als de Heere Jezus de reeds herborenen tot bekering zou roepen, hetwelk dan te leren eerroof Gods bevat, hetwelk straks nader uit Mattheüs 9 zal getoond worden.

12. Wat betreft het belast en beladen zijn, dat is niet altoos een belast en beladen zijn onder zonden en schuld met een droefheid' naar God, want men diene terdege in aanmerking te nemen, dat de Heere Christus, nog op aarde zijnde, onder de Joden leerde. Deze waren allen hoofd voor hoofd belast en beladen met en onder het juk der dienstbaarheid van uitwendige geboden en inzettingen der ceremoniële wet als der Joden tuchtmeester en voogdijschap (Gal. 3 : 23, 24 en 25 en Cap. 4 : 1, 2 en 3). Van dit juk getuigt de apostel Petrus tegen degenen, die daar onder waren en de discipelen des Heeren beroerden, in Hand. 15 : 10, dit: ... Wat verzoekt gij God, om een juk op de hals der discipelen te leggen, 't welk noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen? dit is: onderhouden? Zo waren de Joden, toen de Heere onder hen het geloof in Hem predikte, die toch het wezen der ceremoniële voorbeelden was, onder dat juk belasten en beladenen met die geboden en inzettingen, en vermoeden die reeds een lange reis daaronder verkerende waren vanaf Mozes. Zo riep de Heere hen tot het geloof in Hem, in welke die ceremoniële wet zijn vervulling bekwam, opdat ze rust mochten hebben in Hem, die geworden is uit een vrouw en geworden onder de wet, zowel der zeden als der ceremoniële wet, (Gal. 4 : 1, 2, 3, 4 en 5, enz.). Als dit nu verstaan wordt, zal niemand het in zijn hoofd halen, dat die met het Mozaïsche juk der dienstbaarheid belasten en beladenen en vermoeden, die de Heere tot het geloof in Hem riep, belasten en beladenen met hun zonden en schuld en bedroefde zielen tot God waren. Want het gros der belasten en beladen Joden onder dat vermoeiende juk der dienstbaarheid, die de zedelijke met de ceremoniële wet tot één wet vermengden om daaruit gerechtvaardigd te worden, verwierpen Christus, de beloofde Messias, en waren vervolgers van Christus en Zijn discipelen, in een ijver voor God, zonder verstand, en aldus waren zij de gerechtigheid Gods, zoals die Christus verworven heeft, en in het Evangelie geopenbaard en geschonken, niet onderworpen, met welke men alleen bestaan kan in Gods oordeel.

Het is dan dus wat anders, gelijk die Joden als belasten en beladenen te zijn met het dienstbare juk, die met de wet getrouwd en werkheiligen waren, en hun eigengerechtigheid zochten op te richten, en wat anders, een belaste en beladene te zijn in een zaligmakende overtuiging en kennis van de hoegrootheid onzer zonden en ellenden met een droefheid naar God en een honger en dorst naar gerechtigheid door het geloof, hetwelk gevolg is van de roeping en vernieuwing door de Geest van

Christus, en waardoor de relatie met Christus ontstaat, onder de bediening des Woords van wet en Evangelie in de schoot der kerk, en in de Nieuw Testamentische dag. Deze hongerige en dorstige zielen naar de gerechtigheid en verzoening en vrede en gemeenschap Gods in en door Christus, die verschillen als leven en dood met die belasten en beladenen onder het juk der dienstbaarheid, zoals de Heere, die hun tot het geloof in Hem, als de beloofde Messias, riep, en zegt: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven mocht hebben*, (Joh. 5 :40). Maar de anderen, als de Heere zegt: Wilt gijlieden ook niet heengaan? Dan van Hem willen onderwezen worden, bij Wie het leven dan wel te zoeken is, zeggende: *Tot Wien zullen wij heengaan?* En zijn dan wel van Boven geleerd, zeggende: *Gij hebt de woorden des eeuwigen levens*. Zij willen van geen heengaan weten, waar de anderen van geen komen tot Christus willen weten, als wettisch dood, onder het juk der dienstbaarheid.

Zo worden in het Profetisch Woord, (Jes. 53), de apostelen in hun klacht sprekende ingevoerd over de belasten en beladenen onder het Mozaïsche juk, zeggende: *Wie heeft onze prediking geloofd? En aan wien is de arm des Heeren geopenbaard?* Dat is: zeer weinigen of schier niemand. En de Heere Christus Zelf in Zijn klacht over het ongeloof en de boosheid van het gros of grootste deel der Joden, in Jes. 49 : 4, a: zeggende: ... Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnut en ijdelijk toegebracht. En als de gewillige, vrijwillige Knecht Zijns Vaders getroost zich Christus daarover, dat Hij Gode Zijns Vaders wil, getrouw in Zijn ambt gediend heeft, zeggende vers 4, b: *Gewisselijk mijn recht is bij de Heere, en mijn werkloon is bij mijn God*, enz. Dit dan ter nodige aanmerking over die belaste en beladen Joden onder het Mozaïsche juk der dienstbaarheid, even aangeduid, onder welke ook hun overpriesters, schriftgeleerden en oversten over haar als tempelbouwers, Christus als het Fundament verwierpen, (Psalm 118 : 22). 13.

13. Zo is het waarachtig naar Gods Woord en de ervaring, hetgeen we door dr. Comrie van de Godvruchtige Godgeleerde Saldenus vernomen hebben, dat deze getrouwe wachter op Sions muur, getuigt, dat de Heere de Zijnen niet vindt als belasten en beladenen onder hun zonden en schuld en als ontdekten, maar geestelijk dood in zonden en misdaden, als Hij ze uit- en inwendig roept, en levendig maakt (Eféze 2 : 1 en Cap. 5 : 14 enz.), zijnde het gevolg en vrucht van de alles voorafgaande onmiddellijke toerekening der borggerechtigheid Van Christus, als daad Gods uit Zijn innerlijk inblijvend rechterlijk oordeel, de inderdaad godlozen rechtvaardigende, en aldus houdende, "bij Zichzelf", alsof hij nooit zonde bedreven noch gedaan had, ja alle gehoorzaamheid had volbracht, die Christus voor hem en in zijn plaats volbracht heeft. Verstaat dus, zó gehouden wordt bij God Zelf in Zijn oordeel of hoogste vierschaar, (dus nog niet in de consciëntie), middellijk uit het geloof, als het benedengerechtshof of vierschaar der consciëntie, en we aldus ook Saldenus verstaan moeten.

En als de Heere Jezus in de wereld gekomen ware, om reeds herboren zondaars, (die zich dan van hun zondige weg afkeren en tot God bekeren), tot bekering te roepen, of die met hun zonden en schuld belast

en beladen waren, zo zou Mattheüs de tollenaar nu nog als een geestelijk dode in het tolhuis gezeten hebben, en wij nooit van het Evangelie van Mattheüs gehoord hebben, laat staan nog, dat er dan ook nooit geen uitverkorene zou geroepen en bekeerd zijn, maar allen zouden nog van Adam af leven in deze wereld, en nog geestelijk dood zijn, want geen uitverkorene in Christus zal ooit sterven, alvorens inwendig geroepen en wedergeboren te zijn (Joh. 3 :3 en 5). Maar het heet: *Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaars zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben*, (1 Tim. 1 : 15). De apostel zegt niet, dat hij de voornaamste herboren zondaar was, maar de voornaamste zondaar, toen de Heere Jezus hem riep en greep op de weg van Damaskus, waardoor hij greep, waartoe hij van Christus gegrepen was (Filip. 3 : 12).

14. Die absurde verklaring over Matth. 9 :13, doet ook inbreuk tegen het heilig oogmerk des Heeren en Mattheüs, met de beschrijving van zijn Evangelie. Want om alleen maar te blijven bij dit negende capittel, zo zien wij dat de voornaamste toeleeg van Mattheüs is, te betonen de Godheid van de Messias en Goddelijkheid van Zijn bediening of Messiasschap zowel door Zijn leer als Zijn wonderwerken in natuur en in genade. Want daaraan schortte het bij het gros der Joden. Zo zien wij in cap. 9 ook bijzonder Christus' Godheid, en volstreckte macht, en recht en heerschappij over de vloek, satan, en dood en de zonden met haar gevolgen, en Zijn dadelijk toe-eigenen en heiligen der Zijnen, Hem van de Vader in Zijn eeuwige genaderaad gegeven als Zijn eigendom, enz. Hetwelk zowel in de roeping der uitverkorenen, en in de roeping van Mattheüs zelf uit het tolhuis en dood der zonde en macht des satans, uitblinkt, en ook in de genezing van de geraakte, of lam gezondigde, en zijn pardonnering.
15. Nadat de Heere Jezus op de Galilesche Zee (Cap. 8), Zijn volstreckte macht over de orkanen en zeeën betoond of bewezen had, en nu in cap. 9 aan de overzijde te Kapernaüm gekomen was, zo betoont de Heere Christus Zijn volstreckte macht aan de geraakte of lam gezondigde, die tot Hem werd gebracht, aler dat Hij hem genas door de "oorzaak" van zijn lamheid weg te nemen, namelijk: zijn zonden (vers 2): *Zoon, wees welgemoed, uwe zonden zijn u vergeven*. Dan zien we Zijn alwetendheid, ten aanzien van die inwendig gesmede kwade gedachten in het verborgen hart der Schriftgeleerden, als beschuldigende de Heere Christus van godslasteraar; dit is hier zich iets aan te matigen, wat God alleen toekomt, namelijk de zonden te vergeven (vers 3 en 4). Hierop stelt Christus hen in hun ongeloof de vraag, omtrent de twee belangrijkste werken Gods, voornamelijk zonden te vergeven en de genezing van de gevolgen der zonden (vers 5). De Schriftgeleerden zwijgen, en alle omstanders wachten in spanning des gemoeds. Dan beschaamt de Heere Christus praktisch de Schriftgeleerden en hun ongeloof (vers 6), zeggende tot de geraakte: *Sta op, neem uw bed op, en ga heen naar uw huis*, (en vers 7): *En hij opgestaan zijnde, ging heen naar zijn huis*. Dan in vers 8, de uitwerking daarvan op de schare,

namelijk: hun verwondering en verheerlijking van God, Die, volgens hen, *de mensen zodanige macht gegeven had.*

Dan vers 9: *En Jezus vandaar voortgaande, zag een mens in 't tolhuis zitten, genaamd Mattheüs, en zeide tot hem: volg Mij. En hij opgestaan zijnde, volgde Hem.* Deze Mattheüs was een Jood, ook Levi genoemd, een zoon van Alfeüs (Markus. 2:14 en Lukas 5 : 27). In welks roeping de Heere Christus Zijn volstreckte vrijmacht en heerschappij betoont over de heerschappij der zonden, onder welks volle kracht Mattheüs zich bevond, als een gewillige slaaf tot ergernis van de Joden, zijn broederen; ook niet min wegens zijn tolambt onder de Romeinse overmacht, en was dus geen belasten en beladen onder zijn zonden en schuld, toen de Heere hem riep.

Verder, na een redewisseling tussen Christus en de discipelen van Johannes de Doper over het vasten, bij die gelegenheid, dat Mattheüs een maaltijd in zijn woonhuis had aangericht aan welke de Heere Jezus met Zijn discipelen mede aanzat, betoonde de Heere Jezus daarna Zijn volstreckte macht over de lichamelijke dood, in de opwekking van de reeds gestorven dochter van Jäirus, een overste der synagoge, en verder over allerlei lichaams- en geesteskwalen, in de herstelling van de bloedvloeiende verlegen vrouw en blinden en stommen en hem, die van de duivel bezeten was.

Hieruit dan blijkt zeer klaar de godheid van Jezus en de Goddelijkheid van Zijn leer, die Mattheüs tevoren reeds beschreven had, en van Zijn wonderwerken, en dat Hij de ware Messias was volgens de profeten, en dat ook zijn moest naar de eis van Zijn ambt, om te voldoen aan de verwachtingen, die tevoren door de profeten van Hem waren gegeven, en aldus van Mattheüs dit bij de stukken aangetoond wordt.

16. Zo is het dan wat anders, een vermoeide en belaste te zijn onder dat uiterlijke Mozaïsche juk der dienstbaarheid, onder welke alle de besneden Joden toen verkeerden, en wat anders is het, onder de last van zonden en schuld gebukt te zijn met een geestelijke droefheid naar God in en door Christus volkomen verzoend als een hongerige en dorstige naar de gerechtigheid, hetwelk dan de roeping niet voorgaat, maar gevolg en uitwerksel daarvan is, gelijk de oorzaak het effect altoos moet voorgaan in de orde der zaken.

Dies wordt dan tegen alle waarheid in dat omgekeerd, als men leert, dat de Heere Jezus in Matth. 9 : 13 de reeds herschapen en ontdekte zondaars tot bekering roept, en daarvoor in de wereld gekomen is. Hetwelk ook dus de glorie Gods in de uit- en inwendige roeping naar Gods voornemen verbiedt te leren. Want dan zou een zondaar in zijn roeping niet passief of lijdelijk, maar actief medewerkende zijn, als hij reeds herschapen en ontdekt was.

Want zoals reeds is gezegd, dat de roeping naar Gods voornemen twee dingen bevat, namelijk, dat Gods voornemen, dat naar de verkiezing is, door niets en niemand ten uitvoer verhinderd kan worden, zo ook niet de roeping door degenen, in wien deze plaats heeft, vandaar een onweerstaanbare krachtadige inwendige roeping van een zondaar en godloze, die "inderdaad" zondaar en godloos is, als God hem vindt en

roept en vernieuwt, en gans lijdelijk, of niet meewerkende, zijnde dood in zonden van on- of eigengerechtigheid.

Daarom is zulks een absurde of abusievelijke verklaring over Matth. 9 : 13, een exegetische en een leerstellige dwaling, aan welke geen overeenstemming mag gegeven worden van Gods wegen, hij zij, wie hij zij, die zulks leert, al was het een engel uit de hemel, en zal dan ook door geen verstandige (1 Kor. 10 : 15) daaraan gegeven worden, al kwam men met een scheepslading vol citaten aandragen uit de boekenkasten, dat de Heere zou geleerd hebben, gekomen te zijn, om reeds bekeerde herschapen ontdekte zondaars tot bekering te roepen.

En onze oude schrijvers zijn geen pausen, om die voor te stellen als zodanige, die een 'blind geloof' afvorderen, want ook hun geloof wilde niet gedwongen zijn. En zo ook het onze niet, en onze consciënties moeten niet worden verkracht, maar aan God en Zijn Woord onderworpen worden. En hebben dan ook nog de Drie Formulieren van Enigheid, Catechismus, Ned. Gel. Belydenis, en Dordtse Leerregels tot een omtuining tegen verkeerde leer en citaten, waartegen onze Dordtse vaders gewaarschuwd hebben in de naam van onze Heere Jezus Christus, in hun voorrede voor de "Vijf Artikelen" tegen de Remonstranten. Zo dan ook:

17. Verbiedt de geboden heilige waakzaamheid ons, die exegetische en leerstellige dwaling, die men uit Matth. 9 : 13 verzint te assisteren, bij te staan, te accepteren, (aan te nemen), maar gebiedt ons, ze tegen te staan en te verwerpen. En die is ook in strijd met de ervaring van al de geroepen uitverkorenen Gods, zoals in Mattheüs de tollenaar zelf zo klaar als de zon, is te zien.

En het is ook in strijd met de benaming van zondaars en van roeping tot bekering. Want dit genadewerk Gods in en door Christus en Zijn Geest en Woord, wordt in de Heilige Schrift "roeping" genoemd, om ons te doen opmerken de ernst, de ijver des roepende, alsook te doen beseffen de "staat" dergenen, die geroepen worden, als van zulke doden in zonden en misdaden, en verre van God afgewekenen en doven, enz. (Jes. 29 : 18 en Efése 4 : 18 en cap. 2 : 1, 2 en 3 enz.).

Tevens wordt dit ook *roeping* genoemd om ons te doen letten op de staat waaruit en waartoe men geroepen wordt, (Hand. 26 : 18 en 1 Thess. 2 : 12 en 1 Petrus 5 : 10 en cap. 2 : 9, enz.). En dan Gods en Zijn Christus' en des Geestes' opperste einde of oogmerk in al Zijn werken, namelijk: des Heeren glorie, ere en heerlijkheid en de volstreckte heerschappij van de Heere Christus in deze roeping, over vloek, dood, satan en macht der zonde en verdorvenheid, welke zijn volle kracht over hen heeft, als de Heere hen uit- en inwendig roept, zoals in de roeping van Mattheüs zelf, en van alle uitverkorenen te aanschouwen gegeven wordt ter Zijner glorie en ere en heerlijkheid, met uitsluiting van alle roem der geroepenen voor Hem. Verder:

18. Zoals de Heere Christus in Matth. 9 : 13 de Farizeeërs antwoordde, zeggende: *Want Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering*, zo is het bij niet weinigen een grof misverstand, dat ze tegen de zin van de Heere Christus de zondaars tegen die Farizeeën als rechtvaardigen in hun waan overstellen, zodat dan de rechtvaardigen

in eigen inbeelding niet tot bekering zouden geroepen worden, hetwelk lijnrecht tegen de waarheid en de ervaring strijdt, en dan zouden zij, als ze in die waan zouden volharden en sterven, in de oordeelsdag vrijuit gaan, omdat ze niet door Christus, en de apostelen, tot bekering en geloof in Christus geroepen waren. Wie durft zulks te leren of te stellen? En toch wordt zulks gedaan door hen, die de rechtvaardigen in eigen inbeelding tegenover die zondaars stellen in de tekst, waardoor dan die Farizeeën van de roeping tot bekering, uitgesloten worden, en dus vrijuit gaan zouden in het gericht Gods, als zij in die waan en in hun ongeloof komen te sterven.

Tot deze en veel meer dwaasheid vervalt men, als men in de leer de waarheid buigt naar de mens en zijn inbeelding en niet andersom, de mens tot de waarheid, en dus doet de Heere Christus zulks niet, en ook geen profeet en apostel, en ook de kanttekenaars niet in onze Statenvertaling op Matth. 9 : 13, welke de ware zin van de Heere Jezus te kennen geven en zeggen, dat er geen rechtvaardigen zijn, hoewel de Farizeeën zich lieten voorstaan, dat ze zodanigen waren.

En zo getuigt de Heere Zelf in Psalm 14 en door de apostel Paulus in Rom. 3 : 10, dat er geen rechtvaardigen zijn, ook niet één.

Ten andere. Heeft de Heere Zelf de Farizeeën tot bekering en geloof in Hem geroepen? En waren ze niet besneden? Hadden ze niet het teken van het Genadeverbond in hun voorhuid? Hadden ze niet Mozes en de profeten? Maar, wie durft het wagen, om de Heere een leugen in de mond te leggen, dat Hij de eigengerechtigte Farizeeërs niet tot bekering heeft geroepen?

Ook uit- en inwendig heeft de Heere Farizeeërs geroepen, ziet het in Paulus, die een rechtvaardige waande te zijn, en voor wie bad de Heere Jezus aan het kruis?

Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen? En zijn ze daarna niet uit- en inwendig geroepen en bekeerd door de prediking van de apostel Petrus, met de uitstorting van de Heilige Geest? Zij, en die alleen worden van de roeping tot bekering uitgesloten, die de zonde tegen de Heilige Geest begaan (Hebr. 6 : 4, 5 en 6) en uit het gebed uitgesloten (1 Joh. 5 : 16).

En hoe de Farizeeën zich ook lieten voorstaan, dat ze rechtvaardigen waren, zo waren ze van binnen niet min kwalijk gesteld, hetwelk klaar te zien is, toen de Heere hen permissie gaf, als één van hen zonder zonde was, om eerst de steen te werpen op die vrouw, die op overspel betrap was (Joh. 8 : 7), zeggende: *... Die van ulieden zonder zonden is, werpe eerst de steen op haar. En weder neerbukkende, schreef Hij in de aarde. Maar zij dit horende, en van hun geweten overtuigd zijnde, gingen uit, de één na de ander, beginnende van de oudsten tot de laatsten*, enz. Daar gingen dan de brave overtreders, met de oudsten voorop en met een aanklagend geweten, als kwalijk gesteld, van hun Geneesmeester vandaan, die ze met die zondares alleen achterlieten, in plaats dat zij zich door onze Hemelse Geneesmeester onvoorwaardelijk lieten genezen.

O, dat onvoorwaardelijk, of om-niet zich laten zaligen door Christus' bloed en Geest! Daartegen verheft zich de hoogmoed en het ongeloof en men

blijft liever met een kwade consciëntie een uiterlijke heilige, als in heilig gewaad geklede wormen en made-zakken, zoals Calvijn de mens kwalificeert in zijn "*Institutie of onderwijzing in de christelijke religie.*" Maar verder.

19. Waar haalt men dat vandaan, dat er geen zich inbeeldende rechtvaardige tot bekering en geloof geroepen wordt? Waarvan de inwoners van Jeruzalem het leeuwental uitmaakte? En de Heere Christus getuigt dit: *Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt en stenigt, die tot u gezonden zijn; hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeen vergaderen, gelijkerwijs een hen haar kuikens bijeen vergadert onder de vleugelen, en gijlieden hebt niet gewild.* Maar:

20. Hoe is het gesteld met het gros der uiterlijke gedoopten en belijders van de christelijke religie? Zijn de meesten niet van eenzelfde gehalte, als de Farizeeër in de Tempel (Lukas 18). Alsof ze in 't oog der wet beter zijn dan andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, enz. Och, vraag eens dit: *Wat is uw gerechtigheid voor God?* En men zal óf te vergeefs op antwoord wachten, óf dingen vernemen, die de geestelijke overspelers kenmerken, namelijk, dat ze voor hun zonden, die ze nooit recht hebben leren kennen in het licht van Gods allerhoogste Majesteit en wet, met Christus in de ene arm lopen, en voor hun soort heiligmaking met Mozes in de andere arm, en dan als witte antinomianen tegen de zwarte antinomianen steeds doorrellen, dat ze zo lelijk en zwartgallig zijn, en van *de armen van geest en hun gebreken* een snarenspeel maken, en een maaltijd voor die eigenlievende vrome paap in hun binnenste, zoals de honden de zweren van de arme Lazarus lekten.

Het is een verkeerde spiegel, zich te spiegelen aan de gebreken van anderen, in plaats van in de spiegel van de wet Gods, die geestelijk is, en aantoon, wat en hoe wij van binnen en van buiten zijn moeten en niet zijn, en ons aldus verdoemt. Zo dwaas was die Farizeeër in de Tempel, dat hij zich spiegelde aan het afgelegde zondige leven van de boetvaardige tollenaar, en niet aan zijn boetvaardigheid en zelfveroordeling voor God, en dat hij zulk een oprecht geloof had, dat niets deed dan aannemen en toe-eigenen namelijk, alle vloeken, die in de Bijbel staan, en een geloofsoog op Christus en God in Hem volkomen verzoend, van Wie hij verwachting had, als een vervloekte in zichzelf, en niet beschaamd werd. De grofste dwaling is, dat de meeste mensen, die de christelijke religie belijden, belijden, dat Jezus is de Zaligmaker en dan zelf hun eigen zaligmaker zijn, zonder des Zaligmakers bediening door Zijn Geest en Woord.

Toch worden onder de christelijke religie ook *rechtvaardigen in eigen waan* uit- en inwendig geroepen, waarvan wij zelf getuigen zijn geweest, namelijk, van één, die het zo met zich zelf getroffen had, en jawel, het Evangelie in de hand van Christus en Zijn Geest sloeg in, en tegelijk een gepaste tekst ontving, namelijk: *Gij gewitte wand!* Maar satan dient wel het eigenlievend vlees, met: *Gij zeer gewenste man!* Maar deze engel is dan niet die Engel van God, tot Daniël gezonden, die in het stof neergebogen lag. (Dan. 10 : 11).

Zo komen dan rechtvaardigen in eigen waan en tollenaars, als God hen uit- en inwendig roept en vernieuwt, als buitenstaanders overeen, en laat men zich niet bedriegen met een valse hoop, van te menen in te gaan na de dood, als men in zijn leven er niet buiten is komen te staan, met het pak zijner zonden en schuld, belast en beladen met een droefheid naar God, met een gevoelige en doorwonde ziel in een gescheiden staat van God, hetwelk dan geen praatje is, maar daadzaak des geloofs in de twee Adams, voor Farizeeër en tollenaar tezamen, en als gans ontbloten is hun beider noodkreet: *Zone Davids, ontferm U mijner!* Geheel hun zaligheid hangt af van een vrij gunstbetoon, onder benauwing van vleselijke rede, ongeloof en tentatiën van satan van: *"Gij hebt geen heil bij God!"* Och ja, het heet voor hen: *O God, wees mij zondaar genadig*, om van Hem gepardonneerd te worden, Die ze bespot en veracht en naar troon en kroon gestoken hebben, in Wiens hand zij nu komen te vallen als boetvaardigen van alle werken en voorwaarden en van hulp ontbloot, boven een geopende afgrond van welverdiende eeuwige straf aan lichaam en ziel. Zo dan:

Zoals wij uit en naar Gods Woord en de ervaring bewezen hebben, dat de Heere Farizeeërs en tollenaars tot bekering en geloof roept, zo stelt dan de Heere in Matth. 9 : 13 ook niet zondaars tegenover rechtvaardigen in eigen inbeelding, alsof Hij die niet tot bekering en geloof roept, maar leert daar, zoals onze kanttekening terecht zegt, dat er geen rechtvaardigen zijn, zoals de Heere Zelf getuigt in Psalm 14 en door de apostel Paulus in Rom. 3 : 10.

En zoals er geen rechtvaardigen zijn, zo geeft de Heere in Matth. 9 : 13 de reden te kennen van Zijn komst in het vlees, om te roepen zondaars tot bekering, namelijk, geen reeds herboren ontdekte zondaars, maar inderdaad zulken, die geestelijk dood zijn door de zonden en misdaden, die óf in openbare zonden, óf in eigengerechtigheid als verzonken en verdronken liggen, en ook hiervan de ervaring van des Heeren uit- en inwendig geroepen volk getuige is, die als óf lelijke doden, óf als mooie doden, Maar allen als geestelijk dood, geroepen zijn. Zo dan:

21. Het is naar des Heeren Woord en de ervaring, hetgeen wij door dr. Comrie vernomen hebben van de vermaarde en van de Heere Zelf geleerde Godgeleerde, Saldenus, namelijk dit:

Vraag: Maar vindt God de arme zondaar, als Hij hem roept dan belast en beladen?

Antwoord: *Neen Hij.*

Vraag: Hoe vindt Hij hem dan?

Antwoord: *Vooreerst van eeuwigheid uitverkoren; ten tweede, in zich zelf dood in zonden en misdaden, ten derde, in de vierschaar Gods, om Christus' wille, gerechtvaardigd.*

Vraag: Gaat dan de rechtvaardigmaking, in de orde der natuur, voor de roeping?

Antwoord: *Ja.*

In deze drie zakelijke vragen en antwoorden ligt een paradijs voor de heilige lustigheden en vermakelijkheden van des Heeren uit- en inwendig geroepen volk, en 't is aller waardigst, om daarin te treden ter

onderzoeking, met een gelaten of bedaard gemoed (Psalm 111 :2): Des Heeren werken zijn groot; zij worden gezocht van allen, die er lust in hebben. Hiertoe achten wij het niet ondienstig, enige zaken tot nader verstaan van Saldenus' vragen en antwoorden.

Zo stelt Saldenus voorop, hoe God de arme zondaar vindt, als Hij hem roept, namelijk: van eeuwigheid uitverkoren, en dan geestelijk dood in zonden en misdaden, en in Godes vierschaar om Christus' wil gerechtvaardigd.

Zoals dan de Heere de zondaar vindt, namelijk, geestelijk dood als Hij hem roept, Maar van eeuwigheid uitverkoren, en in Godes innerlijk inblijvend rechterlijk oordeel gerechtvaardigd door de onmiddellijke toerekening der Borggerechtigheid van Christus of om Christus' wil met als direct gevolg, de inwendige roeping en vernieuwing door de Heilige Geest, zo bevat zulks twee zaken als hoofdstukken in de aanbiddelijke Drie-eenheid namelijk, de Predestinatie en het verbond der genade tussen God, Vader en Zoon met de uitverkorenen in Hem van voor de grondlegging der wereld, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vastbleve, met als opperste oogmerk, de verheerlijking van ieder Goddelijk Persoon in deze huishouding van genade en zaligheid der gepredestineerde tot zaligheid.

Enkele beknopte omschrijvingen dezer dingen zullen wij dan hiertoe ter neder stellen, Predestinatie of voorbeschikking, voorverordining, is: Gods besluit van eeuwigheid over mensen, die in de tijd en door de zonden vallen zullen, ten dele door Christus en het geloof in Hem, te verlossen en zalig te maken tot eer van Zijn genade en barmhartigheid, ten dele in hun zonden en ellende te laten, en te veroordelen tot betoning van Zijn strenge rechtvaardigheid. Het besluit in 't algemeen:

Gods besluit in 't algemeen is: Die eeuwige, wijze, vrijmachtige en onveranderlijke daad van Gods voorkennis en wil, waardoor Hij vastelijk beraamd heeft, alles wat er in de tijd zou geschieden, hetzij, dat Hij het Zelf wilde werken, hetzij, dat Hij het op een Hem betamelijke wijze wilde toelaten tot zekere bijzondere einden, en in 't gemeen tot prijs en verheerlijking van Zijn Naam.

God Zelf, zijnde een Geest van volmaakte deugden en eigenschappen, en een vanzelf zijnde oneindige werkzaamheid van Goddelijk verstand en wil, in welke Drie Zelfstandigheden of Personen zijn, hebbende alle Goddelijke eigenschappen met elkander gemeen, alleen te onderscheiden door Persoonseigenschap als: Vader, Zoon en Heilige Geest, onmetelijk, zonder begin, voortgang en einde, in welke geen meerder- noch minderheid der Personen bestaat, zijnde Eenswezens, niet te omvatten door geschapen verstanden noch af te beelden.

Zijnde de Heere, de Oorsprong en Oorzaak van het wezen aller dingen, in deszelfs wording, onderhouding en bepaling, in Wiens kracht wij leven, bewegen en zijn, Wiens onzienlijke dingen of eigenschappen van de schepping der wereld af, uit de schepselen verstaan en doorzien worden, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid.

Hieruit wordt heiliglijk geleerd, dat als wij Gods wezenlijke vermogens met alle wezenlijke eigenschappen, afzonderlijk van Zijn dadelijkheid van werkingen verstaan, zo is God een dadelijkheid in en van Zichzelf,

bezittende alle eeuwige, oneindige, onveranderlijke volmaaktheden, zijnde algenoegzaam, allergelukkig in en van Zichzelf, in welke God berustte voor Zijn dadelijkheid van werkingen naar buiten met de schepping, hetwelk zijn begin heeft van tijd. (Gen. 1 :1).

Alles wat God voortbrengt, onderhoudt, bestuurt, en bepaalt in de tijd en tot Zijn einde, is dan voortbrengsel, daarstelling en openbaring van het welbehagen van Zijn wil, als de levende, verstandige, en willende God, *de zalige en alleen machtige Heere, de Koning der koningen, en de Heere der heren*, (1 Tim. 6 : 15), en Die een ontoegankelijk licht bewoont, dit is, Die een volmaaktheid en heerlijkheid in en van Zichzelf bezit, en door geen eindig verstand kan begrepen worden, zoals God in wezen is, Die Hij is.

Zo getuigt ook een oordeelkundig Godgeleerde, dat: Welke ontoegankelijkheid of onbegrijpelijkheid dan geen domheid van engelen en van Godgeleerde mensen is in hun volmaakte staat, maar een "*natuur-ingelegde-onkunde*", die de redelijke schepselen als schepselen eigen is, wegens het oneindig onderscheid tussen Schepper en schepsel, onder welke schepselen wij ook verstaan, de menselijke natuur van Christus in het afgetrokken van Christus' Goddelijke natuur.

Zodat men der schepselen *natuur-onkunde* omtrent de volmaakte kennis van Gods wezen, onderscheiden moet van *zondige* onkunde, welke de gevallen natuur door de zonden onderworpen is in dit leven, welke niet in Christus' zondeloze mensheid gesteld kan noch mag worden, maar wel *natuur-onkunde* als schepsel, omtrent de volkomen bevassing of kennis van de volmaaktheid van het wezen Gods zoals God is, Die Hij is en te aanbidden is.

Er zijn drie onderscheiden naturen van redelijke schepselen, namelijk:

- die der engelen,
- der mensen in 't algemeen
- en de menselijke natuur van Christus, die zijn bestaan heeft in de Godheid van de Persoon des Zoons Gods, door aanneming en vereniging. Welke onderscheiding tussen der mensen natuur in 't algemeen, en de mensheid van Christus geenszins in het wezen der mensheid bestaat als schepsel, maar omtrent ons onderwerp, namelijk, ten aanzien van de kennis Gods. En zo streeft *Christus' mensheid* alle andere redelijke schepselen van engelen en mensen te boven in heerlijkheid en kennis, omtrent de volkomenheid der kennis van Gods Wezen, wil, welbehagen en werken, door de Geest zonder mate gezalfd zijnde, uit kracht van drie oorzaken, namelijk: de vereniging met de Godheid des Persoons des Zoons Gods, Middelaarschap en beloning, waardoor de mensheid Van Christus in wezen en heerlijkheid eeuwig boven alle hemelingen uitsteekt, en smaakt naar ziel en lichaam de vreugde, die God Hem voorgesteld had. Welke bestaat in het genieten van de verheerlijking van Gods eigenschappen en wil in 't zaligen van de uitverkorenen, en in 't genieten van zaligheid en heerlijkheid, zondeloosheid van Zijn door Hem verlost, als Zijn loon, bruidskerk en Sulamiet, waarvan alles ten grondslag ligt, Godes welbehagen Zijns willens.

Gods eeuwig welbehagen van Zijn eigen wil omtrent de uitverkorenen is: Gods eeuwige neiging van Zijn allerheiligste wil, om de uitverkorenen van alle heil en zaligheid te verzorgen in en door Christus, God en mens in eenheid des Persoons, als hun Hoofd, Borg en Goël, aan hen geschonken. Zo verblijdt God Zich met vermaak en vergenoeging in hun verlossing en zaligheid, en met hen Zich te verenigen in eeuwige vreugde, als God zijn zal alles in allen, haar onmiddellijk verheerlijkende in die staat der heerlijkheid, welke staat der heerlijkheid hiernamaals, onafscheidelijk vast is aan de staat der genade hier in dit leven, door staatsverwisseling door de uit- en inwendige roeping en vereniging met Christus, tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, door welke Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, namelijk in Christus (Eféze 1 :3-12) enz.

Die staat der heerlijkheid, waarvan een beginseltje door *heiligmaking des Geestes* hier in dit leven en staat der genade gekend wordt, kon de apostel Paulus niet in woorden uitdrukken, na opgetrokken te zijn geweest in de derde hemel en paradijs (2 Kor. 12). Want het heilig stilzwijgen der profeten en apostelen, omtrent de volkomen heerlijkheid hiernamaals, zit in het te boven gaan van onze tegenwoordige toestand, en in woord en spraakgebrek, want hetgeen hier reeds geschonken wordt, noemt de apostel Petrus onuitsprekelijk (1 Petrus 1 : 8) en Paulus in Filip. 4 : 7, een vrede, die alle verstand te boven gaat.

En die eeuwige vreugde en blijdschap in God, in en door Christus en Zijn Geest, verwelkt niet en zal nooit afnemen noch ophouden, en alle gedachten aan verlies of verstoring zijn radicaal uitgesloten, wegens Godes welbehagen Zijns willens van eeuwigheid tot in alle eeuwigheid. Onveranderlijk en door niets en niemand te verhinderen, en gefundeerd op de Goddelijke Rotssteen onzes heils, onze Heere Jezus Christus en eeuwige gerechtigheid, door Hem alleen bereidt, gewerkt en uitgewerkt. *De Heere onze Gerechtigheid.*

Welke volbrachte voorwaarde of gerechtigheid van Christus, God onmiddellijk toerekent, op hun rekening zet, en hun zonden en vloek op rekening van Christus gezet heeft, Die dan de zonden, vloek en dood in de plaats en voor de Zijnen vernietigd heeft in Zijn dood aan het vloekhout des kruises, en in Zijn opstanding over al Zijn en onze vijanden heeft getriomfeerd, en alle macht is Hem gegeven in hemel en op aarde, en komt de Zijnen hier te naasten, te eigenen als Zijn eigendom en gekochten door Zijn bloed, in hun uit- en inwendige roeping, hun geestelijk dood vindende in zonden en misdaden.

Nu, tot nader verstaan van datgene, wat wij van Saldenus vernomen hebben van de rechtvaardigmaking in Gods vierschaar, met gevolg daarvan, namelijk der roeping, als ze gevonden worden dood in zondén, zo behoren wij te verstaan, dat:

22. Hoewel de volmaaktheid Gods en Zijn eenvoudigheid Zijns wezens, in Hem alles Eén is, en van één en dezelve oneindige datum, ten aanzien ook van deze zaken van Zijn eeuwig onveranderlijk voornemen, besluit der verkiezing en eeuwige genaderaad, en verbond der genade met Christus, de tweede Adam, en de uitverkorenen in Hem, wij nochtans die zaken onderscheiden behoren te verstaan.

Want wat zegt ons "in Christus uitverkoren te zijn van eeuwigheid" of van de grondlegging der wereld? (Eféze 1, enz.). Dit: dat er wegens de heilige toelating Gods van de val, er niet één weldaad Gods tot de uitverkorenen zou kunnen afvloeien, lijnrecht uit Gods willekeurig besluit der verkiezing als verkiezing op zichzelf staande aangemerkt, want, dit zou verhinderd worden door Gods wezenlijke eigenschap Zijner onmiskenbare zondevergeldende rechtvaardigheid, en de twee eisen van Zijn gebiedende en verdoemende macht of recht der wet, die de overtreder onder zijn onherroepelijk vonnis van verdoemenis opgesloten heeft (Rom. 3 : 19 en cap. 5 : 18 enz.), laat staan nog die hoge volmaakte eigenschappen Gods, waardoor de bedreigde strafschuld is bedreigd op ongehoorzaamheid aan de wet, onze eerste man, in het verbond der werken, en bijzonder aan het proefgebod, (Gen. 2 : 16 en 17) namelijk: Gods alles overklimmende hoogste Majesteit als Heere van en over alles en Schepper en Wetgever, en Zijn vlekkeloze heiligheid, en onkreukbare waarheid, God zijnde getrouw aan Zijn eigen wezen, en in Zijn bedreiging en beloften, in dat verbond der werken voorgesteld, en door Adam, en ons in hem, aanvaard.

Want hoe soevereine God ook is, zo kan er aan een zondaar niet één enige geestelijke bestendige weldaad lijnrecht afvloeien uit Zijn willekeurig besluit der verkiezing, zoals wij zo-even aangestipt hebben, wegens de heilige toelating van het inkomen der zonde of de val, onder welke Zijn oneindige wijsheid al speelde, om door die gelegenheid van de val te betonen, al Zijn heerlijke en veelvoudige deugden en eigenschappen ter Zijner verheerlijking naar buiten tot Zijn verheerlijking, zijnde de opperste oorzaak van al Zijn besluiten en raad en werken, (Spr. 16 : 4).

De Heere heeft alles gewrocht om Zijn Zelfs wil, ja ook de godlozen tot de dag des kwaads: dit is: het kwaad der straf, hetwelk Godes is, als onafscheidelijk verbonden aan het kwaad der zonden, dat des mensen is.

Zo is het Genadeverbond in Gods genaderaad van eeuwigheid opgericht tussen God de Vader en de Zoon met de uitverkorenen in Hem, gegrond in Gods vast besluit der verkiezing, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, en niet zou verhinderd worden door Godes heilige toelating van de val of inkomst der zonden.

En zo komen de uitverkorenen in het *besluit der verkiezing* voor als *mensen*, en in Godes genaderaad als *gevallen mensen*, over welke, tussen de Grote Drie, in de aanbiddelijke Drie-enige God, (in de stille eeuwigheid, vóór het begin des tijds, welke "stille eeuwigheid" God Zélf is, en er niets anders bestond dan Hij alleen) is beraadslaagd en beraamd de middelen en wegen ter verlossing en zaligmaking der uitverkorenen, en zij de Zoon werden voorgesteld, als gevallen, en door Hem zijn aanvaard en ten eigendom gemaakt, waarin de Zoon als eigenmachtig en door Zijn vrijwillige vrijwilligheid, eenswillend met de Vader en de Heilige Geest, op de eis des Vaders is ingegaan om in der uitverkorenen plaats en voor hen aan alle eisen te voldoen. En waar de Heilige Geest vrijwillig eigenmachtig op Zich nam, alle heil en zaligheid, van God de Vader Zijn uitverkorenen toegedacht en door de Zoon te verwerven, hen deelachtig te maken en in te werken, en om daartoe van de Vader en de Zoon gezonden te worden

tot die einden, namelijk, al de genadegoederen des genadeverbonds hen, als bondelingen in hun Hoofd, Christus de tweede Adam, toe te passen, met het *Evangelie* als Zijn werktuig.

Hetwelk eerst is verkondigd door God Zelf, of geopenbaard in het paradijs, terstond na de val, zoals ook de Catechismus ons leert in Zondag 6. Want eerst moet Christus door het Evangelie geopenbaard worden, als het Hoofd en Borg en Middelaar van het Genadeverbond om met Hem, door het geloof, verenigd te worden, Die van de Vader gegeven is tot een verbond des volks door Zijn zoenbloed, en als een licht der heidenen, (Jes. 42 : 6, enz.).

Zonder deze openbaring van God de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest, in de huishouding van genade en zaligheid, zou er geen kennis noch een houden van Hem als onze God, plaats kunnen hebben, en van aankleving aan Hem in geloof en liefde, waartoe wij door het Evangelie geroepen worden. Want buiten dat ligt alles in deze wereld in on- en bijgeloof en afgoderij als verdronken, en allen als overtreders der wet als onze eerste man, onder zijn onherroepelijk vonnis van verdoemenis opgesloten uit kracht van het verbond der werken, in Adam verbroken, in welke allen, als hoofd in natuur en verbond, hebben gezondigd, (Rom. 5 : 12, 14 en 18a enz.).

Zoals het christelijk geloof bestaat in de twee Adams, en de eerste Adam, die ons aller hoofd is in natuur en verbond, en Christus, het tegenbeeld des eerste, als de Tweede Adam, als Hoofd van het genadeverbond, in welke de Zijnen als Zijn geestelijk zaad, een inzijn hebben als uitverkorenen in Hem van eeuwigheid, zo kent het christelijk geloof geen drie, maar *twee verbonden*, zoals de Heilige Geest ons in en door het Woord ook niet van een drieërlei, maar van tweeërlei onmiddellijke toerekening leert, namelijk: van de ene misdaad van de eerste Adam, en van de gehoorzaamheid, onschuld, lijden en dood of van de gerechtigheid van de Tweede Adam, Jezus Christus, (Rom. 5 : 18 en 19 enz.).

En zoals wij uit de eerste Adam als zijn natuurlijk zaad, door gewone voortteling, onze verdorven natuur ontvangen, zo ontvangen de in Christus uitverkorenen als het geestelijk zaad van deze Tweede Adam, haar geestelijke natuur of grondbeginsel in hun inwendige roeping en vernieuwing, door Zijn Geest en het Evangeliewoord als levendmakend zaad, (1 Petrus 1 :23); zo is dan deze roeping en geestelijke vernieuwing, het onmiddellijk en direct gevolg en vrucht van die, in orde der zaken, voorafgaande onmiddellijke toerekening Gods van de gerechtigheid van Christus, de Tweede Adam, hun Verbondshoofd en geestelijk Hoofd, Borg en Middelaar, Goël, Verlosser en Zaligmaker, Die hen dan naast en eigent, als de Zijnen, aan Hem van de Vader gegevenen en door Zijn bloed gekochten.

Na deze geestelijke vereniging van Christus' kant vandaan, en haar vernieuwing door Zijn Geest, instortende het geestelijk leven en het geloof, volgt dan van hun kant de vereniging met Christus door het geloof in de twee Adams, door welke zij dan, door het geloof in de eerste Adam en in de wet, als onze eerste man, hun verloren liggende staat leren kennen, en door het geloof in Christus, de Tweede Adam, en de Heere uit

de hemel, daaruit bevindelijk opgebeurd worden door Zijn Geest en Evangelie, het Evangelie dan, de oorsprong zijnde van de onvoorwaardelijke aanbidding van Christus en Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid, en de wet, die niet "in" maar bekwamelijk "bij" het Evangelie gevoegd is, de oorsprong van plichten en wezenlijke of eigenlijke voorwaarde van: *Doe dat en gij zult leven*, en van de dreigementen en vloek der verdoemenis, als onze eerste man, in zijn gebiedende en veroordelende macht, aan welke Christus voldaan heeft en aan de onmiskembare, zondewrekende rechtvaardigheid Gods, en die de Gaaf of Geschenk Gods des Vaders is, in het Evangelie geopenbaard en geschonken, en om niet aangeboden met Zijn gerechtigheid, genade en zaligheid, uit loutere genade uit Zijn grote liefde, (Joh. 3 : 16 en cap. 4 : 10, 1 Joh. 5 : 10 en 1 Kor. 1 : 30 enz.).

En zo moet onderscheid gemaakt worden tussen de twee oorsprongen van wet en Evangelie, met deszelfs leringen, en tussen de genade van aanbidding en de genade van inwerking. De genade van *aanbidding* behoort bij de lastbrief aan de geroepen dienaars des Evangelies en onder Gods wil des bevels, en de genade van *inwerking* vloeit uit een andere bron, namelijk de geheime wil Gods en uit het genadeverbond, waarvan de eerste weldaad is "aan" de bondelingen in Christus, de alles vooraf gaande onmiddellijke toerekening Gods van de gerechtigheid van Christus, waardoor God hen rechtvaardigt in Zijn vierschaar, of inblijvend innerlijk rechterlijk oordeel, haar houdende voor rechtvaardig bij Hemzelf, met als direct gevolg "in" hen, de roeping en vernieuwing enz., hen vindende geestelijk dood in zonden en misdaden, (Eféze 2 : 1) en inderdaad zondaars en godlozen, (Rom. 4 : 5 enz.).

Zo ligt dan tussen de verwerving der zaligheid door Christus, en de toepassing of inwerking door Zijn Geest, de onmiddellijke toerekening Gods der borggerechtigheid van Christus, als eerste weldaad aan hen, de godlozen rechtvaardigende bij Hemzelf in de vierschaar Gods, hen houdende, alsof zij nooit zonden gehad noch gedaan hadden, - ja alsof ze alle gehoorzaamheid volbracht hadden, die Christus voor hen en in hun plaats, volbracht heeft - als God hen vindt als godlozen en geestelijk dood in zonden en misdaden en hen roept en levendig maakt. Instortend het geestelijk leven in al hun zielsvermogens met het geloof als hebbelijkheid en instrumenteel middel, door welke dan de zaligmakende overtuiging van de hoegrootheid hunner zonden en ellende plaatsgrijpt, en zij dan van hun kant, door het geloof, met Christus zich verenigen, en in hun gespannen vierschaar der consciëntie, als het beneden gerechtshof in hen, gerechtvaardigd worden uit het geloof. En min of meer de kracht der zaken, uit de baarmoeder der belofte des Evangelies, van de kwijtschelding hunner zonden en schuld en toewijzing van het recht ten eeuwigen leven, door de werking van de Geest der vertroosting gewaar worden. En dan dankbaar en in wederliefde, voor Christus en God in Hem volkomen verzoend, trachten te leven in een heilige oorlog tussen geest en vlees en vlees en geest, met een levende hoop door 't geloof op de eeuwige gelukzaligheid.

Zeer wel beschrijft de rechtzinnige bevindelijke T. Bloemsma, ruim twee eeuwen terug, (in een voorrede, in de "Missive" van Dr. Comrie) hierover dit volgende:

"Hierdoor wordt de godloze bij een overgaande dadelijkheid van God gerechtvaardigd in Christus, en neemt door de Heilige Geest bewrocht, tevens deszelfs getuigenis, aangaande de hem voor zijn Persoon, van God toegerekende borggerechtigheid, met een oprecht geloof aan, waardoor hij nu, gelovende, voor God in Christus rechtvaardig is, in zulk een zijn, als waarin de Heilige Schrift van rechtvaardigen, in tegenstelling van godlozen, spreekt.

Zodat de dadelijke rechtvaardigmaking van zijn persoon, in zijn eigen tijd, bestaat in de openbaring en toe-eigening van Christus' toegerekende gerechtigheid door de Heilige Geest, door middel van het Evangelie, en Zijn rechtvaardigheid in het gelovig aannemen en omhelzen daarvan, brengende in hem het gevoel van de vergeving zijner zonden, en van het recht, dat hij uit genade voor God, om Christus' wille, heeft op alle de zegeningen en zaligheden des verbonds, door God beloofd en van hem op Gods Woord geloofd.

Waarom ook zulk een gerechtvaardigde, Christus tot Zijn gerechtigheid aangenomen hebbende, en zich benaarstigende om door Zijn Geest also in Hem te wandelen, onder het gevoel van zijn zonden en gebrekkigheden, met gebeden om genade en vergeving om Christus' wil, tot God met vrijmoedigheid nadert, en zich biddende verzekerd houdt, dat God hem als een godloze niet zal afwijzen, maar hem horen zal, en alles doen geworden, wat Hij om Christus' wil aan Zijn volk beloofd heeft, 't geen hij ook niet door zijn werken, maar door zich gelovig vast te houden aan de beloften Gods, poogt deelachtig te worden, waarin hij, wegens Gods trouw, nooit beschaamd wordt."

Zo dan getuigt hij ook:

"Dat deze toerekening geen daad is, voortvloeiende uit Gods willekeurig besluit, want hoe soeverein God ook zij, zoude Zijn soeveriniteit door Zijn rechtvaardigheid belemmerd worden van de zonden des godlozen in de rechtvaardigen te straffen, en de godlozen in des rechtvaardigen gerechtigheid rechtvaardig te houden, maar zij vloeit voort uit Gods verbond, hetwelk God, in de Persoon des Vaders, met Zijn eigen en eigenmachtige Zoon heeft aangegaan in de Raad des Vredes, waarin de Zoon, op de eis des Vaders, (opdat Gods voornemen naar de verkiezing vast blijven zoude) aangenomen heeft als Borg te voldoen voor allen die Hem gegeven waren, onder belofte, dat Zijn borggerechtigheid aan de-zelven zou worden toegerekend, en Hij in haar en zij met Hem, eeuwig zouden worden verheerlijkt. Hierdoor is deze toerekening zo rechtmatig, als de toerekening van Adams eerste misdaad aan alle zijn natuurlijke nakomelingen, waarvan de rechtmatigheid niet uit Gods willekeur, noch uit hun afstamming, maar uit Gods verbond met hem, Adam, als het verbondshoofd, en zijn zaad in hem, is af te leiden.

Door die (alle instorting van genaden en de daaruit voortkomende dadelijkheid of werkzaamheden vooraf gaande) onmiddellijke toerekening der gerechtigheid van Christus aan de Zijnen, worden zij als direkt, en als

gevolg en vrucht daarvan, dan inwendig geroepen, als ze niet belast en beladen zijn, maar inderdaad godlozen en dood in zonden en misdaden, en zoals Christus en Zijn gerechtigheid in het Evangelie is geopenbaard, geschonken en om niet wordt aangeboden, zo komen zij dan ook van hun kant, door het geloof als instrument, daarnaar te grijpen, n.l. naar Christus en Zijn gerechtigheid, om dadelijk zich met Christus te verenigen als hongerigen en dorstigen naar Zijn gerechtigheid, om in hun gemoed dan gerechtvaardigd te worden uit het geloof, zoals zij tevoren reeds, door Christus' gerechtigheid, onmiddellijke voorafgaande toerekening, gerechtvaardigd waren in Gods vierschaar."

Zo getuigt ook dr. Comrie in zijn brief, n.l.:

"Dat God, door een overgaande daad de gerechtigheid en de genoegdoening van Christus aan de uitverkoren zondaar toerekenende, volgens het beredeneerde, Die krachtadig roept, dat is: van dood levendig maakt, door Zijn herscheppende werking naar de sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus als Hij hem uit de doden heeft opgewekt en dat Hij in die roeping door Woord en Geest het ware zaligmakende geloof, waardoor hij met Christus verenigd wordt, in zijn ziel inwerkt, of als een hebbelijkheid in de ziel instort, om alle indrukzelen, welke een ieder gedeelte van het Woord Gods maakt, te ontvangen, en overeenkomstig daarmee niet alleen dadelijk werkzaam worden, maar ook om het middel te zijn om de zodanige uitverkoren zondaars, aan wien de gerechtigheid van Christus is toegerekend in derzelve verbondsvereniging met Christus, van hun zijde in de vereniging met hem te brengen en te houden, door wederwerkingen, grijpen daarnaar, waartoe ze van Christus gegrepen zijn, volgens Paulus in Filip. 3: 12, naar de aard van dit ingewrochte beginsel of hebbelijkheid, volgens de indrukzelen, die het Woord Gods daarop maakt; welke zo klaar zijn, schoon niemand ze onderscheiden noemen kan, dat, wat benauwing en helse angsten de ziel mogen overkomen, zij evenwel, in welke dit is, Jezus hoe langer hoe meer aanhangen en tederder aankleven, en nooit tot vrede komen, totdat zij Hem gevonden hebben", enz.

Zo hebben wij dan enige zaken neergesteld, die strekkende zijn tot het nader verstaan, van wat wij van de Heere geleerde Godgeleerde Saldenus vernomen hebben, namelijk dit:

Vraag: Maar vindt God de arme zondaar, als Hij hem roept, belast en beladen?

Antwoord: *Neen Hij.*

Vraag: Hoe vindt Hij hem dan?

Antwoord: *Vooreerst van eeuwigheid uitverkoren; ten tweede, in zich zelf dood in zonden en misdaden; ten derde, in de vierschaar Gods, om Christus' wil, gerechtvaardigd.*

Vraag: Gaat dan de rechtvaardigmaking, in de orde der natuur, vóór de roeping?

Antwoord: *ja.*

23. Het is dan terecht door dr. Comrie ook getuigd, dat aan de andere zijde van het Antinomianisme de rechtzinnige leer is begonnen vervalst te

worden, door geloof en bekering als voorwaarden te leren, als wij thans de tegenwerpingen der 'voorwaardelijk' drijvers aan Gods Woord en bevinding van het nacht-bij-dag onderscheid der twee oorsprongen van wet en Evangelie beproeven, en aan het doctrinair vaststaand leerstuk der Hervorming, of het "gewichtig artikel der rechtvaardigmaking, de leermeester en vorst over alle soorten van leer, zonder welke alles smakeloos en duisternis is, en er geen dwaling is, die niet binnen sluipt en regeert", enz.

Want wat wordt thans door 'voorwaardelijk' drijvers voor oude waarheid en de rechtzinnige leer in hun tegenwerpingen gekwalificeerd? Wie van de rechtgeaarde zonen der Reformatie lust zulks, dat de Heere Jezus in Matth. 9 : 13, de wedergeboorte voor de roeping tot bekering leert? Of het effect, uitwerksel voor de oorzaak? Is Christus in het vlees of wereld gekomen, om de reeds herboren en ontdekte zondaars tot bekering te roepen? Dat een onwedergeboren mens door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, daardoor juist aan zijn onvermogen ontdekt wordt, en dan over zulke alvermogende bekwaamheden nog te beschikken heeft, om zonder geloof en bekering, en zonder Christus' bloed en Geest, en met verzaking van die ordinantie Gods (Hebr. 10 :.19-22) zichzelf een smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit maken en brengen kan?

En uit Spr. 28 : 13, *het belijden van zijn overtredingen* als voorwaarde voor te stellen in de rechtvaardigmaking, of voorwaarde voor de genade van schuldvergeving, of kwijtschelding van schuld en straf, hetwelk onder de rechtvaardigmaking behoort? Zo kunnen uit al die abominabele leringen nog meer jonge antichristenen ter wereld gebracht worden als er pannen op de daken zijn, die dan ook leren van: herschepping, voorwaarde vóór de roeping, en onwedergeboren mens smekelingen aan de genadetroon, door eis der wet voorwaarde voor bekering en geloof, en de biecht voorwaarde voor kwijtschelding van schuld en straf en voor toewijzing van het recht ten eeuwigen leven, enz. enz.

En zo kunnen ze dan hun antichristelijke oude waarheid staven, om de arme verblinde mensen schriftuurplaatsen vervalst bij te brengen, namelijk: Spr. 28 : 13, en Matth. 9 : 13, en de vermaning van Petrus aan Simon de tovenaer om te staven, hun onwedergeboren mens machteloze almachtige smekeling aan de genadetroon, enz. enz.

Wat geesten dat dan zijn, die te velde trekken tegen de aanbieding van het Evangelie van Christus, en de genade en zaligheid in Hem, laat ik ter beoordeling over aan de van de Heere geroepen dienaars, die wet en Evangelie prediken, en het nacht-bij-dag onderscheid ondervindelijk verstaan, tussen die twee oorsprongen, namelijk: wet en Evangelie met deszelfs daaruit vloeiende leringen, en dezelve in hun rechte plaats mogen stellen. Waarvan Joh. Bunyan zegt, in de voorrede in zijn: "*Leer der Wet en Genade*", n.l.:

"Ik moet bekennen, dat het een wonderlijke verborgene zaak is, en waar iemand een wijzer geest toe nodig heeft dan zijn eigen geest, om deze twee verbanden in hun rechte plaats te stellen, zodat hij, wanneer hij van het ene spreekt, hij dan het andere niet uit zijn plaats stoot. O, mochten

wij nog eens zo verlicht zijn om van de wet te kunnen spreken om het Evangelie te verhogen, en van het Evangelie, dat wij de wet bevestigen en niet tot een afgod maakten in enige bijzonderheid; dit is een zeer zeldzame zaak en wordt maar in het hart van zeer weinigen gevonden."

Indien dit de 'voorwaardelijk' drijvers verstonden, zo zouden ze, door hetgeen de wet als oorsprong eigen is, niet te velde trekken, tegen hetgeen het Evangelie als oorsprong eigen is, namelijk, tegen de onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem *om-niet!*

Tegenwerping 5.

"Het woord aanbieden komt in de Schrift alleen voor van mensen, die iets aanbieden, maar niet van God.

Maar bovendien zijn er besliste uitspraken in Gods Woord, die niet anders dan voorwaardelijk spreken, zoals 2 Kron. 20:20; Jes. 7 : 9; Joh. 8 : 24; Hand. 10 : 43 (al de profeten geven getuigenis), Rom. 10 : 9."

Antwoord.

1. In al die Schriftuurplaatsen, en waar wij soortgelijke nog veel meer kunnen bijvoegen, daarin wordt niet het minste geleerd door de Heilige Geest of profeten, Christus en de apostelen, van voorwaarden inzake van verbonden, maar integendeel van dat geloof, hetwelk lijnrecht tegen de werken en voorwaarden over staat, waarvan al de profeten, en Christus en de apostelen getuigenis geven. En wat Rom. 10 : 9 betreft, daar leert ons de apostel nóch geloof nóch belijdenis als voorwaarden, maar stelt daar de belijdenis van de Heere Jezus voor, opdat die door anderen eerst bekend wordt, omreden het oprecht geloof des harten in het hart verborgen is voor de mensen. Zo is vers 10 een verklarende rede daarvan, zoals de apostel getuigt: *Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met de mond belijdt men ter zaligheid.*

Dit is dus het zaligmakend of het rechtvaardigmakend geloof, hetwelk alle werken en voorwaarden uitsluit uit de oorzaak van onze rechtvaardigmaking, zijnde alleen Christus met Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid onmiddellijk toegerekend, en in het Evangelie geopenbaard, geschonken en om-niet, te-geefs, om-niemendal aangeboden, en door het geloof, als instrumenteel middel omhelst, aangenomen en toegeëigend.

En dan verklaart de apostel verder, dat het geloof in het hart gewerkt wordt door de uiterlijke prediking des Evangelies als werktuig in de hand van de Heilige Geest, en besluit dan dit in vers 17, met te zeggen: *Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods.*

Zijnde dan het geloof de wortel ook van de aanroeping van de Naam des Heeren, waardoor dan verstaan wordt het gebed in het bijzonder, en in het gemeen de ganse godsdienst, met als regel Gods Woord, want die men aanroept als onze God, die dient men ook naar Zijn geopenbaarde wil, in

geloof en de liefde van aankleving. Zijnde onze zaligheid, gelegen in Hem recht te kennen, te beminnen, te genieten en te verheerlijken, namelijk: God de Vader in en door Christus volkomen verzoend en Zijn Geest en Woord.

Zo slepen die 'voorwaardelijk' drijvers tevergeefs die Schriftuurplaatsen er bij, om van bekering en geloof en biecht zodanige voorwaarden te verzinnen en voor te stellen. Want:

2. Nergens in Gods Woord, (hetwelk ook niet bestaan kan) heeft God met de gevallen onbekeerde mens een derde verbond opgericht met bekering en geloof als zodanige voorwaarden inzake van verbonden. Hetwelk uit oude ketterij weer is te verzinnen, en een abominabele verfoeilijke vermenging bevat der twee onderscheiden oorsprongen van wet en Evangelie, en is de heiligmaking voor de rechtvaardigmaking te stellen, wat lijnrecht tegen die door hun bijgesleepte Schriftuurplaatsen is en tegen Rom. 10 : 9, en het geloof zelf, hetwelk door alle eeuwen heen uitroept: En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is (Rom. 3 : 24, enz.).

3. Wat voor een ketterse methode van disputeren is dat, met tegen te werpen, dat het woord *aanbieden* niet voorkomt van God?

Willen die 'voorwaardelijk' drijvers zelf hun methode eerbiedigen, zo kunnen zij dáármee hun eigen mond snoeren, want nergens in Gods Woord komt het woord *voorwaarde* voor ten aanzien van de leer des Evangelies, noch in het Oude- noch in het Nieuwe Testament. Alleen van godloze koningen in één capittel (Dan. 11 : 6 en 17), en nergens anders meer.

Maar bovendien spreken God en al de profeten en apostelen van dat geloof, hetwelk lijnrecht tegenover de werken en voorwaarden staat (Rom. 4 : 5), waartegen juist de Heilige Geest door de apostel disputeert, zoals wij van Ursinus, een der opstellers der Catechismus, uit zijn "Schatboek" vernomen hebben op Vraag 61. En dr. Owen in zijn On-Justification "Over de Rechtvaardigmaking", capittel 18, tegen diegenen, die wel de werken als oorzaak, maar niet de voorwaarden uitsloten, getuigt, dat, gelijk hij die niet werkt, alle werken, en gelijk hij een godloze is, alle voorwaarden uitgesloten worden (Rom. 4:5).

Zie ook, wat de Heere Christus leert en spreekt in Zijn samenspraak met de nog onbekeerde grote zondaars in Joh. 4 : 10. Gods volk en dienaren, die de Heere vrezen, schrikken van zichzelf, als er iets in hun gedachten opkomt, waarop God iets aan haar schenken of in haar werken zou, zoals dr. Comrie getuigt in Psalm 102, "*Het gebed der gans ontbloten.*"

Voorwaar, wij zijn de Heere meer verschuldigd als wij iets goeds mogen doen, dan dat de Heere daarvoor aan ons iets schuldig zou zijn, laat staan, dat alles wat wij mogen en ons gegeven wordt te doen, onvolmaakt en met zonde bevekt is, en door Christus, de tegenbeeldige Hogepriester der hogepriesters van het Oude Testament, gereinigd wordt (Ex. 28 : 36, 37, en 38). En de voeding voor onze ziel en consciëntie is *de*

gerechtigheid van Christus (Matth. 5 : 6) en is: niet de zonde, maar de gerechtigheid of de volbrachte voorwaarde van Christus toe te rekenen (Rom. 4 : 5, 6, 7 en 8 en 2 Kor. 5 : 19 en 21), alles onvoorwaardelijk of om-niet, en voorgesteld in het Evangelie (Rom. 3 :24 en 25, enz.). En het geloof is een instrumenteel middel, en evenmin voorwaarde, als dat een oneigenlijk genoemde voorwaarde een voorwaarde is, zomin als een zielloos lichaam een mens is, maar een lijk, levenloos en krachteloos, en zomin als het doopwater het eigenlijke bloed en de Geest Van Christus is, evenmin als het brood en de wijn in het sacrament van het Avondmaal het eigenlijke lichaam en het bloed van Christus zijn.

4. Wat is dat anders dan een ketterse methode om hetgeen wat, ten aanzien van de leer, niet letterlijk in Gods Woord beschreven staat, aan te grijpen, om zijn dwaling te staven, zoals de 'voorwaardelijk' drijvers doen in hun tegenwerping?

Ditzelfde deden de heiligschennende Arianen tegen het Woord "Eens-Wezens" van de Zoon met de Vader, dewijl de leer der Triniteit of Drie-eenheid Gods, overvloedig genoeg in Gods Woord geleerd wordt, vanaf Genesis 1 : 1 en 26 tot Openbaring 22.

- Dezelfde valse methoden gebruiken ook de Mennonieten of Wederdopers om de kinderdoop te loochenen, omdat het niet letterlijk in Gods Woord uitgedrukt wordt, alsof een volwassene beter in staat is om te geloven, dan een wiegenkindje, of om wedergeboren te worden door de werking van de Heilige Geest.
- Weer anderen gebruiken die valse methoden, om het werkverbond te loochenen, omdat werkverbond niet letterlijk in Gods Woord te vinden is.
- Zo kan men ook de voldoening Van Christus loochenen, omdat het Woord voldaan door Christus in Gods Woord niet letterlijk uitgedrukt is.
- Weer anderen ten aanzien van het woord "Persoon" en "Personen" van God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, omdat dat woord "Persoon" daaromtrent niet letterlijk in Gods Woord te vinden is.
- Zo ook ten aanzien van Christus' Persoonsverwisseling in de plaats en voor anderen, en de weder en weder toerekening, namelijk van de zonden aan Christus en Christus' onschuld, gehoorzaamheid, lijden en dood aan inderdaad godlozen, ja over dit stuk schroomde de godloze Socinius zich niet, om te schrijven: Ik zoude, hoewel zulks niet eenmaal, maar dikwijls in de heilige Schriftuur geschreven stond, nochtans daarom niet geloven, dat het met de zaak alzo ganselijk was gelegen.

Zo dan mogen de 'voorwaardelijk' drijvers hun *eigen methoden* eerbiedigen, en is hun voorwaarde in de leer des geloofs nergens in Gods Woord te vinden, maar contrarie, zoals het gewichtig leerstuk of het artikel der rechtvaardigmaking, alle werken en voorwaarden uitsluit, uit de oorzaak van de genade Gods in en door Christus, zijnde "het doctrinair vaststaand leerstuk der Hervorming, de leermeester en vorst over alle soorten van leer, zonder welke er geen dwaling is, die niet binnen sluipt en regeert", enz.

5. Maar de aanbieder des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid en genade en zaligheid in Hem, is lichtelijk in Gods Woord te vinden, al is het woord "aanbieden" zo letterlijk niet uitgedrukt, want de bewoording van "aanneming", hetwelk wel en overvloedig genoeg beschreven staat, veronderstelt de aanbieder ontwijfelbaar, en is in onze Catechismus, en in andere rechtzinnige geschriften en belijdenissen gebruikt.

En wat is het anders in die tegenwerping der 'voorwaardelijk' drijvers, dan een bekritisering van de aanbieder door diezelfde methoden, als de papisten gebruiken tegen het: *door het geloof alleen!* Omdat, zo zij zeggen, namelijk: het woord, "alleen" niet in de Schrift beschreven staat? en onze vaders hen wederleggen met hetgeen, hetwelk het geloof alleen eigen is, namelijk: *aannemen*, zoals wij ook van Ursinus vernomen hebben, dat het Christus en Zijn gerechtigheid aanneemt, welke *om-niet* in het Evangelie aangeboden wordt, ja, dat het de aanneming zelf is.

En wil men een voorwaarde verzinnen, zo leren onze ouden dit: Dat Christus: ten 1ste alleen en ten 2^e geheel en om-niet, te-geefs, om-niemendal, dit is: onvoorwaardelijk aangenomen moet worden. Zo leerden de Erskine's, Lampe, Luther, Witsius, Ursinus, enz., enz.

Want elke verstandige, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht is (1 Kor. 10 : 15), die verstaat, dat Christus met Zijn gerechtigheid en volheid van genade en zaligheid, het eerste Voorwerp des geloofs in het Evangelie is, en er is dan geen plaats voor één enige voorwaarde, want Christus is alles, en het geloof is als de ledige hand van een bedelaar, die de om-niet aangeboden schat; die hem schatrijk maakt, ontvangt en aanneemt.

Het getuigenis van de Drie-enige God en de wijze van Zijn verlossing, welke in het Evangelie van Christus, als de enige Verlosser, zich bevindt, wordt met volkomen toestemming van het geheiligd oordeel aangenomen (Joh. 3 : 33). *Die Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld, dat God waarachtig is.* En 1 Joh. 5 : 9 tot 11: *Indien wij het getuigenis der mensen aannemen, het getuigenis van God is meerder; Want dit is Gods getuigenis, 't welk Hij van Zijn Zoon getuigd heeft. Die in Gods Zoon gelooft, heeft het getuigenis in zichzelf; die God niet gelooft, heeft hem tot een leugenaar gemaakt, dewijl hij niet geloofd heeft het getuigenis, dat God getuigd heeft van Zijn Zoon. En dit is het getuigenis, namelk, dat ons God het eeuwig leven, gegeven heeft; en dit zelve leven is in Zijn Zoon.*

Wat voor voorwaarde zal toch het vlees verzinnen voor het verkrijgen van het eeuwige leven, van God gegeven in Zijn Zoon? Of voor het aannemen van het getuigenis Gods of het Evangelie van Christus (1 Kor. 15 : 1)? Want hier wordt het geloof tot de hand der ziel, die dezelve uitstrekt, om Christus, als de onuitsprekelijke, dierbaarste genadegift van God aan te vatten, en zich ten nutte te maken, zoals Lampe en Ursinus ook getuigen.

Want zodra de ziel bevindt, dat ze Christus in oprechtheid hebben wil, zodra strekken zich ook haar begeerten tot Zijn bezitting uit. Dit is de oorzaak, waarom Christus als een Gift en Gave Gods menigmaal wordt ingevoerd (Joh. 4 : 10 en Rom. 8 : 32) en op welke ons Christus zelf heenwijst in Joh. 3 : 16. Maar verder.

6. Zo is het een krachteloze methode der 'voorwaardelijk' drijvers, dat het woord "aanbieden" in de Schrift niet voorkomt. Maar wat zeggen zij? *Het komt alleen van mensen voor, die iets aanbieden.*

Maar wat kunnen gelovige mensen God aanbieden voor hun zonden en schuld? Is het hun onvolmaakte bekering en geloof en biecht als voorwaarde? Of de Heere Jezus Christus en Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid, door het geloof aangenomen en toegeëigend?

Dr. Comrie, in zijn "Missive over de rechtvaardigmaking", brengt van Anselmus dit te berde:

"Er is een besturing door Anselmus opgesteld om te dienen tot onderrichting, hoe men de zieken moet vertroosten, zijnde te Keulen bij Casparus Ulenberg gedrukt, anno 1475. Daar vindt men deze vraag en besturingen:

Geloofst gij, dat gij niet zalig kunt worden, dan door de dood van Christus?

De kranke antwoordt: *Ja.*

Zeg hem dan: Welaan derhalve, terwijl het leven nog in u is, stel in die dood alleen uw vertrouwen; betrouw uzelf nergens anders op; vertrouw u geheel aan die dood; bedek u geheel alleen daarmee, en meng u geheel in die dood en wentel u geheel daarin.

- En zo de Heere u wilde oordelen, zegt: Heere, ik stel de dood onzes Heeren Jezu Christi tussen mij en tussen Uw oordeel, anders wil ik met U niet terecht staan.
- En zo Hij u zeggen mocht, dat gij een zondaar zijt, zo zegt: Ik stel de dood van de Heere Jezus Christus tussen mij en mijn zonden.
- Zo Hij u zeggen mocht, dat gij de verdoemenis verdiend hebt, zegt: Heere, ik leg de dood des Heeren Jezu Christi tussen U en mijn kwade verdiensten, en biedt U Zijn verdiensten voor de verdiensten, welke ik moest hebben maar niet heb.
- Zo Hij zeggen mocht, dat Hij op u vertoorn is, zegt: Heere, ik stel de dood des Heeren Jezu Christi tussen mij en Uw toorn."

Zo zijn er dan mensen, die God iets kunnen aanbieden en waar God genoeg mee neemt, doordat zij Christus Jezus de Heere, als Gift en Gave Gods om-niet aangeboden, omhelzen, aannemen, toe-eigenen als de Heere onze Gerechtigheid, door oprecht geloof des harten als geestelijk instrumenteel middel, en zo heet het vermaan van de apostel Paulus in Col. 2 : 6 en 7: *Gelijk gij dan Christus Jezus de Heere hebt aangenomen, wandelt also in Hem (Zijn gemeenschap waardig). Geworteld en opgebouwd in Hem, en bevestigt in 't geloof, gelijk gij geleerd zijt, overvloedig zijnde in 't zelve, met dankzegging.*

DISPUTATIE 4.

De Heere Christus getuigt in Joh. 10 : 16: *Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, deze moet Ik ook toebrengen, en zij zullen Mijn stem horen, en het zal worden één kudde, en één Herder.*

Deze andere schapen zijn de uitverkorenen uit de heidenen, die niet van de Joodse stal of gemeente waren. Deze profetie is begonnen vervuld te worden, na Christus' verhoging uit de staat Zijner vernedering, aan de rechterhand Gods en de uitstorting der overvloedige gaven van de Heilige Geest, en de verkondiging van de lastbrief aan Zijn geroepen dienaars des Nieuwen Testaments (Matth. 28 : 19, Markus 16 : 15): *Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.*

Zo is naar Gods bestek en de huishouding van het Nieuwe Testament al het uitwendig onderscheid, en voorrechten van volken, tongen, en natiën, weggenomen, en het Woord der genade zonder onderscheid gepredikt aan alle plaatsen waar Christus met Zijn Evangelie en Zijn dienaren komt, en Zijn aangebrachte gerechtigheid meebrengt, die Zijn dienaars verkondigen, in alle vergaderingen, onder welke bediening de uitverkorenen met de verworpenen gemengd verkeren onder één en dezelfde Evangelieboodschap, en de dienaars weten van te voren niet, in wie de Heere het werk des geloofs werken wil met kracht, en voor wie de Heere Zijn bloed gestort heeft en voor wie niet, hetwelk de Heere voor Zichzelf gehouden heeft in Zijn geheime wil, welke dus van achteren geopenbaard wordt, zoals de apostel Paulus van de uitverkorenen gewaagt, in de gemeente van Thessalonica, (1 Thess. 1 :4 en 5): *Wetende, geliefde broeders, uw verkiezing van God; want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in de Heilige Geest, enz.*

Zo getuigt de apostel van zijn bediening onder al de heidenen in Rom. 1 :5, door Christus, dit: *Door welke wij hebben ontvangen genade en het apostelschap, tot gehoorzaamheid des geloofs onder al de heidenen, voor Zijn naam.* Dit is: om de heidenen te brengen tot de gehoorzaamheid des geloofs in Christus, opdat Hij van hen bekend en verheerlijkt zou worden.

Dit dan wordt door de rechtzinnigen, de schriftuurlijke algemeenheid van de aanbidding des Evangelies van Christus en de genade Gods en zaligheid in Hem, te verstaan gegeven, en dat zulks te prediken door de geroepen dienaars hun lastbrief is, zijnde dan de wil Gods des bevels, aan welke zij zich te houden hebben, en zoals de Heere Zijn geheimen voor Zichzelf houdt, in wie Hij het werk des geloofs werken wil, en voor wie Christus Zijn bloed gestort heeft en voor wie niet.

Zo behoort onder de *schriftuurlijke algemene aanbidding des Evangelies* van Christus en de zaligmakende genade Gods in Christus betoond, en verschenen aan alle mensen zonder uitwendig onderscheid, (Titus 2: 11 en 12) dan ook die regelmaat voor zelfbeproeving des apostels, in 2 Kor. 13 : 5 : *Onderzoekt uzelf, of gij in het geloof zijt, beproeft u elven; of kent gij*

uzelven niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt.

Hierop wordt door de geleerde kanttekenaars aangeduid: *Het woord "enigszins" verzacht dit dreigement des apostels, alsof hij zeide: zo gij zulks niet bevindt, zo zijt gij in gevaar van verwerpelijk of verworpen te zijn; want wie in Christus oprecht gelooft, die is wel verzekerd, dat hij uitverkoren is (Joh. 6 : 37 en cap. 8 : 47 en Rom. 8 : 30, enz.); maar die de prediking des Evangelies door een waar geloof niet aanneemt, en de aangeboden genade verzuimt of veracht, is wel in gevaar van een verworpen mens te zijn; maar men moet van hem niet wanhopen zolang hij leeft, omdat de Heere de mensen ook somwijlen ter elfder ure roept, enz.*

Deze regelmaat voor beproeving van onszelf, of men in zich bevindt bekering en geloof des harten, hetwelk door vereniging met Christus vruchtdragende is, hebben sommige oud-schrijvers voorwaarden genoemd, alsook ter onderscheiding, Maar geenszins bekering en geloof voorwaarden, voor de algemene aanbidding des Evangelies van Christus en Zijn bloed en de genade Gods in Hem, maar tot zelfbeproeving, en tot onderscheid tussen gelovigen en ongelovige godloze onbekeerden, zoals in de bediening der sleutelmacht verstaan moet worden in Zondag 31. En zoals de vermaarde Cloppenburg in zijn Disputatie 4 verklaart.

Ook dr. Owen in zijn *Salus Electorum Sangius* Jezu of: "De dood van de dood in de dood van Christus", waarin Owen de algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed aan allen verdedigt, tegen de valse consequenties of gevolgtrekkingen daaruit, zelfs tegen de algemene verzoeners, die daaruit, evenals de 'voorwaardelijk' drijvers, doen opmaken, alsof dan Christus voor allen Zijn bloed zou gestort hebben, hetwelk dr. Owen *krachteloos* noemt *en ijdele snorkerij*.

1.

Zo ook verdedigt dr. Joh. Owen in zijn "On-Justificatio", cap. 1,8: de onvoorwaardelijke genade Gods in Christus uit de brieven van de apostel Paulus tegen diegenen, die wel de werken maar niet de voorwaarden uitsloten, enz.

En zoals sommige oud-schrijvers bewogen zijn geweest, om bekering en geloof door de liefde krachtig als regelmaat voor zelfbeproeving, oneigenlijke voorwaarden te noemen, en door Remonstranten vervalst, daaruit geleerd werd, om bekering en geloof als voorwaarden te leren ter verkrijging daarop van de genade Gods, en daarmee het genadeverbond in een voorwaardelijke vorm of kostuum wikkelden, zo heeft de Heere, de van Hem geleerde en vermaarde Godgeleerde Hermanus Witsius gebruikt, om het recht gevoelen van de oud-schrijvers verbeterd te berde te brengen in zijn werk over de verbonden Gods, waar Wits dan zegt:

"Indien wij immers deze dingen voorwaarden willen noemen, zo zijn ze niet zo zeer voorwaarden des verbonds, als wel der verzekerdheid, dat wij staan in het verbond Gods, en dat God onze God is."

En ik twijfel niet of de geleerde Godgeleerden hebben ditzelfde willen zeggen, hoewel zij zichzelf niet allen even gelukkig hebben verklaard. En waartoe dan

dr. Wits ook Cloppenburg, Junius en Voetius enz. aanhaalt, waarover in 't vervolg op zijn plaats nader.

Zoals dan de Heere Christus in Joh. 10 : 16 getuigt van Zijn schapen of uitverkorenen uit alle volkeren, tongen en natiën, die door de bediening des Evangelies toegebracht moeten worden en Zijn stem zullen horen, zo weten dan de geroepen dienaars tevoren niet, wie ze zijn, en zo behoort in hun te prediken lastbrief ook die bevolen Evangeliedwang in Lukas 14 : 23, in welke gelijkenis de Heere Jezus voorstelt de bediening des Evangelies onder de heidenen, buiten het Joodse land of stad Jeruzalem, nadat het gros der Joden de Messias verworpen hadden, zeggende: *Ga uit in de wegen en heggen, en dwing hen in te komen, opdat Mijn huis vol worde*, dat is: het getal Zijner uitverkorenen vervuld of vol worde, zoals Zijn huis Zijn gemeente is, waarvan Hij de bouwmeester en het fundament is, op welke zij gebouwd worden, en Zijn gemeenschap en de voor hen bereidde en verworven geestelijke en eeuwige goederen, die in de schriftuur bij gelijkenis van stoffelijke goederen worden genoemd, zoals wijn, melk en brood, vet vol merg, een bruiloft, en in Lukas 14 bij een bereid, groot avondmaal vergeleken.

Zo wordt in die bevolen Evangeliedwang aan Zijn geroepen dienaars te verstaan gegeven, dat zij te handelen hebben met mensen, die schuw en achterdochtig zijn, omtrent die aanbieding van Christus en geestelijke goederen, en dus de dienaars dwang te oefenen hebben, om in te komen, dat is: dat ze gedurig en met ernst aan moeten houden, om die koop zonder geld en zonder prijs te aanvaarden, dit is: om-niet, tegeefs, om-niemendal, dat is: onvoorwaardelijk, naar luid van het Evangelie als oorsprong in onderscheid der wet, die de oorsprong is, uit welke alle plichten en voorwaarden en dreigementen vloeien.

Zo wordt in die Evangeliedwang aan de geroepen dienaars wél te verstaan gegeven hun arbeid naar hun lastbrief, maar *niet wie ze zijn*, in welke de Heere het werk des geloofs wil werken, en voor wie Christus Zijn bloed gestort heeft en voor wie niet. Hetwelk dan achteraf openbaar komt, zoals Paulus getuigt in 1 Thess. 1 : 4 en 5. Maar wel heeft de Heere Zijn dienaars Zijn oogmerk te kennen gegeven in hun te prediken lastbrief en Evangeliedwang met deszelfs aanbieding om niet: namelijk: *Opdat Mijn huis vol worde!* Dat is: om de uitverkorenen toe te brengen, die zij van tevoren niet kennen, zoals de uitverkorenen met de verworpenen in alle vergaderingen in deze wereld onder elkander gemengd zijn, en verkeren onder één en dezelfde aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn bloed en gerechtigheid, en de genade en zaligheid in Hem.

Zo getuigt de apostel Paulus, van de schriftuurlijke algemeenheid in de Nieuw-Testamentische dag, in Titus 2 : 11 en 12, n.l.: *Want de zaligmakende genade Gods is verschenen allen mensen, en onderwijst ons, dat wij de godloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig en rechtvaardig en Godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld.* Dit is: De leer des Evangelies, in welke de zaligmakende genade Gods in Christus bewezen is, en als een groot en helder licht "verschenen" is aan alle mensen, als een licht in de duisternis der schaduwbeelden van het Oude Testament en der onwetendheid van het heidendom.

En "allen" mensen verschenen, dit is: "algemeen", namelijk Joden en heidenen, en geen uitwendig onderscheid meer gemaakt tussen ouden en jongen, mannen en vrouwen, dienstbaren en vrijen, scyth en barbaar, en natiën, tongen en volkeren enz., uit welke de Heere Zijn uitverkorenen verzamelt, die in alle vergaderingen in deze wereld met de verworpenen gemengd zijn onder dezelfde bediening des Woords van wet en Evangelie, als de twee zeer onderscheiden oorsprongen.

Welke verstandige (1 Kor. 10 : 15) merkt nu niet, dat de toebrengring der uitverkorenen uit een andere bron voortvloeit dan uit de algemene aanbieder door de geroepen dienaars, als behorende onder de gebiedende wil Gods, als dienende Zijn geheime wil? Waarin Gods oneindige wijsheid wordt bespeurd, en Gods opperste oorzaak van al Zijn doen en laten en toelaten? Namelijk, de verheerlijking van al Zijn eigenschappen Zijner natuur, welke God Zelf zij, en in het bijzonder Zijn barmhartigheid en gestrenge rechtvaardigheid (Spr. 16 : 4): *De Heere heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil, ja ook de godlozen tot de dag des kwaads.* Dit is: het kwaad der straf, hetwelk Godes is, onafscheidelijk verbonden aan het kwaad der zonden, hetwelk des mensen is, onder welke niet min behoort, het verzuim en de verachting van de aanbieder des Evangelies met Zijn gerechtigheid en heilgoederen. Vandaar dat de apostel getuigt in 2 Kor. 2 : 15: *Want wij zijn Gode een goede reuk van Christus in degenen; die zalig worden, en in degenen, die verloren gaan.* Dit is: Gode aangenaam en welgevallig, omdat Gods barmhartigheid geopenbaard wordt in degenen, die zalig worden, en Zijn rechtvaardigheid in degenen, die het Evangelie van Christus verachten, en verloren gaan.

Een van de Heere Zelf bevindelijk geleerde en geroepen leraar heeft voor zijn persoon geestelijke reukorganen, om die Gode aangename reuk te ruiken van de offerande van Christus aan het kruis, gelijk de reukoffers van het Oude Testament, die door vuur werden ontstoken, haar reuk verspreidden door de tempel en over de vergadering der Israëlieten, en door de lichten der kandelaars met zeven armen, zagen zij de voorbeeldige Hogepriester in zijn heilige klederen en de gouden borstplaat met hun geslachtsnaam er op, en zijn hoed met het gouden graveersel, en hoorden hem door de belletjes onder aan zijn kleed, dat vol oogjes was.

Hoe aangenaam toch is Christus en Zijn offerande en bediening als onze hoogste Profeet, enige Hogepriester en eeuwige Koning? 't Is beter, (bij manier van spreken) met Hem in de hel te zijn, dan zonder Hem in de hemel! (Ps. 73 :25) Nochtans is Hij en Zijn bediening voor niet weinigen, die onder het Evangelie verkeren, een reuk des doods ten dode. En voorwaar, nergens openbaart zich de vrome hoogmoed of eigengerechtigheid en het ongeloof en de satan met zijn gespuis, meer tegen, dan tegen de omhelzing en aanneming van de onvoorwaardelijke, of om-niet en te-geefs of voor niemendal aangeboden Christus en Zijn gerechtigheid en de genade Gods in Hem.

Vandaar die Christus en Zijn bloed verdoezelende, stoute, vermetele en door God verfoeide leer der 'voorwaardelijk' drijvers, dat een onwedergeboren mens, geestelijk dode, door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, juist aan zijn onmacht ontdekt wordt, en dan buiten Christus en

Zijn bloed om, en zonder bekering en geloof, en met verzaking van die ordinantie Gods (Hebr. 10 : 19-22) zichzelf een smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit maken en brengen kan, met deze vertroosting er bij, dat God nog vrij is, om hen niet of wel te herscheppen. En leren uit Matth. 9 : 13, *dat Christus in de wereld gekomen is om reeds herschape[n] zondaars tot bekering te roepen*, en die fantasie menen te kunnen staven met citaten uit oud-schrijvers. En dan nog uit Spr. 28 : 13 verzinnen, een voorwaardelijke biecht, inlassende in het gewichtig leerstuk der rechtvaardigmaking, onder welke de vergeving der overtredingen, of kwijtschelding van schuld en straf behoort, welke verfoeilijke leer zij voor de oude waarheid en als rechtzinnig thans de mensen opdissen.

Is het wonder, dat de apostel Johannes vermaant, de geesten te beproeven of ze uit God zijn? Dewijl er veel boze geesten uit de poel des afgronds uitgevaren zijn om de mensen te bedriegen? en dat onder een schone schijn van de mensen niet te willen bedriegen? Dewijl dan de blinde leidlieden de blinden leiden, en zelf zich door de satan laten berijden en bedrogen worden. Ziet wat Paulus getuigt in 2 Kor. 11 : 13, 14 en 15.

Zo dan, nergens komt de satan, en de vrome hoogmoed, en het ongeloof, meer tegen op, dan tenen de omhelzing en aanneming van Christus en Zijn gerechtigheid, "om-niet", te-geefs, om niemandal aangeboden in het Evangelie of deszelfs voordracht en Evangeliedwang, naar luid der lastbrief van des Heeren geroepen dienaars. Want, om niet meer zichzelf. maar het eigendom van Christus te worden, zo lelijk en zwartgallig en vervloekt wij in onszelf zijn, dat is niets voor de gevallen oude Adam met zijn weerbarstige wil en zelfzoeking, vandaar ook, dat de Heere Christus deze weerbarstigheid als met de vinger aanwijst in Joh. 5 : 40: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben.*

Maar verder.

2.

Om de bescheiden lezer te dienen, zo zal ik eerst dr. Joh. Owen en andere oordeelkundige van God Zelf geleerde Godgeleerde oudvaders, alsook onze Dordtse Vaders laten spreken, welke in plaats van het woord welmenende algemene aanbieding, om-niet, het woord "ernstige" aanbieding van de genade Gods in Christus gebruiken in de vijf artikelen tegen de Remonstranten. En dit goede dan uit en naar Gods Woord, moeten wij behouden, standvastig, zonder daar vanaf te wijken (1 Thess. 5 : 21 en Hand. 17 : 11, enz.). Zo dan:

Onder het goede behoort die schriftuurlijke algemene aanbieding van Christus en Zijn bloed, naar de wil Gods des bevels in de lastbrief des Heeren aan Zijn geroepen dienaars, en de uitwerking daarvan overlatende aan de geheimen, die God voor Zichzelf gehouden heeft, (Deut. 29:29). Welke door dr. J. Owen in zijn boek *"De dood van de dood door de dood van Christus"*, te vinden is ten aanzien van de algemene aanbieding van Christus en Zijn bloed, (blz. 273), als volgt:

Owen schrijft in zijn boek: *De dood gedood door de dood van Christus*, over de algemene aanbieding van Christus en Zijn bloed, (blz. 273 e.v.), als volgt:

Terwijl wij ter ere van de Heere Christus, onze Middelaar Gods en der mensen, onze algenoegzame Borg, staande houden, dat de waardij en het gewicht van Zijn dood en bloedstorting, zo groot, en van zulk een oneindige genoegzaamheid is, dat het in staat was (indien zulks de wille Gods ware geweest) om volmaaktelijk alle zondaren, welke er in de gehele wereld zijn, te rechtvaardigen, te bevredigen en te zaligen, om voor die allen de Goddelijke gerechtigheid te voldoen, en hen zo in de heerlijkheid in te brengen.

Deze volheid en genoegzaamheid van Christus' verdiensten, is de grondslag, én van de algemene verkondiging des evangelies, aan allerlei volkeren, én van de aandrang, welke de predikers bij allen doen, om te geloven.

Ten eerste.

- (1) Hieruit zeggen wij, vloeit vooreerst voort, de verkondiging des evangelies, aan allerlei volkeren, ja zelfs het bevel, om het te prediken aan alle schepselen (Matth. 28:19; Markus 16:15). Vermits de weg van alle zaligheid, welke aangewezen wordt, wijd genoeg is voor allen, om er in te wandelen, het geneesmiddel, 't welk hier ontdekt wordt, kracht genoeg heeft, om allerlei ziekten te genezen, en om van allerlei kwalen te bevrijden, *zo mag de aanbieding hiervan ook aan allen geschieden.*
- Al waren er duizend werelden, zo mocht het evangelie van Christus wel alle mensen, welke er in waren, gepredikt worden, op die grond, dat er genoeg in Christus is, om hen allen te zaligen, indien zij allen maar wilden, van Hem, door geloofsomhelzing, het rechte gebruik maken, en kracht uit Hem halen; want dit is de enigste weg, langs welke men uit deze Fontein van zaligheid, de verkwikkende wateren verkrijgt.

(2) Zo is het dan te enenmale ijdel, dat sommigen ons tegenwerpen, dat de prediking des evangelies aan allen nodeloos en van geen de minste vrucht is, zo Christus niet voor allen gestorven zij, ja, *dat God dan mensen laat aanzeggen, hetgeen niet waar is, te weten, dat Christus voor hen gestorven is.*

Dit zeggen wij, is ijdel en dwaas; want:

1. Behalve, dat onder die volkeren, waaraan het evangelie verkondigd wordt, er sommigen zullen zalig worden, gelijk Christus ons leert (Joh. 10:16), zeggende: "Ik heb nog andere schapen, welke van deze stal niet zijn, deze moet Ik ook toebrengen", hetgeen immers niet geschieden kan, of, het evangelie moet zowel aan anderen, in wiens midden zij wonen, als aan henzelf verkondigd worden.
2. En dat volgens de aard der huishouding des Nieuwen Testaments, waardoor alle uitwendig onderscheid en de voorrechten van volken, tongen en natiën vernietigd is, het woord der genade, zonder onderscheid moest gepredikt en een iegelijk tot bekering geroepen worden.
3. Terwijl ook God, wanneer Hij mensen door het evangelie laat roepen tot het geloof, hen niet allereerst belast, om te geloven, dat Christus voor hen gestorven is, maar dat er geen andere naam onder de hemel is, door welke men kan zalig worden, als deze ene, de Heere Jezus Christus, in Wien de zaligheid gepredikt wordt.

Behalve deze allerzekerste waarheden, waardoor deze ingebrachte tegenwerping vanzelf in duigen valt, zeg ik, is juist dit ene stuk, te weten, de genoegzaamheid van Christus' offerande, indien het anders de wille Gods

was, om allen te behouden, een vast en genoegzaam fundament, waarop al die bevelen, om het evangelie aan alle schepselen te prediken, overvloedig kunnen rusten.

Ten tweede.

Zo volgt uit deze genoegzaamheid van Christus' bloed en dood, op zichzelf aangemerkt, dat de predikers van het evangelie in de bijzondere samenkomst, geheel onkundig zijnde van Gods verborgen raad en Zijn voornemen aangaande bepaalde personen, terwijl het hen zelfs niet geoorloofd is, die te zeer te willen navorsen (Deut. 29:29), dat die, zeg ik, allerbillijkst een iegelijk opwekken; ja bevelen in Christus te geloven, hen ten volle verzekerende, dat ze dan gewis zullen zalig worden, ten sterkste overreed zijnde, dat er in Jezus' dood genoeg is om allen die geloven, zalig te maken; latende volgens hun plicht, dan aan God en aan Zijn raad over, aan wie de genade des geloofs geschonken zal worden en voor wie Christus gestorven is.

En dit moet men, als een stuk van gewicht worden onder 't oog gehouden, vermits wij hierdoor zeer gemakkelijk, vele ijdele snorkeringen (beschuldigingen) van onze partijen, de bodem kunnen inslaan, gelijk in 't vervolg nog nader blijken zal.

Een tweede stuk, hetwelk in aanmerking moet genomen worden, is de huishouding of bediening des nieuwen verbonds, onder de evangeliedag, en de daarmee gevoegde uitbreiding van Christus' koninkrijk en heerschappij, na Zijn openbaring in het vlees. Hierdoor is alle uitwendige onderscheid weggenomen. De heidenen zijn niet meer veracht, de middelmuur des afscheidsels is verbroken, en de beloften aan Abraham gedaan, dat hij de erfgenaam der wereld zou zijn, kregen nu de volle vervulling. Deze bediening nu was zo strijdig met de vorige, waarin een bepaald volk en geslacht, Gods bijzonder volk was, met uitsluiting van alle andere volkeren der wereld, dat even daardoor aan de heilige schrijvers gegeven werden, om zich van vele algemene uitdrukkingen te bedienen, door welke zij geenszins willen te kennen geven, dat het Borgbloed voor alle mensen gestort ware, maar alleen, dat al het onderscheid, hetwelk tevoren plaats had, nu was opgehouden, en dat derhalve ook alle vorige bepalingen en uitzonderingen niet meer te stade kwamen.

Wanneer men nu wel onder 't oog houdt de reden van deze algemene uitdrukkingen, zo zal ook ras klaar zijn, wat er de Heilige Schrift door wil te kennen geven, en welke personen erdoor worden aangeduid. Immers is het overvloedig klaar, dat er door bedoeld en te kennen gegeven wordt, dat Jezus' zichtbaar koninkrijk zich nu zou uitstrekken tot alle natiën, terwijl velen onder hen, Hem dadelijk zouden worden toegevoegd. God had Zijn uitverkorenen onder allerlei volkeren, waaruit ze vervolgens ook nog verder zouden voortkomen; derhalve moesten onder allen dan ook de middelen der genade bediend worden, opdat de uitverkorenen onder hen mochten worden toegebracht.

Dies geven deze uitdrukkingen te kennen, dat de vruchten van Christus' dood nu aan allerlei mensen, zonder enige uitzondering van geslachten of staat, zullen worden aangeboden, en aan velen door genade medegedeeld, maar geenszins, dat er zulk een algemeenheid plaats had, dat het zalig worden van

alle mensen in Christus' dood bedoeld ware, hoewel de één er dadelijk deelgenoot van zoude worden, maar de ander niet.

Hieruit volgt nu vanzelf, dat alle tegenwerpingen, welke men ons maakt, tegen het gevoelen, dat Christus' dood alleen een rantsoen voor de uitverkorenen zij, zo, dat geen anderen van Hem, of Zijn Vader bedoeld zijn, daaruit, dat de Bijbel in dit stuk algemeen spreekt, en zegt, dat het is voor allen, alle mensen, alle natiën, voor de wereld, de gehele wereld enz., dat die, zeg ik, zeer zwak en krachteloos zijn, vermits men deze spreekwijze buiten het oogmerk rukt, naardien de Heilige Geest, gelijk gezegd is, daardoor niets anders bedoeld, als om aan te tonen, dat alle personeel en nationaal onderscheid nu was weggenomen, en al die nauwe banden des Ouden Testaments verbroken waren, en om zo de weg ten leven, voor de uitverkorenen, uit allerlei volkeren te openen, terwijl zelfs de volheid der heidenen genodigd werd, om in te gaan, naardien er nu geen onderscheid meer zijn zou tussen Jood en Griek, besnijdenis en voorhuid, barbar of scyth, dienstknecht of vrije, maar Christus zou zijn alles in allen. (Kol. 3:11).

Hierom beloofde God van Zijn Geest uit te storten over alle vlees (Joël 2:28). Dit zegt Petrus, dat vervuld is, toen God de apostelen begiftigde met de Heilige Geest, om daardoor bekwaam te worden, om het evangelie aan allerlei volkeren te verkondigen. (Hand. 2:17). En Paulus zegt in Rom. 1:5: "Wij hebben ontvangen de genade en het apostelschap tot gehoorzaamheid des geloofs, onder alle de heidenen, voor Zijn Naam."

Niet onder de Joden alleen, maar onder al de heidenen, "want het is een kracht Gods tot zaligheid, een iegelijk, die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek" (vers 16), terwijl evenwel alleen de zaligheid bedoeld werd, van de bijzondere gekochten, door Christus' bloed, uit alle geslachten, talen, volkeren, natiën (Openb. 5:9).

In deze plaats vinden wij een klare onderscheiding van hetgeen, in die andere plaatsen meer in het algemeen wordt terneer gesteld. Het evangelie werd dan bevolen te prediken aan alle volkeren, (Matth. 28:19), opdat diegenen, die er onder de gekochten met het bloed waren tot één toe, tot God mochten gebracht worden (Joh. 11:52). En dit is het, hetwelk de apostel Paulus zo breedvoerig voorstelt (Efeze 2:14-17).

In die zin, en in geen andere, heeft men die plaatsen, welke men gewoonlijk gebruikt ter betoging van het 'algemeen-rantsoen', op te vatten en te verklaren.

Ten derde.

Zo moet men wel nauwkeurig onderscheid maken tussen 's mensen plicht en het *voornemen Gods*, als zijnde twee stukken, daar *geen verband* tussen te vinden is. Gods voornemen en besluit is geenszins de regel van onze plicht, noch de betrachting van onze plicht, doende hetgeen ons bevolen is, of dat Zijn besluit is, dat zulks geschieden zal.

Dit nu moeten wij bijzonder onder 't oog houden, in de plicht der dienaren des evangelies, wanneer die hun post in de bediening des Woords, achtereenvolgens hun last door vermaningen, nodigingen, bevelen en bedreigingen, de mensen pogen te brengen tot bekering, zo verklaren zij daarmede, dat dit de plicht des mensen is, en dat de betrachtelingen der dingen, welke zij voorstellen, de Goddelijke goedkeuring zal wegdragen, ja,

dat er tussen deze dingen en de zaligheid een van God gelegd verband is. Maar ze verklaren daar niet mee, wat Gods voornemen en eeuwig raadsbesluit is, ten aanzien van bijzondere personen.

Een dienaar des evangelies wordt niet geroepen om te onderzoeken, en zich te vermoeien met het nasporen van de geheimen van Gods eeuwig voornemen, omtrent mensen in 't bijzonder, wie het namelijk is, die zalig zal worden, en voor wie Christus als Borg gezonden is om ervoor te sterven, en voor wie niet. Het is genoeg, wanneer hij de geopenbaarde wil van God weet, vermits hij zich maar te schikken heeft naar de lastbrief, welke hij ontvangen heeft.

Men kan dan geen gevolgen trekken uit de algemene bevelen des Woords, belangende de dingen, welke verricht worden, tot Gods voornemen, rakende de bijzondere personen. De dienaren nodigen allen tot bekering en geloof, maar zij weten niet, aan wie de Heere bekering ten leven geven wil, of in wie Hij het werk des geloofs wil werken met kracht, en wanneer zij van Gods wege allen nodigen en lokken tot bekering, dan zeggen zij niet, het is naar Gods besluit en eeuwige bepalingen, dat gij geloven zult. Wie heeft daartoe hen ooit last gegeven? Maar zij zeggen, dat het de Goddelijke wil is, dat zij zullen doen, hetgeen hen bevolen is, en dat deze betrachtingen achtereenvolgens de Goddelijke verklaring, hun dure verplichting is, zonder dat zij er één woord bij doen, wat Gods voornemen is, aan hen te doen.

De uitwendige aanbidding des evangelies is zo, dat iemand er klaar zijn plicht uit kan afnemen, maar niets van Gods voornemen. Neen; dat wordt men eerst gewaar, door en op het volbrengen van de plicht, welke het evangelie van ons eist. De tegenwerping van onze partijen, ontleent van de algemene aanbidding des evangelies, *evenals of die een verklaring was, dat Christus voor allen gestorven ware*, is dan ijdel, vermits hier door niemand verklaard wordt, wat God gedaan heeft of doen wil, maar aan een iegelijk wat hij doen moet, wil hij de Goddelijke goedkeuring wegdragen, en het beloofde goed erlangen. En hieruit volgt:

1. Dat overal, waar God het evangelie laat prediken, hij daar ook sommigen wil zaligmaken, en dat de dienaren onkundig zijnde van Gods voornemen ten aanzien van de bijzondere personen, ten uiterste verplicht zijn, om het goede te zoeken en het heil te bevorderen van allen, zoveel als zulks maar in hun vermogen is. Ja, om ook het beste omtrent hen te wensen en te hopen, en dus bieden zij volgens hun verplichtingen Christus met leven en zaligheid in Hem, aan allen aan, schoon God Zijn Zoon alleen voor de uitverkorenen heeft overgegeven.
2. Zo volgt dan, dat deze aanbidding geenszins ijdel en vruchteloos is, vermits hier door de mensen bekend wordt, wat hun plicht is, en hoe de volbrenging daarvan, zo zulks geschiedt naar de wil Gods, de Heere ook aangenaam zijn zal. En vraagt nu iemand, wat wordt men dan van de wil Gods bekend gemaakt, als men hem van 's Heeren wegen vermaant en verplicht om te geloven? Zo antwoord ik:

(1) Hem wordt verklaard, dat, indien hij doen wil hetgeen Gode aangenaam is, dat hij dan geloven moet.

- (2) Dat er in Christus een algenoegzame volheid is, om allen, die geloven, zalig te maken.
- (3) Dat er een vast en onverbreekbaar verband tussen geloof en zaligheid van God Zelf gelegd is, zodat niemand het eerste zal hebben en oefenen, of bij zal ook het laatste verkrijgen, vermits niemand die tot Christus komt, zal worden uitgeworpen (Joh. 6:37).

(...) blz. 301 e.v.

Dat de aanbidding van het bloed van de Heere Christus aan velen, voor wie het evenwel niet gestort was, gelijk blijkt uit de vruchteloosheid dier aanbidding bij de zodanigen, noodzakelijk is, en dat naar de Goddelijke bepalingen en bestellingen, de uitverkorenen en de verworpingen, de gelovigen en de ongelovigen, in de gehele wereld, en haar bijzondere plaatsen, ja, in zeer vele zoal niet alle vergaderingen, waar het Woord des evangelies verkondigd wordt, onder elkander vermengd zijn.

De dienaren des evangelies, welke uitdelers zijn van de verborgenheden van Christus, en aan wie het woord der verzoening is toevertrouwd, alleen kennis hebbende van de geopenbaarde dingen, (terwijl de Heere Zijn bijzonder voornemen en besluit omtrent bepaalde personen in de verborgene bondskist van Zijn boezem opsluit, hetgeen men ook niet doorsnuffelen mag), zijn verplicht, om alle mensen tot wie zij gezond worden, te vermanen en te waarschuwen. Zij moeten aan allen dezelfde bevelen geven, dezelfde beloften voorstellen en dezelfde aanbiddingen van Christus doen, ten aanzien van die allen ook op dezelfde wijze, opdat de uitverkorenen, die niet van voren, maar alleen van achteren uit de uitkomst kunnen gekend worden, het mogen verkrijgen, terwijl de anderen verhard worden.

Overmits het nu de bestelling is van Hem, Die het opperbestuur over alles heeft, dat er zulk een mengeling van uitverkorenen en verworpingen, van tarwe en onkruid, tot aan de voleinding der wereld zijn zal, en dat Christus en de verzoening door Hem, zal gepredikt worden, door mensen, die onkundig zijn van Gods eeuwig besluit en onderscheidingen, zo volgt daar volstrekt noodzakelijk uit voort:

1. Dat de beloften een zekere onbepaalde algemeenheid hebben moeten, welke beantwoord aan die algemene bedelingen, tevoren gemeld.
2. Dat ze moeten worden voorgesteld ook aan hen, aan wie de Heere evenwel het goede, hetwelk in de belofte wordt toegezegd, nooit heeft toegedacht, vermits zij door hun vermengingen met de uitverkorenen in deze wereld noodzakelijk in de voorstelling dezer dingen hun aandeel moeten hebben, en daarin begrepen zijn.

* Owen vervolgt:

Zo kan men dan van het algemeen voorstel van Christus en de beloften niets ten voordele van het gevoelen, dat Christus voor alle mensen gestorven is, besluiten, vermits zulks uit een geheel andere bron voortvloeit.

De hoofdsom van dit alles zal dan hier op uitlopen, dat het woord der verzoening aan mensen welke onkundig zijn van Gods bijzondere Raad, is toevertrouwd, om zulks te prediken aan mensen welke door die eeuwige Raad in een zeer verschillende slaat zijn, maar voor 't overige onder elkander in de samenleving vermengt, en de een aan de andere gelijk zijn, onder welke de

zodanigen zich bevinden, welke de Heere als Zijn eigen volk wil vergaderen, en tot Zich en Zijn gemeenschap overbrengen; en dat door vermaningen, biddingen, beloften en dergelijke middelen, geschikt naar de redelijke natuur des mensen, waarvan allen tot wie het woord gezonden wordt, deelgenoten zijn. Terwijl dan deze verkondiging voor de uitverkorenen dient tot hun terechtbrenging en voor de overigen tot overtuiging, beteugeling, of ook wegens hun verdorvenheid tot verharding. En om zo de een en de ander, die niet uitverkoren zijn, zo veel te meer verantwoordelijk te stellen.

Dit zo zijnde kan het ook niet anders zijn of het voorstel en de aanbidding des Evangelies moet voorwaardelijk geschieden; vermits er onder zijn, welke in Gods voornemen en besluit niet de eigenlijk bedoelde en bepaalde personen zijn, en zo als erfgenamen der beloften een eigenlijk gezegd recht op de voorgestelde goederen hebben. Ten besluite merk ik alleen nog deze twee dingen op:

1. Dat de aanbidding niet is, of ooit was, *geheel* algemeen; maar dat ze alleen onbepaald is, zodat alle onderscheid van volk, of uitwendige staat, en betrekking weg is.
2. Dat iemand zonder geloof nooit deel aan Christus krijgt en God het geloof geeft aan wie Hij wil en niet aan allen; en dat Hij Christus immers niet kan hebben toegedacht aan hen welkt Hij nooit voornam geloof te schenken, waar door zij Hem zouden kunnen deelachtig worden; derhalve ook niet aan allen.

Tot zover dr. Owen tegen de valse consequenties of gevolgtrekkingen uit de schriftuurlijke algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed, alsof zulks in de grond een algemene verzoening zou wezen.

Terwijl in dit voorstel ook behoort de regelmaat van bekering en geloof, door de liefde krachtig of vruchtdragende, tot zelfbeproeving (2 Kor. 13 : 5), alsook ter onderscheiding tussen ware gelovigen, en de onbekeerde ongelovige godlozen, zoals Cloppenburg ook getuigt, en in de bediening der sleutelen van een uitsluiting, (Zondagsafd. Cat. 31) en in het avondmaalsformulier. Welke regelmaat dan door sommigen soms oneigenlijke voorwaarden is genoemd, alsook Owen, maar hun recht ontwijfelbaar gevoelen daarmee, door de geleerde en vermaarde dr. H. Wits is verklaard, en die bewoording is verbeterd, daar, gelijk Wits getuigt, *zij allen zich niet even gelukkig hebben verklaard.*

En hoe dr. Owen zich keert tegen degenen, die wel de werken maar niet de voorwaarden uitsluiten, hebben wij reeds tevoren vernomen uit zijn werk On. Justificatio, cap. 18, over Rom. 4 : 5. Maar verder.

3.

Zoals wij van dr. Owen vernomen hebben zijn schriftuurlijke algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed aan allen onder de bediening des Evangelies, naar de huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, en verdediging daarvan tegen de valse consequenties, zullen we ook van onze Dordtse oud-vaders, uit de *"Vijf artikelen tegen de Remonstranten"*, uit hoofdstuk 3 en 4, vernemen, vanaf no. 1 t. m. 9, ten aanzien van

onbekeerden en de schriftmatige algemene ernstige aanbieding van Christus in het Evangelie, n.l.:

1. De mens is van den beginne naar het beeld Gods geschapen, versierd in zijn verstand met ware en zalige kennis van zijn Schepper en van andere geestelijke dingen; in zijn wil en zijn hart met gerechtigheid, in al zijn genegenheden met zuiverheid, en is over zulks geheel heilig geweest. Maar door het ingeven des duivels en zijn vrije wil, van God afwijkende, heeft hij zichzelf van deze uitnemende gaven beroofd en heeft daarentegen in de plaats van die, over zich gehaald blindheid, schrikkelijke duisternis, ijdelheid en verkeerdheid des oordeels in zijn verstand, boosheid, weerspanning en hardigheid in zijn wil en zijn hart; mitsgaders ook onzuiverheid in al zijn genegenheden.
2. Zodanig als nu de mens geweest is na de val, zodanige kinderen heeft hij ook voortgebracht, namelijk hij, verdorven zijnde, verdorven, alzo, dat de verdorvenheid, naar Gods rechtvaardig oordeel, van Adam op al zijn nakomelingen (uitgenomen alleen Christus) gekomen is, niet door navolging, gelijk eertijds de Pelagianen gedreven hebben, maar door voortplanting der verdorven natuur.
3. Overzulks, zo worden alle mensen in zonden ontvangen; en als kinderen des toorns geboren, onbekwaam tot enig zaligmakend goed, geneigd tot kwaad, dood in zonden en slaven der zonde. En willen noch kennen tot God niet wederkeren, noch hun verdorven natuur verbeteren, noch zichzelf tot de verbetering daarvan schikken, zonder de genade des wederbarende Heilige Geestes.
4. Weliswaar, dat na de val in de mens enig licht der natuur nog overgebleven is, waardoor hij behoudt enige kennis van God van de natuurlijke dingen, van het onderscheid tussen hetgeen betamelijk en onbetamelijk is, en ook betoont, enige betrachting tot de deugd en tot uiterlijke tucht. Maar zover is het vandaar, dat de mens door dit licht der natuur zou kunnen komen tot de zaligmakende kennis Gods, en zich tot Hem bekeren, dat hij ook in natuurlijke en burgerlijke zaken dit licht niet recht gebruikt, ja, veel meer ditzelve, hoedanig het ook zij, op onderscheidene wijze geheel bezoedelt, en in ongerechtigheid ten onder houdt; en dewijl hij dit doet, zo wordt hem alle verontschuldiging voor God benomen.
5. Gelijk het met het licht der natuur toegaat, zo gaat het ook in deze toe met de wet der tien geboden van God door Mozes de Joden in het bijzonder gegeven. Want nademaal deze de grootheid der zonde wel ontdekt en de mens meer en meer van zijn schuld overtuigt, Maar het herstellingsmiddel daartegen niet aanwijst, noch enige krachten toebrenkt, om uit deze ellendigheid te kunnen geraken en omdat zij, alzo door het vlees krachteloos geworden zijnde, de overtreders onder de vloek blijven laat, zo kan de mens daardoor de zaligmakende genade niet verkrijgen.
6. Hetgeen dan noch het licht der natuur, noch de wet doen kan, dat doet God door de kracht des Heiligen Geestes, en door het Woord of de bediening der verzoening, welke is het Evangelie van de Messias, waardoor het God behaagd heeft, de gelovige mensen, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, zalig te maken.

7. Deze verborgenheid van Zijn wil heeft God in het Oude Testament aan weinigen ontdekt, maar in het Nieuwe Testament (het onderscheid der volkeren nu weggenomen zijnde) heeft Hij haar aan meer mensen geopenbaard. Van welke onderscheidene toebedeling de oorzaak niet moet gesteld worden in de waardigheid van het ene volk boven het andere, of in het beter gebruik van het licht der natuur, maar in het gans vrije welbehagen en de onverdiende liefde Gods, waarom ook diegenen, wie buiten, ja, tegen alle verdiensten zo groot een genade geschiedt, haar met een nederig en dankbaar hart moeten erkennen, maar in anderen, wie deze genade niet geschiedt, moeten zij, met de apostel, de gestrengheid en rechtvaardigheid van Gods oordelen aanbidden en die geenszins curieuselijk onderzoeken.
8. Maar zovelen, als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in Zijn Woord, wat Hem aangenaam is; namelijk dat de geroepenen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven.
9. Dat er velen, door de bediening des Evangelies geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus, door het Evangelie aangeboden zijnde, noch in God, die door het Evangelie roept, en zelfs ook die Hij roept, onderscheidene gaven mededeelt, maar in degenen, die geroepen worden, van dewelke sommigen, zorgeloos zijnde, het Woord des levens niet aannemen, anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste huns harten, en daarom is het, dat zij, na een kortstondige blijdschap van het tijdelijk geloof, wederom terugwijken; anderen verstikken het zaad des Woords door de doornen der zorgvuldigheden en wellusten der wereld, en brengen geen vruchten voort, hetwelk onze Zaligmaker leert in de gelijkenis van het zaad (Matth. 13).

Verder wordt er in dit hoofdstuk over de uit- en inwendig geroepenen enz. gehandeld.

Hier is dan een klare overeenkomst van dr. Owen met de Dordtse oud-vaders, ten aanzien der schriftuurlijke algemene aanbieding van Christus en de genade Gods in Hem, die in het Evangelie om niet aangeboden wordt. Zo zien wij, hoe de Dordtse vaders onderscheid stellen tussen wet en Evangelie en tevens, hoe die leer der 'voorwaardelijk' drijvers in de vijf artikelen tegen de Remonstranten veroordeeld wordt, van een onbekeerde of onwedergeboren ontdekte aan zijn onvermogen, door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, die dan nog zulke bekwaamheden en goede wil zou hebben om zichzelf, buiten en zonder Christus en Middelaars-bediening, een smekeling te maken en te brengen aan de genadetroon der Hemelse Majesteit, met verzaking van die ordinantie Gods in Hebr. 10 : 19 tot 22.

De wet, getuigen de Dordtse oud-vaders, wijst niet het geneesmiddel aan, deelt ook geen kracht mede, en houdt de zondaar onder de vloek; en zo leren zij ook de ernstige roeping en aanbieding van Christus in het Evangelie aan alle onbekeerden onder de bediening des Evangelies, om-niet en niemandal, dat is: onvoorwaardelijk, zoals ook dr. Owen in zijn On-Justificatio tegen de 'voorwaardelijk' drijvers, (die wel de werken, maar niet de voorwaarden

uitsluiten ter verkrijging van de genade Gods), alle voorwaarden verwerpt en uitsluit aan des zondaars kant. Maar deze als regelmaat van zelfbeproeving en ter onderscheiding in het voorstel der algemene aanbidding leert, en ze met sommige geleerden soms *voorwaarden* noemt in oneigenlijke zin, welke dus geen eigenlijke voorwaarden zijn, maar zoals bekering en geloof door de liefde krachtig, merktekenen zijn der uitverkorenen Gods, na hun uit- en inwendige roeping, en dus ter onderscheiding dienen tussen gelovigen en ongelovigen en tot beproeving onzes zelfs, (2 Kor. 13 : 5); meer of verder niet, of men verkettert de rechtzinnigen en hun leer, namelijk, die genoemde merktekenen soms oneigenlijke voorwaarden hebben genoemd. Maar er niets anders onder verstaan dan als dienende tot zelfbeproeving en ter onderscheiding, gelijk dr. Owen en ook Cloppenburg hetzelfde zegt, die in zijn disputatie het dan ook, en wij met hem, *regelmaat* noemt.

Zo heeft de vermaarde dr. Herm. Wits, in leven hoogleraar der hoge theologische school te Leiden, onderscheidt dan ook terecht de twee oorsprongen van wet en Evangelie met deszelfs lering op blz. 265 in zijn boek over "*De verbonden Gods*", en getuigt dan:

In de predikatiën van de profeten, van Christus, en van de apostelen is een zekere menging van verscheidene leringen, die wel met een vaste knoop aan elkander gehecht zijn, en waarvan de ene zeer bekwaam aan de andere ondergeschikt wordt, maar die nochtans elk in het bijzonder tot haar oorsprongen gebracht moeten worden, zodat de beloften der genade tot het Evangelie, maar alle de voorschrijvingen van plichten en dreigementen tegen de kwaaddoeners, tot de wet gesteld moeten worden te behoren.

Zo ook vindt men deze separatie en geestelijk onderscheidende kennis bij de twee opstellers der Heidelbergse Catechismus, bij Olevianus in zijn "Verhandeling over de 12 artikelen", en bij Ursinus in zijn "Schatboek" over de bediening der sleutelen in Zondag 31.

Hoe noodzakelijk dit is, te kennen, is te zien bij de vermaarde Petrus Dathenus in zijn: "Christelijke samenspreking, tot troost voor bekommerde harten."

Zo is te verstaan, dat de wet niet in, maar bij het Evangelie gevoegd is, en de wet het Evangelie dienende is, zoals Cloppenburg verklaart in zijn disputatie F, Thesis 26.

Zoals dan de voorschrijving van plichten en bedreigingen, de wet als oorsprong hebben, en de beloften en de aanbidding het Evangelie als oorsprong, met alle bijvoeging van bewoording van ernstige of welmenende onvoorwaardelijke aanbidding, want dit vloeit niet uit de wet maar heeft het Evangelie als oorsprong naar de aard der huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, en is vervat in de lastbrief met deszelfs Evangeliedwang der geroepen dienaars (Lukas 14 : 23 en Markus 16 : 15); zo kan iedere verstandige verstaan, hoe die 'voorwaardelijk' drijvers te werk gaan tegen de aanbidding met alle bijgevoegde bewoordingen.

Want zij bestrijden, hetgeen het Evangelie eigen is, met hetgeen wat de bijgevoegde wet eigen is, alsof in de gelijkenis, die Christus geeft, om de ongelovige Joden te schetsen, met het treurliederen zingen en het op de fluit

spelen der kinderkins op de markten, er valsheid in het op de fluit spelen te vinden ware, of in het voorstel en doen van Christus, gebruikende die remedies zowel zachte als harde (Matth. 11 : 16 en 17) in Zijn bediening onder de halstarrige Joden.

Zo bestrijden die verblinde 'voorwaardelijk' drijvers de rechtzinnige getrouwe geroepen dienaars, die de wet tot kennis der ellende prediken, en het schriftuurlijke algemene aanbod van Christus en Zijn gerechtigheid, *om-niet* in het Evangelie aangeboden, en dan de uitwerking aan hun Heere overlaten, die dan niet de wet gebruikt als een levendmakend zaad voor de Zijnen, maar het Evangeliewoord (1 Petrus 1 : 23 enz.), zonder welke geen bekering en geloof kan gepredikt worden noch plaats hebben, noch een zaligmakende overtuiging van de hoegrootheid onzer zonden en ellende uit de wet, bij welke het Evangelie de schuld ontleent, gelijk Olevianus en Ursinus verklaren.

En zoals die 'voorwaardelijk' drijvers tegen deze rechtzinnige geroepen dienaars te velde trekken, zo moet hen toegeschreven worden, dat ze wezenlijke of eigenlijke voorwaarden van bekering en geloof en biecht leren, en of zij daar nu tegen schreeuwen, zo kermen ze maar op de bos stro, die ze zelf in brand gestoken hebben, want oneigenlijk genoemde voorwaarde is geen voorwaarde, dewijl het ontbloomt is van al wat een voorwaarde in de zaken van verbonden eigen is, want een zodanige voorwaarde wordt dan tevoren in overeenstemming van partijen vastgesteld, en de voorwaarde dan volbracht zijnde, geeft dan recht op beloning en kan dan geëist worden. Zo is bekering en geloof geen voorwaarde, om daarop de genade en het eeuwig leven te eisen.

Waar en wanneer heeft God met de gevallen mens, die onder het onherroepelijk vonnis der wet van verdoemenis opgesloten is, zulk een derde verbond gemaakt of opgericht, met geloof en bekering als zodanige voorwaarde voor te stellen, aan de verdoemelijke, geestelijk doodgevallen zondaar? Nooit en nergens! Het kan ook niet wegens de wet en de natuur Gods Zijner onmiskenbare zondewrekende rechtvaardigheid, na de gepleegde ene misdaad Adams, in welke allen gezondigd hebben als hoofd in natuur en verbond.

Als dus de 'voorwaardelijk' drijvers tegen onvoorwaardelijk te velde trekken, en tegen leraars, die de wet en het Evangelie verkondigen, en onderscheidenlijk als twee oorsprongen kennen, zo moeten die 'voorwaardelijk' drijvers noodzakelijk ten laste gelegd worden, dat zij wezenlijke of eigenlijke voorwaarden leren, ongeacht, of ze die in de gevallen mens stellen of van buiten ingewerkt, want een zogenaamde oneigenlijke voorwaarde is geen voorwaarde.

Zo vernemen wij van de van God Zelf geleerde Godgeleerde Wits, in zijn boek over *"De verbonden Gods"* op blz. 263, tegen de 'voorwaardelijk' drijvers, dit:

"Want niet terstond, als het leven beloofd wordt, aan degene, die iets doet, wordt verstaan een eigenlijk genoemde voorwaarde, welke een oorzaak is om loon te eisen. God. wil alleenlijk tonen langs welke weg men moet streven, niet tot het recht, maar tot de bezitting van het gelukzalige leven. Het geloof stelt Hij voor als een werktuig, waarmede wij de Heere Christus en Zijn

genade en heerlijkheid aangrijpen. De goede werken, als getuigenissen des geloofs, en onzer vereniging met Christus. Want men moet niet zonder aanmerking voorbijgaan, dat het geloof een gans andere betrekking heeft, ten opzichte van de goederen van het Genadeverbond, als de andere werken van het nieuwe leven. Daarin komen zij wel overeen, dat ze beide gezamenlijk een weg zijn tot de beloofde gelukzaligheid; maar het geloof heeft iets eigens. Want dewijl het geloof is een toestemming, die aan de Goddelijke waarheid geschiedt, zo besluit het in zich een aanneming van het goed, dat in het verbond is voorgedragen, en maakt de belofte vast en onherroepelijk.

Zie Mijn Zoon, zegt God, en de zaligheid in Hem. Ik bied Hem een iegelijk aan, die naar Hem begerig is, en gelooft dat hij zijn zaligheid in Hem zal vinden. Wie is begerig naar Hem? Wie gelooft dit?

Ik, roept daarop de gelovige. Ik ben ingenomen met een grote begeerte naar Hem. Ik geloof dat mijn zaligheid in Hem is weggelegd. Ik neem Hem, Die mij alzo aangeboden wordt, aan.

Het zij zo, zegt de Heere.

En op deze wijze wordt de belofte aangenomen, wordt de waarheid Gods verzegeld, wordt de schenking van Christus, en der zaligheid in Hem, onherroepelijk gemaakt. Waaruit openbaar is, dat het geloof een gans andere betrekking heeft in het nieuwe verbond, als eertijds de werken gehad hebben in het oude verbond. Hoe groot een onderscheid er is, tussen geven en ontvangen, zo groot een onderscheid schijnt er te zijn tussen de voorwaarden der werken, en des geloofs, enz.

Zie van het geloof alleen, wat wij van Ursinus uit zijn "Schatboek" vernomen hebben in onze eerste disputatie: *Het geloof is de aanneming zelf.*

Zoals dan het Evangelie, als oorsprong striktelijk genomen zijnde, alle voorwaarden uitsluit, zoals wij van dr. Wits vernomen hebben, dat dan niemand in zijn gedachten enige voorwaarde verzinnen kan, zo is het voorstel, wat des Evangelies eigen is, onvoorwaardelijk, dewijl de plichten en dreigementen de wet eigen zijn, als deszelfs oorsprong, en is het Evangelie dienende, en dus niet *in*, maar *bij* het Evangelie bekwamelijk gevoegd.

Zo dan, zoals we tot hiertoe in deze vierde disputatie, en in de voorgaande, herhaaldelijk die weloverwogen leringen hebben neergesteld tegen die 'voorwaardelijk' drijvers, welke de rechtzinnigen lasteren en er tegen in geschil treden, die geloof en bekering en boetvaardigheid prediken, maar door onderscheidene kennis der twee onderscheiden oorsprongen van wet en Evangelie, geen voorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem, kunnen noch mogen, en willen ook niet weten noch prediken, zo hopen wij dan, dat de bescheiden lezer verstaan mag, hetgeen reeds neergesteld is, waarvan ik dan, aleeer we verder gaan, nog even sommige leringen zal aanduiden, namelijk:

- a. Verstaan moet worden, dat oneigenlijk genoemde voorwaarden geen voorwaarden zijn, want een voorwaarde inzake van verbonden volbracht zijnde, geeft recht om het loon daarop te kunnen eisen. Zo is een oneigenlijk genoemde voorwaarde, als geloof, bekering en biecht, dus

geen voorwaarde, maar van God voorgestelde dingen, waardoor men streven moet, niet tot het recht, maar de bezitting van het gelukkig leven. Zoals dan deze dingen geen eigenlijke voorwaarden zijn, zo blijft er niets anders over, dan het "onvoorwaardelijk", of om-niet te-geefs, of om-niemendal. Zoals dan die 'voorwaardelijk' drijvers te velde trekken tegen het "onvoorwaardelijk", zo is het vals, dat ze voorwenden, dat ze oneigenlijk genoemde voorwaarden leren, want de aanduiding van "oneigenlijk" geeft te kennen, dat die dingen geen voorwaarden zijn, en dus konden zij niet tegen het "onvoorwaardelijk" te velde trekken! Óf dit moet dan door hen uit valsheid gedaan worden, hetwelk God bekend is. Maar voor ons is het zo, dat ze valselijk handelen en eigenlijke voorwaarden moeten leren omdat ze, als het anders was, zij niet tegen het "onvoorwaardelijk" te velde zouden trekken, en tegen diegenen, die wet en Evangelie, bekering en geloof, ellende, verlossing en dankbaarheid leren. Dit dan is een openbaar en klaar bewijs, dat zij aan ons te kennen geven, dat ze eigenlijke of wezenlijke voorwaarden leren moeten, want met oneigenlijk genoemde voorwaarden kunnen zij niet tegen onvoorwaardelijk te velde trekken, hetwelk dan ook nooit door de profeten, Christus en de apostelen is gedaan, alsook niet door de van God Zelf geleerde Godgeleerdé oud-vaders, onder welke dan sommigen gevonden worden, die dan:

- b. Wel verstaan moeten worden, welken ook de regelmaat, (2 Kor. 13 : 5) voor zelfbeproeving, en ter onderscheiding tussen bekeerde of ware gelovigen, en tussen onbekeerde ongelovige godlozen, soms oneigenlijke voorwaarden genoemd hebben, dus niet geleerd hebben bekering en geloof enz. , als zodanig genoemde voorwaarden, ter verkrijging daarop van de zaligmakende genade Gods in Christus, bewezen en verschenen. Titus 2 : 11 en 12. Want die dat dan wel leren, zijn geen oud-vaders maar stiefvaders die met de wet getrouwd zijn en ketterij leren, of de heiligmaking voor de rechtvaardigmaking stellen, heimelijk of openbaar gelijk Rome doet, en anderen, die van Christus een tweede Mozes maken.
- c. Ook verstaan moet worden, zoals wij herhaaldelijk aangeroerd hebben, het nacht-bij-dag onderscheid tussen die twee onderscheiden oorsprongen, namelijk wet en Evangelie, zoals de wet niet in, maar bij het Evangelie gevoegd is, en alle plichten, voorwaarden en dreigementen, de wet als oorsprong hebben, en de onvoorwaardelijke openbaring en ernstige aanbieding van Christus en Zijn gerechtigheid en genade en zaligheid in Hem enz., het Evangelie als oorsprong heeft.
- d. Moet verstaan worden, het schriftuurlijk algemeen, naar de aard der Nieuw-Testamentische dag, in welke alle creaturen het Evangelie der vervulling gepredikt worden, en God alle persoonlijk uitwendig onderscheid, van alle volken en natiën, weggenomen heeft, en daaruit Zijn uitverkorenen verzamelt, en die in alle vergaderingen met de verworpenen onder elkander verkeren in deze wereld, onder één- en dezelfde bediening des Woords, wet en Evangelie met haar leringen uit die twee oorsprongen.

- e. Moet ook verstaan worden, dat de door de geroepen dienaren te prediken lastbrief met deszelfs Evangeliedwang en aanbieding behoort onder Gods geopenbaarde wil des bevels, en zij de geheime wil van de genade van inwerking door middel van de genade van aanbieding, niet van te voren weten, maar achteraf, zoals wij van Paulus horen in 1 Thess. 1 :4 en 5. Zodat zij het aan hun Heere overlaten, in wie Hij het werk des geloofs werken wil met kracht, en voor unie de Heere Zijn bloed gestort heeft en voor wie niet, en dus hebben de geroepen dienaars zich aan hun lastbrief te houden, zoals wij ook van dr. Owen vernomen hebben, en aan alle hoorders, Christus en Zijn bloed aan te bieden hebben, en dat er geen verband te vinden is tussen Gods geheime en Zijn geopenbaarde wil des bevels, en dus is niet Gods geheime, maar Gods geopenbaarde wil des bevels de regel van 's mensen plicht. (Deut. 29 : 29).
Deze hoofdzaken, die wij te voren reeds herhaaldelijk vernomen hebben, dus verstaan zijnde, zo zullen wij in 't vervolg de laster en valse consequenties der 'voorwaardelijk' drijvers vernemen, en als krachteloos en als *ijdele snorkerij*, zoals dr. Owen ze noemt, verwerpen.

Tegenwerping 6.

"Algemene, onvoorwaardelijke aanbieding van zaligmakende genade is in de grond der zaak niet anders dan algemene verzoening. Als ze toch aan alle hoorders onvoorwaardelijk aangeboden kan worden, dan moet ze ook voor die allen verworven zijn door de Heere Jezus, en van de Vader voor die allen verordineerd zijn, wat ongerijmd is."

Antwoord.

1. Deze valse consequenties of gevolgtrekkingen des vleses zijn dus dezelfde, als die van de algemene verzoeners zelf, die zij te berde brengen uit de schriftmatige algemene aanbieding, die dr. Owen *krachteloos* verklaart en *ijdele snorkerij* noemt. En dr. Owen ook, evenals andere rechtzinnigen, geen andere regelmaat houdt dan bekering en geloof door de liefde krachtig, tot zelfbeproeving en tot onderscheiding, welke sommigen dan soms oneigenlijke voorwaarden hebben genoemd, maar geenszins als zodanige voorwaarden voor de aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn bloed en de genade Gods in Hem, of voor de goederen van het nieuwe verbond, zoals wij van de geleerde dr. H. Wits vernomen hebben, en ook daartoe Cloppenburg en anderen bijbrengt.
2. Wat al dwaasheid wordt er in hun tegenwerping getast, ten aanzien ook van Gods geheime wil en Zijn geopenbaarde wil des bevels, aan welke Zijn geroepen dienaars zich te houden hebben in het prediken en de Evangeliedwang volgens hun ontvangen lastbrief, zoals dr. Owen daarop met nadruk wijst, *omdat er geen verband te vinden noch te leggen is tussen Gods besluit en Gods geopenbaarde wil des bevels.* (Deut. 29 : 29). Maar in die tegenwerping meent het verduisterd vlees dat wel te

kunnen, zonder onderscheid te kennen tussen de genade van aanbidding naar de wil Gods Zijns bevels aan Zijn dienaars en des mensen plicht, en tussen de genade van inwerking, hetwelk uit een andere bron vloeit, zoals dr. Owen getuigt.

3. Wat dwaasheid en vermetelheid is het dan, *om het bevel Gods als ongerijmdheid te kwalificeren*, als Hij Zijn geopenbaarde wil als regel voor des mensen plicht geeft, met de genade van aanbidding door Zijn geroepen dienaars, en de genade van inwerking voor Zich zelf behoudt en inwerkt in degenen, voor welke de genade is verordineerd, en door Christus verworven is? Waarvan Zijn geroepen dienaars tevoren niet weten, maar achteraf geopenbaard wordt, werkende in hen het werk des geloofs met kracht (1 Thess. 1 : 4 en 5), in het voorbijgaan van anderen, die dan de aanbidding verzuimen of verachten, zoals de kanttekenaars op 2 Kor. 13 : 5, aanduiden, of zoals onze Dordtse vaders in de "Vijf artikelen tegen de Remonstranten" getuigen, dat ze het woord des levens niet aannemen, en sommigen wel, maar niet in het binnenste huns harten, en daarvan is niet de schuld door de bediening des Evangelies noch in Christus door het Evangelie aangeboden zijnde, noch in God, Die door het Evangelie roept, en zelfs ook nog algemene gaven aan hen mededeelt enz.

Maar, gelijk dr. Owen getuigt in zijn werk over *"De heerschappij der zonde en genade"*, dat zij, die onder de macht der zonde liggen, zij niet zozeer de genade, die hen dagelijks door het Evangelie aangeboden wordt, verwerpen, wegens hun onmacht, maar door een vrije daad van hun eigen wil, waarvan zij overtuigd of kunnen overtuigd zijn bij zichzelf, zoals de Heere Christus getuigt tot de weerbarstige Joden in Joh. 5 : 40: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben.*

4. Zullen die 'voorwaardelijk' drijvers door de blindheid in de wegen Gods, het ongerijmd achten, dat God door middel van Zijn geopenbaarde wil des bevels en de aanbidding des Evangelies van Christus en de genade in Hem, om-niet, dit is: onvoorwaardelijk, door Zijn geroepen apostelen en leraars, Zijn barmhartigheid en Zijn rechtvaardigheid verheerlijkt? waarin dan Zijn dienaars Gode aangenaam en welgevallig zijn, zoals de apostel Paulus gewaagt in 2 Kor. 2 : 15: *Want wij zijn Gode een goede reuk van Christus in degenen, die zalig worden, en in degenen, die verloren gaan.* Dit is: Gode aangenaam en welgevallig, omdat Gods barmhartigheid geopenbaard wordt in degenen, die zalig worden, en Zijn rechtvaardigheid in het straffen dergenen, die het woord des levens verzuimen en verachten, niettegenstaande zij de wet horen prediken in zijn gebiedende en veroordelende macht, de hel voor de gerusten te Sion opengezet met alle verschrikkingen en het laatste algemeen oordeel. Want niet alle onbekeerden zijn in eigen waarneming onbekeerd, want dat is iets ongewoons in onze dagen, dat men een onbekeerd zondaar aantreft. En de meeste belijders der voorwerpelijke christelijke religie, die zeggen, dat ze onbekeerd zijn en zondaars, zijn leugenaars, als een getrouw leraar hen onderzoekt, want ze hebben niet ene zonde in kracht der zaken met welke ze te doen hebben, en ze zijn zo braaf, zo heilig, zo thuis in de letter der waarheid, zo ingenomen met hun christelijk zijn, en hebben het

zo met zichzelf getroffen, dat er niet de minste plaats is voor de heerlijkheid van Christus, Die het beeld Gods is, en de heerlijkheid van Gods eigenschappen, die zich heerlijk en tot zaligheid openbaren in de persoon van Jezus Christus en Zijn Middelaarschap (2 Kor. 4: 6).

Nochtans heeft ons de ervaring geleerd, van zulke vleselijke gerusten, waar alle onweders van de wet niet baten om enige levende en blijvende indruk in zulken te verwekken, dat ze geraakt werden door ons voorstel van de belediging, die ze God in Christus aandeden, met zich op te houden buiten Hem met al hun uiterlijke belijdenis en godsdienst zonder God en Zijn Christus en Geest, Die met het Evangelie aan de deur van hun hart klopte om ingelaten te worden. En zij een droefheid naar God ontvingen en alzo zondaar in kracht werden gemaakt en uit hun zorgeloze staat opstonden met een evangelische droefheid over hun verachten van de Heere onze God lief te hebben boven en voor alles, en zij in eigen waarneming het grootste monster van de aardbodem werden door kennis van hun eigen Ik-God, welks praktijk is, God en onze naasten onder de voet te lopen.

En zoals het een verbondsbelofte is, namelijk: *Ik zal maken dat zij een walg aan zichzelf zullen hebben*, is het voor velen iets onuitstaanbaars als ze horen, welke monsters wij zijn wegens dat monster Ik-Eerst, waardoor openbaar is, dat wij niet alleen in Adam het beeld Gods uitgeblust hebben, maar daarvoor in de plaats aangedaan hebben het beeld des duivels, hetwelk anders niet is dan wind en opgeblazenheid, leugen en bedrog en zelfzoeking. Z

Zo horen wij een gelovige dit getuigen: *Sinds ik aan mijzelve bekend ben geworden, heb ik op de heup geklopt*. Werkelijk dit is iets om over zichzelf verbaasd te zijn, en om van zichzelf te walgen, en om de schoonheid van onze Heere Jezus Christus te leren beminnen, Wiens spijs was, de wil Zijns Vaders te doen, en onder de misdadigers te willen geteld worden, een vloek geworden zijnde, niet voor Hemzelf, maar voor ons, die in Hem geloven tot zaligheid, en ons gewassen heeft in Zijn bloed en komt te heiligen door Zijn Geest en te kleden met Zijn gerechtigheid, om Gode te leven en niet onszelf en ons blij te maken voor eeuwig (Jes. 61:10), namelijk in de Heere: *Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan*, enzovoort.

5. Onze disputatie gaat thans niet zozeer over de wijze van prediken en gebruik van remedies, zowel harde als zachte, om de mensen tot het geloof te bearbeiten, zoals wij in de openbare vergadering doen met wet en Evangelie, maar tegen de loochening van en het te velde trekken tegen de schriftuurlijke algemene onvoorwaardelijke ernstige aanbieding des Evangelies van Christus en de genade en zaligheid in Hem, die ten bate der uitverkorenen Gods naar Zijn wil des bevels door Zijn geroepen dienaars, volgens hun lastbrief en Evangeliedwang gepredikt moet worden, naar de aard van de Nieuw-Testamentische dag, en hetwelk voor antinomiaans gelasterd wordt en door valse consequenties der 'voorwaardelijk' drijvers vals voorgesteld wordt, door welke valse consequenties zij zich laten leiden, en als met geestelijke blindheid geslagen zijn, zoals wij nog verder vernemen zullen.

Tegenwerping 7.

"Een onvoorwaardelijk algemene aanbieding van genade schaft de eis van het werkverbond af, en daarmee de wet als kenbron van ellende.

Een absoluut onvoorwaardelijk aanbod sluit immers ook zelfs de eis van bekering en de plicht om te geloven uit. Maar hoe kan daar nu toch mee begonnen worden om dat elke hoorder aan te preken? Wat is dat toch anders dan antinomiaans!

Ja, zelfs laat zo'n onvoorwaardelijk aanbod van genade de mens nog vrij of hij aannemen wil of niet. En is ze nu zo onvoorwaardelijk, dat ze zelfs de mens vrij laat om aan te nemen of niet, dan hangt de leer van de vrije wil des mensen er bovendien nog aan vast, en ligt er de ontkenning van de doodstaat des mensen in.

Het één hangt onlosmakelijk aan het andere vast.

Hoe gevaarlijk is dan toch die leer van dat onvoorwaardelijk aanbod van genade. Daar zitten verderfelijke consequenties aan vast. Ze neemt ook het wezenlijk verschil weg tussen uit- en inwendige roeping, waarvan de eerste voor de wedergeboorte altijd weer voorwaardelijk en de inwendige roeping onvoorwaardelijk is, waar het in de uiterlijke roeping vereiste geloof en bekering in de inwendige roeping uit loutere genade geschonken worden.

En zo neemt ze ook weg het wezenlijke verschil tussen de bediening of openbaring en het wezen des verbonds, en tussen de ambtelijke bediening van de eerste sleutel, (Zondag 31) en de toepassende, inwendige en zaligmakende bediening des Geestes."

Antwoord.

1.

Zo maken die 'voorwaardelijk' drijvers door hun valse en abominabele consequenties of gevolgtrekkingen, uit hetgeen ze niet verstaan, een massa stropoppen, alsof ze uit de onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en de genade en zaligheid in Hem waren, en zo kunnen alle blinden en doofstommen een eerbare kniebuiging maken voor zulke eerwaardige stropoppenmakers uit hun valse, verfoeilijke consequenties, waardoor zij lasteren hetgeen ze niet verstaan, en de voordraging van het Genadeverbond in een wettisch kostuum frommelen en geen onderscheid kennen tussen de beide oorsprongen van wet en Evangelie. Maar één vurige bliksem uit de wet, onze eerste man, van het werkverbond is genoeg, om al hun gemaakte stropoppen in brand te steken en in de vlammen der onmiskenbare rechtvaardigheid Gods te verteren, en dan deszelfs makers ontmaskeren als *witte* antinomianen.

Want 't is zoals mr. Joh. Bunyan in zijn "*Leer der wet en genade*" getuigt:

Dat zij niet verstaan wat zij zeggen, of wat zij bevestigen. ... Ook moet ik u zeggen: indien iemand onkundig is van het verbond der genade en van de uitnemendheid des Evangelies, en schoon hij melding maakt van de naam des Vaders en des Zoons, en ook van het verbond der genade en het bloed Van Christus, dat hij nochtans terzelter tijd en in die eigen woorden niets anders doet dan de wet prediken als een verbond der werken. Ik moet

bekennen dat het een wonderlijke verborgene zaak is, en waar iemand een wijzer geest toe nodig heeft dan zijn eigen geest om deze twee verbonden in hun rechte plaats te stellen, zodat wanneer hij van het ene spreekt, hij dan het andere niet uit zijn plaats stoot. O, mochten wij nog eens zo verlicht zijn om van de wet te kunnen spreken om het Evangelie te verhogen, en van het Evangelie, dat wij de wet bevestigen, en niet tot een afgod maakten in enige bijzonderheid; dit is een zeer zeldzame zaak, en wordt maar in het hart van zeer weinigen gevonden", enz.

2.

De Heere Christus heet zulke mensen *geveinsden*, die zelf doen hetgeen zij anderen aanwrijven en hen daarin veroordelen, niet ziende of bemerkende de balk in hun eigen oog. En zo horen wij die 'voorwaardelijk' drijvers in deze tegenwerping rammelen, dat de algemene onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en de genade en zaligheid in Hem, het aannemen of niet aannemen aan de leer van de vrije wil des mensen hangt, en in dezelve de ontkenning van de doodstaat des mensen ligt; dit zijn twee stropoppen uit hun valse consequenties, en uit de vader der leugenen.

Maar daarentegen leren zij zelf dat een onwedergeboren mens, die geestelijk dood is, en onder de vloek der wet en macht der duisternis en satan ligt, *door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, daardoor juist aan zijn onmacht ontdekt wordt*, en dan nog zulk een goede almachtige bekwame vrije wil heeft, waardoor zo één dan zonder bekering en geloof, zonder Christus' bloed en Geest en Middelaarschap, en met verzaking van de ordinantie Gods (Hebr. 10 : 19-22) zichzelf een smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit maken en brengen kan.

Is dit geen ontkenning van 's mensen doodstaat, antinomiaans, en een grove vermetele leer, die God verfoeit? Derhalve kennen zij zelf de balk in eigen oog niet en kunnen zij zelf de leer van de ingebeelde vrije wils-kracht-afgod prediken en anderen, die zulks verfoeien, daarvoor lasteren, en dus kunnen die 'voorwaardelijk' drijvers de ontkenning van de doodstaat des mensen, zelf incasseren.

3.

Zo snateren die 'voorwaardelijk' drijvers in deze tegenwerping, *dat een onvoorwaardelijke, algemene aanbieding des Evangelies van Christus en de genade Gods in Hem, de eis van het werkverbond afschaft, en daarmede de wet als kenbron van ellende, en ook zelfs de eis van bekering en de plicht om te geloven, uitsluit*.

Zulke stropoppen hebben dan de valse consequenties der 'voorwaardelijk' drijvers als makers en leveranciers, en alle mengelaars van wet en Evangelie tot afnemers, namelijk, die nooit deze twee oorsprongen, die nacht-bij-dag verschillen, onderscheiden noch bevindelijk hebben leren verstaan.

Want zoals mr. Joh. Bunyan, in zijn leer der wet en genade, zeer terecht getuigt, *dat de wet van het werkverbond, geen bekering ten leven toelaat aan degenen, die daaronder zijn en blijven, en God geen acht op hen slaat, niettegenstaande al hun berouw en bekering*, enz., zo laten wij de verstandigen, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht mogen zijn, (1 Kor. 10 : 15) oordelen over zulke stropoppenmakers, die over de wet als kenbron der ellende praten, en zelf nooit een gepast voorwerp

gemaakt zijn voor datgene, wat ze loochenen en bestrijden, namelijk: de onvoorwaardelijke aanbidding des Evangelies van Christus en Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem.

Deze praters over *de wet als kenbron der ellende*, over verbond der werken en verbond der genade, over de naam des Vaders en des Zoons en het bloed van Christus, zijn hun eigen zaligmaker mét de Zaligmaker Jezus Christus, zonder dat de Zaligmaker hun in kracht is voorgekomen namelijk, Zichzelf onvoorwaardelijk aanbiedende met al Zijn volheid van genade en zaligheid. Zeer wel getuigt Bunyan van zulke praters, dat zij nochtans terzelve tijd en in die eigen woorden niet anders "doen dan de wet prediken als een verbond der werken als ze praten over de naam des Vaders en des Zoons, het bloed Van Christus en het verbond der genade", enz.,

Hierbij kunnen wij thans ook nog van zulke praters horen, dat ze zeggen: *dat de uitverkorene het vereiste geloof en bekering onvoorwaardelijk geschonken wordt uit loutere genade in de inwendige roeping*. Maar ook, dat de Heere Jezus in Matth. 9 : 13, leert, *dat Hij in de wereld gekomen is om de reeds herboren, ontdekte zondaars tot bekering te roepen*. En dan weer leren zij een onwedergeboren mens die geestelijk dood is, dat zo één zonder inwendige roeping, zonder bekering en geloof, zonder Christus en Zijn bloed en Geest, zonder Zijn Middelaarschap, zonder enig leven en beweging in geestelijke zaken, en met verzaking van de ordinantie Gods voor het toegaan tot de troon der genade, (Hebr. 10 : 19-22) dat zo'n geestelijk dode of onwedergeboren mens, door een blote wettische eis van bekering en geloof, zichzelf een ontdekte smekeling maken en brengen kan aan de genadetron der Hemelse Majesteit. En dan ook uit Spreuken 28 : 13 de biecht leren als voorwaarde voor het verkrijgen daarop en daarna, van de genade van schuldvergeving, hetwelk dan een voorwaardelijke rechtvaardigmaking is, de heiligmaking voor de rechtvaardigmaking te stellen, enz.

Met al dat geketter en geraas en gepraat vallen zij de schriftuurlijke oorsprong van de algemene onvoorwaardelijke aanbidding des Evangelies van Christus en de genade en zaligheid in Hem, dan aan, en hun gemaakte stropoppen laten zij praten als dat genoemde schriftuurlijke aanbidding des Evangelies des Nieuwen Testaments het wezenlijke verschil wegneemt tussen de uit- en inwendige roeping, en ook wegneemt het wezenlijke verschil tussen de bediening of openbaring en het wezen des verbonds, en tussen de ambtelijke bediening van de eerste sleutel, Zondag 31, en de toepassende, inwendige en zaligmakende bediening des Geestes, en dan de eis van het werkverbond afschaft, en daarmee de wet als kenbron van ellende en ook zelfs de eis van bekering en de plicht om te geloven.

Boven al die pratende eigengemaakte stropoppen, (of om met dr. Owen te spreken, *wandelende en sprekende geraamten*), trekken zij aan de blaasbalg des satans, en het geblaas is dit geluid, dat zij zeggen: *Wat is dat toch anders dan Antinomiaans!*

Werkelijk dit is zo, namelijk hun stropoppen gepraat, die zij uit hun valse consequenties gefabriceerd hebben en op het podium voorstellen voor blinde en doofstomme vermengers van wet en Evangelie, en geen inwendige

zaligmakende bediening des Geestes kennen, noch door de wet met al hun voorwaarden bankroet geslagen zijn om een gepast voorwerp te zijn voor de onvoorwaardelijke aanbidding des Evangelies van Christus en Zijn bloed en de genade en zaligheid in Hem. Want:

4.

De uitverkorenen Gods, die bekering en geloof des harten geschonken wordt, die leren bevindelijk de onvoorwaardelijke aanbidding des Evangelies van Christus en volheid van gerechtigheid en genade en zaligheid, naar luid van de voorwerpelijke onvoorwaardelijke voorstelling en aanbidding des Evangelies, want de Heilige Geest houdt er geen twee bijbels op na, die van inhoud zouden verschillen, als Zijn werktuig voor Zijn inwendige toepassende en zaligmakende bediening. Zodat er dus geen verschil is tussen de letter of *voorwerpelijke leer*, maar het verschil *tussen de uit- en inwendige roeping* is alleen gelegen in *kracht dezer dingen*, dit is: onderscheid tussen de genade van aanbidding, en de genade van inwerking, het eerste omvat alle hoorders in alle vergaderingen, in welke de uitverkorenen met de verworpenen onder elkander vermengd zijn in deze wereld, en waar van de dienaars het tevoren niet weten, maar achteraf worden geopenbaard, zoals Paulus ten aanzien der uitverkorenen getuigt in 1 Thess. 1 : 4 en 5.

Het andere, namelijk de genade van inwerking door de genade van aanbidding, raakt dus de uitverkorenen het minste gedeelte. Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren. (Matth. 22 : 14). In dit capittel spreekt de Heere Christus van de wijngaard, die door de dienaars bearbeid wordt, en in capittel 20 : 16 van Mattheüs, spreekt de Heere Christus van de arbeiders in Zijn wijngaard: *Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren*. Geld, en eerezucht spelen zo'n voorname rol bij onbekeerde geleerde arbeiders in de uiterlijke kerk in hun opgeworpen leergeschillen. Zij zijn onder de wet van het verbond der werken, al praten ze over *de wet als kenbron der ellende, en over de Naam des Vaders en des Zoons en Christus' bloed, verbond der genade en bediening des Geestes*, want ze zijn nooit in waarheid een gepast voorwerp voor de onvoorwaardelijke aanbidding des Evangelies van Christus gemaakt. Anders konden zij, noch wilden zij de onvoorwaardelijke aanbidding des Evangelies van Christus verloochenen en bestrijden tegen de Heere en van de Hem zelf bevindelijk geleerde en geroepen dienaars, die wet en Evangelie prediken en door onderscheidene kennis elk der twee oorsprongen op hun eigen terrein houden met hun leringen. Zoals dan:

5.

Door alle rechtzinnige, van God Zelf geleerde oordeelkundige Godgeleerde dienaars verstaan wordt, dat de leringen, die de wet tot haar oorsprong hebben, niet eigen zijn aan het Evangelie als de andere oorsprong, maar het Evangelie als dienende zijn, en bekwamelijk niet *in* maar *bij* het Evangelie gevoegd zijn, zo nemen *de leringen, die de wet tot oorsprong hebben, niet weg, de onvoorwaardelijke voorstelling of voordraging*, zoals Cloppenburg en andere oud-vaders het noemden van het nieuwe verbond of des Evangelies, zoals bij Junius, Witsius, Voetius enz., alsook bij Cloppenburg in zijn disputatie 4, klaar geleerd wordt, en door Wits aangehaald wordt in zijn boek over "*De verbonden Gods*".

Laat ons iets van hen vernemen. Cloppenburg, in zijn Disputatie 4, thesis 26-27, zegt het volgende:

"De voorwaarden van het Nieuwe Verbond, die door de wet, voor zoveel het nieuwe verbond komt te dienen, geboden zijn, als zich te bekeren, te geloven, en de oefeningen der liefde tot God en de naasten, nemen geenszins weg deze evangelische voordraging der genade des nieuwen verbonds, welke de testamentaire schenking ter oorzaak van de dood geschiedende, komt te vereisen. Want die voorwaarden des nieuwen verbonds zijn in dier voege in het testament begrepen, dat wel de onbekeerden, ongelovigen en godlozen van de erfenis der beloften worden uitgesloten, maar nochtans de bedeling en schenking der zaligheid geenszins opgeschort blijve, of het recht tot de belofenis te zoeken is door ons werk, waarmede wij de Wetgever gehoorzaamheid bewijzen... Wat dan?

De voorwaarden van een nieuwe gehoorzaamheid zijn in het testament des Nieuwen Verbonds, en dat wel onder een wettische vertoning, begrepen, tot een regelmaat van beproeving onzes zelfs, en van schuldige dankbaarheid, opdat wij zonder ware merktekenen der kinderen Gods in ons gezien te hebben, ons niet lichtvaardig de erfenis beloven; zo nochtans, dat ook onder een andere vertoning de bekering zelve in de doding der zonde, en in de betrachting van goede werken beloofd werden, als een gave Gods, die Hij Zelve in ons zal werken, teneinde wij uit dat teken en bewijs, nadat wij waarlijk ons hebben bekeerd en geloofd, volkomen zouden mogen hoop op die genade, die ons toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus, (1 Petrus 1 : 13), als die nu in onszelf hebben, met de nieuwe schepping van een nieuw geestelijk leven door de Geest Gods, het begonnen eeuwige leven."

Van dit betoog van Cloppenburg getuigt ook de vermaarde Godgeleerde Herm. Wits, dat er niets nauwkeuriger gezegd kan worden. En zo getuigt dan ook de vermaarde Wits in zijn werk over "De verbonden Gods", dit volgende:

"Een voorwaarde, eigenlijk genoemd in de zaken van verbonden, is zodanige daad, welke volbracht zijnde, de mens recht geeft tot beloning. Dat nu zodanige voorwaarde in het genadeverbond van ons niet kan worden geëist, is klaar en blijkende, omdat het recht tot het leven niet gegrond wordt, noch gegrond kan worden, in enige onze daad, maar alleen in de rechtvaardigheid van onze Heere, die het recht der wet volkomen voor ons vervuld hebbende, zo kan met geen recht van ons iets afgevorderd worden, hetwelk wij tot verkrijging van het recht, dat ons nu op de volkomenste wijze bereid is, zouden volbrengen. En hierin stemmen alle rechtzinnigen lichtelijk met elkander overeen."

Na tussenvoeging dat het testament aan geen voorwaarden hangt, naar de leer van Paulus en aanhaling van het getuigenis daarover van Cloppenburg en van Junius, zo gaat Wits verder, als volgt:

"Hier beneven, als God het formulier van het genadeverbond voorstelt, zo zijn de woorden die tot die zaken behoren, loutere beloften, gelijk wij terstond uit Jer. 31 en 32 gezien hebben. Waarom ook onze leraren, die na de scherpzinnige grepen der Socinianen en Remonstranten zeer voorzichtig hebben leren spreken, met recht ter neder stellen, dat het Evangelie striktelijk

genomen zijnde uit loutere beloften van genade en van heerlijkheid bestaat. En indien alle de beloften van het genadeverbond geheel en in het algemeen met elkander worden genomen, zo kan niemand zelfs met gedachten enige voorwaarde derzelve verzinnen. Want al wat men begrijpen zou, de plaats van een voorwaarde te vervullen, dat wordt in de algemeenheid der beloften ingesloten. Indien God alleenlijk het eeuwige leven beloofde, zo zou er geen schijn ontbreken om te zeggen, dat bekering, geloof, en diergelijke dingen, voorwaarden van dit verbond zijn. Maar dewijl God het begin, en de voortgang, en de onafgebroken volharding, en eindelijk de voltrekking van het nieuwe leven, gelijk als met een adem belooft, zo blijft in deze algemeenheid der beloften niets overig, 't welk zou kunnen gehouden worden voor een voorwaarde van het ganse verbond.

Wij nu handelen hier van een voorwaarde des verbonds, niet van enige zaak in de mens, die de dadelijke genieting van de volmaakte gelukzaligheid moet voorgaan. Ondertussen is het zeker, dat God de zaak zeer wijselijk en heiligelijk alzo gesteld heeft, dat niemand tot de zaligheid komen zoude als door de weg des geloofs en der heiligheid, en dat Hij Zijn beloften alzo geschikt heeft, dat aan niemand een verder en een volmaakter goed zoude gegeven worden, als aan diegene die nu aan de voorgaande beloften was deelachtig geworden. Waar uit dit besluit opgemaakt wordt, dat niemand zichzelf met een onbedriegelijke hoop der gelukzaligheid kan troosten, die zich tot de oefening van geloof en van Godzaligheid niet heeft overgegeven."

Hierbij voegt dan Wits, dat sommigen bewogen zijn geweest om het geloof en een nieuw leven *voorwaarden des verbonds* te noemen enz. Maar dit wordt dan door Wits verbeterd, hij zegt:

Indien wij immers deze dingen voorwaarden willen noemen, zo zijn ze niet zo zeer voorwaarden des verbonds, als wel der verzekerdheid, dat wij staan in het verbond Gods, en dat Hij onze God is. En ik twijfel niet, of de geleerde Godgeleerden hebben ditzelfde willen zeggen, hoewel ze allen zichzelf niet even gelukkiglijk hebben verklaard.

En hiertoe brengt dan Wits bij, het getuigenis van Cloppenburg, hetwelk wij hier te voren reeds vernomen hebben. En zo als dan de van God Zelf geleerde Godgeleerden het Genadeverbond van dat voorwaardelijk kostuum der 'voorwaardelijke' drijvers ontdaan, voor komen te stellen, zo weerlegt Wits degenen, die oordelen zouden, dat door die klare voordraging des verbonds het ganse fatsoen van een verbond wordt weggenomen, zeggende daartegen:

"En men moet niet oordelen, dat door dit gevoelen het ganse fatsoen van een verbond wordt weggenomen, hetwelk bestaat in een beding en wederbeding. Want daar is geen ongerijmdheid in gelegen, indien wij stellen, dat die dispositie van het nieuwe verbond, welke aan de Borg gedaan is, de eigen gestalte van een verbond heeft, betekenende een dubbelzijdig verdrag van een onderlinge trouw; Maar dat de andere dispositie, die aan ons geschied is, meer het fatsoen heeft van een testament, en meer alleenzijdig is.

Hiertegen strijdt niet het woord *berith*, (*verbond* in 't Hebreeuws) hetwelk wij in het Ie boek, 1ste hoofdstuk, cap. 3, getoond hebben van velerhande betekenis te zijn, en dat het dikwijls betekent een bepaling, een verordening of een zekere belofte, hoewel zij niet wederzijds is.

Hierbij komt, dat God op een wonderlijke wijze zich naar onze zwakheid voegende, Zijn genadige beloften alzo voorstelt, gelijk een belofte aan bondgenoten placht voorgesteld te worden, om te tonen, dat Hij datgene, dat Hij belooft, van Hem niet anders geëist en verwacht wil hebben, dan alsof het was een belofte van vergelding, en uit een verbond en verdrag voortkwam, en, of het recht van Diegene, Die deszelfs volbrenging komt te eisen, onherroepelijk ware. Hetwelk wel een wonderbaarlijke goedheid des Heeren is, maar ons niet moet dienen voor een bewijsreden, om daaruit eigenlijk genoemde voorwaarden des Genadeverbonds te besluiten.

Maar hetwelk het voornaamste is, zo menen wij, dat deze making des verbonds alzo allerbest begrepen wordt. Het genadeverbond of het Evangelie striktelijk alzo genoemd, dewijl het bestaat in loutere beloften, schrijft eigenlijk niets voor als een plicht, eist niets, beveelt niets, zelfs dat niet: *geloof, vertrouwt, hoopt op de Heere*, en wat van diergelijke plichten meer is. Doch het verhaalt, boodschapt en betekent ons, wat God in Christus belooft, wat Hij doen wil en doen zal. Alle voorbeschrijving van de plicht behoort tot de wet, gelijkerwijs na anderen, zeer wel ingescherpt heeft de eerwaarde Voetius, disput. tom. 4. p. 24 en vervolgens.

En dat is alleszins vast te houden, indien wij met alle gereformeerden standvastiglijk willen verdedigen de volmaaktheid van de wet, begrijpende binnen haar omtrek alle deugden, alle plichten van heiligheid.

Maar de wet gevoegt naar 't genadeverbond, en volgens hetzelfde geschreven in het hart der uitverkorenen, gebiedt al die dingen, die in het Evangelie worden voorgesteld met oprecht geloof te omhelzen, en gelijk met die genade en heerlijkheid overeenkomt, het leven aan te stellen.

Als God dan in het genadeverbond de uitverkoren zondaar belooft het geloof, de bekering en bijgevolg het eeuwige leven, zo is het dat de wet, welks verbintenis nimmermeer kan losgemaakt worden, en welke zich tot alle plichten uitstrekt, .de mens verbindt om de waarheid toe te stemmen, om die goede beloften hogelijk te waarderen, hartelijk te begeren, te zoeken, te omhelzen.

Verder, nademaal de wonderlijke voorzienigheid Gods de beloften in zodanige orde geschikt heeft, dat geloof en bekering voorgaan, de zaligheid volgt, zo wordt de mens door dezelve wet verbonden om deze ordinantie Gods goed te keuren, en te beminnen en niet anders als volgens dezelve zich de zaligheid te beloven.

De mens nu, de beloften des verbonds op die orde op welke zij voorgesteld worden, aannemende, verbindt zichzelf door die aanneming om de plichten, die in de vorige beloften begrepen worden, te betrachten, voor en aleeer hij zich van de uitvoering der verdere beloften kan verzekeren. En op deze wijze wordt het verbond onderling en wederzijds. God stelt in het Evangelie Zijn beloften op een zekere orde voor.

a. De mens wordt uit kracht van de wet, voor zoveel die het Genadeverbond bedient, verbonden om die beloften op dezelve orde te omhelzen. Terwijl het geloof dit doet, verbindt zich de gelovige tegelijk tot de betrachtting van een nieuw leven, voor en aleeer hij zich het gelukzalige leven belooft. En in deze voege is het een dubbelzijdig verdrag. Hier moet mij niet tegengeworpen worden, dat in het nieuwe verbond 't leven niet min beloofd wordt aan degene, die gelooft en zich bekeert, als hetzelfde in het oude verbond beloofd wordt aan degene die werkt; ten einde daaruit besloten wordt, dat geloof en

bekering nu op dezelfde wijze voorwaarden van het genadeverbond zijn, op welke de volmaakte gehoorzaamheid een voorwaarde was van het werkverbond. Want niet terstond, als het leven beloofd wordt aan diegene, die

iets doet, wordt verstaan een eigenlijke genoemde voorwaarde, welke een oorzaak is om loon te eisen. God wil alleenlijk tonen, langs welke weg men moet streven, niet tot het recht, maar tot de bezitting van het gelukkig leven. Het geloof stelt Hij voor als een werktuig, waarmee wij de Heere Christus, en Zijn genade en heerlijkheid aangrijpen. De goede werken, als getuigenissen des geloofs en onzer vereniging met Christus.

Want men moet niet zonder aanmerking voorbijgaan, dat het geloof een gans andere betrekking heeft, ten opzichte van de goederen des genadeverbonds, als de andere werken van het nieuwe leven. Daarin komen zij wel overeen, dat ze beide gezamenlijk een weg zijn tot de beloofde gelukzaligheid; maar het geloof heeft iets eigens. Want dewijl het geloof is een toestemming, die aan de Goddelijke waarheid geschiedt, zo besluit het in zich een aanneming van het goed, dat in het verbond is voorgedragen, en maakt de belofte vast en onherroepelijk.

Ziet Mijn Zoon, zegt God, en de zaligheid in Hem. Ik bied hem een iegelijk aan, die naar Hem begerig is, en gelooft dat hij zijn zaligheid in Hem zal vinden. Wie is begerig naar Hem? Wie gelooft dit?

Ik, roept daarop de gelovige. Ik ben ingenomen met een grote begeerte naar Hem. Ik geloof dat mijn zaligheid in Hem weggelegd is. Ik neem Hem, Die mij alzo aangeboden wordt, aan.

Het zij zo, zegt de Heere.

En op deze wijze wordt de belofte aangenomen, wordt de waarheid Gods verzegeld, wordt de schenking Van Christus en der zaligheid in Hem, onherroepelijk gemaakt. Waaruit openbaar is, dat het geloof een gans andere betrekking heeft in het nieuwe verbond, als eertijds de werken gehad hebben in het oude verbond. Hoe groot een onderscheid schijnt er te zijn tussen de voorwaarde der werken en des geloofs", enz.

Vervolgens zet Wits nog uiteen dat de plichten en dreigementen niet in dit verbond zelf, maar tot de wet behoren, en niet de beloften des nieuwen verbonds of des Evangelies, en dat de wet geen andere belofte kent, als die opgeschort en hangende is aan de voorwaarde van een volmaakte gehoorzaamheid.

En alle bedreigingen van vloek en toorn tegen de ongelovigen en verachters des Evangelies, uit de wet gehaald en tot de wet gebracht worden, voor zoveel ze nu het genadeverbond haar dienst bewijst. En hij sluit dan dit eerste hoofdstuk, als volgt:

"In de predikatiën van de profeten, van Christus en van de apostelen, is een zekere menging van verscheidene leringen, die wel met een vaste knoop aan elkander gehecht zijn, en waar van de een zeer bekwamelijk aan de andere ondergeschikt wordt, maar die nochtans elk in het bijzonder tot haar oorsprongen gebracht moeten worden, zodat de beloften der genade tot het Evangelie, alle de voorschriften van plichten en dreigementen tegen de kwaaddoeners, tot de wet gesteld moeten worden te behoren."

En zoals we reeds voorheen van Wits vernomen hebben, n.l.:

"En indien al de beloften van het genadeverbond geheel en in het algemeen met elkander worden genomen, zo kan niemand zelfs met gedachten enige voorwaarde derzelve verzinnen", enz.

En van onze leraren aangehaald:

"Dat het Evangelie striktelijk genomen zijnde uit loutere beloften van genade en van heerlijkheid bestaat." Zo dan:

6.

Wie nu deze onze oude vaders mogen verstaan, zo is het klaar, dat ze alle voorwaarden uit de leer des Evangelies van Christus radicaal uitsluiten, en het genadeverbond geen voorwaardelijke vorm of wettisch kostuum aantrekken in deszelfs voorstelling of voordraging, want dit is juist hetgeen wat ze beogen tegen de 'voorwaardelijk' drijvers, zoals ze tegen de Socinianen, Arminianen en Remonstranten, wegens hun scherpzinnige grepen, voorzichtig hebben leren spreken.

En voorwaar, voor wie de wet geestelijk is, en de paap in eigen boezem kent, of de vleselijke vroomheid en lusten, die is meer bevreesd voor een verbond der werken dan voor de duivel zelf.

De oud-vaderlijke uitspraak van J. Eswijler, wordt maar al te weinig verstaan, namelijk deze:

"Dat de bedrijvigheid, de schijnbare of wezenlijke lust om de Heere te dienen, voert de mens van de levensbron af. Hij is vroom en roept al de vromen tezamen om met hem aan zijn vrome lusten te voldoen, en wanneer hij zich zo in de weer stelt en gezet heeft, dan verwacht hij een zegen of maakt die zelf, om er anderen op te kunnen wijzen. Maar het is met God spotten."

Er zijn zonden, die boven het bereik van het natuurlicht en wettische consciëntie liggen, zoals de werkheiligen die onder de wet van het verbroken verbond der werken zijn, menen Gode een dienst te doen met het vervolgen dergenen, die van Christus zijn, onder welke dan ook behoort *het lasteren voor 'antinomiaans'* door degenen, die de wet en het Evangelie prediken als de twee oorsprongen, die als nacht-bij-dag van elkander onderscheiden moeten worden.

7.

Alsook behoren daaronder die vroom schijnende zonden van *dat een onwedergeboren mens door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, daardoor aan zijn onvermogen ontdekt wordt, en dan zichzelf zonder bekering en geloof, en zonder Christus' bloed en Geest en gerechtigheid, een smekeling aan de troon der genade maken en brengen kan, met verzaking van die ordinantie Gods vooreen toegaan tot de troon der Hemelse Majesteit* enz., zoals die 'voorwaardelijk' drijvers leren. Zo gevaarlijk is dan hun leer die God verfoeit en waar Zijn toorn tegen brandt, *en dus verstaan zij niet, wat zij zeggen of wat zij bevestigen en lasteren*, (1 Tim. 1 : 7).

Zo zal niet één uitverkorene onder de dienaars des Heeren de algemene onvoorwaardelijk ernstige aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem, voor antinomiaans lasteren, want zij zelf zijn daarvoor een gepast voorwerp gemaakt door een zaligmakende berechting in de gespannen vierschaar hunner consciëntie, als

het benedengerechtshof Gods in de Zijnen, door de wet, en het Evangelie van Christus in de hand of kracht van Zijn Geest.

8.

En welke razernij is dat in die tegenwerping der stropoppenmakers, *dat de genoemde schriftuurlijke aanbieding des Evangelies van Christus, de toepassende inwendige en zaligmakende bediening des Geestes wegneemt?* Kunnen zij zich nog klaarder openbaar maken, dat ze daar geen jota van verstaan? Alsof het één- en dezelfde zaak is namelijk: de genade van aanbieding door de voorwerpelijke schriftuurlijke waarheid des Evangelies, en de genade van inwerking en toepassing van de uitwendige genade van aanbieding, zoals de genade van aanbieding door het Woord alleen geschiedt en de genade van inwerking door "Geest en Woord".

Want toepassing door de Geest Van Christus vooronderstelt datgene, wat eerst in het voorwerpelijk woord des Evangelies geleerd wordt door de dienaars, zoals de Heere het behaagd heeft, mensen, tot dienst der mensen en Zijn uitverkorenen te willen gebruiken, zoals het heet: *Het is Paulus die plant, Apollos die nat maakt, maar het is God Die de wasdom geeft, zo is noch Paulus noch Apollos iets, maar God, Die de wasdom geeft.*

Maar zij hebben een hogere staatsdienst dan diegenen, die voor het aangezicht van koning Salomo stonden om hem te dienen, zoals de apostel Paulus getuigt voor koning Agrippa in zijn verantwoording over de hoop der beloften, die van God tot de vadersen geschied is, en hem verhaalt, hoe Christus, die de Hoop der beloften was, hem verschenen was en gezegd had, waartoe de Heere hem bestemd had, namelijk: *Om (de heidenen) hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht des satans tot God, opdat zij vergeving der zonden, en een erfdeel onder de geheiligden ontvangen, door het geloof in Mij.*

Het is dan wel ras gezegd door die 'voorwaardelijk' drijvers, *dat de uitverkorenen alles onvoorwaardelijk geschonken wordt uit loutere genade.* Dit weet de duivel ook, die er zelf buiten staat, maar wat verbergen die 'voorwaardelijk' drijvers? Dit:

De geloofs-dadelijkheid der uitverkorenen van de omhelzing, aanneming, en toe-eigening van de onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid en genade en zaligheid in Hem, waartoe zij pasklaar gemaakt worden door hun zaligmakende berechting door de wet en het Evangelie in de hand van Christus en Zijn Geest, in hun gespannen vierschaar der consciëntie, waardoor zij dan bevindelijk met al het hunne bankroet slaan door de wet als onze eerste man, en met Christus verenigd worden van hun kant door het geloof, hetwelk lijnrecht tegen werken en voorwaarden over staat, en voor wie dan de Wet als een verbond der werken, let wel: "als een verbond der werken", afgeschaft is, of liever gezegd er van verlost, en tot een nieuwe gehoorzaamheid gebracht zijn.

De laster van *antinomianisme of wetsbestrijding*, die zij werpen op de uitverkorenen Gods en Zijn dienaars, die zich houden aan hun lastbrief, en die de wet en het Evangelie als twee oorsprongen onderscheiden bevindelijk kennen en prediken, is het werk des satans door alle eeuwen heen, waarvan

de profeten, en Christus Zelf en de apostelen met alle getrouwe leraars, niet verschoond gebleven zijn.

Zeer terecht getuigt onze vermaarde mr. Ralf Erskine in zijn leer "*Over het sterven aan de wet als een verbond der werken*", dat, als het afbrengen van de wet tot Christus antinomiaans is, hij Gode dankbaar was, zulk een antinomiaan te zijn. Hij getuigt dan, wie werkelijk de antinomianen zijn, namelijk *die deze leer voor antinomiaans lasteren*.

Zo dan hebben de dienaars des Woords (die in alle vergaderingen het woord recht snijden met wet en Evangelie elk op zijn rechte plaats te stellen, waardoor dan geen bekering en geloof als voorwaarde kan verzonnen worden, en dus in die vergaderingen, van Christus geen tweede Mozes noch dienstknecht der zonde gemaakt wordt, maar de christen in Christus gesticht wordt en Gode in Christus leeft) zich dan niets aan te trekken van die laster van antinomianisme der stropoppenmakers. Want een dienstknecht is niet meer dan zijn Heere, die ze ook vervolgd en ervoor gelasterd hebben. En het heet: *Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre: maar wij bevestigen de wet*, (Rom. 3 : 31). Want die Christus Jezus aangenomen hebben, voor die is Hij ook hun Heere.

DISPUTATIE 5.

Als de Heere Christus de apostel Paulus, (toen hij nog een rechtvaardige in eigen waan, en farizeeër en vervolger van Jezus en Zijn schapen, als een verscheurende, briesende leeuw was), op de weg van Damaskus te sterk werd en geroepen had, zo werd hij zaligmakend overtuigd, en zo wordt van hem aangetekend in Hand. 9 : 9: *En het was drie dagen, dat hij niet zag, en at niet en dronk niet.* Daar lag hij, geleid naar Damaskus, in de straat de Rechte genaamd ter aarde, met gebogen knieën des harten aan de genadetroon, toen de Heere Ananias tot hem zond en hem daar vond, zoals de Heere tot Ananias gezegd had, namelijk: *Want zie, hij bidt.* (vers 10 en 11). Dit is de weg door welke de Heere de mens brengt tot een plechtige omhelzing en aannemen van de onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid of volbrachte voorwaarden, en de genade en zaligheid in en door Hem, door middel van de ledige bedelaarshand des geloofs.

Zonder deze totale ontleding van al het onze door de gebiedende en verdoemende macht der wet, onze eerste man, in de hand of kracht van Christus en Zijn Geest, verzint de mens door een bespiegeling van zijn eigengerechtigd hart of verstand, voorwaarden, zelfs als ze in het Woord lezen van die weg van overtuigingen, bekering en geloof, van welke inbeelding de Heere de Zijnen, (die daarmee bezet mochten zijn) opereert als de hemelse Operateur en Geneesmeester, met het vlijmscherpe mes of de dolksteken der wet als onze eerste man, waardoor al dat leugenachtig gepraat van voorwaarden aan des mensen kant, vanuit de mens zelf, of dat God eerst de voorwaarden komt te geven, voorgoed afgelopen is, als onze eigengerechtigde adem afgesneden wordt, en men een gepast voorwerp wordt gemaakt voor de genade van onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid, die aan alle hoorders in alle vergaderingen gepredikt moet worden.

Daarom is de vlijmscherpe wetprediking noodzakelijk en 'bekwamelijk niet "in" maar "bij" het Evangelie gevoegd'. En zo heeft de Heilige Geest des apostels bevinding der wet door Paulus zelf als een kort begrip doen beschrijven in Rom. 7 : 7-13, en de gesteldheid van de "christenen in Christus" (vers 14 tot 26).

En wat voorwaarden zal het vlees verzinnen voor de aanbieding van Christus en Zijn bloed en volbrachte voorwaarden, welke Gods voorwaarden zijn, en niet des mensen?

Het heet: óf door onszelf óf door een ander volkomenlijk betalen aan de onmiskembare rechtvaardigheid Gods.

Hierom stelt God het nieuwe verbond onvoorwaardelijk voor, welke conditiën niet in ons maar in een Ander gesteld en aanvaard en volbracht zijn, namelijk Christus, *Die God voorgesteld (voorgedragen) heeft tot een verzoening door het geloof* (als middel)

in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, enz., (Rom. 3 : 25).

Deze openbaring, voorstelling of voordraging en onvoorwaardelijke nodiging en aanbidding heeft niet de wet maar het Evangelie tot oorsprong.

De wet, onze eerste man of verbond der werken, heeft geen andere conditie of voorwaarden, dan personele volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid zonder enige onderbreking zowel in ons waken en slapen, het heet: *Doe dat en gij zult leven, en vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al*, (let wel: "in al" en "te blijven") *hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen*.

Deze twee, namelijk: wet en Evangelie, zijn de twee nacht-bij-dag te onderscheiden oorsprongen, die elk op hun plaats gehouden moeten worden in de prediking in alle vergaderingen, in welke de uitverkorenen met de verworpenen onder elkander vermengd verkeren, en bevat het geloof in de twee Adams en twee verbonden, en dood en leven. En zo bevat noch het één noch het ander bekering en geloof als voorwaarden.

De wet als onze eerste man niet, als ook het Evangelie van Christus en Zijn volbrachte voorwaarden niet, welke om-niet voorgesteld en aangeboden wordt, en algemeen naar de aard der huishouding van de Nieuw-Testamentische dag, nu God al het uitwendig onderscheid van personen, volken, tongen, natiën, Joden en heidenen weggenomen heeft, gelijk wij uit de Heilige Schrift alsook van dr. Owen en onze Dordtse vaders, tevoren reeds vernomen hebben. Welken in hun besluit op de "Vijf Artikelen tegen de Remonstranten" ons waarschuwen tegen *het misbruik of ter kwade trouw voortbrengen van citaten uit oude en nieuwe schrijvers*.

Zo dan zullen wij in deze onze vijfde en laatste disputatie vernemen, hoe vals, te pas en te onpas, de 'voorwaardelijk' drijvers zich trachten te behelpen met citaten, om hun geschil te kunnen staven tegen de algemene onvoorwaardelijke ernstige schriftuurlijke aanbidding des Evangelies van Christus en de genade en zaligheid in Hem, die zij dan daartegen inbrengen maar krachteloos zijn, hetwelk wij zien zullen.

Tegenwerping 8.

" I. Chauncy, bekend door de leer der waarheid, van zijn hand, en door Comrie uitgegeven, onderwijst in zijn Neonomianism unmasked, "Neonomiaanisme ontmaskerd", op pag. 118:

"Dat de bediening van de verzoening conditioneel plaatsgrijpt, omdat daarin het absolute verbond wordt gepredikt."

En, om nu nog een paar nieuwere schrijvers te noemen, die het algemeen aanbod van genade verwerpen, dan wijzen we op Kohlbrügge, die in zijn de "Taal Kanaäns", op pag. 88 aanwijst van wie "Rechtuit" verlost werd.

"Onder hen, door wie hij gekweld werd maar ervan verlost, behoorde ook Meester Algemene Aanbidding; deze joeg de schapen weg en gaf de wolven te eten, totdat hij, zelf niets meer hebbende, van hen opgegeten werd.' Nu, dat is vrij raak gezegd. Men onthoude dit woord."

Tenslotte noemen we thans ook nog Wouterus Bekker, die in zijn "Brieven uit zijn portefeuille", pag. 40 zegt:

Roepen is Bijbels, aanbieden geef ik aan elks vrijheid over, doch een welmenend aanbod en de roeping aan allen is bij mij onzin, strijdende tegen de gezonde reden en tegen Gods Woord."

Antwoord.

1.

Verstandigen, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht mogen zijn (1 Kor. 10 : 15), die verstaan, dat de openbaring Gods in de huishouding van genade en zaligheid, *de gezonde rede* te boven gaat, alsook de schranderste wijsheid der overste dezer wereld, (1 Kor. 2 : 8). Zo is er nacht-bij-dag onderscheid tussen wat men *gezonde rede des mensen* noemt en de gezonde woorden Gods, waar toch de gezonde woorden Gods geheel anders over des mensen rede oordeelt, welks voorbeeld te houden de apostel Paulus aan zijn leerzoon Timotheüs vermaant, n.l. dat, wat hij van Paulus zelf gehoord had, (2 Tim. 1 : 13), bevattende twee voornaamste stukken, namelijk: *het geloof in Christus tot het fundament en verder welke liefde om Christus' wil betoond moet worden*. Welke liefde dan de roeping tot alle mensen is als onze naasten, en dat fundament des geloofs is Christus, in welke de liefde en de zaligmakende genade Gods de bron is van onze liefde tot God en de naasten, waarvan de apostel ook tot zijn andere leerzoon Titus schrijft, dat die alle mensen, zonder onderscheid, door het Evangelie verschenen is.

Zijnde de gezonde woorden Gods, als een zonlicht in de duisternis van het Oude Testament en in de duisternis van het heidendom schijnt om uit al die mensen de Zijnen te verlichten, de ogen te openen, te bekeren, een erfdeel onder de geheiligden te geven door het geloof in Christus, hetwelk de lastbrief is der geroepen dienaars, en niemand in alle vergadering van de uitwendige roeping en ernstige aanbieding uitgesloten wordt.

Dit is de leer, roeping, aanbieding des Evangelies, en de gezonde woorden Gods, de wil Zijns bevels voor de dienaars en alle hoorders, omtuind door de Drie Formulieren van Enigheid.

Zo behoort de zogenaamde *gezonde rede van de gevallen mens*, die zich tegen de gezonde woorden Gods of deze leer stelt, niet geacht te worden als ze het aangezicht van het zonlicht des Evangelies niet verdragen kan hetwelk onbijbels en weerspanning is.

En het strekt ook niet tot eer van Wouterus Bekker, dat die 'voorwaardelijk' drijvers dit uit de portefeuille van hem citeren, en het lust ons niet om hetgeen wij van dr. Owen vernomen hebben tegen dat van W. Bekker lijnrecht over te stellen en uit andere geschriften van Owen en onze oud-vaders, en hoofdstuk 3 der "Vijf Artikelen" onzer Dordtse vaders tegen de Remonstranten.

Want met dat citaat uit Bekker's portefeuille kan men verscheidene kanten uit, of het is een snode vermenging van de uit- en inwendige roeping, of het geldt die werelddelen, waar het Evangelie nog niet gepredikt wordt, welke dus nog van de uitwendige roeping uitgesloten zijn. Maar de onder het Evangelie levenden worden allen, en ook welmenend, of zoals onze Dordtse vaders het noemen, ernstig geroepen, en de genade in Christus aangeboden.

Dies laten wij Bekker op zijn eilandje en halen zijn klapbruggetje niet neer om hem een bezoekje te brengen, maar volstaan thans met te zeggen, dat er een brief te veel en een brief te weinig in zijn portefeuille zit.

2.

Met het citaat van dr. H. F. Kohlbrügge is het anders gesteld dan wat die 'voorwaardelijk' drijvers er door te verstaan willen geven. Want wie maar een weinig met de levensgeschiedenis van Kohlbrügge op de hoogte is, zal verstaan, dat Kohlbrügge, door "*Meester Algemene Aanbieding*" te noemen, daarmee niet bedoeld de schriftuurlijke algemeenheid der aanbieding van het Nieuwe Testament, welke door dr. Owen verdedigd wordt tegen de algemene verzoening, zoals wij dat van Owen vernomen hebben in onze vorige disputatie. Want zulks heeft Kohlbrügge zelf overvloedig geleerd tot op zijn sterfbed toe, tot even voor hij stierf in de armen van ds. Kunzli, anno 5 maart 1875.

Dr. Kohlbrügge "(=Rechtuit)" noemt in zijn "Taal Kanaäns", "Mr. Algemene Aanbieding", diegenen, waar hij in zijn prille jeugd kennis mee gemaakt had, voornamelijk die catechiseermeester, die de algemene verzoening leerde. Waardoor Kohlbrügge een tegenzin kreeg van de Hervormde leerstellingen, en later zijn kinderlijke eenvoud verwisselde, als student, voor een overdreven verering van Plato en Cicero, de verkondigers van de heidense zedenleer. Maar de Heere kwam hem in de weg Zijner voorzienigheid tegen, door het sterven van zijn vader, en daardoor kwam hij, om dat hij zijns vaders bedrijf van zeepziederij in stand moest houden, van zijn ingeslagen weg terug.

Wat hij verder beleefde, daarvan kan men in zijn "Taal Kanaäns" iets vinden onder beeldsprakige benamingen. Onder andere zegt hij, *dat Christus om zijn hand vroeg, hoe mismaakt en lelijk ook Kohlbrügge was*. En op blz. 47, dit: *Ik ben getrouwd met mijn Koning in volle gemeenschap van goederen, enz.*

En even verder dit: *Zo leef ik dan met Hem van ruilhandel waarnaar Hij al het mijne, wat volstrekt van geen waarde is, voor Zich neemt, en mij uit enkel goedheid al het Zijne schenkt, dat van een oneindige waardij is, en waarvan ik juist dan het best gebruik kan maken, als ik het met het mijne beproefd heb, en daarmee te schande geworden ben, enz.*

En op zijn sterfbed vermaande Kohlbrügge nog dit: Zegt het toch allen, dat in Jezus' naam vergeving der zonden is.

Welk "allen" alle onderscheid uitsluit en het schriftuurlijke algemeen is. En de vergeving in Jezus' naam is door Zijn bloed der verzoening, want zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving. Zo heeft God Zijn Zoon Christus Jezus voorgesteld tot een verzoening door het geloof, als middel, in Zijn bloed, hetwelk alle werken en voorwaarden uitsluit.

En zoals Kohlbrügge getuigt, dat Christus om zijn hand vroeg, hoe mismaakt en lelijk hij ook was, zo is dat de uit- en aanbieding van Christus Zelf met al het Zijne, hetwelk onvoorwaardelijk is, en het huwen met zijn Koning is door het geloof als instrument, ook van ruilhandel te leven (2 Kor. 5 : 21) Het bevat de tweevoudige wedertoerekening, n.l. de zonden aan Christus toegerekend; en Zijn onschuld, gehoorzaamheid en betaling, ons, die in Hem geloven tot zaligheid, welke gerechtigheid in het Evangelie om-niet aangeboden wordt, en door middel van het geloof aangenomen en toegeëigend wordt. Zoals wij

van Ursinus, een der opstellers der Catechismus, uit zijn "Schatboek" op vraag 61 vernomen hebben.

Zo dan is het *niet de schriftuurlijke algemene aanbidding*, waar Kohlbrügge van meldt in zijn "*Taal Kanaäns*", maar die "*Meester Algemene Aanbidding der algemene verzoeners*", onder welke Kohlbrügge in zijn jeugd catechiseerde, iets zijnde uit zijn persoonlijke ervaring. Zoals door "Mr. "Algemene Aanbidding der algemene verzoeners" geleerd wordt, dat Christus voor alle mensen Zijn bloed gestort heeft, hetwelk vals en een godslastering is, want dan zou er niemand verloren gaan, of God zou de zonden tweemaal straffen, n.l. eens in Christus en nog eens in de mens, voor wie Christus gestorven zou zijn. Als dat waar was, zo konden alle verdoemden in de hel tegen God protesteren.

Maar dat is leugenleer door welke leermeesters Kohlbrügge later gekweld is geworden, maar er van verlost werd, wat hem in zijn prille jeugd ingepompt was. Laat niemand dus van dr. Owen dat maken, wat Kohlbrügge van die Mr. "Algemene verzoening" zegt, namelijk: *Deze joeg de schapen weg en gaf aan de wolven te eten, totdat hij, zelf niets meer hebbende, van hen opgegeten werd.*

Want dr. Owen, zoals wij vernomen hebben, verdedigt de schriftuurlijke algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed aan allen, tegen de valse consequenties der algemene verzoeners, zoals ook de 'voorwaardelijk' drijvers daaruit valse gevolgtrekkingen maken. Welke Owen weerlegt en krachteloos maakt en het *ijdele snorkerij* noemt.

Nu, dat is vrij raak gezegd. Het is dan ook hiermee zo gesteld, dat, als twee hetzelfde zeggen, niet altijd hetzelfde is wat bedoeld wordt. Men onthoude dan dit woord!

Want als Kohlbrügge van die valse algemene-verzoeners-aanbidding verlost werd, zo werd hij ook van dat voorwaardelijk geloof verlost der algemene verzoeners, welke leerden, dat Christus voor alle mensen algemeen gestorven is, maar dat degenen, die dat op hun manier niet aannemen, verloren gaan. Dus hun waangeloof is de voorwaarde van de genade en zaligheid, die Christus verworven heeft, en dat waangeloof is, *dat Christus voor een iegelijk gestorven is*. Wie dat gelooft worden volgens hen dan zalig, en wie dat niet gelooft gaat verloren. Zodat hun ingebeeld voorwaardelijk geloof in de plaats gesteld wordt als zulk een voorwaarde, zoals de wet, onze eerste man, of van het verbond der werken, de volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid als voorwaarde stelt van: *Doet dat en gij zult leven*, evenals de wederdopers.

Maar als men hen vraagt naar de natuur van het ware geloof, hetwelk een gave Gods is, zo staan *de algemene verzoeners en wederdopers die de kinderdoop verwerpen*, verlegen, want dan zouden ze moeten antwoorden op de vraag vanwaar het komt, dat God het geloof aan de Zijnen geeft, en aan anderen niet, die dan verloren gaan, waarvoor dan evenwel Christus ook gestorven zou zijn. Zo wordt openbaar dat zij aanbidders zijn van de afgod der ingebeelde vrije wilskracht en van een ingebeeld geloof uit eigen ingewanden van de geestelijk dode zondaar.

Zo kan een verstandige wel verstaan, hoe onze Kohlbrügge is gekweld geweest door die onschriftuurlijke "Mr. Algemene Aanbieding" en er van is verlost geworden door de schriftuurlijke, door aanneming van Christus Zelf met Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid en vereniging met Hem, waarvan Kohlbrügge meldt in hetzelfde werkje, namelijk in zijn "Taal Kanaäns", en wij reeds vernomen hebben.

Overigens leze men Kohlbrügge's andere werkjes, en zijn boekje getiteld: "Beproeft uzelfen" en zijn "Catechismusverklaring" in vragen en antwoorden opgesteld. En hoe dr. Kohlbrügge de twee oorsprongen, *wet en Evangelie* onderscheidt, behoeft geen aanhaling hier ter plaatse voor degenen, die Kohlbrügge uit zijn geschriften kennen.

En hoe hij oordeelt over een onwedergeboren smekeling aan de genadetroon Gods door een blote wettische eis van bekering en geloof, zonder meer, en zonder bekering en geloof des harten, zonder Christus' bloed en Geest en Middelaarschap en met verzaking van de ordinantie Gods, zoals de 'voorwaardelijk' drijvers leren, kan men vinden in Kohlbrügge's werkje: "Beproeft uzelfen", in het hoofdstuk over *De Heilige Geest en onze heiligmaking*:

Vraag 78. Is er dan bij de mens niets van Gods heerlijk beeld overgebleven, zodat hij, b.v. door gebeden, verzuchtingen en andere goede werken, uit zichzelf tot God komen kan?

Antwoord: "Er is bij de mens zoveel van Gods beeld overgebleven als genoegzaam is, dat hij zichzelf niet verontschuldigen kan, maar verdoemd moet worden. Ned. Geloofsbelijdenis Art. 14; zoveel is er verder van overgebleven als de mens misbruikt om met hulp van de boze geest alle ware genade, zolang hij kan, tegen te staan. Daarentegen is er niets bij de mens overgebleven van dat heerlijke beeld, dat hem in staat zou stellen, iets te begrijpen van de dingen Gods en van Zijn zaligheid, of er ook maar naar te verlangen!"

Verder getuigt Kohlbrügge, dat ook bekering en geloof enz. onder de heiligmaking behoort, evenals dr. Comrie, die dan ook getuigt dat door geloof en bekering als zodanige voorwaarden te leren de rechtzinnige leer is begonnen vervalst te worden, enz.

En de eigenlijke of wezenlijke voorwaardenmakers van bekering en geloof enz., die zijn met de heer Vlak – een tegenstander van Comrie -niet uitgestorven, namelijk die tegen de onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus en Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid te velde trekken en dan voorgeven, dat ze oneigenlijke voorwaarden stellen, hetwelk dan geen voorwaarden zijn. Maar verder.

Zo kan men ook in de hoogst belangrijke briefwisseling tussen Kohlbrügge en I. Da Costa over *de leer der heiligmaking* een verklaring vinden, der drie ambten van Christus door Kohlbrügge, en dat Christus door Zijn profetisch ambt niet met de wet, maar met Zijn Evangelie begint, en Kohlbrügge dan ook aanhaalt de redewisseling van Christus met de nog onbekeerde Samaritaanse vrouw, en met Nicodemus, en vervolgens aanhaalt: Lukas 4 : 18, Matth. 5 : 1-12, Joh. 6 : 13, Lukas 24 : 19, Jes. 11 : 1-5; vergelijk ook Rom. 2 : 16, Rom. 9 : 22 en 33, 1 Petrus 2 : 7 en 8, en Jes. 50 : 4.

3.

Wat betreft I. Chauncy's "De leer der Waarheid", door Comrie uitgegeven, uit welks boek dan de 'voorwaardelijk' drijvers te berde brengen, *dat de bediening van de verzoening conditioneel plaatsgrijpt, omdat daarin het absolute verbond wordt gepredikt.*

Dit citaat wordt door hen ten onrechte tegengeworpen.

Want het plaatsgrijpen der verzoening heeft alleen in de uitverkorenen plaats. En zoals de 'voorwaardelijk' drijvers zelf in hun vorige tegenwerping te berde brengen, dat in de inwendige roeping het vereiste geloof en bekering uit loutere genade, dit is onvoorwaardelijk, geschonken wordt, zo zien wij in deze hun tegenwerping weer, dat het conditiën zijn in de plaatsgrijping der verzoening met God. Hoe krachtig en onweerlegbaar dr. Comrie zich daartegen stelt is bij allen bekend, die alleen maar zijn "Missive over de rechtvaardigmaking" met deszelfs voorrede van Bloemsma zouden kennen en verstaan.

En hoe zou dan Comrie genoemd boek van I. Chauncy hebben willen uitgeven als dat werd bedoeld, wat die 'voorwaardelijk' drijvers willen verstaan hebben in dat citaat?

En wat voor conditiën of voorwaarden zal men toch van de mens bij het bloed van Christus bijvoegen, door wiens Gods-bloed de vervulde voorwaarde is voor de verzoening in der uitverkorenen plaats, en als deze genade en verzoening in hen plaatsgrijpt?

Bij datgene wat wij reeds herhaaldelijk in onze vorige disputaties neergesteld hebben, zullen wij ter oorzaak van deze tegenwerping, ten aanzien van de prediking van de conditionele verzoening met God en van het absolute genadeverbond ook Mr. John Bunyan doen horen in zijn boek over de "*Leer der wet en genade*", als volgt:

"Dat deze genade vrij is voor ons door conditiën in een ander; dat is, bij wijze van verbond of onderhandeling; want deze genade komt bij wijze van verbond tot ons, hetwelk nochtans met een ander gemaakt is voor ons. Verder.

Omdat dit verbond met één en niet met velen gemaakt is, en ook in de conditiën van hetzelfde met één en niet met velen bevestigd is. Dat het met één is gemaakt, ziet dat in Gal. 3 : 16: *Nu zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken. Hij zegt niet: en den zaden, als van velen, maar als van één.* En uwen Zade, hetwelk is Christus. En vers 17: *En dit zeg ik: het verbond dat tevoren van God bevestigd is op Christus, enz.*

Het Verbond is met den Zade Abrahams gemaakt niet den zaden; maar den Zade, welke is de Heere Jezus Christus, ons Hoofd en Borg, rakende de dingen van het verbond. Ook is de conditie met één gemaakt en door Hem alleen vervuld, en niet door velen, hoewel nochtans in de natuur en tot eeuwige verlossing van velen, namelijk door één mens, Christus Jezus, zoals blijkt uit Rom. 5 : 15-17, enz. en Zach. 9 : 11: *U ook aangaande, let wel, u ook aangaande, door het bloed Uws verbonds, of, u aangaande, wiens verbond door bloed is.* Dat is: de voorwaarde van het verbond was, dat Gij uw bloed zoudt storten, hetwelk als in Gods achtiging gedaan zijnde, heb Ik de gebondenen uit de kuil, daar geen water in is, uitgelaten.

Ook is de bovengemelde plaats, Gal. 3 : 16, 17, uitnemend dienstig tot dit oogmerk. Het 16^e vers toont, dat het verbond met Christus gemaakt is, en het 17e vers toont, dat het ook in Hem of in God met Hem bevestigd was. Ik bid u, leest het toch met verstand en aandacht.

Nu, zegt de apostel, zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn Zade gesproken. Hij zegt niet: en den zaden als van velen, maar als van één. En uw Zade, welke is Christus. En dit zeg ik: het verbond dat tevoren van God bevestigd is op Christus, wordt door de wet, die na vierhonderd en dertig jaren gekomen is, niet krachteloos gemaakt.

Niet dat het verbond gemaakt was met Abraham en Christus tezamen als twee personen, die hetzelfde ondernamen; nee, de belofte is aan Abraham daarna gegeven, maar het verbond is tevoren met Christus gemaakt.

Verder, dat het verbond niet personeel met Abraham, of ook niet met enige van de vaderen gemaakt is, zodat zij de personen waren welke verbonden waren, om hetzelfde te vervullen, of in het geheel of ten dele, blijkt klaar.

Omdat dit verbond niet gemaakt is met God en het schepsel, niet met een andere zwakke Adam, die op de kracht van zijn natuurlijke vermogens en krachten stond, maar het is gemaakt met de tweede Persoon van het Goddelijk Wezen, met het eeuwig Woord van God, met Hem, Die in alles even heilig, even rechtvaardig, even oneindig, almachtig en eeuwig is als God, (Spr. 8 : 22-31, Zach. 13 : 7, Jer. 9 : 5, Filip. 2 : 6, Hebr. 1 : 3, Openb. 1 : 11, 17, kap. 22 : 13, 16)" enz.

Zo dan is het door Bunyan krachtig bewezen, dat de leer der waarheid of van het absolute verbond volstrekt, volkomen, onvoorwaardelijk is aan onze kant en dat de conditiën in Christus en door Hem vervuld zijn, hetwelk alzo voorgesteld en gepredikt wordt, en bevindelijk gekend in allen, in welke de verzoening met God in en door Christus en Zijn zoenbloed plaatsgrijpt, als van God de Vader gegeven tot een verbond des volks en een licht der heidenen. Zo is het conditionele niet aan de kant der bondelingen in Christus de tweede Adam, maar in Hem Zelf, in Wie ze uitverkoren zijn en hun Hoofd, Borg en Middelaar, Profeet, Priester en Koning is.

Hoe anders zou toch dr. Comrie zulk een boek van I. Chauncy kunnen en willen uitgegeven hebben, anders dan dat het was in overeenstemming met dr. Comrie's gevoel en tot stichting der gemeente, die Christus door Zijn bloed gekocht, gewassen en verkregen heeft, en Comrie ook getuigt in zijn "Missive", dat het christelijk geloof bestaat in de twee Adams? En dat de gelovigen reeds alles gedaan hebben in Christus, hun plaatsbekledend Verbondshoofd, aler zij zelf iets doen, zoals alle nakomelingen uit de eerste Adam, ons aller hoofd in natuur en verbond der werken, reeds gezondigd hebben, aler zij zelf een zonde gedaan hebben, enz.

Zo dan is het voor alle verstandigen, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht zijn (1 Kor. 10 : 15), klaar, dat het doctrinair vaststaand leerstuk der Hervorming, namelijk het gewichtig artikel der rechtvaardigmaking, de leermeester en vorst is over alle soorten van leer, zonder welke alles smakeloos en duisternis is, en er geen dwaling is, die niet binnensluipt en regeert, enz.

Tegenwerping 9.

"Laten we thans eens horen naar nog weer andere praktikale schrijvers, waarvan er sommigen niet zo bekend meer zijn, helaas, in onze dagen van veralgemening. Wat zegt toch Ph. Lansbergen in zijn Catechismusverklaring, uitg. 1616, te dezen opzichte?

Hij omschrijft het Evangelie aldus, 'dat het is de leer van onze Middelaar Jezus Christus, vervat in de Heilige Schrift, in dewelke een volkomen vergeving der zonden wordt aangeboden al degenen, die deze Middelaar met het ware geloof omhelzen.'

Evenzo spreekt ook Gillius de Bouma in zijn Catechismusverklaring, uitg. 1659, p. 89, als hij daar het Evangelie omschrijft als de leer van de Middelaar Christus Jezus, in Dewelke vergeving der zonden volkomen aangeboden wordt aan al degenen, die door het ware geloof dezelve aannemen.

Men ziet het maar weer eens zo veel te meer, van zo'n algemeen en welmenend aanbod van genade aan alle hoorders moesten deze vaders niets hebben."

Antwoord.

1. Kunnen die tegenwerpers nog grover liegen en bedriegen door te zeggen, dat deze vaders van een welmenend aanbod van genade aan alle hoorders, niets moesten hebben?

Want men behoeft niet eens bekend te zijn met deze ongewijde schrijvers, om deze tegenwerping uit hun eigen geschriften te wederleggen, dewijl deze aangehaalde citaten reeds genoeg zijn om de tegenwerpers te wederleggen, want deze vaders leren hier van *een omhelzen en een aannemen van de Middelaar Jezus Christus door het ware geloof*. Als ze hier dan ook spreken van *"al degenen"* die dat mogen doen, zo bevat dit klaarlijk, dat eerst aan alle hoorders in de vergaderingen, de Middelaar Jezus Christus vooraf algemeen en welmenend is aangeboden, om door het ware geloof dan omhelst en aangenomen te kunnen worden.

2. Ook werpen de 'voorwaardelijk' drijvers de mensen zand in de ogen, door te verdoezelen de algemene onvoorwaardelijke welmenende aanbieding des Evangelies van Christus en de genade en zaligheid in Hem alleen, hetwelk wij bedoelen en schriftuurlijk, voorwerpelijk en bevindelijk verdedigen, door onderscheiden voor te stellen *de twee oorsprongen* van wet en Evangelie, die als nacht-bij-dag van elkander moeten onderscheiden worden in de roeping tot bekering door Christus de Middelaar tot God, naar luid der openbaring Gods in de huishouding van genade en zaligheid in en door Zijn Woord, (Ps. 19 : 8) enz.

Als dan ter verkorting der zin uitgedrukt wordt, n.l.: "Aanbod van genade", of "Algemeen onvoorwaardelijk welmenend aanbod van genade", zo moet men het daardoor *schriftuurlijk* verstaan, namelijk, dat het de genade in Jezus Christus' Persoon, en Zijn gerechtigheid is van pardonnering en het eeuwige leven in de gemeenschap van Christus en God in Hem volkomen verzoend. Hetwelk de troost en hartelijke blijdschap is in God door Christus, die van een geestelijke en eeuwige óf bestendige natuur is.

Nu, zo is het klaarlijk te verstaan, dat het de onvoorwaardelijke welmenende of ernstige aanbieding van de Persoon Jezus Christus de Middelaar Gods en der mensen, met zijn gerechtigheid bevat, in welke dan, de genade Gods en de zaligheid is opgelegd, want de zaligheid is in geen ander. Hierom spreekt Paulus altoos, als een merkteken van zijn brieven, dit:

De genade van onze Heere Jezus Christus, en de vrede van God de Vader, en de liefde Gods des Vaders, alles in en door Christus en Zijn gerechtigheid door Hem alleen bereid, gewerkt en uitgewerkt, voor anderen, die in Hem gegeven wordt te geloven tot zaligheid.

En omdat in de Nieuw-Testamentische dag alle uitwendig persoonlijk onderscheid door God is weggenomen, alsook voorrechten van volken, tongen en natiën, en daarom in alle vergaderingen nu hetzelfde vervulde Evangelie van Christus bediend wordt aan allen zonder uitwendig onderscheid meer, zo heet dit dan "algemeen".

Nu dan, wat voor voorwaarden zal men toch verzinnen voor de omhelzing van Christus Jezus de enige Middelaar Gods en der mensen? Want voorwaarden leerden deze genoemde vaders ook evenmin als wij, en in deze citaten uit hun Catechismusverklaring, wordt geleerd van de omhelzing en aanneming van Jezus Christus de Middelaar onvoorwaardelijk in Welke de genade en zaligheid is opgelegd, en alles dus heeft wat ter zaligheid nodig is.

Want als men zo deze citaten niet verstaat, zo zou het een huis zijn met het fundament boven op het dak, of de aanbieding na de aanneming gaan, want het ware geloof omhelst Jezus Christus geheel, waartoe Hij ons van God geschonken en verkondigd en aangeboden wordt, en bevat alles wat ter zaligheid nodig is.

Wat is dat weer anders dan ijdele snorkerij van die tegenwerpers om de omhelzing en aanneming van het aangeboden heil in Christus te stellen voor de aanbieding?

Geen verstandige (1 Kor. 10 : 15) kruipt in zo'n omgekeerd huis met het fundament boven op het dak, of dat de aanbieding de aanneming niet voor maar na komt, dit is: eerst de zaken omhelzen en aannemen, en dan daarna de aanbieding van hetgeen reeds aangenomen en omhelsd is.

Zo kronkelen en konkelen die 'voorwaardelijk' drijvers maar voort met de dingen geheel om te keren die deze oud-vaders daar leren, want ze leren daarin, dat de genade van schuldvergeving in Jezus Christus de Middelaar is, zoals die in Christus aangeboden wordt, en stellen evenmin voorwaarden voor de omhelzing en aanneming van Christus, dan de Catechismus, zoals wij van Ursinus uit zijn "Schatboek", op vraag 61, vernomen hebben. Want de vergeving van zonden of kwijtschelding van schuld en straf behoort in *het artikel der rechtvaardigmaking* thuis, uitsluitende alle werken en voorwaarden aan des zondaars kant. Het heet: De zonde niet toerekenen, maar de volbrachte voorwaarde van Christus toe te rekenen. Zo dan:

3. In onze dagen van veralgemening van wet en Evangelie, werk en genade, verzonnen voorwaarden en de volbrachte voorwaarde van Christus, en verbond der werken en verbond der genade, en dan nog een

veralgemening van onwedergeboren mensen en wedergeborenen aan de genadetroon Gods, zo struikelt de waarheid op de straten, en het uithouwen van gebroken bakken die geen water houden door voorwaardelijk verzonnen geloof is niet sporadisch, maar zeer sporadisch vindt men 's zulken, die een gepast voorwerp gemaakt zijn ter omhelzing en aanneming van de onvoorwaardelijke aanbieder des Evangelies van Christus en Zijn volbrachte voorwaarden, of aangebrachte dadelijke en lijdelijke gerechtigheid, met welke men alleen voor God en in Zijn oordeel bestaan kan, en met geen voorwaardelijk geloof en bekering en biecht, enz.

Zeer wel getuigt Ursinus, dat hetgeen onvolmaakt is, niet kan voortbrengen, hetgeen allervolmaaktst is. Zoals het geloof onvolmaakt is en geen voorwaarde zijn kan voor het verkrijgen van de allervolmaaktste Christus en Zijn volbrachte voorwaarde of gerechtigheid, hetwelk de kettters voorstelden, door een door hen verzonnen schikking Gods, in welke God dan om het bitter lijden van Christus, afstand zou doen van de gestrengte eisen der wet, a', en geloof en bekering als voorwaarden daarvoor in de plaats zou gesteld hebben, ter verkrijging van de weldaden die Christus verworven heeft, namelijk de vergeving van zonden en het eeuwige leven.

Thans wordt er door die 'voorwaardelijk' drijvers geleerd, *dat de omhelzing en aanneming van Jezus Christus de Middelaar, de voorwaarde is voor het verkrijgen van de vergeving der zonden.* Alsof onze practikale oud-vaders dat zouden leren. Ze maken dan uit dit hun vals gevoelen, deze valse consequentie, dat deze vaders niets moesten hebben van een algemeen welmenend aanbod van genade!

Terwijl deze vaders het zélf leerden, gelijk ook onze Dordtse oud-vaders, en alle rechtzinnige geroepen dienaars, welke zich met dr. Owen houden aan hun lastbrief naar Gods geopenbaarde wil des bevels, (Deut. 29 : 29, Markus. 16 : 15,) enz. en wet en Evangelie onderscheiden als twee oorsprongen, enz. Zoals wij van dr. H. Witsius herhaaldelijk vernomen hebben, en van andere geleerden.

Zo dan, het wordt niet genoemd: *aanbieden ná de aanneming van Christus Jezus de Middelaar en de genade en zaligheid in Hem, met welke de belofte gelijk omhelsd wordt,* maar het heet in de leer der waarheid dit: "Maar uit Hem (uit Gods genade en kracht) zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing". (1 Kor. 1 : 30)

Tegenwerping 10.

De onvoorwaardelijke algemene aanbieding van zaligmakende genade strijdt ook met de majesteit en gerechtigheid Gods. Die de mens bij de openbaring, bekendmaking of voorstelling van de weg der verlossing in de uiterlijke roeping onmiddellijk verplichten tot geloof en bekering. Daar is dus al direct vanwege de hoogheid en verhevenheid Gods aan verbonden de eis van geloof en bekering. God heeft ook het volle recht daartoe, al mist de mens het vermogen om aan die voorwaarden te voldoen. (Zondag 4).

Antwoord.

1. Het strijdt tegen Zondag 4, alsook tegen de majesteit en gerechtigheid Gods en Zijn hoogheid en verhevenheid en heiligheid, wat die 'voorwaardelijk' drijvers leren, dat een onwedergeboren mens, die dood is in zonden en misdaden, door een blote wettische eis van bekering en geloof, aan zijn onmacht ontdekt wordt, en dan zichzelf een smekeling aan de troon der genade der Goddelijke majesteit maken en brengen kan, met verzaking van Gods ordinantie (Hebr. 10 : 19 tot 22), dus zonder bekering en geloof, zonder Christus' Middelaarsbediening en Zijn bloed en gerechtigheid, enz.

Dit noemt dr. Owen *een stoute vermetelheid die God verfoeit*. En dr. Comrie getuigt daarvan, *dat daartegen een vuur van Gods aangezicht uitgaat om ze te verslinden, is het niet terstond, evenwel op Gods tijd*, zoals we vernomen hebben in onze eerste disputatie.

En zoals dan die verfoeilijke zielsverdervende leer niet minder gruwelijk is dan een boos leven dergenen, die onder de bediening van Gods Woord leven, waardoor de weg der verlossing en zaligheid aangewezen wordt, zo is het op zielenmoordenaars, die de Heere wolven in schaapsklederen noemt in Matth. 7, ook van toepassing (Jes. 26 : 10), namelijk dit: *Wordt de godloze genade bewezen, hij leert evenwel geen gerechtigheid, hij drijft onrecht in gans richtig land, en hij ziet des Heeren hoogheid niet aan*. Dit is: in een land waar Gods Woord geleerd wordt, 't welk de rechte weg der zaligheid aanwijst, en aldus onder de uiterlijke bediening der genade der aanbieding verkeren, maar zulks verzuimen en verachten.

Zo wordt daarop door de geleerde kanttekening aangetekend: *De zin is, ofschoon zij in de uiterlijke gemeenschap der kerk zijn, zo leiden zij evenwel een boos leven, daarom zal hij de hoogheid, en heerlijkheid of majesteit des Heeren niet zien*.

1.

Wat verstaan dan zulken, die de ordinantie Gods in hun leer verzaken voor een toegaan tot de troon der Hemelse Majesteit Gods, van de hoogheid,

verhevenheid, majesteit en heiligheid en de gerechtigheid Gods? Zo wordt er wat afgepreekt en gebeden door een geestledige dogmatiek, enz. alsof de Naam God, en majesteit, gerechtigheid, hoogheid, verhevenheid en troon Gods maar bestond uit mooi geschilderde letters, en wat onwedergeboren, en ontdekking, en smeking, toegaan tot God en voorwaarden in zake van verbonden, betekenen en te verstaan geven. Zodat, als ze dat verstonden, namelijk, die benaming en bewoording, zij zich zouden wegschamen om van bekering en geloof voorwaarden te maken, en aan onwedergeboren mensen dat toe te eigenen, hetwelk alleen de wedergeboren gelovige kinderen Gods gegeven wordt. Zoals het geloof een middel is waardoor de gelovigen toegaan tot de troon der genade door het dierbaar bloed en de Geest van Christus, dat is tot God de Vader in Christus volkomen verzoend die de genadetroon is.

En zo zijn het valse consequenties en een valse theologie, dat de te prediken lastbrief door de geroepen dienaars, met hun Evangeliedwang en aanbidding, welke onder Gods wil des hevels behoort, in strijd is met Gods majesteit en gerechtigheid, zijnde van de Heere Zelf bevolen, en zij tevoren van Gods geheime wil niets weten in welke de Heere de genade van aanbidding, de genade van inwerking, werken wil met kracht.

2.

Wij hebben reeds tevoren meer dan eens vernomen, dat de verheerlijking Gods Zijn opperste oorzaak is van Zijn openbaring naar buiten in natuur en genade, (Spr. 16 : 4).

En na het inkomen der zonde en openbaring in het Evangelie, zo zijn al Gods heerlijke wezenlijke eigenschappen van Zijn natuur, hetwelk God Zelf is, geopenbaard en werkstellig in Zijn werken, doen, laten en toelaten. Zo is Gods voornaamste grote oogmerk met het Evangelie, Zichzelf te verheerlijken in Zijn wijsheid, goedheid, liefde, genade, rechtvaardigheid en heiligheid door Jezus Christus, (Eféze 1 : 5 en 6, en Rom. 3 : 24 en 25). Zoals ook dr. Owen daarover gewaagt in zijn verhandeling over de werking van de Heilige Geest.

Ter verkrijging van dit Zijn groot en hoogste einde in God heeft Hij het Evangelie verordend, geschikt, en gegeven om:

- a. Te openbaren, deze Zijn liefde en genade voor verloren zondaars, en de weg tot mededeling derzelve door het Middelaarschap van de God-Mens Jezus Christus, als 't enigste middel, waardoor Hij wil verheerlijkt en zij kunnen gezaligd worden (Hand. 26 : 18), waartoe de Heere Zijn dienaars roept en gebruikt en bekwaamt, zeggend: *Om hun ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht des satans tot God; opdat zij vergeving der zonden, en een erfdeel onder de geheiligden ontvangen, door het geloof in Mij.* Dit voornaamste groot oogmerk des Heeren drukt de Heere in en op de ziel Zijner knechten, die dan alle wettige nuttige remedies gebruiken en oefenen in hun bediening, zowel de harde als zachte, aanhoudend en gedurig, als zijnde de Evangeliedwang (Lukas 14 : 23), verdragende lijdzaam alle verdrukkingen, hoon en smaad en laster van Antinomianisme, enz., hebbend hun Meester, Jezus Christus, tot voorbeeld en navolging en sterkte. Verder.

- b. Om mensen over te halen in en door de bekendmaking van Zijn waarheid, en hen te bemoedigen door Zijn beloften, om af te staan van hun zonden, en alle andere verwachtingen van hulp of genoegens, en zich geheel te begeven door het geloof tot de weg van leven en zaligheid, die het Evangelie hen voorhoudt, (2 Kor. 5 : 18-21 en Col. 1 : 25-28 en Tit. 2 : 11 en 12).
- c. Om te zijn het middel en werktuig, om hen toe te voeren en te schenken, recht tot de genade, barmhartigheid, leven en rechtvaardigheid door hetzelfde, hen geopenbaard en aangeboden (Markus 16 : 15 en 16).
- d. Om te zijn de weg en het middel ter mededeling van Christus' Geest, met genade en kracht aan de uitverkorenen, hen bekwamende om te geloven en de verzoening aan te nemen (Gal. 3 : 2).
- e. Om hen hierdoor te schenken, vereniging met Christus als hun geestelijk en geheimduidend hoofd en hun harten en zielen te bevestigen in hun beste werkzaamheden van geloven, toevertrouwen, vrijmoedigheid en liefde, onmiddellijk op Gods Zoon als Mens geworden en hun Middelaar (Joh. 14 : 1). Daarom is het eerste en voorname einde of oogmerk van het Evangelie voor ons: verloren zondaars te nodigen en te bemoedigen om te geloven en goed te keuren de weg van genade, leven en zaligheid door Jezus Christus.

En zonder opvolgen hiervan in de eerste plaats, heeft het Evangelie met zondaars niets meer te doen, maar laat het over aan de rechtvaardigheid van de wet en aan hen zelf. Zeer aan te bevelen is ook het werkje van dr. John Owen over *"Evangelie-gronden en klaarlijkheden van het geloven van Gods uitverkorenen"* enz. Als men nu verstaat waartoe God het Evangelie geopenbaard heeft, bekendmaakt en voorstelt, zo zal niemand in zijn gedachten, één enige voorwaarde kunnen verzinnen om het Evangelie der zaligheid aan te nemen met goedkeuring des harten en gehele overgave aan dezelve om zich geheel te begeven door het geloof tot de weg van leven en zaligheid, die het Evangelie voorhoudt (2 Kor. 5 : 18-21 en Col. 1 : 25-28 enz.).

2.

Zo wordt in de uiterlijke roeping door de openbaring, bekendmaking en voorstelling des Evangelies, met de weg der verlossing door Christus en Zijn bloed en gerechtigheid, dat geopenbaard.

Wat ook dr. Owen getuigt, namelijk: Gods goedheid, liefde, genade, rechtvaardigheid, heiligheid en wijsheid in en door Jezus Christus, om door het Evangelie de zondaar of onbekeerde over te halen tot Christus, Die de Verlosser en de Weg der verlossing Zelf is, en tot God in Christus volkomen verzoend, waartoe ook Owen bijbrengt de arbeid der gezanten of geroepen dienaars; (2 Kor. 5 : 20) waar Paulus getuigt: *Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege, laat u met God verzoenen.* Uit deze schriftuurplaats te verzinnen dat daarin reeds wedergeboren en zaligmakend overtuigde zondaars bedoeld werden door de apostel, is in strijd met de zin en mening van des apostels betoog. Want Paulus betuigt hiermede dat het Woord der verzoening of des Evangelies van de nieuwe dag, aan de apostel en andere geroepen dienaars ingewrocht en hun toevertrouwd was om te prediken ook onder de onbekeerde heidenen,

om de uitverkorenen uit de zelve toe te brengen; waarvan zij te voren niet weten wie ze zijn, maar achteraf openbaar komt, (1 Thess. 1 : 4 en 5). Paulus leidt deze Evangeliebediening en Evangeliedwang af uit het voorgaande, wat op Golgotha gebeurd was, (vers 19).

Het rijmt niet, hongerigen en dorstigen naar verzoening in Christus met God, te smeken en te bidden: *laat u met God verzoenen*. Het beduidt hier, *onbekeerden over te halen tot verzoening met God in en door Christus, door middel van het Woord der verzoening of des Evangelies*.

En zo wordt in de roeping en door de arbeid der dienaren met het Evangelie begonnen, waarin de zaligmakende genade Gods in Christus is bewezen, voorgesteld en aangeboden om-niet, dit is: onvoorwaardelijk, zoals het ook bevindelijk ondervonden wordt in des Heeren volk, waarin de Heere het werk des geloofs werkt met kracht, en dus de genade van aanbidding dan bediend wordt en dan is het in hen de genade van inwerking door Zijn Woord en Geest. En zoals de dienaars des Evangelies te voren niet weten, wie onder de onbekeerden de uitverkorenen zijn, en voor wie Christus Zijn Borgbloed gestort heeft, maar de Heere dit voor Zichzelf geheim gehouden heeft, zo geeft Hij hun de lastbrief om Zijn Evangelie te bedienen alle creaturen zonder onderscheid meer, in de dagen van het Nieuwe Testament, en de Evangeliedwang in hun lastbrief luidt: *Dwingt ze in te komen!* Dit is: door een gedurig en ernstig aanhouden aan onbekeerden om overgehaald te worden tot Christus en Zijn goederen en gemeenschap, hetwelk dan in de *uiterlijke roeping* voorgesteld wordt.

En omreden de roeping niet voortvloeit uit de wet van het werkverbond, want die laat geen bekering en geloof toe in degenen die daar onder zijn en blijven, - zoals Bunyan zeer terecht en krachtig leert in zijn "Leer der wet en der genade", - maar het Evangelie tot zijn oorsprong heeft, zo is de aanbidding van Christus en de genade en zaligheid in Hem onvoorwaardelijk, als men het Evangelie maar zijn eigen plaats laat behouden in de roeping, en van de wet weet te onderscheiden.

En als men het Evangelie van de Nieuw Testamentische dag in deszelfs algemene verkondiging aan alle creaturen, onderscheidt van dat van de Oud Testamentische dag vanaf Mozes tot op Christus, is de *roeping* en onvoorwaardelijke aanbidding het *schriftuurlijk* "algemeen". En zoals Christus in en met het Evangelie van de nieuwe dag Zichzelf aanbiedt tot alle die einden, waartoe Christus als de Genadegave Gods geschonken is, zo is dat tevens "welmenend" voor de mens, die zich te houden heeft aan Gods geopenbaarde wil des bevels als de regel om te geloven en zich te bekeren. Waartoe dan "niet" de wet van het werkverbond een krachtig middel is, maar het Evangelie, waarin Christus en Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid en de genade en het leven in Hem geopenbaard en voorgesteld wordt (Rom. 1 : 16 en 2 Kor. 5 : 19-21 enz.). En zoals een geroepen leraar, die van de Heere door woord en Geest zelf geleerd is, uit Gods Woord en praktijk verstaat, dat wel de wet dient tot overtuiging maar daaruit niet het zaligmakende der zaligmakende overtuiging vloeit, zo leren zij, evenals Christus Zelf en de apostelen (in de uiterlijke roeping en uiterlijke kerk of vergadering) het Evangelie van Christus eerst voorop voorstellende, zoals zij de zin van Christus kennen en een evangelische Geest hebben, zowel voor

hun eigen persoon, als voor hun bediening van het uitwendig Evangelie. En de te gebruiken harde remedies met de wet en 't oordeel, alsook der geroepen dienaars zachte remedies, hebben beide hetzelfde oogmerk des Evangelies van Christus om de zondaar over te halen, en zij niet tevoren wetende in wie de Heere het werk des geloofs werken zal met kracht, zo is die genade van aanbidding des Evangelies "woordelijk" aan allen in alle vergaderingen in deze wereld, die dan in de uitverkorenen ingewerkt wordt door "Geest en Woord" en is dan de genade van inwerking in kracht.

En zo is niet de wet maar het Evangelie het levendmakend zaad, (1 Petrus 1 :23) enz. Zo is ook niet de wet maar het Evangelie de oorsprong van de uitwendige en inwendige roeping, nodiging en aanbidding, en de wet er niet "in" maar "bij" gevoegd, want zonder de voorafgaande levendmaking bestaat er geen zaligmakende overtuiging door de wet in de hand' van Christus en Zijn Geest.

Zo ook stelt de Catechismus de troost des Evangelies bekwaam en wijselijk voorop om overgehaald te worden, - zoals wij van Ursinus vernomen hebben, en zoals ook dr. Kohlbrügge in de "Briefwisseling" met I. Da Costa getuigt, - dat eerst het *Evangelie* werd genomen door Christus Zelf. En ten bewijs aanhaalt de redewisseling met Nicodemus en met de overspelige en afgodische onbekeerde Samaritaanse vrouw (Joh. 4 : 10), waar Christus met het *Evangelie* aanvangt, zeggend tot haar: *Indien gij de Gave Gods kende (dat is Christus Zelf) en wie Hij is, Die tot u zegt: geef Mij drinken, gij zoudt van Hem hebben begeerd, en Hij zoude u levendig water gegeven hebben.* En daarna als zij werd overgehaald en gaande gemaakt om die geestelijke zielsverkwikkende levendige wateren door Zijn Geest te genieten, haar zaligmakend overtuigt door haar te zeggen, *alles wat zij gedaan had als overtreder van de wet.*

Wat voor voorwaarden zal men verzinnen in deze prediking van Christus met het Evangelie en de zaligmakende genade in Hem die de Gave Gods Zelf is? Zal het verduisterd verstand daarvoor een gelovig heilbegerig hart als voorwaarde verzinnen? Zo is dat groter leugen dan de aardbol groot is, want het is het gewrochte door het Evangelie, en tevens is het gewrochte een hoedanigheid van een gelovig mens of hebbelijkheid der ziel en het geloof een instrument, waardoor Christus, en alles in Hem omhelst, aangenomen en toegeëigend wordt.

En zoals de Heere Christus de Zijnen wel kent maar de geroepen dienaren niet tevoren weten, wie ze zijn, en het daarom des Heeren geopenbaarde wil des bevels is, aan allen, in alle vergaderingen in deze wereld het Evangelieaanbod te prediken, te dwingen in te komen, Christus en Zijn bloed en de genade Gods in Hem aan te bieden om-niet! Zo is het een valse theologie, en valse consequenties in die tegenwerping der 'voorwaardelijk' drijvers, dat die genade van genoemde aanbidding naar Gods bevel, met Gods majesteit en gerechtigheid in strijd is, maar contrarie Gode aangenaam en welgevallig en van Hem Zelf bevolen, zo het Evangelie te bedienen, in de Zijnen krachtadig inwerkt. Hetwelk Zijn geroepen dienaars aan Hem heiliglijk overlaten, want niet "zij" weten te voren, maar hun *Zender* weet en kent degenen, die de Zijnen zijn.

3.

De zaligmakende genade Gods in Christus bewezen, en door het Evangelie van de Nieuw Testamentische dag verschenen aan alle mensen. Dat is het *schriftuurlijk* 'algemeen', namelijk geen uitwendig persoonlijk onderscheid meer. En het is als een groot Licht in de duisternis van schaduwen en voorbeelden onder het Oude Testament en in de duisternis van het heidendom, (Tit. 2 : 11). Het is ook het enigst middel voor het Godzalig leven der mensen en waartoe het Evangelie aan allen en in alle vergaderingen door de geroepen dienaars des Evangelies onvoorwaardelijk voorgesteld en aangeboden wordt, naar luidt van Gods geopenbaarde wil des bevels. En wordt door de apostel aan zijn leerzoon Titus doorgegeven, zeggend in Tit. 2 : 11 en 12: *Want de zaligmakende genade Gods is verschenen allen mensen; en onderwijst ons, dat wij de godloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig, en rechtvaardig, en Godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld.*

Als dit algemeen, om-niet, onvoorwaardelijk aangeboden enige middel tot evangelische Godzaligheid en wandel, tegen de majesteit en gerechtigheid Gods zou strijden, zo zou God geen God zijn, die zegt: *Weest heilig, want Ik ben heilig!*

Maar het voorwaardelijk geloof en bekering is in strijd met de door onze zonden gekwetste of beledigende hoogste Majesteit en de onmiskenbaar zondewrekende rechtvaardigheid Gods. Want God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede, daarom moeten wij óf door ons zelve óf door een ander volkomen betalen, zullen wij van onze welverdiende eeuwige straf aan lichaam en ziel kunnen worden ontslagen en wederom tot genade komen.

4.

Door de wet als onze eerste man of verbond der werken laat geen bekering en geloof toe dergenen, die daar onder zijn en blijven, maar sluit de overtreders op onder het onherroepelijk vonnis der verdoemenis, (Rom. 3 : 19 en cap. 5 : 12 en 18a en Gal. 3 : 10). En de *uit- en inwendige roeping* tot bekering en wederkering tot God door Christus' bloed en gerechtigheid is geen bediening der wet als onze eerste man of verbond der werken, maar des Evangelies, zodat God het Evangelie met deszelfs uitwendige roeping en aanbieding geschikt heeft om de gevallen zondaar onder het verbroken werkverbond over te halen, en het goed te keuren en door het geloof als middel geheel over te geven tot de weg van leven en zaligheid, die het Evangelie hen voorhoudt of voorstelt.

Vanwaar dan de eis van geloof en bekering?

Die is gegrond in het recht der schepping van de mens in onze oorspronkelijke rechtschappen staat, begaafd met Gods beeld, zijnde bekwaam geschapen tot alle gehoorzaamheid, al voor wij in Adam in. het verbond met de wet of der werken gebracht waren, in welke wij in Adam ons aller natuur- en verbondshoofd, gevallen zijn, en. ons door moedwillige zonden van die onze oorspronkelijke gaven beroofd hebben, en tot alle geestelijk en zaligmakend goed onbekwaam zijn van nature, en zo boos of verdorven en geestelijk dood, blind en doof, jammerlijk en ellendig onder de

macht der zonde als gewillige slaven zijn, dat wij die eis van bekering niet verstaan als een *genadige* eis.

Want is het geen genadige eis van dat zulke weglopers en tergers van God, en die de verdoemenis of Gods rechtvaardig oordeel schuldig zijn, ons tot Christus en Zijn bloedbad en gerechtigheid zullen wenden en door dezelve weg tot God in Christus volkomen verzoend zullen wederkeren? En daarbij dan bemoedigt door Zijn beloften om af te staan onze zonden, en alle andere verwachtingen van hulp of genoeg? Dit alles is om ons geheel te begeven door het geloof (met als voorwaarde, maar als middel en werktuig) tot de weg van leven en zaligheid, die het Evangelie voorstelt.

En hiertoe biedt het Evangelie Christus Zelf welmenend en onvoorwaardelijk aan, zoals het uit Zijn gezegende mond vloeit n.l. *Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.*

Nu, is dit geen genadige eis en genadige aanbieding, om door Christus en Zijn bloed en gerechtigheid tot God in Christus te bekeren of weder te keren aan weglopers en rebellen op weg naar de hel?

Zo is het ook niet minder waarachtig, wat de Zoon Gods getuigt in Spreuken 8, Die, Zichzelf verklarende en nodigende en aanbiedende zegt in vers 36: *Maar die tegen Mij zondigt, doet zijn ziel geweld aan: allen die Mij haten, hebben de dood lief.* Daarentegen getuigt Christus in vers 34 en 35: Welgelukzalig is de mens die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan Mijn poorten, waarnemende de posten Mijner deuren. Want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de Heere. Zo'n studente was Maria, de zuster van Martha en Lazarus, die aan de voeten van Christus zat om uit de deuren van Zijn hart en mond hemelse lessen en woorden des eeuwigen levens te horen en te ontvangen, en zo gaf Christus blijk, dat Hem een heilbegerig hart aangenamer is dan keukendienst (Lukas 10 : 38-42).

Deze genadige eis en aanbieding en Evangeliedwang der dienaars des Woords diende voor onbekeerde rebellen in zonden van eigengerechtigheid en ongerechtigheid, levende op de weg naar 't verderf, om hun wapenen van vijandschap weg te werpen en als uit te barsten: *O God, wees mij zondaar genadig.*

Maar helaas, de mens van nature is zo weerbarstig en een gewillige slaaf der zonde, dat de Heere Christus daarvan getuigt in Joh. 5 :40: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven mocht hebben.*

Zeer terecht dan ook getuigen onze Dordtse oud-vaders in de "*Vijf Artikelen tegen de Remonstranten*" in Hoofdstuk 4, n.l.:

"Dat er velen, door de bediening des Evangelies geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus door het Evangelie aangeboden zijnde, noch in God, die door het Evangelie roept, en zelfs ook die Hij roept, onderscheidene gaven mededeelt, maar in degenen, die geroepen worden; van dewelken sommigen, zorgeloos zijnde, het Woord des levens niet aannemen; anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste huns harten, en daarom is het, dat zij, na een kortstondige blijdschap van het tijdelijk geloof wederom terugwijken; anderen verstikken het zaad des Woords door de doornen der zorgvuldigheden en wellusten der wereld, en brengen geen vruchten voort; hetwelk onze Zaligmaker leert in de gelijkenis van het zaad. (Matth. 13)."

Zo horen wij, dat ook onze Dordtse vaders geen verband stelden tussen Gods geheime en Zijn geopenbaarde wil des bevels, zoals die 'voorwaardelijk' drijvers wel doen, en dan valse consequenties te berde brengen tegen de genade van aanbieding van Christus door het Evangelie en de genade en zaligheid in Hem om-niet. En dat het ook onze Dordtse vaders getuigden, dat het niet-komen en aannemen en niet-bekeerd worden, daarvan de schuld niet is in het Evangelie, noch in Christus, noch in God.

Dit getuigenis van onze Dordtse oud-vaders bevat dan ook zeer klaar, dat er groot onderscheid is tussen de *genade van aanbieding* en de *genade van inwerking* in de uitverkorenen, in wie dan onderhandelingen met Christus en God in Hem, door het bloed des verbonds plaatshebben.

En zo worden zij pasklaar gemaakt in hun gespannen vierschaar der consciëntie tot een zaligmakende berechting met de wet als onze eerste man en het Evangelie van Christus in de hand van Zijn Geest. Waardoor zij dan ook de waarheid bevindelijk verstaan, en dat de wet als onze eerste man, geen bekering en geloof als voorwaarden voorstelt, en tevens, dat er geen plaats voor voorwaarden is, (noch van ons zelf, noch door van buiten ingewerkt), in de aanbieding des Evangelies, omhelzing en vereniging met Christus door het ware geloof als middel of instrument. Want Christus wordt zo voorgesteld in het Evangelie, zoals Hij ook omhelsd en met Hem verenigd wordt, dat is: Die alle conditiën of voorwaarden volbracht heeft, *opdat het recht der wet in ons zou vervuld worden, die niet naar het vlees, maar naar de Geest wandelen*, (Rom. 8 : 1-4) enz.

Zo verstaan dan alle verstandigen, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht mogen zijn, ook bij bevinding, dat noch bij de wet onze eerste man of van het verbond der werken in Adam verbroken, noch in het Evangelie, dat ons Christus met Zijn volheid aanbiedt, plaats is voor bekering en geloof als voorwaarden. En dus de aanbieding van Christus door het Evangelie onvoorwaardelijk is.

Want zo het anders ware, zo werd men uit de werken zalig of door verdienen, want een voorwaarde in zake van verbonden, (waar het hier over gaat), is zodanig, dat, als die volbracht wordt, het recht. op beloning kan geëist worden, en zo zou dan de kwietschelding van zonden, schuld en straf, en het eeuwig leven geëist worden op die voorwaarden van bekering en geloof. En waarvoor is dan Christus gekomen en gestorven onder de gebiedende en veroordelende macht der wet?

Zo is die voorstelling van voorwaardelijke bekering en geloof, Arminiaans en Anti-Christisch, onder welke de satan op sokken binnensluispt en de profeet speelt, ter verblinding der zinnen van de mensen onder de bediening van een ander Evangelie, waarvan de Heilige Schrift niets weet.

Want het is zoals wij van onze geleerde Godgeleerden vernomen hebben, dat het ware Evangelie als onderscheiden oorsprong van de wet, niemand in zijn gedachten één enige voorwaarde verzinnen kan. En zoals het met de wet als onze eerste man, of verbond der werken, geheel anders gesteld is, waaronder de gevallen mens van nature ligt, zo eist die ook geen bekering en geloof als zodanige voorwaarden. Want het heet: *Vervloekt is een eigelijk, die niet blijft in al 't geen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen!* De wet eist personele volmaakte zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid

zonder onderbreking aan "al" wat de wet gebiedt, en eist het ondergaan van de oneindige strafschuld aan lichaam en ziel van elke overtreder.

Als dan een getrouw dienaar het Woord recht snijdt, de wet en het Evangelie als de twee onderscheiden oorsprongen, zo is het, dat de wet geen bekering en geloof toelaat van degenen, die daaronder zijn en blijven, en dat er in het Evangelie geen plaats overgelaten wordt voor enige voorwaarde, want dat brengt ons Jezus Christus en Die gekruist, Die alle conditiën of voorwaarden vervuld heeft, en ter vereniging met Hem door het Evangelie aangeboden wordt door het geloof, als middel en instrument.

En zo ruimt een bekwaam gemaakt, getrouw, geroepen dienaar - door de wet en het Evangelie, - geloof en bekering als zodanige voorwaarden de kerk uit, en laat ketterij over aan de Pelagianen, Arminianen en Remonstranten en Rome. Zo dan strijdt de aanbidding van Christus en Zijn gerechtigheid door het Evangelie niet tegen, maar verheerlijkt de door de zondegekwetste hoogste Majesteit Gods en Zijn rechtvaardigheid, en brengt in de gelovige voort dankbare gehoorzaamheid uit geloof en liefde en Godzaligheid.

Tegenwerping 11.

"Als de genade iedereen en dat onvoorwaardelijk aangeboden zou worden, dan is Gods genegenheid om genade te geven sterker dan Zijn macht.

Dan zou God wel willen, maar niet kunnen geven, waar ze niet allen aannemen.

Welk een onmachtig God en Zaligmaker tegenover een machtig zondaar dan, zeggen we met de Kruisgemeenten."

Antwoord.

1.

Dit citaat van de Kruisgemeenten wordt dan door die 'voorwaardelijk' drijvers misbruikt tot staving van hun voorwaardelijke bekering en geloof en biecht in de uitwendige roeping, met verdoezeling van de betekenis van voorwaarden in zake van verbonden, waar het hier in dit dispuut over gaat. En tevens is het een vereiste, om eerst duidelijk te maken met wie de Kruisgemeenten met de afscheiding disputeerden met dit citaat. Want:

- a. Dit citaat is niet door de Kruisgemeenten gericht tegen de *schriftuurlijke* algemene aanbidding van de Persoon Jezus Christus Zelf met Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid door het Evangelie, tot die dingen waartoe Hij ons van Gode geworden en voorgesteld wordt in het Evangelie, namelijk tot wijsheid van God, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verlossing, (1 Kor. 1 :30), hetwelk dan ook alle voorwaarden en werken uitsluit, en een vereniging met Christus vordert door het geloof als middel of werktuig of instrument. Maar dit citaat is door de Kruisgemeenten gericht tegen diegenen, waar ook Kohlbrügge door gekweld werd in zijn jeugd, zoals we reeds vernomen hebben.
- b. Zo is dat citaat door de Kruisgemeenten gericht tegen zulke leugen-leer en deszelfs leraren, die voorstelden, dat Christus de genade Gods verworven heeft voor iedereen, elk mens hoofd voor hoofd. *Uit deze*

leugen dan werd geleerd een algemeen welmenend onvoorwaardelijk aanbod van die voor alle mensen verworven genade Gods door Christus. Dit dan moest worden aangenomen op hun aanbidding alleen.

Het vervloekte oogmerk met die leugenleer was om alle bevinding, relatiën, betrekkingen en onderhandelingen met Christus en God in en door Hem, die de uitverkorenen beleven, te verdoezelen en weg te redeneren, zoals nog voor velen het woordje "bevinding" een schrikdier is, hetwelk ze ontvluchten, en een zielsontdekkende en bevindelijke prediking niet verdragen kunnen en haten.

- c. Uit nood gedwongen, als dekmantel voor hun ingebeeld doodstalen geloof noemden zij dan die aanneming op die genoemde aanbidding alleen, *dat het door een levend geloof als gave Gods en gewerkt door de Heilige Geest geschiedde*. Zo koppelden zij de ene leugen aan de andere. Tegen zulk een leugenleer en haar verleiders is dat citaat der Kruisgemeenten gericht, want ook de Kruisgemeenten predikten de genade van aanbidding- zoals alle rechtzinnige oud-vaders, met handhaving van de regelmaat voor zelfbeproeving en onderzoek (2 Cor.13 : 5), en bekering en geloof door de liefde krachtig. Ook ter onderscheiding, zoals wij reeds herhaaldelijk vernomen hebben in onze disputaties. Zo dan:
- d. Deze verduidelijking van dat citaat verstaan zijnde, zo zien wij, hoe die 'voorwaardelijk' drijvers rondspringen met citaten, en die misbruiken tegen de schriftuurlijke genade van aanbidding van Christus door het Evangelie tot die dingen, waartoe Hij ons voorgesteld wordt van Gode, zoals we zo-even hebben genoemd uit 1 Kor. 1 :30, en alzo voorstelt in en door het Evangelie, hetwelk dan ook alle werken en voorwaarden uitsluit en door de genade van inwerking dan de schuldige dankbare gehoorzaamheid en wederliefde teweeg brengt.

2.

Zoals de Kruisgemeenten zich terecht tegen genoemde leugenleer teweestelden, zo is nochtans dat citaat niet door de 'voorwaardelijk' drijvers te misbruiken tegen de schriftuurlijke genade van aanbidding van Christus door het Evangelie, naar Gods lastbrief aan Zijn geroepen dienaren aan allen onder de bediening des Evangelies in de vergaderingen, naar de aard der huishouding van de Nieuw Testamentische dag, zoals wij ook van dr. Owen, onze Dordtse oud-vaders, Ursinus e.d. vernomen hebben. Want:

- a. Behalve 't oogmerk in 't gemeen om welke ons het Evangelie van God geopenbaard is, en zoals wij op de vorige tegenwerping terneder gesteld hebben, zo ook dient de genade van aanbidding tot omhelzing en vereniging met Christus, en aanneming en toe-eigening van Zijn volbrachte voorwaarden of gerechtigheid door de uitverkorenen, die daarvoor pasklaar gemaakt worden, in hun zaligmakende berechting in een gespannen vierschaar der consciëntie door de wet als onze eerste man en het Evangelie in de hand van Christus en Zijn Geest, en in alles bankroet slaan, en in hun vloek- en doemwaardigheid niets tot hun verschoning in kunnen en *ook niet in willen brengen*, en alle hun gerechtigheden bezien in de wet die geestelijk is, en in het licht der door de zonde gekwetste hoogste majesteit Gods, en in Zijn onmiskenbare zondevergeldende rechtvaardigheid, en zich veroordelen als verscheurde vuile en vieze lorren, (Jes. 64 : 6). En zo hebben zij dan ook niets in zich

(en zelf helwaardig zijnde), om als grond te dienen om Christus en Zijn gerechtigheid te omhelzen en aan te nemen maar alleen de openbaring en aanbieding van Christus Zelf, en als Gave Gods des Vaders uit Zijn grote liefde, door Zijn Woord en Geest in deze hun plechtige geestelijke ondertrouw en vereniging met Hem door het geloof als middel. En zo is de onvoorwaardelijke welmenende aanbieding van Christus en Zijn gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem, ook waachtig in de beleving der uitverkorenen Gods, en noodzakelijk, want ze hebben noch iets in zich, noch waardigheid van zich, maar niets, geen aasje goeds, noch werken, noch voorwaarden, om als grond of waardigheid te zijn voor de aanbieding des Evangelies van Christus en de genade, leven en zaligheid in Hem.

- b. Zo merken de verstandigen, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht mogen zijn (1 Kor. 10 : 15) dat, als de 'voorwaardelijk' drijvers geroepen worden om eens te berde te komen, wat voor grond zij in de mens stellen om als voorwaarde te kunnen dienen, om daarop en daarom Christus en Zijn volbracht voorwaarden en de genade Gods in Hem, aan te nemen; zoals een voorwaarde volbracht zijnde, dan recht geeft op beloning, in zake van verbonden. En zo ze dan bekering en geloof en biecht als voorwaarde voorstellen in de uiterlijke roeping aan onbekeerden, zo is dat niet anders dan een Arminiaans nieuw model werkverbond. En als zo'n onbekeerde bekeerd wordt door God, zo leert hij dat het een leugenleer is, en dat bekering en geloof en biecht geen voorwaarden zijn noch kunnen zijn, en de wet alles weglaat, en dat er in het Evangelie geen plaats is overgelaten voor één enige voorwaarde, maar Christus alles is, namelijk, het offer voor de zonden, Zijn gerechtigheid voor het eeuwige leven, en Hij Zelf is: *De Heere onze gerechtigheid*, (Jer. 23 : 6), en blijft in Hem; en beleeft een vrede met God, die alle verstand te boven gaat, (Filip. 4 : 7), die hun hart, zinnen, gedachten en genegenheden in Christus bewaart, in een strijd op leven en dood, tussen geest en vlees tot hun laatste snik.

Dit dan hier even vooruit beknopt in hoofdzaken ter neder gesteld zijnde, zo is het voor verstandigen wel op te merken, dat het om der waarheid en de beleving 't wille, beter ware geweest bij de Kruisgemeenten, dat zij dr. Owen waren nagevolgd, die niettegenstaande de valse leer der algemene genade en verzoeners met hun aanbieding, de schriftuurlijke algemene aanbieding van Christus en Zijn bloed aan allen onder de bediening des Woords, niet verzaakten, maar die tegen hen met schriftuurlijke bewijsgronden verdedigden.

Toch, *aan deze oordeelkundigheid mankeerde het bij de Kruisgemeenten*. En vanwaar dat? Wat schreef dr. Kohlbrügge in zijn antwoord op een verzoek door een predikant uit de Kruisgemeenten, om, in de afgescheiden gemeenten beroepen te worden? Dit:

"De leer uwer gemeente is niet de lere van Christus, en niet een wandelen naar den Geest, maar naar het vlees."

Zo hield dan ook Kohlbrügge zich afzijdig van hen en andere kerkgenootschappen na haar Christus-onterende voetval voor een aards vorst. Hij

werd later predikant van een vrije Gereformeerde Gemeente in Pruisen, en de Heere was met hem, en wist zich een christen in Christus te zijn, en van ruilhandel te leven, evenals ook Luther, namelijk: *Christus onze zonden en wij Zijn gerechtigheid*, (2 Kor. 5 :21). En uit deze nauwe geloofsvereniging met Christus wist ook Kohlbrügge wat het was, namelijk: *heiligmaking des Geestes, en niet des vleses*.

Hoe Kohlbrügge om zijn prediking werd gelasterd voor antinomiaan, ook van velen uit de Kruisgemeenten en andere afgescheidenen uit het Ned. Herv. Kerkgenootschap; is algemeen bekend. Ziet de briefwisseling tussen hem en Brummelkamp, en I. Da Costa, en men zal daarin meer vinden dan dat we thans hier melden. Dus verder:

3.

Hoe het dan ook bij de Kruisgemeenten gesteld was, zo is nochtans dat citaat van de Kruisgemeenten niet gebruikelijk te maken tegen de schriftuurlijke genade van aanbidding, waarvan wij handelen. Want bij de Kruisgemeenten leerden ze ook de genade van aanbidding van Christus, enz. soms klaar, en soms meer ingewikkelder.

Ook ds. Ledeboer sneed door de wet en het Evangelie ook alle werken en voorwaarden af en leerde *de aanneming van Christus als overwinnende Borg en Plaatsbekledende Middelaar, en om door middel van Jezus tot de Vader te gaan, vergeving te erlangen door het bloed des offers* enz., zoals dit de eigen woorden van ds. Ledeboer zijn, terneder gesteld in zijn "Brief aan de arme Jakob", indruk uitgegeven na zijn dood.

Zo zien we, dat Ledeboer ook niet leerde, n.l. een onwedergeboren geestelijk dode, die door een blote eis der wet van bekering en geloof, aan zijn onmacht ontdekt wordt, en dan met verzaking van Gods ordinantie (Hebr. 10 : 19-22) zonder Christus en Zijn bloed en Middelaarschap, en zonder bekering en geloof, door zijn eigen macht en vermogens zichzelf een smekeling bij God of Zijn genadetroon, maken en brengen kan. Maar ds. Ledeboer leerde, door middel van Jezus tot de Vader te gaan, en vergeving te erlangen door het bloed des offers (Zie Joh. 14 : 6, en Hebr. 10 : 19 tot 22) enz. Zo misbruiken de 'voorwaardelijk' drijvers dat genoemd citaat tegen de schrift, of de genade van aanbidding des Evangelies van Christus en Zijn bloed en de genade en zaligheid in en door Hem.

En zoals dan die 'voorwaardelijk' drijvers dat citaat het hunne maken, zo laten wij de leer der Kruisgemeenten op zijn plaats als niet gericht tegen de genade van *aanbidding der schriftuur*, die door de genade van inwerking alzo van des Heeren volk beleefd wordt, waarvan de geroepen dienaars van tevoren niet weten, in wie de Heere het werk des geloofs werken wil met kracht, zoals wij hier te voren aangetoond hebben.

Dus, zo werpen die 'voorwaardelijk' drijvers dan tegen de genade van aanbidding des Evangelies, waarover wij handelen, dit: "*Als de genade iedereen en dat onvoorwaardelijk aangeboden zou worden, dan is Gods genegenheid om genade te geven sterker dan Zijn macht. Dan zou God wel willen, maar niet kunnen geven, waar ze niet allen aannemen. Welk een onmachtig God en Zaligmaker tegenover een machtig zondaar dan.*"

Hier tegen die schimp en smaad die de 'voorwaardelijk' drijvers op de Zaligmaker Zelf werpen, zoals wij aantonen zullen, antwoorden wij, dat:

- a. Wij niet leren dat de genade Gods in Christus door Hem verworven is voor alle man of iedereen, maar dat Christus door het Evangelie aangeboden wordt ter vereniging met Hem en gehoorzaamheid aan Hem, in Welke alleen de gerechtigheid, genade en zaligheid of het eeuwige leven te bekomen is, en in geen ander, noch door de wet of iets van ons. En wij leren, dat het vereiste geloof geen voorwaarde, maar een middel of instrument is, en dat door Christus, als de enige Middelaar Gods en der mensen, tot God bekeerd moet worden.

Tevens leren wij, dat niet Gods genegenheid ten aanzien van bijzondere personen de regel is van des mensen plicht, ook niet der geroepen dienaars, die tot het prediken van het Evangelie aan alle creaturen worden geroepen, maar Gods geopenbaarde wil des bevels, omdat de geroepen dienaars te voren niet weten, Gods geheime wil of genegenheid omtrent bijzondere personen, in wie Hij de genade van aanbidding werken wil met kracht en in wie niet, want Zijn bijzondere genegenheid of betrekking komt achteraf openbaar (1 Thess. 1 :4 en 5). Paulus leerde ten tijde van de grondlegging der kerkstaat van de Nieuw-Testamentische dag onder de heidenen, omtrent de gehuwde heidenen, waarvan de man of vrouw gelovige christenen waren geworden, en de ongelovige man of vrouw bij hun wederhelft vreedzaam bleven samen leven, aan de gelovige man en gelovige vrouw, dat zij hun ongelovige man of vrouw niet moesten verlaten, zeggende in 1 Kor. 7 : 16: *Want wat weet gij vrouw, of gij de man zult zalig maken? Of wat weet gij man, of gij de vrouw zult zalig maken?* Dit is door uw vreedzame en christelijke wandel voor Christus gewinnen zult? Zo wist noch de apostel, noch de gelovige man, noch de gelovige vrouw iets af van Gods geheime wil en genegenheid, ten aanzien van de onbekeerde. Evenmin de geroepen dienaars te voren iets weten, of voor wie de Heere hun prediking en Evangeliedwang gebruiken wil, en voor wie niet.

Zo is er geen verband te leggen tussen Gods geheime en Zijn geopenbaarde wil des bevels, waardoor de geroepen dienaars hun lastbrief ontvangen, het Evangelie te prediken alle creaturen, en door gedurig en ernstig aanhouden te dwingen tot de gemeenschap met Christus en Zijn geestelijke en eeuwige goederen. Die in de schriftuur bij gelijkenis genoemd worden brood, wijn en melk, vet vol merg, een bruiloft, een toebereide tafel, en een groot avondmaal, door Christus bereid.

Het oogmerk des Heeren met die algemene genade van aanbidding is voornamelijk dit, wat de Heere zegt: *Opdat Mijn huis vol worde*, (Lukas 14 :23), namelijk, dat het getal der uitverkorenen vervuld worde uit alle creaturen, volken, tongen en natiën, naar de aard van de huishouding der Nieuw-Testamentische dag, nu God alle uitwendig en persoonlijk onderscheid weggenomen heeft, in onderscheid van de tijd onder het Oude Testament, Zijn gemeente toen alleen bepalende onder de Joodse natie. (Ps. 147 : 19 en 20). Maar nu met de komst van Christus is dat anders geworden (Rom. 15 : 8-12), vandaar de Evangeliedwang buiten de stad Jeruzalem en het land Kanaän, onder alle volkeren (Lukas 14 : 23).

Zo zien wij weer de hoogmoed en onkunde en valse theologie in deze tegenwerping der 'voorwaardelijk' drijvers, *alsof er verband bestond tussen Gods geheime bijzondere genegenheid en Zijn geopenbaarde wil des bevels*, en de geboden prediking met de uiterlijke genade van aanbidding in alle vergaderingen in deze wereld onder de bediening des Woords, wet en Evangelie, in welke de uitverkorenen met de verworpenen met elkander verkeren.

4.

De genegenheid Gods is, Zijn allerheiligste toegenegen wil en welbehagen of welbehagen van Zijn eigen vrijmachtige wil, (Eféze 1 : 5) om de Zijnen, of uitverkorenen in Christus, van al het aan hun toegedachte heil en zaligheid te verzorgen, die door Christus verworven is om die door Zijn Geest in te werken, en in hun gelukzaligheid zich te verblijden met vermaak en vergenoeging en Zich met hen te verenigen met berusting voor eeuwig (Zef. 3 : 17). Dit is de eeuwige vreugde en sabbatsrust, die de gelovigen, met Christus verenigden, hier aanvangen. *Want wij die geloofd hebben gaan in de rust* (Hebr. 4 : 3a). Dat is, in God in Christus volkomen verzoend, het centrum der zielsrust, buiten welke de ziel van des Heeren volk onrustig is. En dit gaan in de rust is een levendige en gedurige werkzaamheid der gelovige ziel in Christus, en God in Hem volkomen verzoend, waarin zij zich al de dagen huns levens onthouden van boze werken, (Zondag 38); gebruikende de van God ingestelde godsdienst en verordineerde genademiddelen, (Filip. 2 : 12 en 13), met kinderlijke vreze en beven en zorgvuldigheid om niet iets te doen of na te laten, waarmee zij God zouden vertoornen, of de Geest in hen zouden bedroeven, Die in hen werkt, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen.

De geestelijke genegenheden der gelovigen, die in Christus en God in Hem terug gezet zijn, zijn de echo of het wederkerende gewrochte uit Gods bijzondere genegenheid hunwaarts. De Heere Christus en God in Hem, wordt alleen bemind door Zijn beminnen, dat de voortocht heeft en geopenbaard en gekend wordt in Christus, als de onuitsprekelijke Gift uit God, des Vaders grote liefde (1 Joh. 4 : 10), die door de Heere Christus Zelf in het Evangelie voorgesteld wordt (Joh. 3 : 16), en door 't geloof als ontvangmiddel (dus niet als voorwaarde), ontvangen wordt door de inwerking van de Heilige Geest der vertroosting, (Rom. 5 : 5) waardoor het geloof door de liefde krachtig of werkende is.

Zo bestaat het gelukzalige leven hierin: Christus en God in Hem door Woord en Geest recht te kennen, te beminnen, te genieten en te verheerlijken, zijnde het voornaam oogmerk Gods, met ons te geven het dierbaar heilig Evangelie, hetwelk ons wijsmaakt tot zaligheid. Hiermee begon Christus met de onbekeerde overspelige afgodische Samaritaanse vrouw (Joh. 4 : 10), totdat het (door een weg van zaligmakende overtuiging van haar zonde en eigenwillige godsdienst) kwam: *Ik ben het, Die tot u spreekt*, (vers 26) en zij door het levend water van Zijn Geest verkwikt werd ten eeuwigen leven, en een onvoorwaardelijk dienares werd van haar Beminde in Samaria, en anderen voor Christus won (vers 39, 40, 41, en 42). Zo dan:

5. Door Gods genegenheid is van God niet te maken een hartstochtelijk mens gelijk, die door een natuurlijke hartstocht van genegenheid zijn natuurlijk verstand misbruikt en op een schepsel zet, dat afkerig is om te zijn Zijn voorwerp van liefde en teleurgesteld wordt met al zijn genegenheid, en daarmee het hart van zijn voorwerp niet vermurwen kan. Daarentegen is God een Geest van volmaakte deugden en eigenschappen, en het opperste doel in God Drie-enig is, zich te verheerlijken door al Zijn werken, doen, laten, en toelaten. Dit hebben al Zijn onveranderlijke besluiten Zijns willens tot opschrift Spreuken 16 : 4: *De Heere heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil, ja ook de godlozen tot de dag des kwaads.* Dit is: het kwaad der straf, hetwelk Gods is, onafscheidelijk verbonden aan het kwaad der zonden, hetwelk des godlozen is. Zo verheerlijkt God Zich in de openbaring en oefening Zijner barmhartigheid en rechtvaardigheid. Gods wil is een regel van alle rechtvaardigheid, (Deut. 32 : 4).

Dit laat Mozes in zijn lied eerst horen aan het ondankbare volk onder Israël, alear hij ze zeer heftig gaat schelden over hun gruwelijke ondankbaarheid jegens God en Zijn Christus, Die zoveel weldaden aan hen besteed en wonderen verricht had. Alzo horen wij Mozes in vers 3 en 4: *Ik zal des Heeren Naam uitroepen: geeft onze God grootheid. Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is; want alle Zijn wegen zijn recht: God is waarheid en geen onrecht, rechtvaardig en recht is Hij.*

Zeer heerlijk omhelzen elkander de barmhartigheid en de onmiskenbare zondewrekende rechtvaardigheid Gods in de Persoon Jezus Christus de Rotssteen der kerk, en in Hem is de oneindige wijsheid Gods, in het zaligen van rampzalige zondaars, vertonend, welke wijsheid de oversten dezer wereld niet gekend hebben (1 Kor. 2).

Op deze God-Mens Jezus Christus is gegrond al de raad Gods omtrent zondaars, om die te zaligen door Hem, Die in het Evangelie is geopenbaard en voorgesteld tot verzoening met God door Zijn bloed, hetwelk alle werken en voorwaarden uitsluit aan des mensen kant, zoals verklaard is, en ondervonden wordt door de gelovigen in Christus en God in Hem. Christus is de Tweede Adam en Hoofd van het genadeverbond, tussen God de Vader en Hem opgericht mende uitverkorenen in Hem als Zijn geestelijk zaad en bondelingen in Hem, uit en door Wien zij de nieuwe natuur ontvangen of het bij aanvang herstelde beeld Gods. En door Hem wordt Zijn Sion door recht verlost en haar wederkerenden door gerechtigheid.

Hier uit deze bron dan vloeit alle genade van inwerking in de uitverkorenen in Christus door Zijn Geest, zijnde het onmiddellijk gevolg en vrucht van de onmiddellijke toerekening der gerechtigheid van Christus hun Borg en Middelaar en Hoofd, in welke zij alles gedaan hebben (daar Hij hun Plaatsbekleder is), door persoonsverwisseling alear zij zelf door de genade van inwerking iets doen, zoals bekeren en geloven, enz., welke dan ook geen voorwaarden zijn noch kunnen zijn. Want de conditiën of voorwaarden voor de genade en het eeuwige leven zijn niet bekering en geloof, maar volkomen zondeloze in- en uitwendige gehoorzaamheid aan de wet, en volkomen genoegdoening aan de onmiskenbare zondewrekende rechtvaardigheid Gods. Vandaar dat met Christus moet worden verenigd door het geloof als middel of instrument, zoals in en door Christus alle conditiën volkomen

volbracht zijn, en alzo in het Evangelie voorgesteld en door hetzelfde aangeboden wordt, ter geloofsomhelzing en vereniging met Hem, in Wie de genade en het eeuwige leven besteld zijn, en in geen ander, zijnde de enige Middelaar Gods en der mensen, die volkomen kan zaligmaken, degenen, die door Hem tot God gaan.

Zo dan, zo vloeit de genade van inwerking uit een andere (zojuist genoemde) bron dan de genade van aanbidding, door de geroepen dienaren te prediken, wiens lastbrief en Evangeliedwang behoort onder de wil Gods des bevels (Markus. 16 : 15 en Lukas 14 : 23, enz.).

En zoals niet Gods geheime wil en genegenheid de regel is der geroepen dienaren, in hun uit te voeren lastbrief en Evangeliedwang, maar Gods geopenbaarde wil des bevels, die ook de regel is van de plicht der mensen (Deut. 29 : 29) waar dr. Owen ook met nadruk op wijst in deze zaken van de algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed, in zijn verdediging tegen de valse consequenties der algemene verzoeners, die Owen krachteloos noemt en ijdele snorkerij; zo ook zien wij in deze tegenwerping der 'voorwaardelijk' drijvers tegen de schriftuurlijke algemene aanbidding van Christus ter vereniging met Hem, in Wie alleen de genade en zaligheid te vinden is (hetwelk alle werken en voorwaarden uitsluit) hun krachteloze ijdele snorkerij met hun vermengen en verband leggen tussen Godes genegenheid en de uitwendige genade van aanbidding, waar dr. Owen met nadruk op wijst, dat daarin geen verband te vinden is, en ook terneder stelt, de schriftuurlijke gronden van de algemene aanbidding, zoals wij dat in onze vorige disputatie vernomen hebben. Hetwelk men ook vinden kan van Ursinus, een der opstellers der Catechismus, in zijn "Schatboek", en ook in de geschriften van voorname oud-vaders. Verder.

6.

Behalve dat de Heere de uitwendige genade van aanbidding gebruiken wil ten dienste Zijner uitverkorenen, namelijk, voor de genade van inwerking die uit een andere reeds genoemde bron vloeit dan uit de wil Gods des bevels, waardoor Hij mensen gebruikt tot dienst der mensen, zoals de uitverkorenen ervaren (ziet als voorbeeld 1 Thess. 1 : 4 en 5 en Hand. 26 : 18, en Markus. 16 : 15, en Lukas 14:23) en zoals de benaming van dienaar des Evangelies, enz. ook klaar te kennen geeft, en de Heere hen ook daartoe bereidt en de nodige bekwaamheid geeft, en op grond van hun roeping daartoe, alles wat ze nodig hebben van de Heere erlangen mogen, zo staat behalve dat, boven alle Gods werken, bevelen, doen, laten en toelaten dit opschrift, namelijk: *de verheerlijking van Zijn Naam!* Wat ook bijzonder te zien is door de bediening des Evangelies in de openbaring en verheerlijking Zijner barmhartigheid en rechtvaardigheid, zoals de apostel getuigt in 2 Kor. 2 : 15, zeggend: *Want wij zijn Gode een goede reuk van Christus, in degenen, die zalig worden, en in degenen die verloren gaan.* Dat is: Gode aangenaam en welgevallig, omdat Gods barmhartigheid, ter Zijner verheerlijking, geopenbaard wordt in degenen, die zalig worden, en Zijn rechtvaardigheid geopenbaard en verheerlijkt wordt in degenen, die verloren gaan, verzuimende en verachtende die genade van aanbidding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid, die door het Evangelie om-niet aangeboden wordt, zoals wij ook van Ursinus en onze Dordtse oud-vaders vernomen hebben, enz.

Zo zien wij die ijdele en God ontterende snorkerij der 'voorwaardelijk' drijvers in hun tegenwerping, waarin ze beweren, dat door de genade van aanbidding, Gods genegenheid sterker zou zijn dan Zijn macht. Dan zou God wel willen, maar niet kunnen geven, waar ze niet allen aannemen. En waarop zij dan (op die valse consequenties) hun schimp en smaad laten volgen, waarvan wij straks zullen zien, hoe dat tegen Christus Zelf gedaan wordt.

De bewering, *dat God dan wel zou willen maar niet kunnen geven, waar ze niet allen aannemen*, zoals deze tegenwerping gericht is tegen de *schriftuurlijke* genade van aanbidding, die wij behandelen, daarin dan moeten zij niet menen, dat wij als zij doen, namelijk zij leggen verband tussen Gods geheime en Zijn geopenbaarde dingen, hetwelk vermetelheid is en door God verboden, (Deut. 29 : 29).

Velen zijn geroepen, genodigd tot de om-niet of onvoorwaardelijk aangeboden bruiloft, het groot avondmaal van God in en door Christus bereid, (Matth. 22 : 1 tot 14, en Lukas 14 : 16 tot 24), die niet uitverkoren zijn, zodat er geen verband te vinden is tussen Gods bijzondere genegenheid (omtrent Zijn uitverkorenen, waarvan de dienaren te voren niet weten, evenmin de uitverkorenen zelf), en tussen Gods geopenbaarde wil des bevels.

Want wie van des Heeren volk, tot wie Gods bijzondere genegenheid uitstrekt, heeft de genade van aanbidding des Evangelies van Christus en Zijn gerechtigheid ooit omhelsd en aangenomen op grond van Gods geheime wil of bijzondere genegenheid? Niemand! Want die verstaan zij pas achteraf, als God de genade inwerkt, of het werk des geloofs in hen werkt met kracht (1 Thes. 1 : 4 en 5, en 1 Petrus 1 : 2 enz.).

Moeten de uitverkorenen vooraf eerst weten of ze uitverkoren zijn, of moet het uitverkoren vat van Gods barmhartigheid en voorwerp van Zijn bijzondere genegenheid, eerst die wetenschap hebben, dat het daarvan het voorwerp is, en dan op die wetenschap, omhelzen en aannemen?

Dit is de leer des satans, waarmee satan niet weinigen van des Heeren volk tot aan de rand van zwarte wanhoop gebracht heeft, en naar strop en water heeft willen drijven. En niet weinigen zijn in zulke benarde toestanden door geofende leraars of geofende Godzaligen verrast, die hun banden verbroken hebben, doordat ze zulke aangevochtenen, die zich buiten Christus voor eeuwig verloren kenden, terecht gewezen hebben door hen te wijzen op Gods geopenbaarde wil en de genade van aanbidding, die wij behandelen naar de lastbrief der geroepen dienaren en hun Evangeliedwang. En zijn zij God en Zijn Christus niet aangenaam, degenen die gegeven wordt te mogen luisteren naar, en te gehoorzamen Zijn geopenbaarde wil des bevels?

Zo is er ook nooit een uitverkorene in Christus geweest, die vóór de relatie en betrekking met de Heere Christus en met God in Hem verzoend, de geloofswetenschap bezat van de genegenheid Gods tot hem, maar achteraf door het getuigenis van de Heilige Geest, wist hij het, want niemand weet dat hij een uitverkorene is en dat Christus voor hem Zijn bloed gestort heeft, dan door de schriftuurlijke bewijzen of de merktekenen van ware bekering en geloof des harten door de liefde krachtig of vruchtdragende, en door de Geest

der heiligmaking en der vertroosting, *Die dan getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn en erfgenamen des eeuwigen levens.*

Zo ziet nu elke verstandige (1 Kor. 10 : 15), welk een boze rol de satan speelt door die 'voorwaardelijk' drijvers, die met hun valse consequenties ook weer in deze tegenwerping, onder een schone schijn van de mensen niet te willen bedriegen, zelf een machtige zondaar leren, zo namelijk, dat een onwedergeboren mens, die geestelijk dood is in zonden en misdaden, door een blote wettische eis van bekering en geloof, daardoor juist aan zijn onvermogen ontdekt wordt, en dan Christus en Zijn gerechtigheid en Gods ordinantie verzakende (Hebr. 10 : 19 tot 22), zichzelf wel aan de genadetroon der Hemelse Majesteit brengen kan. Van welke Pelagiaanse, Sociniaanse en Arminiaanse leugenleer, Ledeboer en bij de Kruisgemeenten het contrarie leerde, namelijk, namelijk dat zulks door het aannemen van Christus en Zijn offer en Middelaarschap geschiedt.

7.

Na die valse consequenties, zo laten de 'voorwaardelijk' drijvers dit volgen:

"Welk een onmachtig God en Zaligmaker tegenover een machtig zondaar dan!"

Dat is, de zondaar die de genade van aanbidding die wij behandelen, niet aanneemt.

Zo wordt door die tegenwerping der 'voorwaardelijk' drijvers, namelijk, door hun valse consequenties en schimp en smaad, de almachtige Zaligmaker Jezus Christus, Gods mens willen- worden Zoon, Zelf gelasterd en beschimpt. Zoals:

- a. De Heere Christus, Die de vrijwillige, gewillige en rechtvaardige Knecht Zijns Vaders is, getuigt, dat Hij aan het gros der Joden tevergeefs gearbeid en Zijn kracht onnut en ijdel toegebracht had; daar zij Hem niet aangenomen hebben, die Hij met alle remedies of manieren bearbeid had tot bekering en geloof in Hem. Ziet hier:

- b. Jesaja 49:4: Daarin wordt Christus, de almachtige Zaligmaker aldus sprekende en klagende ingevoerd, zeggende: *Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnut en ijdel toegebracht.* Hoort de almachtige Zaligmaker Jezus Christus ook in Matth. 11 : 16 en 17: *Maar waarbij zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is gelijk de kindertjes, die op de markten zitten, en hun gezellen toeroepen, en zeggen: wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend.* De kanttekening hierop, zegt dit: Met deze gelijkenis leert Christus, dat Hij op alle manieren, zo zachte al harde, gezocht heeft hen tot bekering te brengen. Zo getuigde Paulus uit Jes. 65 : 2, van God en de almachtige Zaligmaker en de ongelovige Joden, in Rom. 10 : 21, dit: *Maar tegen Israël zegt Hij, de gehele dag heb Ik Mijn handen uitgestrekt tot een ongehoorzaam en tegensprekend volk.* Dit is de gehele tijd Mijner genadige aanzoek en bezoeking, aanbidding en arbeid Mijner liefde aan een ongehoorzaam en weerbarstig volk onder Israël besteed, doch tevergeefs. En in Hand. 13 : 46 verwijt de apostel en ook Silas hen, dat zij zich zelf het eeuwige leven niet waardig oordeelden, door het te verstoten, te verachten, en daar zij Christus en Zijn volbrachte

voorwaarden of gerechtigheid en de genade en zaligheid in Hem, niet aannamen. Heet dit dan: "Welk een onmachtig God en Zaligmaker tegenover een machtig zondaar!?" Verder:

Zo staat in het Evangelie van Joh. 1, van Johannes de Doper geschreven, dat hij, die Christus' voorloper was en Christus als het Lam Gods met de vinger aanwees, *van Christus het Licht getuigde, opdat zij allen door hem in Christus zouden geloven*. Want de Doper wist ook van te voren niet, wie de uitverkorenen waren, voor wie het Lam Gods de zonden wegdroeg en voor wie niet, dewijl het gros Christus door een waar geloof des harten niet aannam. Zo staat er: *Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen*. Dit is: Christus in Zijn eigen land en tot het Israëlitische volk, uit hetwelk Hij Zijn menselijke natuur aangenomen heeft, en wat Hij tot Zijn zichtbare gemeente afgezonderd had van alle andere volken, en aldus tot hen in het bijzonder gekomen was. En niet alleen na Zijn menswording in Zijn openbare prediking, toen Hij omtrent dertig jaren oud was (Lukas 3 : 23), maar ook vóór Zijn menswording door velerlei verschijningen, openbaringen, verlossingen en ook voorgebeeld werd door de ceremoniën, in onderscheid met andere volken (Deut. 7 : 6, en Ps. 147 : 19 en 20, enz.), maar het gros der Israëlieten, die tot het uitwendig verbond behoorden (daarom hier ook de Zijnen genoemd) heeft Hem niet aangenomen. Zo getuigde de almachtige Zaligmaker in Joh. 5 : 40 dit tot hen: *Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven moogt hebben*. Zoals dan de almachtige God en Zaligmaker Jezus Christus, de rechtvaardige, vrijwillige, en gewillige Knecht Zijns Vaders, Zichzelf met Zijn gerechtigheid en genade en zaligheid in Hem, om-niet aanbod, en Zijn prediking, met wonderen aan doden, doofstommen, lammen en met andere tekenen bekrachtigde, en alzo tevergeefs de arbeid Zijner liefde, en krachten onnut en ijdel toebrecht aan hen, die Hem niet aannamen, zo schimpen en lasteren die 'voorwaardelijk' drijvers de .almachtige Zaligmaker Zelf en Zijn geroepen dienaren, die zich aan hun lastbrief en Evangeliedwang en aan Gods geopenbaarde wil des bevels houden, en aldus de genade van aanbidding, die wij behandelen, prediken.

- c. Deze genade van aanbidding, de arbeid der liefde en de kloppingen aan de harten der hoorders onder de bediening des Evangelies en Evangeliedwang, zowel met zachte als harde remedies, door Christus Zelf, door Zijn profeten, apostelen en geroepen dienaars gebracht, die werd door de heilige Stefanus in Hand. 7, niet beschimpt en gelasterd met: "Welk een onmachtig God en Zaligmaker dan tegenover een machtig zondaar, die niet aanneemt!" Maar Stefanus gebruikt al die bemoeienissen Gods tot verwijt tegen de verachters, die niet aannemen, en zegt, dat zij de Heilige Geest, in Zijn Woord tot hen sprekende, wederstonden. En terwijl zij Stefanus doodstenigden met steenblokken, bad hij voor hen, roepend: *Heere, reken hun deze zonde niet toe!* Voorwaar, dit ervoer later Saulus van Tarsen, die mede onder die moordenaars van Stefanus was; en hij mocht vergeven zonden bewenen aan de boezem van Christus, Die hem als een Farizeeër en een rechtvaardige in eigen waan en inbeelding, toen uit- en inwendig geroepen had, en te Damaskus in de straat de Rechte genaamd, werd hij

pasklaar en ontvangbaar gemaakt voor de welmenende, onvoorwaardelijke aanbieding des Evangelies van Christus met Zijn volwichtige volbrachte voorwaarden of gerechtigheid, en de genade en zaligheid in Hem, hetwelk alle werken en voorwaarden radicaal uitsluit. Waarom Paulus dan ook een heftig disputant werd tegen alle werkheiligen en 'voorwaardelijk' drijvers, met de prediking van het gewichtig artikel der rechtvaardigmaking, als de leermeester en vorst over alle soorten van leer, zonder welke er geen dwaling is, die niet binnensluipt en regeert, zonder welke alle godsdienst smakeloos en duisternis is, enz. Maar verder.

8.

Zo horen wij onze Dordtse oud-vaders in de Vijf Artikelen tegen de Remonstranten, Hoofdstuk 3, *van de ernstige aanbieding van Christus door het Evangelie* zeggen, *dat het niet de schuld is van het Evangelie, noch van God de Vader, noch van Christus, dat er velen, die geroepen worden, niet bekeerd worden, maar zulks aan de mens zelf te wijten is, waartoe zij bijbrengen de gelijkenis van het zaad (Matth. 13).*

Zo houden de geroepen dienaren zich aan hun lastbrief en Gods geopenbaarde wil, die de regel is van des mensen plicht, waarop ook dr. Owen met nadruk wijst, namelijk, dat er geen verband te vinden is tussen Gods geheime en geopenbaarde dingen of wil des bevels, hetwelk toch te doen, vermetelheid en krachteloos is, en door Owen ijdele snorkerij wordt genoemd, en door de Heere in Zijn Woord verboden wordt, (Deut. 29 : 29). Zo verdedigt dan dr. Owen de *schriftuurlijke* algemene aanbieding tegen de valse theologie en de daaruit te berde gebrachte valse consequenties.

9.

En wat beuzelen de 'voorwaardelijk' drijvers van "een machtig zondaar, die de schriftuurlijke aanbieding des Evangelies van Christus de Middelaar, en de genade en zaligheid in Hem niet aanneemt"? In een zondeslaaf een machtig zondaar? De Heere noemt hen dienstknechten der zonde en der ongerechtigheid, en het verachten van Hem noemt Hij een geweldpleging, niet tegen God maar tegen hun eigen arme ziel. (Spr. 8, en Rom. 6). En de gelovigen, met Christus verenigden, zijn in Hem meer dan overwinnaars en zijn uit de macht des satans, duisternis en zondeheerschappij getrokken, zodat de zondaar geen machtig, maar een onmachtig zondaar is, die onder de macht des satans en duisternis en macht der zonde, als een gewillige zondeslaaf naar zijn verderf gesleept wordt, en de genade van aanbieding niet aanneemt.

Des Heeren volk kan dan ook verblijd op haar onmacht neerzien, als niet bestand in haar uit- en inwendige roeping tegen haar almachtige Zaligmaker; want geen wet, duivel, zonde, wereld enz. is het die haar te sterk geworden is, maar wel Gods genade en kracht en liefde, en zij kan dan (met Jeremia in zijn geval in het uitoefenen van zijn lastbrief als profeet), ook dit getuigen: *Heere, Gij hebt mij overreed, en ik ben overreed geworden, Gij zijt mij te sterk geweest, en hebt overmocht.*

Zo spreekt de Heilige Geest door de apostel Paulus dan ook van vrijmaking van de slavernij der zonde in Rom. 6 : 18; zo blijkt, dat het geen machtig

zondaar is, tegenover een onmachtig God en Zaligmaker, die de genade van aanbidding, die wij behandelen, niet aanneemt, maar een zondeslaaf.

En het is ook een leugenleer der 'voorwaardelijk' drijvers, als ze zulk een machtig onwedergeboren zondaar leren, en dat zo'n geestelijk dode dan door een blote wettische eis van bekering en geloof, aan zijn onvermogen ontdekt wordt en met verzaking van het Evangelie of ordinantie Gods, (Hebr. 10 : 19-22), zichzelf een smekeling aan de genadetroon der Hemelse Majesteit maken en brengen kan.

En dan die leugenleer nog willen versieren met "*Gods soevereiniteit* daar Hij dan vrij is, om zo'n onmachtige almachtige smekeling aan de genadetroon, wel of niet te herscheppen."

Zulk een vermetele leer der 'voorwaardelijk' drijvers verfoeit God, zoals wij van dr. Owen en dr. Comrie in onze eerste disputatie vernomen hebben.

De van de Heere Zelf geleerde en geroepen dienaars, prediken de wet en het Evangelie als de twee onderscheiden oorsprongen. Door de wet als onze eerste man, wordt dan geen bekering en geloof toegelaten aan degenen, die daar onder zijn en blijven. En door het Evangelie zuiver te prediken, is er geen plaats meer voor bekering en geloof en biecht als voorwaarden.

Het is dan ook des satans list om te verdoezelen, wat voorwaarden zijn in zake van verbonden, waar het hierover gaat, want een oneigenlijke voorwaarde, waarmee die 'voorwaardelijk' drijvers schermen, is geen voorwaarde in de zaak der twee verbonden. En geen een door God geroepen dienaar heeft zich iets aan te trekken van de smaad en schimp en laster der 'voorwaardelijk' drijvers, noch van hun scheepsloadingen vol citaten uit oude en nieuwe schrijvers, al waren het citaten van een engel uit de hemel (Gal. 1 : 8). Want alle vrome praat in deze zaak houdt op, als die 'voorwaardelijk' drijvers verplicht worden te verklaren, wat voorwaarden beduiden in zake der twee verbonden, wet en Evangelie.

De mens als overtreder der wet, onze eerste man, onder deszelfs onherroepelijk vonnis van verdoemenis, moet geplaagd worden voor de balie der onmiskenbare zondevergeldende rechtvaardigheid Gods, die óf door hem zelf óf door een ander volkomen voldaan moet worden, zal hij van zijn oneindige welverdiende straf aan lichaam en ziel ontslagen worden en wederom tot genade komen.

Is in deze rechtzinnige leer en Godgeleerdheid der geroepen dienaars dan "een machtig zondaar tegenover een onmachtig God en Zaligmaker te verzinnen? Is hiervoor bekering en geloof en biecht als voorwaarden te verzinnen?"

Hier moet men dan een listige geleerde Arminiaan voor wezen, die Gomarus en andere rechtzinnigen voor een wijle tijds om de tuin wist te leiden. Welke listige geleerde ketter ook over de soevereiniteit Gods, de Predestinatie, God de Vader, rechtvaardige Rechter, goedertieren God, troon der genade, Christus de Verzoener, Evangelieverklaring Gods enz. sprak.

Zo ploegen de 'voorwaardelijk' drijvers met Simsons kalf (hetwelk ook der Filistijnen werk was, die zelf de honing uit de leeuw niet kenden), als zij citaten uit oude en nieuwe schrijvers ten ontrouw te berde brengen en ook

vervalst gebruiken, om hun soort voorwaarden te staven, die echter als rook verdwijnen, als men verstaat wat voorwaarden beduiden in zake van verbonden, waar het hierover gaat. Zo worden ook door dr. Comrie alle werken en voorwaarden radicaal verworpen (evenals door dr. Owen en andere rechtgeaarde geleerde zonen der reformatie). Als dr. Comrie in zijn "*Catechismusverklaring*" over Zondag 5 getuigt, dat in zijn tijd reeds sommige Hervormde kerken met de voorwaardelijke leer besmet waren en verder dat ook in zijn "Missive" getuigt, dat de rechtzinnige leer in deszelfs eerste zuiverheid, aan de andere zijde der antinomie, is begonnen vervalst te worden door geloof en bekering als voorwaarden te prediken.

En vervolgens horen wij van dr. Comrie over Zondag 5, dit:

"Het gaat met uw zalig worden zo het gaat, dit is als een paal boven water, gij moet dat nooit van onder uw oog laten gaan, hierop moet gij steeds, boven alle dingen, starogen, Gods gerechtigheid moet voldaan worden; het was beter, dat alle mensen, nevens de gevallen engelen, eeuwig rampzalig zijn zouden, dan dat Gods gerechtigheid ontlusterd werd. Helaas! Hoe weinig wordt deze manier thans gevolgd; men brengt de mensen tot Christus, eer zij zien, dat zij Hem nodig hebben en waartoe zij Hem nodig hebben."

Dit sluit dan alle bekering en geloof en biecht als voorwaarden radicaal buiten de rechtzinnige en bevindelijke leer van wet en Evangelie.

Thans echter brengen de 'voorwaardelijk' drijvers de mensen, die geestelijk dood of onwedergeboren zijn, zelfs zonder en buiten Christus en Zijn bloed om, en zonder geloof en bekering, tot God of de genadetroon der Hemelse Majesteit, met verdoezeling van Gods ordinantie (Hebr. 10 ; 19 tot 22); en van de inhoud dezer ordinantie Gods voor een toegang tot God, mist een onwedergeboren mens alles.

En waar starogen dan die 'voorwaardelijk' drijvers, boven alle dingen, op (want aan Gods gerechtigheid moet voldaan worden, óf door onszelf óf door een ander), als zij bekering en geloof en biecht als voorwaarden leren aan onbekeerden, die onder de wet, als onze eerste man en onder deszelfs onherroepelijk vonnis van verdoemenis verkeren?

Want door de prediking der wet moeten ze geplaatst worden voor de balie der onmiskerbare zondevergeldende rechtvaardigheid Gods; en de onmiskerbare rechtvaardigheid Gods is de rechte sleutel voor de kern en het merg des Evangelies van Jezus Christus en Dien gekruist, waarin dan evenmin plaats is om een enige voorwaarde te verzinnen.

Want nóch in de wet, onze eerste man, noch in het Evangelie, nóch in de uitwendige nóch inwendige roeping, nóch in het gewichtig leerstuk der rechtvaardigmaking als leermeester en vorst over alle soorten van leer, is plaats voor bekering en geloof en biecht als voorwaarden in zake van verbonden, waarover het hier gaat, welke echter aan het werk- en genadeverbond beproefd of getoetst moeten worden naar Gods Woord.

En zoals het christelijk geloof, gelijk ook onze rechtzinnige van God Zelf geleerde Godgeleerden en Comrie getuigen, bestaat in het geloof in de twee Adams, zo zal geen verstandige, die in de verborgenheden onzes geloofs ervaren en onderricht mag zijn, iets voelen voor dat Arminiaanse, Remonstrantse verdichtsels van dat *voorwaardelijk systeem*, wat thans in onze duistere tijd van een middernachtelijke diepe slaap in vleselijke zorgeloosheid, voor oude waarheid en rechtzinnige leer gekwalificeerd wordt.

God is ook in deze onze Rechter, Die de getrouwste Getuige is van Zijn wezen, wil en werken in de openbaring van Zijn onfeilbaar Woord en huishouding van genade en zaligheid. Sela! Zo dan:

10. Besluit van deze disputaties.

Zoals wij verklaard hebben, vloeit de genade van inwerking uit een andere bron (zoals wij ook van dr. Owen vernomen hebben) dan de genade van aanbidding, welke behoort tot de bediening door de geroepen dienaars des Woords, naar luidt hunner lastbrief en Evangeliedwang, door Godes geopenbaarde wil des bevels geboden, en dan niet zij, maar de Heere wel te voren weet en kent degenen, die de Zijnen zijn, voor wie Christus dan Zijn bloed gestort heeft. En dat komt dan achteraf voor hen openbaar door de genade van inwerking, en dan luidt het in 1 Kor. 30 en 31 aldus: *Maar uit Hem (uit Gods genade en kracht) zijt gij in Christus Jezus (met Hem door het geloof verenigd), Die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing. Opdat het zij, gelijk geschreven is, die roemt, roeme in de Heere.*

De verlossing van al het kwade en de ellende des lichaams en der ziel der gelovigen, zal ten laatste dage volkomen geschieden, en wordt in Eféze 4 : 30, *de dag der verlossing* genoemd. Zo schreef Paulus, even voor zijn dood, aan Timotheüs, in 2 Tim. 4 : 8: *Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in die dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning liefgehad hebben.*

Opdat nu die dag van Christus' verschijning in Zijn heerlijkheid, heerlijk zijn zal, zo is die door God bepaalde dag te Zijner tijd bepaald, opdat de wereld en alle verachters van de genade van aanbidding des Evangelies de maat van hun ongerechtigheid vervulle, en de verachters van Christus en Zijn gerechtigheid, (die ze niet aangenomen hebben), een zwaarder oordeel zullen ontvangen; ten andere, opdat het getal der uitverkorenen zal ingezameld worden uit alle volken en natiën der wereld.

Vandaar de lastbrief aan de geroepen dienaars, en deszelfs Evangeliedwang, Markus. 16: 15 en Lukas 14:23: *Opdat Mijn huis vol worde*, dat is, het getal der uitverkorenen vervuld worde, in welke de Heere door Zijn Geest en Woord het werk des geloofs met kracht komt te werken, en alzo dan onderscheid gemaakt wordt, daar, waar van nature geen onderscheid was (Eféze 2 : 1, 2 en 3).

Zo luidt het voor hen: *Wie onderscheidt u?* Dat God u door Zijn geheime wil en bijzondere genegenheid ontfermd heeft en anderen aan henzelf overlaat onder eenzelfde bediening des Woords? Die dan de genade van aanbidding verzuimen en verachten, zich ophoudende in on- en eigengerechtigheid.

Want die door een gezegende staatsverwisseling een "*Eertijds waart gij duisternis*" achter zich hebben liggen, door de van God geordineerde genademiddelen en lokselen des Evangelies en kloppingen aan het hart, zowel harde als zachte, die weten ook van die tekst, zoals die ook aan ons adres was gericht, namelijk deze: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben* (Joh. 5 : 40). Toen, in uw eertijds waart gij duisternis!

Och ja, wij waren gedoopt en uiterlijke belijders der christelijke religie, en waren door de doop aan God Drie-enig opgedragen in de schoot der kerk, maar aan die pleitgrond, ter verkrijging van de bestendige genadegoederen des verbonds met het oog op Christus en Zijn bloed en volbrachte volwichtige voorwaarden, werd door ons niet geacht, daar we geestelijk dood waren, zonder leven en enige beweging in geestelijke zaken, en hadden geen medelijden met onze eigen arme ziel.

Wij hielden toen Paas-, Pinkster- en Kerstdagen en, och ja, het was ons om het even, of de Zaligmaker Jezus Christus in 't vlees geopenbaard was of niet en of er een Middel was om met God verzoend te worden of niet; en we misbruikten de ingestelde uiterlijke godsdienst tot een valse rust, die voortkwam uit onze ingewanden onzer verdorvenheid en eigengerechtigheid en we waanden ons met de Farizeeër in de tempel beter dan een ander.

Mogelijk waren we als vrome huichelaars bezig onszelf te reinigen, en klaagden dan over onvruchtbaarheid onder onze eerste man, de wet, maar waren dan wegens onze christelijke belijdenis en doop overspelers. Want zich een christen te noemen en niet met Christus geestelijk getrouwd of verenigd te zijn, en dan over onvruchtbaarheid te praten, is geestelijk overspel. Evenals in het burgerlijk leven, wanneer men ongehuwd is, het praten over onvruchtbaarheid de taal van overspelers is.

Och ja, in ons eertijds verstonden en gevoelden wij niets van bovennatuurlijke zonden tegen God en Christus, Die wij vertoornden met ons niet in waarheid te wenden tot Christus en Zijn van alle zonden reinigend bloedbad (zo lelijk, melaats en vervloekt als wij zijn door de wet) hetwelk ons onvoorwaardelijk voorgesteld en aangeboden wordt met de welmenende aanprijzing en bemoediging uit Zijn mond, van: *Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen*, zijnde het Evangelie van Christus en God in Hem volkomen verzoend, ons van God verordineerd, om gevallen zondaars tot Hem over te halen, waartoe de lastbrief en Evangeliedwang der geroepen dienaars is bestemd.

Zo dan: *Wie onderscheidt ons?* Daar wij in ons eertijds zondigden tegen de arbeid van Gods liefde, in Christus bewezen en gepredikt in en door het Evangeliewoord?

En in ons eertijds kenden we geen nacht-bij-dag onderscheid tussen de twee oorsprongen, namelijk: wet en Evangelie en (om even de bewoording van dr. Owen te gebruiken) waren we wandelende en sprekende geraamten en mogelijk ja-knikkebollen van de leugenleer, die luidt, dat een onwedergeboren mens, door een blote wettische eis van bekering en geloof als voorwaarden, daardoor aan zijn onvermogen zou ontdekt worden en dan zo alvermogend is, dat hij, met verzaking van de Evangelie ordinantie Gods, zich zelf als een smekeling maken en brengen kan aan de genadetroon der Hemelse Majesteit Gods, zonder en buiten Christus en Zijn bloedbad en Middelaarschap, enz. Zodat men zich nu, wegens ons eertijds toegestemde vermetele leer, wegschaamt over die vrome goddeloosheid, die gepleegd wordt onder de wet van wettische doden en van zonden, die boven het bereik van het kaarslicht der gevallen natuurlijke reden, en misbruikt wordt in een godsdienst zonder God en Zijn Christus en Geest en leven.

Wie onderscheidt ons? Daar wij in ons eertijds wettisch dood en aan de wet, onze eerste man, getrouwd waren en nu uit loutere genade een inkomende wet in kracht van de Geest van Christus aan al het onze bankroet hebben mogen slaan en door en in Christus de wet gedood zijn, en met de uit de doden opgewekte Heere Christus verenigd, nu van ruilhandel mogen leven? Namelijk, Christus onze zonden en wij Zijn gerechtigheid door tweeevoudige wedertoerekening, (2 Kor. 5 : 19 en 21) en wij nu door Zijn beminnen Hem mogen beminnen en God de Vader in Hem volkomen verzoend als ons .thuiskomen hebben en toevlucht in alle nood en dood.

Zijn wij gezond naar onze ziel of geest, zo hebben wij een gezonde ziekte, die men gevoelt, als wij onze beminde Goël een bezoek geweigerd hebben uit luiheid op de peluw van onze bevinding van Hem, (Hooglied 5 : 8), en dan niet rusten kunnen, voordat wij Hem, Die onze ziel zo uitnemend liefheeft, gevonden hebben, en onze ontrouw niet verwijt, als Hij zich laat vinden; gehoord hebbende ons getuigenis van Hem aan de dochters van Jeruzalem als geen nieuwsgierigen, geen belangstellenden, maar, als "belanghebbenden" in de dierbaarheid, schoonheid, noodzakelijkheid, gepastheid en beminnelijkheid van Christus, en die het met geen uiterlijke godsdienst, dogmatiek en theologie stellen kunnen.

Zodat dit heilzoekend gezelschap van verzekerden van hun aandeel aan Christus' genade, gerechtigheid en liefde, en bekommerden over hun genadestaat, de eersten in hun tweede bekering, nadat ze door zorgeloosheid hun eerste liefde een wijle verlaten hebben, en de bekommerden, die door de rechte kennis van Gods liefde in Christus door 't geloof ontstoken zijn, tezamen eens zijn in het voor eeuwig afstand doen van de zonden van onze eigengerechtigheid. Zodat in een tweede en in een eerste, en dagelijkse bekering de genadetroon bezocht wordt, onder besef en gevoel van onze verdorvenheid, als een afgrond die gedurig modder en slijk opwerpt, en zij dan in ootmoed met kinderlijke vreze en vrijmoedigheid tot de genadetroon toegaan, (Hebr. 4 : 16), en naar Godes ordinantie, (Hebr. 10 : 19 tot 22).

En alzo Augustinus mogen verstaan in zijn zielsverzuchting temidden van hun gestaltelijk of gevoelige dood, namelijk: *Heere mijn God, geef toch aan mijn hart de genade, dat ik recht naar U mag verlangen, door 't verlangen U zoeken, door 't zoeken U vinden, door het vinden U beminnen, door het beminnen mijn zonden afleggen, en de afgelegde zonden niet meer doen.*

EINDE